

812 Англ-9

С. 85

П. О. Бех

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Посібник
для вступників
до вузів

Скільки мов
ти знаєш,
стільки разів
ти людина.

П. О. Бех

АНГЛІЙСЬКА МОВА

*Допущено Міністерством
освіти України
як навчальний посібник
для вступників до вузів*

1994

Центральна бібліотека
ім. Ф. М. Державського
Депт. вищої освіти
Міністерства
вищої освіти
України

33

АБОРІМЕНТ
Київ
Львів
1992

ББК 81.2 Англ-93
Б 55

Рецензенти: канд. філол. наук Б. М. Ажнюк (Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН України), канд. філол. наук Т. Б. Гуляр (Київський педагогічний інститут іноземних мов)

Головна редакція літератури з українознавства та соціогуманітарних наук

Головний редактор *М. С. Тимошик*

Редактор *Д. В. Поремська*

Бех П. О.
Б55 Англійська мова: Навч. посібник.— К. : Либідь, 1992.— 272 с.
ISBN 5-325-00013-6.

Мета посібника — допомогти абітурієнтам підготуватися до вступного іспиту з англійської мови.

Тексти екзаменаційних розмовних тем, тренувальні вправи, прислів'я, приказки, вірші, пісні, що увійшли до посібника, дозволяють виробити мовленнєві навички, засвоїти уживану лексику. Фонетичний матеріал та граматичний довідник допоможуть повторити шкільний курс англійської мови. У додатку вміщено зразки розбору екзаменаційного тексту та речень для перекладу.

Посібник побудовано відповідно до програми для середньої школи з англійської мови.

Для вступників до вищих навчальних закладів.

Б 4306021600-065 30-92
224-92

ББК 81.2 Англ-93

ISBN 5-325-00013-6

© П. О. Бех, 1992

ПЕРЕДМОВА

Знання іноземної мови завжди було ознакою високої культури, освіченості. Не випадково кажуть: «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина». Іноземним мовам належить важливе місце в суспільстві. Тому цілком закономірно, що на вступні іспити виноситься іноземна мова, зокрема англійська, як одна з найпоширеніших мов у світі.

Цією мовою розмовляють понад 400 млн чоловік. Це — офіційна мова Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії, США, Австралії, Нової Зеландії, Канади, Ірландії, одна з офіційних мов Республіки Індія, багатьох держав Африки та ін.

Цією мовою творили свої шедеври У. Шекспір і Дж. Байрон, Ч. Діккенс і Агата Крісті, Марк Твен і У. Уйтмен. Нею розмовляли такі вчені та винахідники, як С. Морзе, М. Фарадей, Т. Едісон та ін.

Мета цього посібника — допомогти абітурієнтові підготуватися до вступного іспиту з англійської мови.

Посібник побудовано відповідно до вимог програми для середньої школи. Він розрахований на охочих самостійно або під керівництвом учителя систематизувати знання з англійської мови для підготовки до вступного іспиту до вузу.

Посібник складається з програми з англійської мови; фонетичного корективно-повторювального розділу; основного розділу; граматичного довідника та додатка.

У фонетичному корективно-повторювальному розділі подані основні правила читання букв, слів, відомості про ритміко-інтонаційні характеристики англійського речення. Для закріплення навичок вимови пропонується система навчальних і контрольних вправ.

В основному розділі подаються розмовні теми, котрі виносяться на вступні іспити. Автор не намагався охопити всі можливі теми, оскільки це нереально та й недоцільно — перелік тем може постійно уточнюватися. Тексти супро-

воджуються системою тренувальних вправ на вироблення та закріплення навичок мовлення, наводяться діалоги. Крім того, вміщені матеріали для запам'ятовування: прислів'я та приказки, цитати, вірші та пісні.

У граматичному довіднику наведені основні відомості про граматичний матеріал, який треба опанувати абітурієнтові.

Додаток містить вказівки щодо розбору екзаменаційного тексту, зразки речень для перекладу з української мови на англійську.

ВИМОГИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Вступник до вузу повинен мати такий обсяг знань, навичок і вмінь з англійської мови:

Усне мовлення. Розуміти англійську мову в обсязі тематики, пройденої в середній школі, правильно відповідати на питання до прочитаного тексту й вести бесіду в межах тем, визначених програмою середньої школи.

Читання й переклад. Уміти правильно читати, знати основи граматики й сполучуваності слів, мати їх запас, необхідний для розуміння англійських текстів середньої складності (переклад усний з розрахунку 1100 друкарських знаків за академічну годину; при перекладі дозволяється користуватися словником).

Навички вимови, володіння лексичним мінімумом, знання граматики й правил читання перевіряються в процесі читання тексту й усної бесіди.

Вступники до вузів повинні вміти:

1. Читати без словника з метою одержання інформації адаптовані тексти з художньої та науково-популярної літератури, що містять до 3 % незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися на основі знання словотворчих елементів, подібності між лексичними явищами в рідній та англійській мовах, контексту, при швидкості читання приблизно 400 знаків за хвилину. Розуміння прочитаного перевіряється за допомогою запитань до основних фактів тексту й вибіркового перекладу.

2. Читати про себе за допомогою словника з метою одержання інформації суспільно-політичну літературу (газетні статті, що висвітлюють поточні події політичного, суспільного та культурного життя в країні і за кордоном), а також адаптовану художню літературу і літературу науково-популярного характеру, що містить 6—8 % незнайомої лексики при швидкості читання 1000—1500 друкарських

знаків за одну академічну годину. Розуміння прочитаного перевіряється шляхом відповіді на питання.

3. Розуміти мову на слух тривалістю звучання 1—2 хвилини при довжині фраз у тексті з 7—8 слів; тексти повинні будуватися на базі мовного матеріалу, передбаченого шкільною програмою. Розуміння прослуханого перевіряється за допомогою питань до тексту, переказу англійською або українською мовою.

4. Вести з екзаменатором бесіду-діалог, присвячений обміну фактичною інформацією, використовуючи при цьому репліки, що становлять собою запитання-відповіді, репліки-запрошення та репліки-відповіді, що висловлюють згоду або незгоду чи вимагають уточнення.

5. Логічно й послідовно викладати свої думки відповідно до запропонованої ситуації передбаченої програмою тематики в межах засвоєного лексико-граматичного матеріалу. Обсяг висловлення — 8—10 граматично правильно оформлених речень.

Лексичний матеріал

Для продуктивно-рецептивного (двостороннього) володіння мовою потрібно 700 лексичних одиниць, для розуміння тексту при читанні зі словником — не менш як 1000 лексичних одиниць. Слова, утворені від відомих коренів за допомогою афіксів; суфіксів: іменників **-er, -ing, -ment, -tion (-sion) -ness, -ity**; прикметників **-less, -ful, -able, -y**; числівників **-teen, -ty, -th**; прислівників **-ly**; префіксів дієслів **re-**; прикметників **un-, dis-**.

Грамматичний матеріал

А. Для усного мовлення

Морфологія. 1. Іменник. Множина іменників, присвійний відмінок.

2. Артикль. Основні випадки вживання артиклів.

3. Прикметник. Ступені порівняння прикметників.

4. Займенник. Особові, присвійні, вказівні, неозначені, заперечні, питальні, сполучні (відносні), зворотні (підсилювальні) займенники.

5. Числівник. Кількісні й порядкові числівники.

6. Дієслово. Особові форми дієслова. Способи дієслова: дійсний, наказовий, умовний. Самостійні (сміслові, допоміжні й напівдопоміжні) дієслова. Утворення та вживання дієслівних часів груп *Indefinite, Continuous* і *Perfect* в *Active* і *Passive Voices*. Наказовий спосіб. Неособові

форми дієслова: Infinitive, Present і Past Participles, Gerund, їх утворення та функції в реченні.

7. Прислівник. Ступені порівняння прислівників.

8. Прийменник. Найбільш уживані прийменники.

9. Сполучник. Найбільш уживані сурядні й підрядні сполучники.

Синтаксис. 1. Просте речення. Непоширене і поширене речення. Дієслівний, іменний і складений дієслівний присудок. Головні та другорядні члени речення. Порядок слів у стверджувальному, питальному та заперечному реченнях.

Безособове речення типу It is warm. It is raining. It is late. Вживання складного додатка типу I want him to help me.

2. Складне речення. Складносурядні та складнопідрядні речення. Умовні речення.

Б. Для читання

Морфологія. Вступники повинні розпізнавати і розуміти при читанні речення, що містять Past Continuous Tense; Perfect Tense; Future-in-the-Past, Indefinite Passive; форми на -ing (герундій, дієприкметник І).

Синтаксис. Вступники повинні розпізнавати і розуміти при читанні умовні речення, що виражають нереальні, неможливі дії.

Як працювати над посібником

Щороку в інститутах і на факультетах університетів уточнюються основні екзаменаційні вимоги з іноземної мови. Ми наводимо узагальнені вимоги до вступників на іспитах з іноземної мови останніх років.

Іспит з іноземної мови — усний. Але для об'єктивнішої оцінки частина відповіді на білет може проводитися письмово, а саме: а) тест на слухове сприйняття іноземного тексту; б) переклад речень з рідної мови на іноземну; в) переклад зазначеної частини тексту та питання до всього тексту.

Передбачені письмові відповіді на білет абітурієнт записує на аркуш для усної відповіді.

На іспиті перевіряються знання за питаннями білета відповідно до програм вступних іспитів. Абітурієнт має розуміти іноземну мову, відповідати на запитання до прочитаного тексту й вести бесіду в межах тематики, передбаченої програмою середньої школи.

Розмовна тематика визначається у вузах. До переліку усних тем орієнтовно можуть увійти такі:

1. Про себе та свою родину.
2. Моя квартира.

3. Моя школа.
4. Мій робочий день.
5. Мій день відпочинку.
6. Моє рідне місто (село).
7. Україна.
8. Країни, мову яких я вивчаю (Великобританія, США, Канада та ін.).
9. Столиці країн, мову яких я вивчаю (Лондон, Вашингтон, Оттава та ін.).
10. Найважливіші події року.
11. Роль іноземних мов у сучасному суспільстві.
12. Спорт.
13. Моя улюблена телепередача.
14. Газети й журнали, які я читаю.
15. Канікули.
16. Свята України.
17. Охорона навколишнього середовища.
18. Пори року.
19. Знаменні події в історії України.
20. Мій улюблений письменник (художник, композитор).
21. Видатні люди нашої країни (політика, культура, наука).
22. Видатні люди країн, мову яких я вивчаю (політика, культура, наука).
23. Моя улюблена книга.

При читанні та перекладі абітурієнт демонструє знання основ граматики й сполучуваності слів англійської мови, запас слів, необхідний для розуміння англійською мовою текстів середньої складності. Абітурієнт робить переклад тексту з розрахунку 1100 друкарських знаків для мовних факультетів та 900 для немовних; при перекладі тексту дозволяється користуватися словником. Переклад — усний, крім зазначеної для письмового перекладу частини тексту. Навички вимови, володіння лексичним мінімумом, знання граматики й правил читання перевіряються шляхом письмових питань різного типу до всього прочитаного уривка тексту.

Висвітлюючи розмовну тему білета, абітурієнт логічно й послідовно викладає свої думки за темою, веде з екзаменатором бесіду-діалог.

Абітурієнт має навести з розмовної теми не менш як 14—15 граматично правильно оформлених речень для мовних факультетів і 8—10 — для немовних.

При відповіді на перше письмове питання білета — тест на слухове сприйняття тексту англійською мовою — абітурієнт отримує аркуш з перекладом слів та виразів до

тексту на аудіювання. Після ознайомлення з словами та виразами абітурієнти слухають фабульний текст тривалістю до двох хвилин, який двічі читається з інтервалом у три хвилини. Прослухавши текст, абітурієнти письмово передають іноземною мовою короткий (не більше 10 речень) його зміст. На письмовий переказ тексту відводиться до 30 хвилин.

Час підготовки абітурієнта до відповіді на іспиті — одна академічна година (45 хвилин).

Опитування одного вступника, як правило, триває 15 хвилин. Екзаменатори фіксують правильність і повноту відповіді, а також записують на аркуші для усної відповіді додаткові питання, які розроблені прийнятною комісією до кожної розмовної теми, мають уточнюючий характер і не виходять за межі програми вступного іспиту.

Одночасно в аудиторії можуть готуватися не більше п'яти абітурієнтів.

Структурно білет з іноземної мови має такий вигляд *:

1. Письмовий тест на слухове сприйняття іноземного тексту.

2. Прочитати, перекласти усно на рідну мову текст N... та письмово — зазначену частину цього тексту. Скласти письмово до всього тексту 5—6 питань різного типу, які розкривають його зміст.

3. Бесіда на тему.

4. Перекласти письмово 5 речень з української мови на англійську.

Щоб досягти успіху у вивченні іноземної мови, потрібна постійна копітка праця. Необхідно тренувати свою пам'ять на засвоєння нових слів. Мовою бажано займатися щоденно не менше 45—60 хвилин. Перерви в заняттях ведуть до забування пройденого. Послідовна й творча робота над матеріалом кожного розділу — запорука успіху. Звертайтеся до граматичного довідника, якщо незрозумілий той чи інший матеріал.

Особливу увагу слід приділяти правилам, вправам на вживання тих розділів граматики, лексики, які відсутні в рідній мові (артиклі, відмінні часові форми дієслова, неособові форми дієслова тощо).

Доцільно завчати напам'ять окремі частини текстів, діалоги, вірші, пісні, приказки та прислів'я.

Радимо постійно слухати радіо, записи, телепрограми англійською мовою, час від часу записувати себе на магні-

* У структурі білета можуть бути відмінності залежно від факультету, вузу.

тофон (читання тексту, переказ розмовних тем, слова та вирази рідною або англійською мовою з інтервалом, щоб устигнути зробити переклад).

Перед початком роботи з посібником проведіть самотестування своїх знань з лексики, використовуючи англо-український словник-мінімум. З цією метою спочатку відкрийте стовпчик перекладу й перевірте, скільки слів ви зможете перекласти українською мовою, а згодом перевірте свої знання з перекладу українських слів англійською мовою. Позначте слова, переклад і вимову яких ви не знаєте. Якщо таких слів буде менше 10, ваш словниковий запас задовільний. Якщо ж незнайомих слів буде понад 80, вам слід ретельно працювати з посібником.

Якщо трапляються нові слова та вирази, занотуйте їх на окремих невеличких картках. Доцільно на такі картки вносити 5—9 слів чи виразів. (Це число одиниць, які людина може легко запам'ятати.) Звертайтеся до цих карток якомога частіше, доки не запам'ятаєте їх вмісту.

ФОНЕТИЧНИЙ КОРЕКТИВНО-ПОВТОРЮВАЛЬНИЙ РОЗДІЛ

Англійська абетка (the Alphabet, the ABC) має 26 літер.

Друковані літери	Вимова	Друковані літери	Вимова
Aa	[ei]	Nn	[en]
Bb	[bi:]	Oo	[ou]
Cc	[si:]	Pp	[pi:]
Dd	[di:]	Qq	[kju:]
Ee	[i:]	Rr	[a:]
Ff	[ef]	Ss	[es]
Gg	[dʒi:]	Tt	[ti:]
Hh	[eɪtʃ]	Uu	[ju:]
Ii	[ai]	Vv	[vi:]
Jj	[dʒei]	Ww	[dʌblju:]
Kk	[keɪ]	Xx	[eks]
Ll	[el]	Yy	[wai]
Mm	[em]	Zz	[zed]

Абетку необхідно добре завчити. Це допоможе краще оволодіти навичками читання, а також полегшить пошуки слів у словнику.

З 26 літер 20 позначають приголосні, 5 — голосні, а літера у може передавати і голосний, і приголосний звуки
 приголосні: Bb, Cc, Dd, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Vv, Ww, Xx, Zz;
 голосні: Aa, Ee, Ii, Oo, Uu, Yy.

ПРИГОЛОСНІ

В англійській мові 24 приголосні звуки (consonants), вимова яких, за деяким винятком, схожа на українські звуки.

Приголосні звуки, схожі на українські:

1. [b] — [Б] boy, be, but
 2. [g] — [Г] у словах *ганок, ґрунт*: go, get, give
 3. [tʃ] — [Ч] у слові *чай*: chess, chalk, teach
 4. [dʒ] — [ДЖ] у слові *джеміль*: age, job, joy, just
 5. [f] — [Ф] fall, fine, fish
 6. [v] — [В] voice, vase, very
 7. [m] — [М] man, meet (цей звук звучніший і довший, ніж український)
 8. [j] — [Й] у слові *рай*: you, yes
 9. [ʃ] — [Ш] у слові *шість*: she, short, show
 10. [ʒ] — [Ж] у слові *журі*: usual, version, pleasure
 11. [s] — [С] see, bus, so } при вимові цих звуків кінчик язика більш відсунутий назад, ніж при вимові відповідних українських звуків
 12. [z] — [З] zoo, is, eggs }
 13. [k] — [К] вимовляється з придиhamнями key, car, keep
 14. [p] — [П] вимовляється з придиhamнями up, pen, cup, put
 15. [t] — [Т] вимовляється з придиhamнями }
top, tea, toy
 16. [d] — [Д] вимовляється з придиhamнями }
dog, do, bed, food
 17. [n] — [Н] in, name, know, new, now } кінчик язика торкається альвеол
 18. [l] — [Л] look, let, ill, old }
- Приголосні звуки, відмінні від українських:
19. [r] — [Р] gain, red, write, read
 20. [h] — [Х] утворюється легким подихом повітря, як у слові *хан*: hat, who, hand
 21. [θ] — глухий звук thank, both } при вимові цих звуків повітря проходить крізь щілину, утворену кінчиком і краями язика та верхніми зубами
 22. [ð] — дзвінкий звук that, then }
 23. [ŋ] — носовий звук; утворюється шляхом зімкнення задньої спинки язика та піднебіння: sing, long, think, thank

24. [w] — губний звук; утворюється шляхом округлення губ, як при вимові [ʏ], що переходить у [B]: was, we, why.

Приголосні поділяються на дзвінкі та глухі: дзвінкі [b d g m n ŋ v ð z — dʒ r j w l] глухі [p t k — — — f θ s ʃ h tʃ — — —]

ГОЛОСНИ

Кожний голосний співвідноситься з певною буквою, але одна буква може позначати кілька звуків залежно від її позиції в слові.

1. [i:] фонема, схожа на протяжне [i] у словах *нікель, ніколи*: see, me, be
2. [ɪ] фонема, схожа на короткий український звук [И] у слові *битва*: sit, did, it
3. [e] фонема, схожа на короткий звук [E] у слові *теніс*: ten, red, bed, pen
4. [æ] фонема, схожа на звук [E], коли його вимовляти широко відкривши рот: hat, map, cat
5. [ʌ] фонема, схожа на ненаголошений звук [A] в слові *дарунок*: cup, but, must
6. [ɑ:] довга фонема глибокого заднього ряду, схожа на звук [A] в словах *так, лад*: apt, class, car
7. [ɔ] коротка фонема (під час вимови губи округляються), схожа на звук [O] у словах *док, рок*: shop, pot
8. [ɔ:] довга фонема глибокого заднього ряду, схожа на звук [O] в словах *порт, сорт*: saw, floor, all, door
9. [ʊ] коротка фонема, схожа на ненаголошений звук [Y] у слові *рука*: good, put
10. [u:] звук [Y] у словах *суд, куля*: too, food, soon
11. [ə] коротка фонема, що нагадує щось середнє між коротким звуком [E] і дуже коротким [A]
12. [ɛ:] довга фонема, вимовляється як довгий звук [ə] під наголосом; для вимови слід злегка розтягнути губи, майже зімкнути зуби й вимовити протяжно український звук [И], а потім, не змінюючи позиції органів мовлення, звук [E]: bird, work, first
13. [eɪ] фонема, схожа на звук [EЙ] в українських словах *клей, рейд*: take, name, make
14. [oʊ] фонема, схожа на звук [OY] у слові *клоун*: home, go, so
15. [aɪ] фонема, схожа на звук [AЙ] у слові *край*: five, my, life
16. [aʊ] фонема, схожа на звук [AY] в слові *раунд*: now, how, brown

17. [ɔɪ] фонема, схожа на звук [ОЙ], але після вимови [ɔ] вимовляється коротке [Й] й зовсім коротке [И]: boy, toy
18. [iə] фонема, схожа на звук [ІА] у слові *клавіатура*: pear, real, here
19. [ɛə] фонема, перший елемент якої дещо схожий на український звук [Е] в слові *ера*, а другий елемент — нейтральний голосний [ə] з відтінком [Λ]: air, hair, care, were, where
20. [uə] фонема, схожа на звук [УЕ] в слові *Уельс*: poor, sure

Правила читання приголосних:

Літери	Вимова	Позиція	Приклади	Виятки
1. e	[s]	перед e, i, y	pencil, nice, place	special
2. o	[k]	у кінці слова, перед приголосними, перед a, o, u	picnic, clean, cat, cot, cut	
3. ck	[k]	після короткого голосного	pack, deck	
4. ch	[tʃ]	в усіх позиціях	chess, each, child, bench	[k] chemistry, characteristics, architecture, [ʃ] machine, [dʒ] sandwich, Greenwich
5. tch	[tʃ]	після короткого голосного	match, catch	
6. g	[dʒ]	перед e, i, y	page	[g] begin, give, get, girl, together, gift, finger
7. g	[g]	в кінці слова, перед a, o, u чи приголосним	bag, big, garden, gold, go, gun, green, great	
8. j	[dʒ]	перед голосними	subject, jet, job	
9. k	[не читається]	перед n	knife, know	
10. ng	[ŋ]	у середині слова	angry, English, language	
11. ng	[ŋ]	у кінці слова й перед сполученнями -ing, -er у словах дієслівного походження	ring, ringing, morning, sing, singer	
12. nk	[k]	у кінці слова	thank, think, pink	
13. ph	[f]	у словах грецького походження	photo, phonetics	

14.	qu	[kw]	на початку та в середині слова	quick, question, liquid	
15.	s	[s]	на початку слова, перед глухим приголосним й після нього	see, test, caps	
16.	s	[z]	після голосних, давніх приголосних і між голосними	please, close, pens, boys	[s] us, bus
17.	s	[ʒ]	після наголошеного складу перед -ure, -ion	pleasure, decision, measure	[ʒ] sure
18.	sh	[ʃ]	в усіх випадках	she, show, ship, fish	
19.	ss	[s]	у середині та в кінці слова	lessen, stress, miss	[z] possess
20.	ss	[ʃ]	перед суфіксами, що починаються з літер і чи и	session, pressure, Russia	
21.	t	[ʃ]	перед літерою і, в тому числі перед суфіксом	patient, partial, station	див.-tion [ʃ (ə)n]
22.	t	[t]	перед літерою и	nature, century	[t] mature
23.	t	[не читается]	в середній позиції у кінці слів французького походження	listen, often, Christmas, ballet	
24.	th	[θ]	на початку, в кінці слова та перед приголосним	think, three, tenth, tooth	[ð] with
25.	th	[ð]	в займенниках, прикметниках, сполучниках, в інших словах — між голосними, в артиклі the	the, they, that, thus, than, mother, father	
26.	th	[t]	в деяких власних іменах	Thomas, Anthony, Mathilda, Thames	
27.	tion	[ʃ(ə)n]	в усіх позиціях	station, nation, dictation	Див.: t [ʃ]
28.	w	[не читается]	перед r	write, wrong	
29.	wh	[w]	перед голосними, крім o	when, why, what	[h] who, whose, whom, whole
30.	wor	[wə:]	перед приголосним	word, work	[ʌ] worry
31.	x	[gz]	перед наголошеним голосним	exam, example	
32.	x	[ks]	в усіх інших випадках (у кінці слова й перед приголосним)	text, six	

Правила читання голосних:

1. a	[ei]	у відкритому наголошеному складі	make, table	[æ] have, ate
2. a	[æ]	в закритому наголошеному складі	cat, map, carry, marry	
3. a	[æ]	у відкритому складі у словах із суфіксом -ity	gravity, humanity	
4. a	[æ]	у відкритому складі, якщо наступний має літеру i, що читається як [i], або er	rapid, family, capital, camera	
5. a	[ə]	в ненаголошеному складі	data	
6. a	[a:]	перед f, l, n, s, ss, sk, st, ff, th, ff, ph	after, pass, answer	[æ]transcribe, translate
7. a	[i]	у суфіксах, що починаються на a: ate, ade, age в кінці слова	comrade, predicate, separate	[ei] в дієсловах demonstrate, separate
8. a	[ɔ]	в закритому наголошеному складі після w	want, wash, was	[ɔ:] water, [æ] wax, [ei] waggon, [ei] wage, waste
9. ai	[ei]	в наголошеній позиції перед будь-яким приголосним, крім r	rain, main	[e] said
10. air	[eə]	в усіх випадках	air	
11. al	[ɔ:l]	перед наступним приголосним	always, also, salt, ball, small	[æ] Pall-Mall,
12. at	[ɔ:]	перед k	walk, talk	
13. al	[a:]	перед m, v, f	calm, half	
14. ange	[eɪndʒ]		range, strange	
15. ar	[a:]	перед приголосними та в кінці слова	dark, park, car	
16. ar	[ɔ:]	після літер w і qu	war, warm, quarter	
17. ar + +голосний	[eə]	голосний читається	vary, various	
18. are	[eə]	в усіх випадках	care, compare	[a:] are
19. au	[ɔ:]	в усіх випадках	pause	[a:] aunt
20. augh	[ɔ:]	в усіх випадках	taught, daughter	[a:] laugh
21. aw	[ɔ:]	в усіх випадках	law, raw	
22. ay	[ei]	в деяких випадках	day, say	можливо [i] Sunday
23. e	[i:]	у відкритому наголошеному складі	be, me	[e] ever, never

24. e	[e]	в закритому наголошеному складі	ten, pen ferry	[i] English, England
25. e	[e]	у відкритому складі, якщо наступний має голосний, що редукується в [i] або er, or	very, memory, energy	
26. e	[ə]	в основах слів, суфіксах словотворення	academy, golden, agreement	
27. e	[не читается]	в кінці слова, якщо немає інших голосних	take, plate	
28. e	[не читается]	в основах слів, у двоскладових словах на -el із наголосом на першому складі, в суфіксах	interest, model, travel, potatoes, goes, worked, strengthen	
29. ea	[i:]	у більшості випадків, крім нижчезазначених	teach, east	
30. ea	[e]	перед d, t, l, th	head, threat, weather, health, а також слова breakfast, heaven, pleasure, weapon, peasant, heavy, meant, dealt, measure	[i:] lead, read
31. ea	[ei]	у кількох словах	break, great, steak	[iə] theatre, [—] ocean [ou]n
32. ear	[eə]	у кінцевій позиції чотирьох живаних слів	bear, rear, wear, swear	
33. ear	[ə:]	перед приголосним тільки у початковій та в середній позиціях	earn, earth	[a:] heart
34. ear	[iə]	у кінці слова	clear, hear, appear	[jɪ:] year
35. ed	[t]	після глухих приголосних	missed	
36. ed	[d]	після дзвінких приголосних	cleaned	
37. ed	[ɪd]	після t, d	added, stated	
38. ee	[i:]	в усіх випадках	bee, feet, meet	
39. eer	[iə]	в кінці слова	career	
40. ei	[ei]	перед буквосполученням gh	eight, weight	[aɪ] height
41. ere	[iə]	в кінці слова	here	[eə] where, there
42. er	[ə:]	в наголошеній	verb, her	[a:] clerk,

		позиції		Berkeley, Derby
43.	er	[ə]	в кінці слова	reader, speaker
44.	er +	[iə]	голосний читається	period, zero
			-голос- ний	
45.	eu	[ju:]		neutron, neutral
46.	ew	[ju:]	в усіх випадках	news, few [u:] blew, [ou] sew
47.	ew	[u:]	після літери r	screw, crew
48.	ey	[ei]	в усіх випадках	grey [i:] key
49.	i	[ai]	у відкритому на- голошеному скла- ді	Mike, climate, в [i] в тому числі give, live dialogue, pioneer, quiet
50.	i	[ai]	перед nd, ld	find, mind
51.	i	[i]	в закритому на- голошеному скла- ді	sit, kid, mirror, squirrel
52.	i	[i]	у відкритому складі, якщо на- ступний має літе- ру i, що читаєть- ся як [i]	limit, visit
53.	i	[i]	у відкритому складі в словах із суфіксами -ion, -ity, -ic	position, activity, specific
54.	i	[i]	у відкритому складі в словах французького по- ходження	machine, technique
55.	ie	[i:]	в ряді слів, пе- реважно в серед- ній позиції	chief, piece, achieve
56.	ie	[ai]	в кінцевих від- критих складах	die, lie, pie, tie
57.	igh	[ai]	в усіх випадках	right, fight
58.	ir	[ə:]	у наголошеній позиції	dirty, first
59.	ire	[ai]	в усіх випадках	fire, wire
60.	o	[ou]	у відкритому на- голошеному скла- ді	home, so, go [u:] do, to, two, who, move, prove, lose, [ʌ] one, once
61.	o	[ɔ]	у закритому на- голошеному скла- ді	not, dot, shop, tomorrow
62.	o	[ɔ]	у відкритому складі, якщо на- ступний має голос- ний, що редуку- ється в [i]	body, solid
63.	o	[ɔ]	у відкритому складі в трьох- складових словах	popular, property

824-2

64. o	[ɔ]	у відкритому складі у словах із суфіксами -ity, -ic, -ive	velocity, positive	
65. o	[ə]	у ненаголошеному складі	together, atom	
66. o	[ʌ]	перед m, n, v, th	come, gloves, money, other	
67. o	[ou]	в деяких словах перед l, ll, ld, lt, st, th	old, doll, both	
68. oa	[ou]	в усіх випадках	road, coat	[ɔ:] broad, abroad
69. oar	[ɔ:]	в усіх випадках	roar, board	
70. oi	[ɔi]	в усіх випадках	oil, voice	
71. old	[ould]		cold, hold	
72. oo	[u:]	перед l, m, n, p і в кінці слова, крім k i r	moon, cool, too	[u] wool
73. oo	[u]	перед k , а також перед t, d , перед і після приголосного	took, cook, foot, good	[ʌ] blood, flood
74. oo	[ʌ]		blood, flood	
75. oor	[ɔ:]	в двох словах	door, floor	
76. oor	[uə]	в кінцевій позиції	poor	
77. or	[ə]	в кінці слова	actor	
78. or	[ɔ:]	в наголошеному складі	for, morning	
79. or	[ə:]	після літери w	work, word, world	
80. ore	[ɔ:]	в усіх випадках	before, more, shore	
81. ou	[ou]	перед l	soul	
82. ou	[u:]	в деяких словах	group, rouble, you	
83. ou	[ə]	у суфіксі -ous	famous	
84. ou	[au]	на початку та в середині слова	out, house, sound	[ʌ] double, couple, young, country, enough, southern, trouble
85. ough	[ɔ:]	перед f	bought	
86. our	[au]	окремо, в середині чи в кінці слова	our, flour, hourly	
87. our	[uə]	в середній чи кінцевій позиції	tour	
88. our	[ɔ]	в середній чи кінцевій позиції	course, four, your	[auə] our [ə:]
89. our	[ə]	в кінці ненаголошеного складу	labour, honour	journal, journey
90. ow	[au]	в середині слова	now	

17
 Ф. М. Лососин
 1957

91. ow	[ou]	в кінці слова	window	[au] now, how, cow, allow
92. ow	[au]	перед голосним	flower	
93. oy	[ɔi]	в усіх випадках	joy, boy	
94. u	[ju:]	у відкритому на- голошеному скла- ді	tune, student	[ʌ] study
95. u	[u:]	у відкритому складі після літер l, r, j	lunar, rule, June	
96. u	[ʌ]	в закритому наго- лошеному складі	but, bus, hurry	[u] put, push, pull
97. u	[u]	в деяких словах (переважно після p, b, f)	full, pull, bull	
98. ue	[ju:]	в кінцевих наго- лошених складах	due, continue	
99. ue	[u:]	після l, r, s,	blue, true	
100. ui	[i]	в закритому скла- ді	build	
101. ui	[ai]	у відкритому складі	guide	
102. ur	[ə:]	в наголошеній позиції	turn, burn	
103. ur + +голос- ний	[juə]	в будь-якій пози- ції	cure, during	[uə] після l, r, s, d sure
104. y	[ai]	у відкритому на- голошеному скла- ді	fly, dry, type	
105. y	[i]	в закритому скла- ді, крім r	hymn, rhythm	
106. y	[j]	перед голосним	yes, yet	
107. yr	[ə:]		Byrd	
108. yr	[ai]		tyre	
109. yr + +голос- ний	[aɪər]	голосний в друго- му складі чита- ється	Byron, tyrant	

«НІМІ» ЛІТЕРИ

«Німі» літери («mute» letters) не вимовляються (не чи-
таються), але залишаються в словах за традиційним пра-
вописом.

b — у сполученні bt	debt [det], doubt [daʊt]
b — у сполученні mb	comb [kəʊm] climb [klaɪm]
e — в кінці слова, коли вона не єдина голосна	late [leɪt]

g — у сполученні gn	foreign [ˈfɔːrɪn], але significance, sign [saɪn] sigh [saɪ] eight [eɪt]
gh — у сполученнях ign, tigh, ough, augh	when [wen], where [weə]
h — у сполученні wh , якщо наступна літера не є o	know [nəʊ], knife [naɪf]
k — у сполученні kn на початку слова	half [ha:f], talk [tɔ:k], calm [ka:m], folk [fəʊk]
l — у сполученнях alf, alk, alm, olk	autumn [ˈɔːtm]
n — у сполученні nn	psychology [saɪˈkɒlədʒi]
p — у сполученні ps	whistle [wɪsl]
t — у сполученні stle	write [raɪt] wrong [rɒŋ]
w — у сполученні wr , а також у слові answer [ˈɑːnsə]	whole [həʊl], who [hu:]
w — у сполученні wh , якщо наступна літера є o	guess [ges]
u — у сполученні gu + голосний	

НАГОЛОС У СЛОВАХ

На відміну від мов з фіксованим наголосом у слові в англійських простих словах наголос (stress) може падати на перший або другий склад:

*наголос на першому
складі:*

worker [ˈwɜːkə]
country [ˈkʌntri]
library [ˈlaɪbrəri]
hundred [ˈhʌndrɪd]

*наголос на другому
складі:*

repeat [rɪˈpiːt]
recorder [rɪˈkɔːdə]
interpreter [ɪnˈtɜːprɪtə]
September [sɛpˈtembəl]

Багато простих слів, що складаються з чотирьох і більше складів, мають головний і вторинний наголоси. Останній може падати на перший або другий склад, наприклад:
conversation [ˌkɒnvəˈseɪʃn]
examination [ɪgˌzæmɪˈneɪʃn]

Головний наголос у таких випадках може падати на перший, другий і навіть третій склад від кінця:

слова з вторинним
наголосом на першому
складі:

composition [ˌkɒmpəˈziʃn]
characteristics
[ˈkærɪktəˈrɪstɪks]
modification
[ˌmɒdɪfɪˈkeɪʃn]

слова з вторинним
наголосом на другому
складі:

pronunciation
[ˌpreˌnʌnsɪeɪʃn]
enthusiastic
[ɪnˌθjuːzɪˈæstɪk]
familiarity
[fəˈmɪliˈærɪti]

Складні слова (за винятком складних прикметників і числівників від 13 до 19) мають наголос на першому складі:

bookshop [ˈbʊkʃɒp]
schoolboy [ˈskuːlboɪ]
railway [ˈreɪlweɪ]

Складні прикметники можуть мати два наголоси:

left-handed [ˈleftˈhændɪd]
black-and-white [ˈblækəndˈwaɪt]
hard-working [ˈhɑːdˈwɜːkɪŋ]

Числівники від 13 до 19 мають два головні наголоси:
thirteen [ˈθɜːˈtiːn], fourteen [ˈfɔːˈtiːn], fifteen [ˈfɪfˈtiːn],
sixteen [ˈsɪksˈtiːn], seventeen [ˈsevnˈtiːn], eighteen [ˈeɪˈtiːn],
nineteen [ˈnaɪnˈtiːn].

* Слід звертати увагу на місце наголосу у слові. Зміна наголосу веде до зміни значення слова чи частини мови, наприклад:

record [ˈrekɔːd] — грамплатівка; рекорд
record [rɪˈkɔːd] — записувати
combine [ˈkɒmbaɪn] — комбайн
combine [kəmˈbaɪn] — об'єднувати, комбінувати
accent [ˈæksənt] — наголос
accent [ækˈsənt] — робити наголос

Із прикладів видно, що в іменниках наголос падає на перший склад, у дієсловах — на другий. Існують слова, що можуть мати наголоси на різних складах: conduct, refuse, permit, increase, incline.

Коли слово утворене з префікса та слова, що має самостійне значення, наголос падає на префікс і на слово: unknown [ˌʌnˈnoʊn], disappear [ˌdɪsəˈpiə], nonmember [ˌnɒnˈmembə], irregular [ˌɪrɪˈɡjʊlə], illegal [ˌɪlɪˈɡəl], misunderstand [ˌmɪsʌndəˈstænd] (але mistake [mɪsˈteɪk], retell [ˌriːˈtel], antiwar [ˌæntiˈwɔː], prewar [ˌpriːˈwɔː], half-finished [ˌhɑːfˈfɪnɪʃt], vice-president [ˌvaɪsˈprezɪdənt]).

Винятки з цього правила: unusual [ʌnˈjuːʒuəl], impossible [ɪmˈpɒsəbl̩].

НАГОЛОСИ В РЕЧЕННЯХ

Крім словесного (складового) наголосу в реченні треба розрізняти фразовий і логічний наголоси.

Фразовий наголос падає на повнозначні слова — іменники, прикметники, дієслова, числівники, прислівники, деякі займенники. На службові слова (артиклі, прийменники, сполучники, частки), особові та присвійні займенники, допоміжні та модальні дієслова (у стверджувальних реченнях), дієслова-зв'язки фразовий наголос не падає:

I like to read interesting books.
He can not come because of rain.
What is that?

Логічний наголос може падати на одне чи кілька слів у реченні, що виділяються в смисловому відношенні. Це досягається використанням інтонації. Логічний наголос може падати на будь-яке слово в реченні: We have not seen them since May.

РИТМ ТА ІНТОНАЦІЯ

Особливістю ритму англійського мовлення є те, що наголошені склади однієї смислової групи вимовляються чітко майже однакові проміжки часу, незалежно від кількості ненаголошених між ними складів. Ненаголошені склади смислової групи вимовляються разом з наголошеними й утворюють ритмічну групу, або ритм (rhythm).

Інтонація (intonation) — це пониження чи підвищення голосу в процесі мовлення. В англійській мові розрізняють два основних види інтонації: спадну й висхідну.

Зі спадною інтонацією вимовляються:

1. Стверджувальні речення:
He has already bought ↘ this dictionary.
2. Заперечні речення:
She has never been to ↘ London.
3. Спеціальні питання (починаються з питальних слів):
What is your ↘ name?
4. Друга частина альтернативного питання:
Are you a schoolboy or a

З висхідною інтонацією вимовляються:

1. Загальні питання (що вимагають відповіді «так» чи «ні»):
Do you speak ↗ French?
2. Слова, що перелічуються, крім останнього:
I have ↗ father, ↗ mother, a ↗ sister and a ↘ brother.
3. Речення, що висловлюють здивування, з перепитуванням:
Is it ↗ true? Are you ↗ sure?

student?

4. Уточнення, перепитування

↗ Pardon. ↗ Sorry.

5. Вибачення:

Excuse me.

- Завдання:**
1. Вивчіть напам'ять англійську абетку.
 2. Повторіть звуки англійської мови.
 3. Повторіть правила читання приголосних і голосних.
 4. Прочитайте вправи на вимову приголосних і голосних, що подаються нижче, використовуючи правила їх читання.

Контрольні запитання:

1. Скільки літер налічує англійська абетка?
2. Скільки приголосних і голосних в англійській мові?
3. Запишіть дзвінки та глухі приголосні.
4. Які види наголосів існують в англійській мові?
5. На які склади падає наголос у простих словах?
6. У яких випадках використовуються головний і вторинний наголоси? Як вони розміщуються?
7. На який склад падає наголос у складних словах?
8. У яких словах зміна значення чи частини мови відбувається в результаті зміни наголосу?
9. Як наголошуються слова, утворені від префікса та слова, що має самостійне значення?
10. Що таке фразовий і логічний наголоси?
11. Що таке ритм та інтонація?
12. Які речення чи його частини вимовляються зі спадною та з висхідною інтонацією?

Вправи на вимову приголосних:

- [p] pocket, postcard, pin, pencil, pen, spoon, airport, plate, pipe, cup
- [b] Bill, bear, big, black, blue, brother, brown, pub, back, beach
- [t] top, tin, tennis, tomato, team, boot, taught, telephone, student, tape
- [d] door, drink, dark, doze, day, dry, did, card, do, dance

- [k] car, like, pocket, school, ticket, sky, ask, cake, clock, talk
- [g] grey, bag, girl, gold, glad, Greek, go, good, garden, guest
- [s] sun, piece, price, bus, ice, sit, sleep, Saturday, ski, yes
- [z] prize, buzz, phase, pens, does, zone
- [ʃ] shoe, cash, ship, push, shop, she, share, shut, shine, bush
- [ʒ] treasure, measure, television, pleasure, vision, casual, usual, Asia, garage, collision
- [tʃ] match, cheap, cherry, watch, chair, choose, chance, Chinese, child, much
- [dʒ] joke, major, jeep, large, age, July, bridge, just, orange, village
- [f] feel, fine, leaf, fate, life, fair, fat, fill, fall, find
- [h] hall, hat, heat, house, home, hill, hole, hit, hope, how
- [v] view, leave, five, visit, over, even, vote, move, vase
- [w] west, weak, we, wheel, wife, weep, wait, walk, were, well
- [j] yes, yellow, York, you, year, use, yet, yesterday, few, student
- [θ] mouth, thick, think, thank, both, fifth, path, tooth, thought, three
- [ð] they, father, there, than, with, the, another, brother, either, mother
- [m] tomorrow, him, small, come, make, met, summer, member, memory, time
- [n] knee, nine, know, name, sun, money, month, moon, often, eleven
- [ŋ] wing, ring, wrong, sing, song, young, among, writing, thing, king
- [l] light, tell, line, low, late, left, slow, lunch, Bill, love
- [r] wrong, fry, road, rich, write, river, price, very, room, read

Вправи на вимову голосних:

[i]	[i:]	[ɪ]	[e]
film	feet	tin	ten
it	eat	pit	pet
ill	heel	Bill	bell
Tim	team	chick	check
fifty	fifteen	pin	pen
miss	meet	mill	met
sit	seat	sit	set
ship	sheep	rid	red
hill	heal	hid	Ted

in	dean	this	then
Bill	deal	lit	let
sixty	sixteen	with	when
him	beam	witty	wet
lip	leap	lid	led
chick	cheek	lit	let
did	deed	pick	peck
pill	peel	dicky	deck
Lyn	lean	kiss	less
Smith	teeth	till	tell
little	beatle	bit	bet

[e]	[æ]	[ʌ]	[ɑ:]
men	man	done	March
beg	bag	bug	bark
bed	bad	bud	bard
bet	bat	but	dart
met	mat	cut	cart
said	sad	suck	dark
dead	dad	dust	mast
led	lad	lug	lard
pen	pan	pun	farm
ten	tan	tub	tard
pet	pat	putt	part
set	sat	such	calm
peck	pack	puck	park
let	lack	luck	lark
Ben	ban	bun	barn
Ted	mad	mud	hard
met	map	sun	palm
wet	fat	fun	arm
neck	track	frunk	mark
well	Pall	duck	clerk

[æ]	[ɔ]	[ɔ:]	[u]	[u:]	[ə:]
cap	cop	pour	push	tool	turn
cat	cot	store	room	whom	sir
rat	rot	cought	would	rude	shirt
mat	dot	port	put	too	dirty
match	stop	four	should	mood	learn
clack	clock	north	could	food	shirt
had	cod	cord	good	do	hurt
can	Don	dawn	wood	too	girl

black	block	hall	cook	who	skirt
lab	lock	born	took	blue	burn
ban	knock	horn	book	noon	world
back	sock	fall	rook	smooth	worst
tap	top	tall	look	booth	birth
sat	lot	short	nook	bush	bird
mass	moss	all	pull	pool	learn
wax	box	ball	bull	rule	work
pat	pot	sport	foot	boot	fur
hat	hot	sort	wool	soup	word
apple	flop	call	shook	June	worm
fad	fox	forks	full	fool	first

[eɪ]	[aɪ]	[a:]	[ɔɪ]	[aʊ]	[oʊ]
play	plight	heart	boy	now	phone
pain	pie	park	oil	how	no
way	wide	bard	coin	brow	know
tail	tide	dark	boil	Brown	boat
say	side	hard	toy	loud	note
may	my	mark	joy	down	coat
wait	why	hark	point	ground	grown
rate	rye	star	voice	cow	go
date	die	darn	noise	mouse	bow
plane	line	lark	toil	house	bone
name	lime	laugh	soil	mouth	woke
fate	fly	far	annoy	loud	stone
shade	shy	shark	foil	shout	float
late	lie	large	choice	found	nose
gate	guy	guard	Royce	round	throw
taste	tie	tart	spoil	town	don't
make	cry	cart	Roy	out	coke
lake	like	lard	Joyce	doubt	woke
sake	sigh	spark	poison	bow	ago
cake	bike	basket	avoid	owl	snow

[iə]	[eə]	[iə]	[eə]
tear	chair	easier	pair
beard	bear	atmosphere	dear
ear	hair	idea	pear
here	hare	mere	their
near	where	sheer	aware
dear	air	real	compare

fear	care	year	prepare
clear	wear	jeer	affair
cheers	mary	queer	parents
pier	square	steer	fare

Запишіть ці слова:

1. em — æm
men — mæn
set — sæt
ded — dæd
eni — æn
2. sed — sæd
let — flæt
met — mæt
end — ænd
meni — mæn
3. sens — sæt
ðen — ðæt
beg — bæg
bet — bæt
red — ræt
4. vi: — wi:
viil — wiik
5. vet — wet
velvit — wel
6. vais — waiz
vain — wain
7. kæt — kat
daik — dak
ma:ts — matʃ
baik — bak
laik — lak
a:m — kam
8. ham — hæm
fan — fæn
ban — bæn
kap — kæp
kat — kæt
bag — bæg
9. buk — bu:t
fut — fu:d
ʃuk — ʃu:z
10. tuk — tu:θ
ful — fu:l
put — nu:n
11. tɒp — tɔ:t
ɒd — bɔ:d
spɒt — spɔ:t
nɒt — nɔ:θ
12. spɔ:t — spɒt — spouk
tɔ:n — tɒp — toun
lɔ:d — lɒt — loun
nɔ:θ — nɒt — nout
13. ə:n 'æli bə: sə: fə: 'dæ:ti və:b fə:st 'dʒə:mən
'θæ:ti sə:kl 'θæ:zdi 'sə:vis
14. bæd — bed
bæn — ben
tæn — ten
hæ:d — hed
15. sə: — si:
fə: — fi:
bə: — bi:
ʃæt — ʃi:t
16. bæŋ — bæŋ
fæŋ — fæn
θiŋ — θin
17. bæŋk — bæŋk
sæŋk — sæŋk
siŋk — siŋk
θiŋk — θiŋk
18. bɔil — bɔ:t — bou
ɔil — ɔil — ould
bɔil — bɔ:il — kould
tɔil — tɔ:il — tould
19. bu:t — buk — bau
ru:θ — ruk — rau
fu:d — fut — faul
20. niə sfiə ə'piə 'θiətə ,endʒi'niə diə

21. fi:t — fit — fiə
 bi:t — bit — biə
 ti: — tip — tiə
22. iə — əə 23. stiə — stəə
 fiə — feə tʃiə — tʃeə
 diə — deə hiə — heə
24. pət — peə — pæt
 bed — beə — bæd
 meri — mæri —
 mæri
25. pu:l — pull — puə
 ʃu:t — ʃuk — ʃuə
 tu: — tuk — tuə
26. fa:ɪə la:ɪən kwaɪət di'zaiə taɪəd traɪəm
 'paɪə'nɪə 'trævəl flauə vauəl ʃauə
27. 'fa:ðə 'mʌðə 'wʌndəfʊl ten bæ:n 'kʌntri 'blækbɔ:d gʌn
 smɔ:l bɔ:di kʌt bouθ 'nærəʊ θɔ:t wʊk wɔ:k wɜ:k kout
 bi'kɔ:z kɒt rɒŋ sæŋ kiŋ θɪŋk 'fɪŋgə 'ɪŋglɪʃ bu:k
 ru:l 'nju:speɪpə 'ɪvniŋ la:st dʒu:n 'evriθɪŋ
28. ðeəri:z əbukən ðəteɪbl
 ðeərə: buks ən ðəteɪbl
 ðeərə: nou buks ən ðəteɪbl
 ɪz ðeər əbuk ən ðəteɪbl
 a:ðeərieni buks ən ðəteɪbl
 hau meni buks a ðeər ən ðəteɪbl

Ключ

1. m — am
men — man
set — sat
dead — dad
any — Ann	2. said — sad
let — flat
met — mat
end — and
many — man	3. sense — sat
then — that
beg — bag
bet — bat
red — rat
4. v — we
veal — weak	5. vet — wet
velvet — well	6. vice — wise
vine — wine
7. cart — cut
dark — duck
march — much
bark — buck
lark — luck
arm — come	8. hum — ham
fun — fan
bun — ban
cup — cap
cut — cat
bug — bag	
9. book — boot
foot — food
shook — shoes	10. took — tooth
full — fool
put — noon	
11. top — taught
odd — board
spot — sport
not — north	12. sport — spot — spoke
torn — top — tone
lord — lot — lone
north — not — note	

13. earn, early, bur, sir, fur, dirty, verb, first,
German, thirty, circle, Thursday, service
14. bird — bed
burn — Ben
turn — ten
heard — had
15. sir — see
fur — fee
bear — bee (be)
shirt — sheet
16. bang — ban
fang — fan
thing — thin
17. bang — bank
sang — sank
sing — sink
thing — think
18. boil — bought — bow
oil — all — old
boil — ball — cold
toil — tall — told
19. boot — book — bow
root — rook — row
food — foot — fowl
20. near, steer, appear, theatre, engineer, dear (deer)
21. feet — fit — fear
beet — bit — beer
tea — tip — tear
22. ear — air
fear — fare
dear — dare
23. steer — stair
cheer — chair
here (hear) — hair
24. pet — pear — pat
bed — bear — bad
merry — Mary — marry
25. pool — pull — poor
shoot — shook — sure
too — took — tour
26. fire, lion, quiet, desire, tired, triumph, pioneer,
travel, flower, vowel, shower
27. father, mother, wonderful, ten, burn, country,
blackboard, gun, small, body, cut, both, narrow,
thought, woke, walk, work, coat, because, cot, wrong,
sang, king, think, finger, English, book, rule, newspaper,
evening, last, June, everything
28. There is a book on the table.
There are books on the table.
There are no books on the table.
Is there a book on the table?
Are there any books on the table?
How many books are there on the table?

Вірші для виразного читання
і завчання напам'ять:

A Cradle Song

by William Black

Sleep, sleep, beauty bright
Dreaming o'er the joys of might
Sleep, sleep: in the sleep
Little sorrow sit and weep.

The Telephone

by Alfred H. Miles

Friends a hundred miles apart
Sit and chatter heart to heart,
Boys and girls from school afar
Speak to mother, ask papa.

Doors

by Carl Sandburg

An open door says, «Come in».
A shut door says, «Who are you?»
Shadows and ghosts go through shut doors.
If a door is shut and you want it shut,
why open it?
If a door is open and you want it open,
why shut it?
Doors forget but only doors know what it is
doors forget.

The Early Bird

The early bird, so I have heard,
Catches the worm, and 'pon my word,
I know two chaps and yet a third
Could learn a lesson from that bird.

Queen Mab's Chariot

by Michael Drayton

Fib, and Tib, and Pink, and Pin,
Pick, and Quick, and Jill, and Jin,
Tit, and Nit, and Wap, and Wim —
The train that wait upon her.

Grizzly Bear

by Mary Austin

If you ever, ever, ever meet a grizzly bear,
You must never, never, never ask him where
He is going,
Or what he is doing
For if you ever, ever dare
To stop a grizzly bear,
You will never meet another grizzly bear.

Spring Rain

Rain, rain, rain, April rain,
You are feeding seed and grain,
You are raising plants and crops
With your gaily sparkling drops.

Autumn Leaves

by Eve Merriam

Down Autumn leaves tumble down,
down Autumn leaves crumble down,
 down Autumn leaves bumble down
Red
yellow Flaking and shaking,
 brown Tumbledown leaves.

Good Night

Here's a body — there's a bed!
There's a pillow — here's a head!
There's a curtain — here's a light!
There's a puff — and so good night!
The more we study, the more we know
The more we know, the more we forget.
The more we forget, the less we know,
The less we know, the less we forget.
The less we forget, the more we know,
Why study?

ОСНОВНИЙ РОЗДІЛ

TOPIC 1

ABOUT MY FAMILY AND MYSELF

First of all let me introduce myself. My name is Victor Kovalenko. I am seventeen years old. I am a pupil of the 11th form. My family lives in Kyiv in one of the residential areas. My parents have two more kids besides me. Thus I have got an elder sister Vira and a younger brother Alec. My brother is a schoolboy, too. He is thirteen. My sister is three years my senior. So she is twenty already. She is a designer by profession. She is married. Her husband is a journalist. They are four in the family. She has two children — a son and a daughter. They are twins. They are lovely little kids with golden hair and dark blue eyes.

My parents are not old at all. Daddy is forty four and Mum is four years his junior. My grandparents are already pensioners, but they are still full of life and energy. I have many relatives — aunts, uncles, cousins.

My father is an engineer in computers and my mother is a teacher of English at the University. They like their work very much.

I am fond of reading books on history and fiction. I am going in for sports. I like playing football (soccer), basketball and chess. Especially I am good at chess. I take part in different chess competitions and tournaments.

In a year I shall finish my school and I have to decide what to do: either to apply for a job or for a study. Actually I study well and make some progress in liberal arts subjects. I am particularly interested in history, literature and languages. So I am going to enter the University.

You can't do without this vocabulary (Ви не зможете обійтися без цього словника):

a family — сім'я

to be born in — народитися

to work as a teacher (as an engineer, as a doctor, etc.) — працювати вчителем (інженером, лікарем)

he is five years younger (elder) than I am — він на п'ять років молодший (старший) за мене.
to attend school (classes) — ходити до школи (на заняття)
to consist of — складатися з...
to show great interest in something — виявляти великий інтерес до чогось
to be one's hobby — бути чимось захопленням
to become a musician (a physicist, a fitter, etc.) — стати музикантом (фізиком, слюсарем тощо)
a name — ім'я
a surname ['sɜːneɪm] — прізвище
a housewife — домашня господарка
a mother — мати
a father — батько
a sister — сестра
a brother — брат
a son — син
a daughter — дочка
a husband — чоловік
a wife — дружина
to marry somebody — одружуватися з кимось
relatives — родичі
a cousin [kʌzn] — двоюрідний брат; двоюрідна сестра
a nephew ['nevjuː] — небіж, племінник
a niece [niːs] — небога, племінниця
parents — батьки
to be retired on pension — йти на пенсію

Використайте перелік відповідних професій і спеціальностей у вашій розповіді:

агроном — agronomist
актор — actor
архітектор — architect
балерина — ballerina
балетмейстер — ballet-master
будівельник — builder, constructor
бухгалтер — accountant
ветеринар — veterinary
викладач — teacher
водій — driver
докер — docker
доярка — milkmaid
друкарка — typist
зварник — welder
інженер — engineer
колгоспник — collective farmer

комбайнер — combine-operator
конструктор — designer
кореспондент — correspondent
кравець — tailor
кухар — cook
ливарник — founder
лікар — doctor
майстер — foreman
маляр — painter
машиніст — locomotive engineer, engine driver
механік — mechanic
музикант — musician
муляр — bricklayer
нафтовик — oil worker
пастух, чабан — shepherd
перекладач — interpreter, translator
перукар (чоловічий) — barber
(жіночий) — hairdresser
письменник — writer
поет — poet
пожежник — fireman
продавець — salesman, seller, shop-assistant
рахівник — book-keeper
рибак — fisherman
робітник — worker
свинар(ка) — pig-tender
секретарка — secretary
скульптор — sculptor
службовець — employee
слюсар — fitter, locksmith
сталевар — steel-worker
стенографістка — stenographer
телефоністка — telephone operator
тесляр — carpenter
технік — technician
ткач — weaver
токарь — turner
тракторист — tractor driver
учений — scientist
учитель — teacher
фермер — farmer
фізик — physicist
фрезерувальник — milling-machine operator
хімік — chemist

Practice exercises (Тренувальні вправи):

I. Make up questions and give answers (Складіть питання й дайте відповіді):

What is	your	brother's	age?
	his	sister's	name?
	her	father's	place of birth?
		mother's	place of work?
		aunt's	hobby?
		uncle's	
I			(in what family?)
He	was	born	(when?)
My sister			(where?)

II. Make up sentences (Складіть речення):

My father's		music.
My sister's		fishing.
My brother's		cinema.
My uncle's	hobby is	theatre.
My friend's		reading.
My mother's		

III. Ask the questions to have the following answers (Поставте питання, щоб отримати такі відповіді):

My name is Victor.
He is eighteen.
My family doesn't live in Poltava.
Her mother is a doctor.
We are fond of reading.
Yes, I am. I am interested in history.
I am going to enter the University.

IV. Answer the following questions (Дайте відповіді на питання):

1. How old are you?
2. Where and when were you born?
3. At what age did you go to school?
4. What social duties did you carry out at school?
5. What is your favourite occupation at leisure?
6. Where did you work?
7. How long did you work there?
8. Where would you like to work after graduating from the University?
9. How many are you in the family?
10. Have you any brothers or sisters?
11. What are your parents?
12. Where do your parents work?
13. How old are your parents?
14. Does your mother like her work?

15. In what way do you help your parents?
 16. Are your parents pensioners or do they still work?
 17. Which of your relatives do you want to be like?

A Dialogue (Діалог):

A team of English chess players has come to Kyiv to take part in a chess tournament. One of English players Andrew Webster is getting acquainted with Victor Kovalenko:

Andrew: Hello. My name's Andrew Webster.

Victor: Hello. I am Victor Kovalenko.

A.: Nice to meet you.

V.: Happy to meet you. How about a cup of tea?

A.: That's a good idea.

V.: Is this your first visit to this country?

A.: Yes, it is. I've never been to this country.

V.: Andrew, are you a student?

A.: Yes, I am. Now I study at college. I am seventeen. And you, Victor?

V.: Well I am sixteen. And now I am in the eleventh form. In a year I'll finish my school and I'm going to enter the University.

A.: You live in Kyiv, don't you?

V.: Yes, I live in Kyiv together with my family.

A.: What about your family? Is it large?

V.: Oh, no. It's neither large nor small. I have my parents, a sister and a brother. And you?

A.: Me? Our family consists of five people, too: my parents, two sisters Fiona and Charmaine and myself.

V.: Right. Here we are. Let's have a cup of tea.

A.: OK. I would like a cup of tea with no milk and no sugar.

Memory Work (Матеріал для запам'ятовування):

Proverbs and Sayings (Прислів'я та приказки)

Like father, like son.— Який батько, такий син.
 Little children, little sorrow, big children, big sorrow.—
 Малі діти — малий клопіт, великі діти — великий клопіт.

Good Morning

Good morning, good morning,
 Good morning to you!
 Good morning, good morning,
 I am glad to see you.

Good Night

Good night, Father,
Good night, Mother.
Kiss your little son!
Good night, Sister.
Good night, Brother.
Good night, everyone.

TOPIC 2

WHERE WE LIVE

I have already told you about my family and myself. But I didn't mention about our dwelling. Actually people live either in multistoreyed buildings or in private houses and cottages. Still some live in hostels, for example non-residential students.

We live in a new flat in one of the largest residential areas. We moved into it five years ago. It is on the fourth floor of a nine-storeyed building. We have a four-room flat. It consists of a living-room, a study, two bedrooms, a kitchen, a bathroom, toilet or lavatory, and closets. It has two balconies and all modern conveniences: running cold and hot water, electricity, central heating, telephone. There is a lift and a rubbish chute in our building. Our flat faces the Dnieper river and the view is wonderful.

When you come to see us you will first come into an entrance hall. It's not very large but rather cosy. There is a stand for hats, coats and umbrellas and a mirror on the wall. From the entrance hall you may get to each room through separate doors. Let's have a look at the living room. By the way, it is the largest room in our flat. There is not much furniture in it. Opposite the window there is a sofa, three armchairs and a nice carpet on the floor. The door next to the window of this room leads to the balcony. We grow a lot of flowers there. There is a colour TV set, stereo tape recorder and record-player in this room. There are two pictures on the wall and a chandelier [ˌʃændiˈliə] hanging from the ceiling. We like to receive our guests here. They always say that we have a lovely combination of various colours in this room.

When you come into other rooms you will see that they aren't as large as this one. The smallest is the study. There is a writing table with a table lamp on it, many book-shelves, built-in bookcases, and a black-and-white TV. My parents work there and sometimes my brother and I study there too.

Now a few words about other rooms. The bedrooms are the most comfortable rooms in our flat. They face the park

where there are a lot of trees, bushes and flowers and these rooms are always filled with sunshine. There are several beds and cots, chairs, two wardrobes and a round mirror in the corner to the left. Before we had used one of the bedrooms as a nursery.

In the kitchen there are two tables, some stools, a cupboard, a sink with water taps. There is also a refrigerator (or fridge), a freezer and an electric cooker. We always have meals here. So we like our flat very much.

You can't do without this vocabulary:

to mention [menʃn] — згадувати
a dwelling [dwellɪŋ] — житло
a lodging [lɒdʒɪŋ] — житло
a multistoreyed building — багатоповерховий будинок
private ['praɪvət] — власний
a hostel — гуртожиток
to move into — переїхати
to consist of — складатися з
a living-room — вітальня
a study — кабінет
a bedroom — спальня кімната
a kitchen — кухня
a balcony ['bælkəni] — балкон
a bathroom ['bɑ:θru:m] — ванна (кімната)
a toilet, a lavatory — туалет
a closet — комірка
modern conveniences — сучасні зручності
running water — водопровід
central heating — центральне опалення
garbage disposal ['gɑ:bɪdʒ dɪs'pəuzəl] — сміттепровід
rubbish chute ['rʌbɪʃ 'ʃu:t] — сміттепровід
to face something — виходити на
the Dnieper river ['dni:pəl] — р. Дніпро
an entrance-hall — передпокій
a stand — вішалка
an umbrella — парасолька
furniture ['fɜ:nɪtʃə] — меблі
opposite ['ɒpəzɪt] — навпроти
a sofa ['səufə] — софа, диван
an armchair ['ɑ:mtʃeə] — крісло, диван
a chair — стілець
a carpet — килим
a TV set (colour, black-and-white) — телевізор (кольоровий, чорно-білий)
a stereo tape-recorder ['stiəriəʊ] — стереомагнітофон

a record-player — програвач
 a chandelier [ˈʃændiliə] — люстра
 a lovely combination of various colours — чудове поєднання різних кольорів
 to be as large as... — бути такою великою, як...
 a bookshelf — книжкова полиця
 a built-in bookcase — вбудована книжкова шафа
 comfortable [ˈkɒmfətəbl] — зручний, затишний
 a wardrobe [ˈwɔːdraʊnb] — платтяна шафа
 a nursery [ˈnɜːsri] — дитяча кімната
 a stool — табурет(ка)
 a cupboard — шафа
 a sink — раковина
 a tap — кран
 a refrigerator, a fridge [ˈfrɪdʒ] — холодильник
 a freezer — морозильник
 a cooker — плита
 to take bath (shower) — приймати ванну (душ)

Practice exercises:

I. Make up sentences:

My family		a new building		the ground floor
I		Lomonosov Street		the 2nd floor
My friend	live in	Victory Square	on	the 3d floor
We	lives in	the centre		the 1st floor
His sister		of the city		the 5th floor
They		Lviv		
		Shevchenko boulevard		
My family				many books
Our flat				five members
Victor's library		consists of		64 flats
This building				3 rooms
There is	a TV set	in the middle of		the town
There are	chairs	around		the table
	a table	in the corner of		the bag
	building	in the centre of		the room
	two books			

II. What do we call:

a room where you take shower?
 a room where you sleep?
 a room where you cook and have meals?
 a room where you have rest, watch TV, listen to music, receive guests?
 a flat which consists of 3 rooms?
 a building which consists of many floors?

III. What pieces of furniture have you got:

in the living room?
in the bedroom?
in the kitchen?
in the study?

IV. Ask the questions to have the following answers:

We live in Kyiv.
Yes, we have. We have a TV set.
There are 4 rooms in our flat.
Our flat faces the Dnieper river.
No, there isn't. There isn't much furniture in the living room.
Yes, there are. There are many books in our library.

V. Answer the following questions:

1. What street do you live in?
2. Do you live in a new or an old house?
3. Is there a lift in your house?
4. How many stories are there in your house?
5. Which floor is your flat on?
6. What conveniences are there in your flat?
7. How many rooms are there in your flat?
8. Which room is the largest?
9. What furniture is there in your living room?
10. How is your kitchen furnished?
11. How long have you lived in your house?
12. Is there a yard or a garden near your house?

A Dialogue:

- V.: This way, please. Make yourself at home. This is our living room.
- A.: What a cosy room! There isn't much furniture and there is much space here. Well, how many rooms are there in your flat all in all?
- V.: This is a four room flat. In addition to this room we have two bedrooms and a study.
- A.: Vic, and what is monthly rent for the flat?
- V.: Well, the rent is about 20—25 roubles per month.
- A.: Really? It's not too much, is it? And how much did you pay for this flat?
- V.: As a matter of fact, we got this flat free. You know we have three types of dwelling in this country. You may have either a private house or a cooperative flat or a state flat. The latter is given to a renter free of charge.
- A.: I see. It's not bad to get such a flat free of charge.

V.: It seems to me that we are speaking too much. It's time to have a drink. Tea, coffee or coke?
 A.: A cup of coffee, please.
 V.: OK. I'll be in a minute. Here we are. Help yourself, please.
 A.: Thanks a lot.

Memory Work:

Proverbs and Sayings

East or West, home is best.— В гостях добре, а вдома краще.

There is no place like home.— В гостях добре, а вдома краще.

An Englishman's home is his castle.— Дім англійця — його фортеця.

**A song
 Little Boxes**

by Pete Seeger

Lit - tle box - es, on the hill - side, Lit - tle box - es, made of
 tick - y - tack - y, Lit - tle box - es, lit - tle box - es, lit - tle
 box - es, All the same, There's a green one and a pink one And a
 blue one and a yet - tow one And they're all made out of
 tick - y - tack - y And they all look just the same. Lit - tle same.

1. Little boxes, on the hillside,
 Little boxes, made of ticky-tacky,
 Little boxes, little boxes
 Little boxes, all the same.

2. There's a green one and a pink one
And a blue one and a yellow one
And they're all made out of ticky-tacky
And they all look just the same.
3. And the people in the houses
All go to the university
And they all get put in boxes
Little boxes, all the same.
4. And there's doctors and there's lawyers
And business executives
And they're all made out of ticky-tacky
And they all look just the same.
5. And they all play on the golf course
And drink their Martini dry
And they all have pretty children
And the children go to school.
6. And the children go to summer camps
And then to the university
And they all get put in boxes
And they all come out the same.
7. And the boys go into business
And marry and raise a family
And they all get put in boxes
Little boxes, all the same.
8. There's a green one and a pink one
And a blue one and a yellow one
And they're all made out of ticky-tacky
And they all look just the same.

TOPIC 3

SCHOOL LIFE

As you know, I am a pupil of the 11th form, an eleventh-former. I study at school No 20. It is quite new — above five years old — and quite big — above twelve hundred pupils. It is situated in the centre of our district close to my home. It takes me only up to ten minutes to get there. I go to school five times a week. Our classes start at 8 o'clock a. m. and last till 3 o'clock p. m. So we have 5 or 6 lessons a day. We study many different subjects: Ukrainian, Russian, English, French, literatures, history, geography, biology, physics, chemistry, mathematics, programming and computer sciences. Languages, literatures and history are my favourite subjects. I make a good progress in these subjects.

The school year is divided into four terms, called quarters. **It begins** on the 1st of September known as a Day of Knowledge and normally finishes in May. After that we take exams. Each quarter is followed by holidays.

How does our school building look like? It is a threestoreyed, glass and concrete building. It has many classrooms, specialized rooms, laboratories, workshops. Specialized rooms are used to study mathematics, chemistry, physics and other subjects. These rooms are equipped with corresponding teaching materials, facilities and devices. Language laboratories (labs) are equipped with tape-recorders, record-players, TV sets. There are many different grammar tables, pictures on the walls in these labs. In workshops we have practice in different crafts: cookery, metal-work, woodwork, needlework, typing. On the ground floor there is a cloak-room, a dining-room (canteen), workshops, specialized rooms and a gymnasium (gym). In the gym we have physical training lessons and all sorts of sport competitions are held here. On the first floor there is a headmaster's office, language labs, classrooms, specialized rooms, a library with a reading room and an assembly hall. We borrow books from the library and often work in its reading room. In the assembly hall various events, meetings and concerts take place.

By the way, our school is situated in a picturesque place. It is surrounded by the park where different trees, bushes, flowers grow. There is a playground and, a stadium near the building of the school.

You can't do without this vocabulary:

an eleven-former (seventh-former) — одинадцятикласник (септмикласник)

twelve hundred — одна тисяча двісті

to be situated — розташовуватися

it takes me 15 minutes to get to school — дорога в школу займає в мене 15 хвилин

at 8 o'clock a. m. — о 8 годині ранку

till 3 o'clock p. m. — до 15 години (скороченням *a. m.* позначається час до 12 години дня, а *p. m.* — час від 12 години дня до півночі)

to have 5 lessons a day — мати 5 уроків на день

Ukrainian [ju:'kreinjən] — український, українська мова

Russian [rʌʃn] — російський, російська мова

English ['iŋɡliʃ] — англійський, англійська мова

French [frentʃ] — французький, французька мова

German ['dʒɜ:mən] — німецький, німецька мова

literature ['lɪtrɪtʃə] — література

history ['hɪstəri] — історія
 geography [dʒi'ɒɡrəfi:] — географія
 biology [baɪ'ɒlədʒi] — біологія
 physics ['fɪzɪks] — фізика
 chemistry ['kɛmɪstri] — хімія
 mathematics (maths) [ˌmæθɪ'mætɪks] — математика
 programming ['prɒɡræmɪŋ] — програмування
 computer science [kəm'pjʊ:tə saɪəns] — інформатика
 to make a good progress — робити гарні успіхи
 term [tɜ:m], quarter ['kwɔ:tə] — чверть
 Day of Knowledge — День Знань
 normally ['nɔ:məlɪ] — як правило
 to look like — виглядати
 glass and concrete — із скла та бетону
 a specialized room ['speʃəlaɪzd] — навчальний кабінет
 a workshop ['wɜ:kʃɒp] — майстерня
 a laboratory (lab) [lə'bɒrətəri, læb] — лабораторія
 to equip [i'kwɪ:p] — обладнати, укомплектувати
 facilities — обладнання
 a device — прилад
 corresponding [ˌkɒrɪs'pɒndɪŋ] — відповідний
 a grammar table — граматична таблиця
 a craft [kra:ft] — праця, ремесло
 cookery — кулінарія
 metal-work — роботи по металу
 woodwork — робота по дереву
 needlework — вишивання, крій і шитво
 typing ['taɪpɪŋ] — машинопис
 a cloak-room ['kləʊkrʊm] — гардероб
 a dining-room (canteen) ['daɪnɪŋrʊm, 'kæp'ti:n] — їдальня
 a gymnasium (gym) [dʒɪm'neɪzjəm] — спортивний зал
 physical training — фізичне виховання
 a competition [ˌkɒmpə'tɪʃn] — змагання
 a headmaster's office — кабінет директора школи
 an assembly hall [ə'sembli] — актовий зал
 to be held — відбуватися
 to take place — відбуватися
 picturesque [ˌpɪktʃə'resk] — живописний
 to surround [sə'raʊnd] — оточувати
 to grow [ɡrəʊ] — рости
 a playground — спортивний майданчик
 a stadium ['steɪdɪəm] — стадіон

Compare the school year in the Ukraine and in Great Britain:

			September
			4 11 18 25
			5 12 19 26
			6 13 20 27
			7 14 21 28
		1	8 15 22 29
		2	9 16 23 30
		3	10 17 24
October	November	December	
2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	
3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	
4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	
5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	
6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	
7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	
1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	
January	February	March	
2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	
3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	
4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	
5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	
6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	
7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	
1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	
April	May	June	
3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	
4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	
5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	
6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	
7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	
1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	
2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	
July	August	September	
3 10 17 24 31	7 14 21 28	3 10 17 24	
4 11 18 25	1 8 15 22 29	4 11 18 25	
5 12 19 26	2 9 16 23 30	5 12 19 26	
6 13 20 27	3 10 17 24 31	6 13 20 27	
7 14 21 28	4 11 18 25	7 14 21 28	
1 8 15 22 29	5 12 19 26	1 8 15 22 29	
2 9 16 23 30	6 13 20 27	2 9 16 23 30	

In Ukrainian school:

Sept 1: first quarter starts

Nov 4—10: autumn holidays

Nov 11: second quarter starts

Jan 1—10: winter holidays

Jan 11: third quarter starts

March 24—31: spring holidays

April 1: fourth quarter starts

May 25/June 20 — Aug. 31: summer holidays

In English school:

Sept 16: autumn term starts

Nov 6—10: half-term

Dec 18 — Jan 12: Christmas holidays

Jan 13: spring term starts

Feb 26 — March 1: half-term

April 6: Easter holidays

May 4: summer term starts

June 3—7: half-term

July 14: summer holidays

Christmas ['krɪsməs] — Різдво

Easter ['i:stə] — Пасха, Великдень

half-term ['hɑ:ftə:m] — перерва у навчанні; канікули

Practice exercises:

I. Make up sentences:

I	is	seventh-former
My brother	are	eighth-former
We	am	a first-former
She	are	second-former
My friends	is	fifth-formers

It takes	me	5 minutes	to read	my homework
	him	2 hours	to do	our work
	us	a quarter an hour	to walk	to school
	them	several minutes	to finish	this book

I	have	to the swimming pool	three times a day
They	goes	to the seashore	twice a week
She	go	meals	once a year
My sister	has	to the theatre	four times a month

II. What do we call:

a pupil who finishes school?
a pupil who is in the eleventh form?
the 1st of September?
a room where pupils have meals?
a room where different sports are played?
a room where books are kept?
a science which deals with size and numbers?

III. When is the beginning of:

the school year?
the first lesson?
the second quarter?
the summer holidays?
the dinner time?

IV. Ask the questions to have the following answers:

I am a tenth-former.

It takes me 15 minutes to have breakfast.

He goes to school 5 times a week.

My favourite subjects are languages, literatures and history.

Yes, there are. There are language labs on the first floor. Specialized rooms are used to study mathematics, chemistry, physics.

V. Answer the following questions:

1. What school did you study at?
2. Where is your school situated?
3. How many storeys are there in your school building?
4. Is it a new or an old building?
5. What specialized rooms and laboratories are there in your school?
6. Where can the pupils have their lunch or dinner?
7. What is your phonetic laboratory equipped with?
8. What subjects did you study at school?
9. Which subjects were your favourite?

A Dialogue:

A.1 Victor, which subjects do you spend more time on?

V.1 We may choose, for example, to do more of «arts» subjects like languages, history or «sciences» like physics, biology or chemistry. I spend a lot of time on English, history, literatures and very little time on sciences.

A.1 And what foreign languages are taught at your school?

V.1 We may master either English or French. I preferred to learn English but at the moment I don't mind to learn French. I like it very much.

A.1 And what kinds of sports are pupils going in for?

V.1 Our school has football, volleyball, basketball, hockey, athletics, tennis, table-tennis sections.

A.1 Does a particular school here get a reputation for being good at a particular sport, say gymnastics, chess, ice-skating?

V.1 Some do, some don't. But we have a wide network of specialized sporting schools which major in that or other particular sport.

A.1 Vic, what about playing a game of chess?

V.1 OK. Will you play black or white?

to do «arts» («sciences») subjects — вивчати гуманітарні (природничі) предмети

a lot of time — багато часу
to master a language — оволодівати мовою
I don't mind — я не проти
to be going in for sport — займатися спортом
to prefer — віддавати перевагу
a wide net — широка мережа
to major in — спеціалізуватися
a game of chess — шахова партія

Memory Work:

Proverbs and Sayings

Live and learn.— Вік живи, вік учись.
It is never too late to learn.— Учитися ніколи не пізно.
Knowledge is power.— Знання — сила.
To know everything is to know nothing.— Знати все — значить нічого не знати.
Money spent on the brain is never spent in vain.— Гроші, витрачені на освіту, завжди окуповуються.

TOPIC 4

LANGUAGES OF COMMUNICATION

The total number of languages in the world is from 2,500 to 5,000. The most widespread languages are Chinese, English, Spanish, Russian and many others. These languages are alive, i. e. they are in use. In addition to these, there are «dead» languages, which are no more means of communication. These are, for example, Latin, old Slavonic and some others. All these languages are called natural, because there is a number of artificial or universal or world languages. The world-known non-specialized language is Esperanto. There are also programming languages which are used in computers. These are specialized languages.

Here we are going to deal with the living language which is spoken practically all over the world. It is spoken as the mother tongue in Great Britain, the United States of America, Canada, Australia and New Zealand. A lot of people speak English in China, Japan, India, African and many other countries. English is one of the 6 official and working languages of the UN. It is studied as a foreign language in our secondary and higher schools.

What is the English language? Knowing England's history makes it much easier to understand how the English language came to be as it is. Many English words were borrowed

from the language of the Angles and Saxons, the Danes. Hundreds of French words had slipped into English. French words that came into English didn't crowd out Anglo-Saxon words that meant the same things. Therefore, there are many pairs of words with the same meaning. The list below gives a few of them.

<i>Anglo-Saxon</i>	<i>French</i>	
deed	act	вчинок, справа
pretty	beautiful	красивий, вродливий
shape	form	форма
stream	river	річка, потік

Many new words have been brought into English by traders and travellers. These words came from all parts of the world. The list below tells from what languages they came:

- umbrella (парасолька) — Italian
- skates (ковзани) — Dutch
- tea (чай) — Chinese
- cigar (сигара) — Spanish
- tulip (тольпан) — Turkish
- potato (картопля) — Spanish

Some words came into English directly from the old Latin. In the Middle Ages Latin was the language of the church and of the Universities. Almost all the early printed books were in Latin. Latin words slipped into the common talk of the scholars and from there into the talk of the common people.

Some English words of today are derivatives. One way of manufacturing new English words is to put together two or more older English words: «railway», «football», «newspaper» and so on.

A great many new English words — especially new scientific words — have been made from Latin or Greek words instead of English ones. «Telephone», for instance, was made from the Greek words for «far away» and «talk».

Some people think that the language spoken in the United States should be called American instead of English. So many changes have been made in it, that they say it is no longer English. Of course, it is not surprising that American English is different from the English of England. In both countries the language was bound to change, and the countries are 3,000 miles apart. Thus the English say «tube» for «subway», «flat» for «apartment», «in the street» for «on the street» and so on. The English pronounce some words diffe-

rently, too. But even though there are many differences between British English and American English, there are far more ways in which they are alike.

You can't do without this vocabulary:

the total number [taʊtl] — загальна кількість
widespread — поширений
Chinese [tʃaɪ'ni:z] — китайський
Spanish [ˈspæniʃ] — іспанський
Italian [i'tæljən] — італійський
Dutch [dʌtʃ] — голландський
Turkish [ˈtɜ:kiʃ] — турецький
to be alive — бути живим
to be in use — використовуватися
in addition to — крім того
a living language — жива мова
a dead language — мертва мова
a natural language — природна мова
an artificial (universal, world) language — штучна (універсальна, міжнародна) мова
non-specialized — не спеціалізований
Esperanto [ˌespə'ræntoʊ] — есперанто
programming languages [ˈprɒɡræmɪŋ] — мови програмування
to deal with — розповідати
English is spoken... — англійською розмовляють...
all over the world — в усьому світі
a mother tongue [ˈmʌðətʌŋ] — рідна мова
Canada [ˈkænədə] — Канада
Australia [ɔ:st'reɪljə] — Австралія
New Zealand [ˈnju:zi:lənd] — Нова Зеландія
China [ˈtʃaɪnə] — Китай
Japan [dʒə'pæn] — Японія
India [ˈɪndjə] — Індія
the UN (the United Nations) — ООН (Організація Об'єднаних Націй)
to make it easier — полегшити
to borrow — запозичити
the Angles and Saxons [æŋɡlɪz ænd 'sæksənz] — англосакси
the Danes [deɪnz] — датчани
to slip — проникати
to crowd out — витіснити
therefore [ˈðeəfɔ:] — тому, отже
a pair [peə] — пара
a few — декілька
a trader — торговець

the Middle Ages — Середні Віки
 a church — церква
 a scholar ['skɒlə] — учений
 a common talk — *тут*: розмовна мова
 the common people — прості люди
 derivative [de'ri:vətɪv] — похідний
 to manufacture ['mænʃu'fæktʃəl] — створювати
 it is no longer English — вона вже не є англійською
 bound — змушений
 it is not surprising — не дивно
 to be 3,000 miles apart — на відстані 3000 миль одна від
 одної
 differently — по-різному
 but even though — але, хоча
 there are far more ways in which they are alike — але в цих
 мовах набагато більше спільних рис

*Principal languages of the world and
the total number of speakers of different languages:*

<i>Languages</i>	<i>Millions</i>
Arabic [ˈærəbɪk]	171
Chinese	1,000
English	415
French	112
German	118
Greek	11
Hindi [ˈhɪnˈdi:]	287
Italian	63
Japanese	121
Polish [ˈpɒlɪʃ]	40
Portuguese [ˈpɔ:tjuˈgi:z]	161
Russian	282
Spanish	285
Ukrainian [juˈkreɪnjən]	42
Vietnamese [ˌvjɛtˈni:z]	50

Practice exercises:

I. Make up sentences:

English	China
German	Spain
Chinese is spoken as a mother tongue in	France
French	Germany
Japanese	Great Britain
Spanish	Japan

We			English
He	can		Spanish
They		speak	German
My friends	cannot		French
I			Esperanto
	does	he	
What language		she	speaks?
	do	they	
		we	
		you	

II. What do we call people who live in:

Germany	England
France	the USA
China	Japan

III. Where did these words come from:

tea	a potato
beautiful	a tulip
an umbrella	a samovar

IV. Ask the questions to have the following answers:

I speak English.
 He can speak French.
 They don't learn German.
 She speaks two languages.
 English is spoken in Great Britain, the USA, Canada...
 Yes, it is. English is an official and working language of the UN.

V. Answer the following questions:

1. What are the principal languages of the world? Use the table below.
2. What kinds of languages do you know?
3. Where is English spoken as a mother tongue?
4. Is English an official and working language of the UN?
5. What are the main sources manufacturing English words?
6. What are the differences between British and American English? Give some examples.
7. How many years did you study English?
8. What languages are taught in our schools?
9. What have you to do to master English?
10. Do you pay much attention to the English intonation?
11. Did you try to speak English at classes?
12. Did you take part in organizing English parties at school?
13. What books by British and American writers have you read? Have you read them in the original?
14. What English newspapers and magazines do you know and which of them do you read?

Text for supplementary reading

Noah Webster (1758—1843) — a dictionary maker

How do you spell this word? How is this word pronounced? What does this word mean? To find answers to such questions people learn to look in a dictionary. And in a great many cases they consult a Webster's dictionary.

Noah Webster was born in Connecticut while Connecticut was still a colony — before there was a United States of America.

As a young man he went to college, but he left college for a while to fight in the Revolutionary War. He then went back to finish his college work.

After Webster left college he taught school for a while and then practiced law. He wrote many pamphlets. But he is famous for two books — a spelling book and his dictionary. When he was teaching school, he saw that two books were needed. The first part — the spelling book — was published in 1783. It soon came to be called simply «Webster's Spelling Book». It sold for over 100 years. More than 60,000,000 copies were printed.

It took Webster 20 years to write his dictionary. Part of this time he spent visiting scholars in England and France.

The first edition of the dictionary was published in 1828 and the second in 1840. The first edition contained 12,000 words and between 30,000 and 40,000 definitions that had never been in a dictionary before. With his dictionary Webster did a great deal to make spelling simpler. For instance, he changed the spelling of «colour» to «color», «centre» to «center», and «waggon» to «wagon».

Webster's dictionary is still being printed by the millions. Of course, changes in it have been made since Webster's time. Words that Webster never heard or even dreamed of have been added. A «Webster's New International Dictionary» of today has more than 600,000 words. This dictionary is so well known that many arguments about words are settled by a question: «What does Webster say?»

Words and phrases

Noah Webster [ˈnoʊəˈwebstər] — Но(у)а Вебстер
a dictionary maker — укладач словників, лексикограф
Connecticut [kəˈnetɪkət] — Коннектікут (штат США)
for a while — на деякий час
to teach school — амер.: займатися викладацькою діяльністю, бути викладачем
to practice law — займатися правом

a pamphlet [ˈræmfli:t] — брошура, памфлет
a spelling book — орфографічний словник
to publish — видавати
a definition — пояснення, тлумачення
to print — друкувати
a great deal — багато
to settle an argument — вирішувати суперечку

Some the most popular dictionaries:

1. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (A. S. Hornby) — тлумачний словник
2. New Webster's Dictionary of the English Language — тлумачний словник
3. Roget's Thesaurus — словник-тезаурус Роже (слова, згруповані за тематичною ознакою)
4. Dictionary of Synonyms and Antonyms — словник синонімів та антонімів
5. Dictionary of Proverbs and Sayings — словник прислів'їв та приказок
6. Dictionary of Quotations — словник цитат, крилатих виразів

A Dialogue:

- A.: Victor, you speak good English.
V.: Oh, no. My English is rather poor. But I would like to improve my spoken English.
A.: And how long have you been learning it?
V.: Well, normally we study foreign languages at secondary schools starting from the 4th form. In addition to ordinary schools there are specialized English language schools where the language is taught thoroughly from the first form.
A.: What foreign languages are usually taught in your schools?
V.: As a matter of fact, English, German, French and Spanish. But the majority of pupils master English. Andrew, and what languages are taught in schools of Great Britain?
A.: Well, we learn French and German as foreign languages. Russian is taught in a few schools. And how many classes a week have you got?
V.: We have got an academic hour a week now. It's too small for languages, but I try to work at English on my own.
A.: And what are you doing on your own?
V.: I have got a teach-yourself book and some tapes. So now and then I listen to tapes, learn texts and dialogues by

heart. I like to read English books in the original. This is the book I am reading at the moment.

A.: And what kinds of books do you prefer to read?

V.: I prefer to read fiction, science fiction, plays, adventure and historical books

Words and phrases

thoroughly [ˈθɔːrəʊli] — ґрунтовно
majority [məˈdʒɔːrɪti] — більшість
to have got — мати
at all — зовсім
to work on one's own — працювати самостійно
a tape — запис
now and then — час від часу
what kinds of books — які книжки
fiction — художня література
science fiction — наукова фантастика
adventure books — пригодницькі книжки
historical books — історичні книжки
plays — п'єси

Memory Work:

Proverbs, Sayings and Quotations

A new language — a new world.— Нова мова — новий світ.

So many languages you know, so many times you are a man.—

Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина.

Language is fossil poetry.— Мова — це скам'яніла поезія.

(R. W. Emerson)

Language is the dress of thought.— Мова — одяг для думки.

(S. Johnson)

I am always sorry when any language is lost, because languages are the pedigree of nations.— Я завжди жалкую, коли

зникає мова, бо мова — родовід народів. (S. Johnson)

A Poem

Different Languages

by Edith Segal

I met a little girl
Who came from another land
I couldn't speak her language,
But I took her by the hand.
We danced together
And had such fun!
Dancing is a language
You can speak with anyone.

TOPIC 5

EVERYTHING ABOUT TIME

When people began living together they needed some way of telling the time. We can only guess what the earliest ways of telling the time were. No doubt they were natural phenomena.

One of the ways of telling the time was the sun. When a man planned to meet another he might point to a place in the sky and say, «I shall meet you when the sun is there».

It was possible to tell the time by shadows. Many trees and cliffs, by casting shadows, served as timepieces.

At night one could tell the time by the stars. The turning of the earth made the stars seem to move in the sky just as the sun did.

The first timepiece anyone made was a sundial. A sundial tells the time by shadows. The first sundial was probably nothing but a stick stood up in the ground in some open space. The oldest sundial known was made in Egypt about 3,500 years ago. It was common practice to divide the time between sunrise and sunset into 12 equal parts, or hours.

No one knows why 12 was chosen as the number of hours for the day. Perhaps it was because of the number of months in the year. Later the night was divided into 12 hours, too.

A sundial cannot tell the time at night when the sun is not shining. It cannot tell the time on days when the sun is hidden by clouds. And it cannot tell the time by minutes and seconds.

The water clock was invented almost as long as the sundial. Water clocks were much used in Greece more than 2,000 years ago. One kind of water clock was a metal bottle with a hole in the bottom. The bottle was filled with water, and then water dripped through the hole. Some water clocks had dials that could tell the time of the day. Water clocks could tell the time of day or night. But they often went wrong. Sometimes, for instance, the water froze. Besides, even the best water clock could not measure time in minutes and seconds.

The sand-glass is another timepiece that was invented long ago. No one knows how long ago. Sand-glasses were often called hour-glasses, because in many of them it took an hour for the sand to run from one bulb to another.

Before true clocks were invented, fire was also used to measure the time. Striped candles, knotted ropes and oil lamp could all measure the time by burning.

The first true clocks were probably made nearly 1,000

years ago. The first watches were made about 500 years ago.

As everyone knows, there are 60 seconds in a minute and 60 minutes in an hour. We could have any number of seconds in a minute and any number of minutes in an hour. We probably have 60 because 60 was a very important number to the people who lived in ancient Babylon, a land from which many of our ideas came.

We know that the time is not the same all over the world. For this reason the world has been divided into time zones. All the places in each zone have the same time. It's called standard time.

You can't do without this vocabulary:

to tell the time — сказати, котра година
to guess [ges] — вгадувати, здогадуватися
no doubt [nɔʊdaʊt] — немає сумніву
natural phenomenon (phenomena) ['nætʃrəl fi'nɒmɪnən] — природне явище (явища)
to cast a shadow ['sædəʊ] — кидати тінь
a cliff — круча, стрімка скеля
a timepiece — годинник, хронометр
the turning of the earth made the stars seem to move — оберт землі сприймається як рух зірок
a sundial ['sʌndaɪəl] — сонячний годинник
an open space — відкритий простір
Egypt ['i:dʒɪpt] — Єгипет
a sunrise — схід сонця
a sunset — захід сонця
to shine — світити
to hide — ховати
a cloud — хмара
Greece [gri:s] — Греція
to drip — к(р)ипати
a hole — отвір
a dial [daɪəl] — циферблат, шкала
to go wrong — неправильно йти
to freeze — замерзати
to measure the time — вимірювати час
a sand-glass (hour-glass) — пісочний годинник
a bulb — балон, колба
a striped candle — смугаста свічка
a knotted rope — зав'язана на вузли мотузка
an oil lamp — масляна лампа
Babylon ['bæbɪlən] — Вавілон
a time zone — часовий пояс
a standard time — декретний час

A Dialogue:

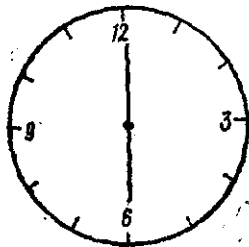
A.: Excuse me, what's the time?

V.: It's six o'clock.

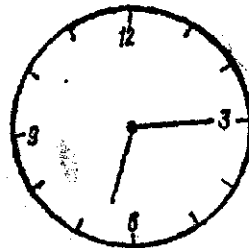
A.: Thank you very much.

V.: Not at all.

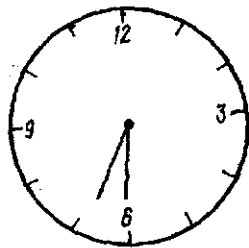
What's the Time?

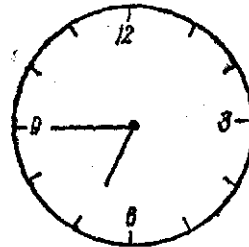
It's six o'clock

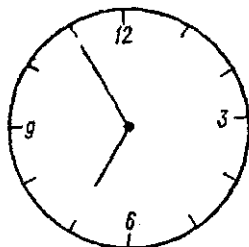
It's a quarter past six

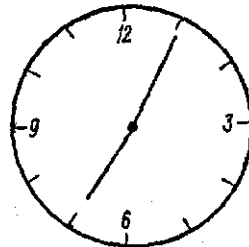
It's half past six

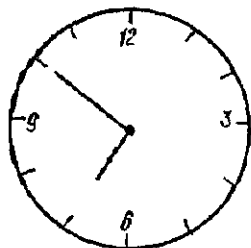
It's a quarter to seven

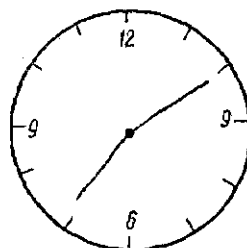
It's five (minutes) to seven

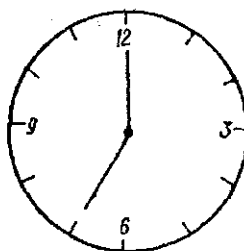
It's five (minutes) past seven

It's ten to seven by my watch.
My watch is five minutes slow
(відстає)

It's ten past seven by my
watch. My watch is five minutes
fast (спішить)

This watch keeps good time (йде точно)

Telling the time in English we usually say «It's nine o'clock a. m.» (дев'ята година ранку) or «It's nine o'clock p. m.» (дев'ята година вечора).

a. m. (*Latin*) — ante meridiem [ˈæntiməˈrɪdiəm] — до полудня (від 0 до 12 години).

p. m. (*Latin*) — post meridiem [ˈpɒst məˈrɪdiəm] — після полудня, пополудні (від 12 до 24 години).

Memorize the phrases with the word time:

in time — вчасно

from time to time — час від часу

hard times — тяжкі часи

next (last) time — наступного (минулого) разу

three times — тричі; but: once — одного разу, twice — двічі.

Practice exercises:

I. What do we call timepieces which:

use shadows?

use liquid [ˈlikwɪd] — рідину?

use sand?

have a face and hands?

which are on the walls, towers, etc?

which people wear on the wrist?

II. Which answers are true?

The first sundials were used a) in 1042.
b) about 3,500 years ago.
c) three centuries ago.

The day was divided into a) 10 hours.
b) 20 hours.
c) 12 hours.

The watches were made a) about 200 years ago.
b) in 1881.
c) about 500 years ago.

III. Ask the questions to have the following answers:

1. In ancient time people used natural phenomena to tell the time.
2. The time between sunrise and sunset was divided into 12 equal parts.
3. The night was divided into 12 hours, too.
4. Water clocks were used in Greece more than 2,000 years ago.
5. There are 60 seconds in a minute.

Text 1. Days of the Week

The seven days of the week are named in honour of the sun, the moon, and five of the planets. The five planets are Mercury, Venus, Mars, Jupiter and Saturn. These were the only planets the people of long ago knew about. The sun, the moon and these five planets were supposed to take turns ruling over the days. The seven days from the sun's day to the sun's day became the week.

Sunday is the sun's day.

Monday is the moon's day.

Saturday is Saturn's day.

Tuesday is Mars' day.

Wednesday is Mercury's day.

Thursday is Jupiter's day.

Friday is Venus' day.

«Tuesday», «Wednesday», «Thursday» and «Friday» do not sound at all like «Mars' day», «Mercury's day», «Jupiter's day» and «Venus' day». The names of these four days came about in this way. The planets were named for Roman gods and goddesses.

Mars was the Roman god of war. Mercury was the messenger of the god. Jupiter was the king of the gods. Venus was the goddess of beauty.

The old Norse gods and goddesses were very much the same as the Roman ones. But they had different names. The

names Tuesday, Wednesday, Thursday and Friday came from Norse gods

Tuesday is «Tiu's day».

Wednesday is «Woden's day».

Thursday is «Thor's day».

Friday is «Frigg's day».

We cannot change the number of days in a year without getting dates all out of place in the seasons. Our year is made for us by the journey of the Earth around the Sun. We cannot change the length of the day. The day is made for us by turning of the earth on its axis. But there is no reason why we have seven days in a week. We could have had any number of days we liked. Five-day, eight-day and ten-day weeks have all been tried. If the people of long ago had known about Uranus, Neptune and Pluto, we might have ten days in a week instead of seven. But we are so used to seven now that few people would want it to change.

Words and phrases

in honour ['ɔ:nə] — на честь

Mercury ['mɜ:kjuri] — Меркурій

Venus ['vi:nəs] — Венера

Mars [mɑ:z] — Марс

Jupiter ['dʒu:pitəl] — Юпітер

Saturn ['sætə:n] — Сатурн

these five planets were supposed to take turns ruling over the days — вважалося, що ці п'ять планет по черзі керують днями

Sunday ['sʌndi] — неділя

Monday ['mʌndi] — понеділок

Tuesday ['tju:zdi] — вівторок

Wednesday ['wenzdi] — середа

Thursday ['θɜ:zdi] — четвер

Friday ['fraidi] — п'ятниця

Saturday ['sætədi] — субота

Roman gods and goddesses — римські боги та богині

the messenger of the god — посланець, вісник бога

Norse [nɔ:s] — норвезький

Tiu [tju:] — Т'ю

Woden [wɔ:dn] — Воден

Thor [θɜ:] — Тор

Frigg [frig] — Фріґ

Uranus ['juərənəs] — Уран

Neptune ['neptju:n] — Нептун

Pluto ['plu:tɔ] — Плутон

Text 2. Months of the Year

In Ukrainian the name of each month has a rather clear origin: січень, лютий, березень, and so on. And what about English months? When did their names come from? Here is a brief explanation:

January ['dʒænjʊəri] — the name of the first month was dedicated by Romans to the god with two faces, Janus

February ['februəri] — this was the Roman festival of purification

March [mɑ:tʃ] — this name of month was given in honour of Mars — Roman god of war

April ['eɪprɪl] — the month in which the earth opens for the growth of plants (*aperio* — to open)

May [meɪ] — this month was named in honour of a goddess of growth or increase

June [dʒu:n] — the month of Juno (a woman of imposing figure, one of the brightest of the minor planets or asteroids)

July [dʒu:'laɪ] — the month named after Julius Caesar

August ['ɔ:gəst] — this month was named in honour of the Emperor Augustus as this month was identified with memorable events in his career

September [sep'tembəl] — the Latin word *septem* means seven; (the seventh month according to the ancient Roman year, which began in March)

October [ɒ'ktəʊbəl] — the eighth month of the ancient Roman year (*octa* — eight)

November [nə'vembəl] — the ninth month of the ancient Roman year (*novem* — nine)

December [di'sembəl] — the tenth month of the ancient Roman year (*deca* — ten)

Text 3. Years, years, years

Twelve months make up a year. Each year has a number. To tell the date of an event, we give the number of the year. We say, for instance, that Columbus discovered America in 1492.

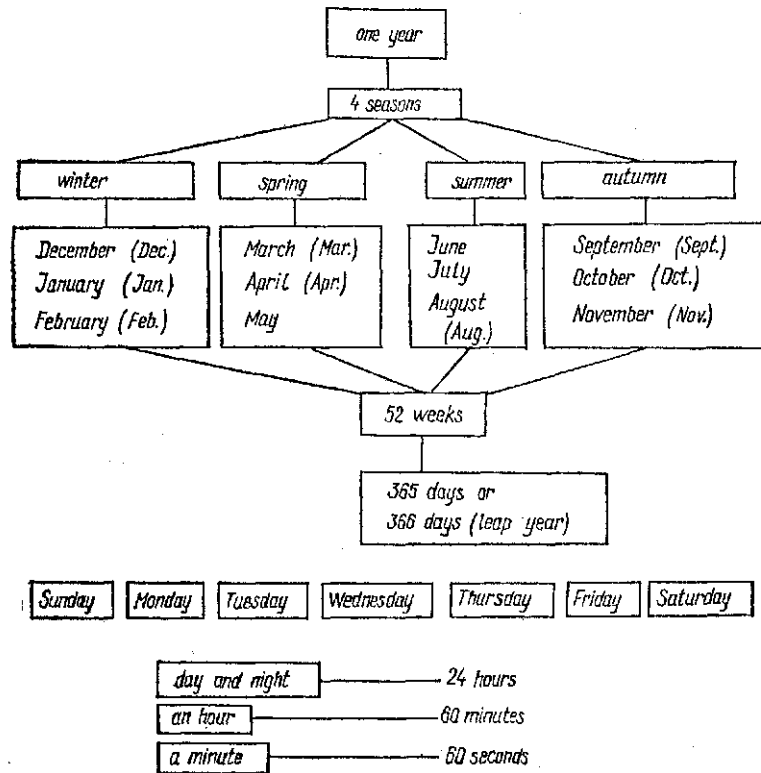
The years are numbered from the year that was supposed to be the one in which Christ was born. To give the date of earlier events, they count back from the year 1. Then B. C. is put after the number. B. C. stands for «before Christ». Sometimes initials A. D., which stand for Latin words *Anno Domini*, are put. These words mean «in the year of our Lord».

The Romans counted their years from the date of the founding of Rome. The Greeks counted their years from the date of the first Olympic Games.

Bronze Age in Britain began in 1900 B. C.
 Queen Victoria died in 1901 A. D.
 Rome was founded in 753 B. C.
 Viking attacks on Britain began in 793 A. D.

Words and phrases

to make up — складати
 for instance — наприклад
 Columbus [kə'lʌmbəs] — Колумб
 B. C. — до нашої ери
 A. D. — нової (нашої) ери
 Christ [kraɪst] — Христос
 to count years — вести літочислення
 to found — засновувати
 Olympic Games — Олімпійські ігри

Practice exercises:

I. Answer the following questions:

1. Which is the shortest day and the longest night of the year? Which is the longest day and the shortest night of the year?
2. Which day is as long as the night?
(Answer: September 23, June 22, March 21, December 22)

II. Say: What's the time now? a6o What time is it now?

	1.00			
	12.00			
	2.05			
	11.55			
	3.10			
	7.30			
It is	4.15	o'clock	a. m.	now.
It's	11.50		p. m.	
	5.20			
	10.45			
	9.25			
	6.40			

III. Say what's the day today (What day is it today?)

Today is	Sunday
(Today's)	Monday
It is	Tuesday
(It's)	Wednesday
	Thursday
	Friday
	Saturday

IV. Say what's the date today?

Today is	1st	first		January	
(Today's)	2nd	second		February	
It is	the	3d	third	of	March
(It's)		4th	fourth		April
		5th	fifth		May
		6th	sixth		June
		7th	seventh		July
		8th	eighth		August
		9th	ninth		September
		10th	tenth		October
		11th	eleventh		November
		12th	twelfth		December

V. How to write and read dates?

13th — thirteenth, 14th — fourteenth
25th January 1992

25.01.1992 or 25/01/92

The twenty fifth of January, nineteen ninety two

VI. Read the following dates:

27.06.1952	18.09.1921
8.07.1949	5.03.1952
12.10.1986	31.05.1957
27.04.1975	2.01.1955
13.02.1927	3.02.1963

VII. Ask the questions to have the following answers:

1. It's five o'clock by my watch.
2. It's a quarter past three.
3. Today is Friday.
4. It's May.
5. It was in 1989.
6. Yesterday was Thursday.
7. It's the fifth of June.

VIII. Answer the following questions:

1. What's the first month of the year?
2. the second season of the year?
3. the third day of the week?
4. the fourth month of the year?
5. the fifth day of the week?
6. the sixth month of the year?
7. the seventh day of the week?
8. the eighth month of the year?
9. the ninth month of the year?
10. the tenth month of the year?
11. the last day of the week?
12. the last month of the year?
13. What day comes after Tuesday?
14. What month comes after February?
15. What year comes after 1992?

IX. Choose the right answer:

			There are (There're):	
	minutes		an hour?	3 months
	seconds		a minute?	24 hours
	hours		a day and night?	7 days
	days		a week?	10 days
	days		a fortnight?	52 weeks
	days		a month?	4 weeks
How	days	are	a year?	12 months
many	weeks	there in	a year?	4 seasons
	weeks		a month?	10 years
	months		a year?	60 minutes

seasons	a year?	100 years
years	a decade?	60 seconds
years	a century?	365 or 366 days 28 or 29, 30 or 31 days

X. Say under which signs of the Zodiac ['zouidiæk] were you and your friends or relatives born?

21st Jan.— 19th Feb.	Aquarius [ə'kwæəriəs] the Water Carrier — Водолий
20th Feb.— 20th March	Pisces ['pi:si:z] the Fishes — Рыби
21st March — 20th April	Aries ['æri:z] the Ram — Овен
21st April — 20th May	Taurus ['tɔ:rəs] the Bull — Телець
21st May — 20th June	Gemini ['dʒemini:] the Twins — Близнята
21st June — 20th July	Cancer ['kænsə] the Crab — Рак
21st July — 19th/22nd Aug.	Leo ['li:ou] the Lion — Лев
20th/23rd Aug.— 22nd Sept.	Virgo ['vəgou] the Virgin — Дива
23rd Sept.— 22nd Oct.	Libra ['li:brə] the Scales — Терези
23rd Oct.— 21st Nov.	Scorpion ['skɔ:pjən] the Scorpion — Скорпион
22nd Nov.— 20th Dec.	Sagittarius [sædʒi'teəriəs] the Archer — Стрілець
21st Dec.— 20th Jan.	Capricorn ['kæprɪkɔ:n] the Goat — Козерог

Dialogues:

I.

V.: Excuse me, could you tell me what's the time by your watch now? It seems to me, my watch is slow.

A.: Well, it's a quarter past six by my watch. It keeps good time. Look at the clock over there. It keeps exactly the time my watch does.

V.: Oh, yes. Thank you very much.

II.

V.: Excuse me, it's the 23d of April today, isn't it?

A.: Yes, that's right. Yesterday it was the 22nd of April.

V.: And what's the day today?

A.: Today is Thursday. Why are you asking?
 V.: I would like to buy tickets for Moscow in advance. I am leaving Kyiv on Thursday in two weeks.
 A.: I see. It'll be the 7th of May. Will you go by train or by plane?
 V.: I prefer to go by train.

Memory Work:

Proverbs and Sayings

Time is money.— Час — гроші.
 Times change and we change with them.— Часи міняються й ми міняємось разом із ними.
 Don't waste time, it flies.— Не гайте часу, він летить.
 One today is worth two tomorrows.— Одне сьогодні варте двох завтра.
 One cannot put back the clock.— Неможливо перевести годинник назад.
 Time cures all things.— Час — найкращий лікар.
 Every day is not Sunday.— Не кожен день неділя.
 He that laughs on Friday, will weep on Saturday.— В п'ятницю сміється, а в суботу плаче (тобто не радій передчасно).
 Better late than never.— Краще пізно, ніж ніколи.
 Laugh today and cry tomorrow.— Сьогодні сміх, завтра плач.
 Lost time is never found again.— Втрачений час ніколи не вернеш.
 When two Sundays meet together.— На Миколи та й ніколи.

Poems

Solomon Grundy

was born on Monday (народився)
 finished school on Tuesday (закінчив школу)
 got married on Wednesday (одружився)
 fell ill on Thursday (захворів)
 got worse on Friday (погіршало)
 died on Saturday (вмер)
 was buried on Sunday (поховали)
 That was the end of Solomon Grundy.

How to guess how many days are there in each month?

Thirty days have September,
 April, June and November,
 All the rest have thirty-one,
 Excepting February alone,
 And that has twenty eight days clear
 And twenty-nine in each leap year.

Monday's child is fair of face,
Tuesday's child is full of grace,
Wednesday's child is full of woe,
Thursday's child has far to go,
Friday's child is loving and giving,
Saturday's child works hard for its living,
And a child that's born on Sunday
Is fair and wise and good and gay.

TOPIC 6

WEATHER AND SEASONS

What is the weather going to be? This question is really several questions in one. It means: will the sky be cloudy or clear? Will any rain or snow fall? How warm or cool will it be? How much moisture will there be in the air? From what direction will the wind come? Will the wind be gentle or strong?

Rain, snow, hail, sleet, frost, and dew are all a part of the weather. So are cold waves, heat waves, clouds, breezes, gales, thunderstorms, and hurricanes.

In some parts of the world the weather stays very much the same day after day. In other places it changes often. A summer day that starts out to be bright and sunny may end with a thunderstorm. In the same way a cold and cloudy winter morning may be followed by a clear and springlike afternoon.

In places where the weather changes often, everyone is interested in it. But not everyone wants the same kind of weather. A farmer may want a rainy day because his crop needs rain. His neighbour may want a sunny day because it is time for him to harvest. Some people may be glad to see a heavy snowstorm because they want to go skiing. Others may not like the snow at all because it blocks the roads and makes travelling hard. Not everyone is happy when there is a week of warm, shiny weather in early spring. Some people know that the snow is melting so fast that rivers will flood.

Even if a person does not mind heat or cold or rain or snow, the weather is important to him. Bad weather may ruin crops so that food will cost more. It may cause forest fires, flood homes and so on. The weather affects the lives of all of us in a great many ways.

fair of face — гарний на вигляд
grace — привабливість, люб'язність
woe [wou] — лихо, невезіння

Once Mark Twain said: «Everyone talks about the weather, but no one ever does anything about it». Today this saying is not altogether true.

We have learned to make the weather inside our houses anything we want it to be. We can make the air warmer. Or we can cool it off. We can put more moisture in it if it is too dry. Or, if it is too damp, we can take some of the moisture out of it. We can turn on lights if it is dark and cloudy out of doors. And by simply turning the switch of an electric fan we can start a pleasant breeze blowing.

Even out of doors we have begun to experiment with changing the weather. We can make fogs disappear from airplane landing fields and cause rain. But probably we have to take the weather as it comes.

Usually the weather depends upon season we live in. The season is characterized by distinctive temperature, rainfall, vegetation and the like, which occurs at different times in different regions and is determined by the position of the Earth in relation to the Sun.

There are four seasons in a year: spring, summer, autumn, and winter. There are three months in every season.

In spring the days become longer and nights shorter. The sun shines warm. Bright spring sun-rays begin to melt snow in the fields and in the streets, icy sheet on the rivers and lakes. The trees begin to bud and soon tiny green leaves begin to appear. Birds come back from the south. The fruit trees begin to blossom. The farmers begin to sow fields. Nature awakens.

In summer the days are the longest and the nights are the shortest. It is very hot. People have holidays and vacations. They spend much time on the seashores, river beaches, in the forests and in the mountains. It is a good time to become sunburnt, to swim, to pick mushrooms, and berries, to gather flowers, in short, to have a good rest. Summer — this is the time of rains, showers and thunderstorms, lightnings. Sometimes it's raining cats and dogs

In autumn the days become shorter and nights longer. The sky is often cloudy. This is a rainy season. But there are some sunny days in late September which are called Indian summer. It is getting colder. Pupils and students resume their study. The farmers begin to harvest what they have sowed in spring. A proverb says: «As you sow, you shall now». The tree leaves, grass turn yellow and gold and fall. By the way fall is the name of autumn in American English. Birds fly away to the south to come back in spring. Nature begins to wither. Late autumn welcomes winter.

In winter the days are the shortest and the nights are the longest. The sky is grey, the sun shines but doesn't warm. Soon it will snow, perhaps heavily and the ground will be covered with a white sheet. The weather gets frosty. The greatest holidays in winter are Christmas and New Year. And we say on these days «Merry Christmas» and «Happy New Year».

You can't do without this vocabulary:

a rainfall — злива
a snowfall — снігопад
cool — прохолодний, свіжий
moisture ['moistʃə] — волога, вогкість
a gentle (strong) wind — слабкий (сильний) вітер
hail — град
sleet — сльота
frost — мороз
dew [dju:] — роса
breeze — легкий вітерець, бриз
gale — сильний вітер, буря, шторм
thunderstorm — грім
lightning — блискавка
hurricane ['hʌrɪkən] — ураган
crop — посів
to harvest — збирати врожай
to go skiing — ходити на лижах
to go skating — ходити на ковзанах
to block the roads — блокувати шляхи
everyone — кожен
a neighbour — сусіда
to melt — танути
to flood — zalивати, затопляти, виходити з берегів
even if — навіть якщо
to ruin — (по)шкодити
to cause — викликати
no one — ніхто
altogether — зовсім
anything — будь-який
damp — вогкість
turn on/off — вмикати/вимикати
a switch — вмикач
a fan — фен
to make something do — змусити щось зробити
an airplane landing field — поле для посадки літаків, аеро-
дром
distinctive — відмінний, характерний

vegetation [ˌvedʒɪteɪʃn] — рослинність
 and the like — і тому подібне
 to occur [ə'kɔː] — траплятися, відбуватися
 to determine [dɪ'tɜːmɪn] — визначати, встановлювати
 sun-ray — сонячний промінь
 icy sheet — крига
 to bud — пускати бруньки, паростки; розпукуватися
 tiny ['taɪni] — крихітний
 to blossom ['blɒsəm] — цвісти, розцвітати
 to sow [saʊ] — сіяти
 to awaken — пробуджуватися, прокидатися
 to become sunburnt — загорати
 to pick (mushrooms, berries) — збирати (гриби, ягоди)
 to gather (flowers) — рвати (квіти)
 shower — злива
 a seashore — берег моря
 a river beach — річковий пляж
 It's raining cats and dogs — лє як із відра (*про дощ*)
 Indian summer — бабине літо
 to resume — відновлювати, знову продовжувати
 to winter ['wɪðəl] — в'янути, марніти

Mind the differences:

It is hot — It gets hotter
 Жарко — Стає жарко
 The leaves are yellow — The leaves get yellow
 Листя жовте — Листя стає жовтим (жовтіє)
 The days are shorter — The days get shorter
 Дні короткі — Дні коротшають
 It is dark — It gets dark
 Темно — Темніє
 The weather is warm — The weather gets warmer
 Тепла погода — Погода стає теплішою
 It is cold — It gets colder
 Холодно — Стає холодно

CLIMATE AND WEATHER

Climate may be hot, cold, dry, wet, mild, tropical and subtropical, insular and continental.

Weather is the condition of the atmosphere at a certain time or over a certain short period. Weather is connected with atmospheric pressure, temperature, rainfall, cloudiness and wind.

Weather can be good, bad, fine, excellent, beautiful, rainy, snowy, stormy, dry, hot, cold, warm, cool, pleasant.

When the seasons begin:

Spring — March 20—21
Summer — June 21—22
Autumn — September 22—23
Winter — December 21—22

Practice exercises:

I. Say, what's the weather like? and What weather is it?

	hot		September
	cold		July
	cool		June
	calm		May
	cloudy		January
	warm		December
	windy		October
It's	foggy	in winter	August
The weather is	frosty	summer	March
	stormy	autumn	November
	rainy	spring	April
	sunny		February
	cloudy		
	clearing up		
	is	2	below
The temperature	was	5	degrees
	will be	10	above
		15	zero.
	always		summer
	often	rains	winter
It	seldom		in spring
	never	snows	autumn
	cooler		the morning
	warmer		autumn
	darker		summer
It gets	brighter	in	spring
	colder		winter
	hotter		the evening

II. What do we call the weather when:

it rains?
it snows?
it is hot?
it is a fog?
it is a frost?
there are clouds?

III. Ask the questions to have the following answers:

It rains here very often.
It is snowing now.
The weather is lovely today.
Yes, it's warm in the street.
It looks like raining.
Yes, I'm cold.
The shortest nights are in summer.

IV. Answer the following questions:

1. What are the four seasons of the year?
2. What month has the shortest days?
3. When does it often rain?
4. Why is autumn called 'golden'?
5. What is the weather like in winter where you live?
6. Which is the coldest month of the year?
7. Which season is your favourite?
8. Which is the hottest season of the year?
9. What is «Indian Summer»?
10. When does spring begin?
11. What is the weather like today?

Dialogue: 1

- A.: Vic, where do you usually go for summer holidays?
V.: I spend my holidays together with my parents. Their vacations coincide [ko(u)in said] with my holidays. We go to the countryside or to the seashore, sometimes in the mountains.
A.: Do you? And where are you going this summer?
V.: I hope that most of the time we'll spend in the countryside. I like this spot of place very much. I have much free time and I am going for sports, doing some gardening, reading books, etc.
A.: And what is your favourite season?
V.: Normally I like summer and winter. But probably I like summer a bit more. I like warm weather like today.
A.: Yes, it's fine weather today, isn't it? By the way, what is the temperature? It seems to me it's much warmer today than yesterday.
V.: We've got twenty four degrees in the shade. And it looks like raining. What about going to the Dnieper to have a bathe [beið]?

Memory work:

Proverbs and Sayings

When two Englishmen meet, their first talk is about weather.— Коли зустрічаються два англійці, вони починають розмову про погоду.

After rain or clouds comes fair weather.— Після бурі настає тиша.

Rain before seven, fine before eleven.— Сім п'ятниць на тиждень.

The morning sun never lasts a day.— Вранішнє сонце ніколи весь день не світить. (Ніщо не вічне.)

Christmas comes but once a year.— Різдво буває раз на рік. (Двічі на рік літа не буває.)

There is no bad weather, there are bad clothes.— Немає поганої погоди, є поганий одяг.

As you sow, you shall mow.— Що посієш, те й пожнеш.

Poems

When the weather is wet,
We must not fret,—
When the weather is cold,
We must not scold.
When the weather is warm,
We must not storm,—
But be thankful together
Whatever the weather.

The seasons

Spring is green,
Summer is bright,
Autumn is yellow,
Winter is white.

In the Spring

In the spring,
In the spring,
Sweet and fresh is everything.
Winter winds are no more blowing,
In the fields all is growing,
In the spring,
In the spring,
Sweet and fresh is everything!

The Sun is Shining

The sun is shining,
The flowers are blooming;
The sky is blue,
The rains are few,
The sky is blue,
The rains are few.

The snow is falling,
The wind is blowing;
The ground is white,
All day and all night.
The ground is white,
All day and all night.

The Wind

Oh, I want to know:
What does the wind do?
Where does the wind go?
Mother, when it does not blow?
No one can tell me,
Nobody knows,
Where the wind came from,
Where the wind goes.

The Wind

by R. L. Stevenson

I saw you toss the kites on high
And blow the birds about the sky.
And all around I heard you pass
Like ladies' skirts across the grass.

Oh, wind, a-blowing all day long,
Oh, wind, that sings so loud a song!
I saw the different things you did,
But always you yourself, you kid.

I felt you push, I heard you call,
I could not see yourself at all,
Oh wind, a-blowing all day long!
Oh, wind that sings so loud a song!

Windy Nights

by R. L. Stevenson

Whenever the moon and stars are set,
Whenever the wind is high,
All night long in the dark and wet
A man goes riding by.
Late in the night when the fires are out,
Why does he gallop and gallop about?

TOPIC 7

MY WORKING DAY

On weekdays my working day begins early in the morning. I am an early-riser. I get up at six o'clock. I do my morning exercises, clean my teeth, wash and dress. At a quarter past seven I have my breakfast, listen to the radio or TV news and then go to school. My school is in 15 minutes' walk.

At school our classes start at 8 o'clock a. m. and last till 2 o'clock p. m. At 8 the bell rings, the teacher comes in and the lesson begins. Each lesson lasts for 45 minutes. After each lesson we have a break or interval. During breaks we have a rest, discuss latest news. After the third and fourth lessons we have a longer break to have meals.

Normally we have six lessons a day. The lessons are usually over at 13.35. If I have no activities after lessons I go home. At home I have dinner, a short rest and then start doing my home assignments. As a rule it takes me about three or four hours to cope with them properly. Very often I play with my younger brother. Sometimes I do our shopping and help my mum to do chores. Three times a week I go to the chess club where I play chess for two or three hours. Once or twice a week I have private English lessons to improve my spoken English. I go to the library very often. I like to work there. When I have free time, my friends and I go to the sports ground to play football or basketball. If an interesting programme is on I watch TV. Very seldom, probably once a month, on weekdays I go to the theatres, museums.

After having supper I tell everybody «Good night», wish good dreams and at 11 o'clock I go to bed.

You can't do without this vocabulary:

a weekday — будній день
 an early-riser — той, хто рано встає
 to be in 15 minutes' walk — знаходитися в 15 хвилинах ходу
 a bell rings — дзвонить дзвінок
 a break (interval) — перерва
 latest news — останні новини
 home assignment (task) — домашнє завдання
 to cope with — впоратися
 to have private lessons — брати приватні уроки
 to do one's shopping — робити покупки
 to do chores [tʃɔ(r)] — виконувати домашні справи (*прибирання, миття посуду, приготування їжі тощо*)
 sweet dreams — приємні сни

Practice exercises:

I. Make up sentences:

A library	5
A school	20
A bus stop	is in 10 minutes' walk
A cinema	30
A bookshop	15

We	have	has	six lessons	a year
I	go	goes	three meals	a month
They			twice	a fortnight
He			to the cinema	a week
She			once a meeting	a day
A lesson				10 minutes
A break				15 minutes
Holidays		lasts		half an hour
A TV programme		last		an hour
A game				two months
				to get to school
		me	3 hours	to do my home assignments
		him	15 minutes	
It takes		them	3 days	to get to the museum
		us	an hour	to read this book
		you	a week	to give you an answer
I			busy	you are late
You	is		glad	come again
They	am		hungry	to see you
We	are		ready	with his work
She			mistaken	for her classes
He			ill	it's my book
			5 minutes late	he will come
			angry	a concert
				let's have dinner

II. Ask questions to have the following answers:

I get up at seven.

My school is in 15 minutes' walk.

No, each lesson lasts for 45 minutes.

Yes, we have six lessons.

It takes me about three hours to do my home assignment
(два типа питанъ).

I usually go to bed at 11 o'clock.

III. Answer the following questions:

1. When does your working day begin?
2. How many hours does it last?
3. When do you usually get up?
4. What do you do in the morning?
5. What is the first thing you do in the morning?
6. When did lessons at school begin?
7. Did it take you long to get to school?
8. Did you walk to school or go by bus?
9. When did you come from school?
10. Who cooks breakfast for you?

11. How many days a week do you work or did you study?
12. In what way do you help your mother about the house?
13. What do you do in the evening?

A Dialogue:

- A.: What do you do in the course of the day?
 V.: Well, it's not a simple question. Sometimes I do a lot of things during the day.
 A.: When does your working day start?
 V.: I prefer to go to bed early and to get up early, too. I follow the well known proverb: «Early to bed, early to rise makes a man healthy, wealthy and wise». That's why I try to get up as early as possible.
 A.: Oh, yes. You are an early-riser, aren't you?
 V.: Yes, something like that. You know the earlier you start your day, the more work you'll do.
 A.: Have you got a sort of a dairy? Do you plan your work in advance?
 V.: Yes, I've got a dairy and I plan my work well in advance.

Memory Work:

Proverbs and Sayings

All work and no play makes Jack a dull boy.— Треба не тільки працювати, а й розважатися.

Business before pleasure.— Спочатку справа, потім розвага

The hardest work is to do nothing.— Найважча робота — нічого не робити.

Idleness is the mother of all evil.— Без діла псується сила.

He'll eat till he sweats and work till he freezes.— Їсть — потіє, працює — мерзне

He that would eat the fruit must climb the tree.— Хто хоче з'їсти плід, має вилізти на дерево.

What is worth doing at all worth doing well.— Якщо вже щось і робити, так робити добре.

If you want a thing well done, do it yourself.— Якщо хочеш зробити справу добре, зроби її сам.

Jack of all trades is master of none.— За все братися — нічого не зробити.

A bad workman quarrels with his tools.— У поганого майстра завжди інструмент винен.

Ninety per cent of inspiration is perspiration.— Дев'яносто відсотків натхнення — потіння.

Through hardship to the stars.— Через терен до зірок.

A Poem

One Thing at a Time

Edith Segal

Work while you work,
Play while you play.
That is the way
To be happy and gay.

All that you do
Do with your might,
Things done by halves
Are never done right.

One thing at a time,
And that done well,
Is a very good rule
As many can tell.

TOPIC 8

DAYS OFF AND HOLIDAYS

There is a proverb: «All work and no play makes Jack a dull boy». It means that a man needs rest after hard work on weekdays. Very often we are eagerly looking forward to weekends and holidays to enjoy ourselves. First of all on these days we may afford to stay a bit longer in bed than on weekdays. Some people prefer to go to the countryside or to see their friends, relatives. Other people may plan to go to the forest or to the river if it is summer or to go ski or skate in winter. Many people like to go to the cinema and theatre on days off and holidays and on their eves.

As for me my day off is normally like this. I get up at 6.30 or 7 o'clock. As usually I do my morning exercises, brush my teeth and wash. After having breakfast I have a walk to the Dnieper and back. Then I like to listen to a lovely stereo music and relax. I make up my mind what to do on days off and holidays in advance. My activities on these days are various and depend on my plans for the given day. Although there isn't much time on these days I manage to do a lot. I may go to see my relatives and friends, to attend art exhibitions, concerts, shows. When at home I read books, play chess, watch TV. Very often my sister with her husband and kids comes to see us. We sit together and have a talk. As a rule, on these days we have family dinner. In the evenings I like to have a walk and then get ready for the coming working day.

Frankly speaking, I prefer holidays to days off because they have their particular flavour and colouring.

By the way, the word «holiday» comes from the words «holy day». Holidays were first religious festivals. Now many holidays have nothing to do with religion. Almost every country has holidays honouring important events in its history.

Some holidays are celebrated in many countries, for example, New Year's Day. Some are observed in just one. Some are celebrated in only one part of one country. Some are celebrated by the people of only one religion.

Some holidays come on the same date of the same month, for instance, New Year's Day or Christmas. But some do not. Some, such as Easter, are movable holidays. Easter is the first Sunday after the first full moon after the beginning of spring. It can be as early as March 22, or as late as April 25.

Every person has his or her own holiday when the gifts are given by relatives and friends. It is a birthday. On this day the congratulations like «Many happy returns of the day» or «Happy birthday to you» are heard and a song «Happy birthday to you! Happy birthday to you! Happy birthday, dear Peter, happy birthday to you!» is sung.

The list below shows the major holidays in Ukraine, England and the USA.

<i>Ukraine</i>		<i>England</i>		<i>the USA</i>	
New Year's Day	Jan. 1	New Year's Day	Jan. 1	New Year's Day	Jan. 1
Christmas	Jan. 7	St. Valentine's Day	Feb. 14	St. Valentine's Day	Feb. 14
Women's Day	March 8	St. Patrick's Day	March 17	St. Patrick's Day	March 17
Good Friday	Friday before Easter	Lady Day	March 25	April Fools Day	Apr. 1
Easter	in March or April (movable)	Birthday of Queen Elizabeth II	March 21	Good Friday	Friday before Easter
Victory Day	May 9	April Fools Day	Apr. 1		
		May Day	May 1	Easter	in March or April
		Good Friday	Friday before Easter in March		

		Easter	or April (movable)		(mov- able)
Day of Know- ledge	Sept. 1	May Day Corona- tion Day	May 1 June 2	Arbor Day May Day Mother's Day	mov- able May 1 May
Day of Independence of Ukraine	Aug. 24	Mothering Sunday	2nd Sun- day in March	Armed Forces Day	May 20
		Flag Day	June 14		
		Father Day	3d Sun- day in June	Memori- al Day	May 30
		The Qu- een's of- ficial birthday	June	Flag Day	June 14
		Remem- brance Day (Sunday)	2nd Sun- day in November	Father's Day	3d Sun- day in June
		All Sa- ints Day	Nov. 1	Indepen- dence Day	July 4
		Guy Fawkes Night	Nov. 5	Labour Day	1st Monday in Sept. Oct. 31
		Christmas	Dec. 25	Hallo- ween Vete- rans Day	Nov. 11
				Thanks- giving	4th Thurs- day in Nov.
				Christ- mas	Dec. 25

You can't do without this vocabulary:

a hard work — напружена праця
to be eagerly looking forward to — з нетерпінням чекати
to enjoy oneself — добре проводити час
to afford to — дозволити собі
on the eve of — напередодні
to relax [ri'læks] — розслаблюватися, відпочивати
to make up one's mind — вирішувати
although [ə:lðou] — хоч; коли б навіть; незважаючи на те, що
in advance — заздалегідь
to manage ['mænidʒ] — встигати
to attend — відвідувати
to have a talk — розмовляти
to get ready — готуватися
frankly speaking — щиро кажучи
flavour ['fleivə] — аромат
colouring ['kʌləriŋ] — забарвлення
holy ['houli] — святий
to have nothing to do with — не мати нічого спільного з
religion — релігія
religious — релігійний
to honour ['ɒnə] — вшановувати
to be as early (late) as — не раніше (пізніше) ніж
Many happy returns of the day — з днем народження
Happy birthday to you — вітаємо вас (тебе) з днем народження

Major holidays:

St. Valentine's Day [snt'væləntainz deɪ] — День св. Валентина (за традицією в цей день закохані надсилають одне одному спеціальні листівки, листи — сентиментальні, інколи жартівливі)
St. Patrick's Day [snt'pætriksdeɪ] — День св. Патріка (національне свято Ірландії)
Lady Day — День Богоматері, благовіщення
April Fools Day = All Fools Day — День усіх дурнів (день, коли за традицією обманюють, обдурюють одне одного — колись 1 квітня було останнім днем поворічного свята)
Good Friday — Велика П'ятниця (п'ятниця перед Пасхою)
Easter Day — Пасха
Arbor Day ['ɑ:bɔ:] *амер.* — весняне свято деревонасадження
May Day — День Міжнародної солідарності трудящих; травневе свято (відзначається в першу неділю травня танцями навколо травневого дерева й коронуванням королеви травня. Перше Травня)

Coronation Day — День коронації
 Mother's Day — День Матері (друга неділя травня, в цей день матері дарують подарунки)
 Mothering Sunday — Материнська Неділя (в цей день діти роблять матерям подарунки)
 Memorial Day — День пам'яті
 Flag Day — День прапорців (день збору пожертвувань на благодійні цілі; той, хто жертвує, отримує паперовий прапорець чи значок)
 Father's Day — День Батька (третя неділя червня, за традицією в цей день діти роблять подарунки батьку)
 Independence Day — День Незалежності
 Remembrance Day — День пам'яті
 Labour Day — День праці
 Halloween ['hælou'i:n] — переддень для всіх святих (за традицією святкується гаданням про майбутнього чоловіка чи дружину)
 All Saints Day ['ɔ:l 'seints 'deɪ] — День усіх святих
 Guy Fawkes Night ['gai 'fɔ:ks'naɪt] — Ніч Гая Фокса (вечір 5 листопада, коли святкується розкриття «Порохової змови» спалюванням опудала та феєрверком; Гай Фокс — керівник «Порохової змови», організованої з метою вбивства короля Якова I (James I), який повинен був прибути на засідання парламенту (під будівлю парламенту підклали бочку з порохом)
 Veteran's Day — День ветерана
 Thanksgiving ['θæŋks,gɪvɪŋ] — офіційне свято пам'яті перших колоністів Массачусетсу.

Congratulations on various occasions:

(My) congratulations (to you)! — Мої вітання (вам, тобі).
 Happy New Year! — З Новим Роком!
 Best wishes for the New Year! — Найкращі побажання з Новим Роком!
 Merry Christmas! — З Різдом!
 Many happy returns of the day! — З днем народження!
 May all your dreams come true! — Хай здійсняться всі ваші мрії!
 I wish you luck! — Бажаю (зичу) успіхів!
 Good luck (to you)! — Успіхів вам (тобі)!
 My best wishes to you on the 8th of March. — Мої найкращі побажання у зв'язку з 8 Березня.
 A happy journey! — Щасливої поїздки!
 Have a good time (holidays, weekend)! — Бажаю гарно провести час (канікули, вихідні).

Texts for Supplementary Reading

Easter

The day we celebrate Christ's rising from the dead is called Easter. It always comes on Sunday, and the Sunday is always in either March or April. But without a calendar we cannot tell what Sunday Easter will be. The date depends on when the moon is full in those months. Easter can never be earlier than March 22. It can never be later than April 25.

To many people Easter means the coming of spring. In the spring trees send out new leaves. Bulbs that have rested in the ground all winter send out leaves and flowers. Birds build nests and lay their eggs. For hundreds of years eggs have been used to stand for the awakening of life in the spring. We colour Easter eggs and give them to our friends as a way of saying, «Spring is here».

to rise from the dead — воскреснути з мертвих

to send out — розпускатися (про листя)

a bulb — цибулина; головка

to lay eggs — класти яйця

to stand for — символізувати

to colour — розмальовувати

St. Valentine's Day

The holiday known as Valentine's Day comes on February 14 each year. It is sometimes called St. Valentine's Day, for it is the feast day of two saints who were both St. Valentines.

The idea of sending valentines on St. Valentine's Day had nothing to do with honouring either of the St. Valentines. No one knows where the idea came from.

saint (st.) [seint] — святий

valentine ['væləntain] — 1. коханий, кохана (вибирається жартома в день св. Валентина); 2. любовне послання (листівка, що посилається закоханими в День св. Валентина з любовною символікою, наприклад, серцем, пронизаним стрілою, й жартівливим сюжетом).

Practice exercises:

I. Make up sentences:

I		seeing you
You	are	summer
They	is	eagerly looking forward to
We	am	hearing from you

He				' going to seaside weekend
They		myself		yesterday
You	have enjoyed	yourself		this summer
I	has enjoyed	ourselves		last year
We	enjoyed	herself		last weekend
She		themselves		the day before yesterday
My friend				
This is name				the weather
The accident	have			this holiday
His marks		nothing to do with		his experiment
Our results	has			that painter
This picture				his behaviour
We		his		to buy a new TV
My friends	make	our		to go to the river
Our teacher	makes up	her	mind	to come and see him
They	made	their		to enter the University
His mother				to send a telegramme
				to congratulate their parents
New Year's Day				the third Sunday in June
International Women's Day	is celebrated on			May 9
Father's Day				February 14
Victory Day				March 8
St. Valentine's Day				January 1

II. Guess the following:

1. Everyone has one of these days every year (8 letters).
2. April the 1st is called ... (5 + 4 letters).
3. Most people like to have a rest at the ... (7 letters).
4. A religious festival in late December (9 letters).
5. A religious festival in March/April (6 letters).
6. A festival which is celebrated with a decorated fir-tree (3 + 4 letters).

(Answers: New Year, Christmas, weekend, Easter, birthday, April Fools Day).

III. Ask the questions to have the following answers:

1. My friends like to go to the cinema on days off.
2. There are few holidays this month.
3. Yes, I attend art exhibitions, concerts and shows.

4. My favourite holiday is Easter.
5. People make fun of each other on April 1.
6. In our country we don't celebrate Flag Day, Father day and others.

IV. Answer the following questions:

1. In what way do you spend your free time?
2. When do you have your days off?
3. When do you get up on Sunday?
4. What kind of sports do you go in for?
5. What are you going to do next Sunday?
6. Where do you usually spend your day off?
7. What holiday are you eagerly looking forward to?
8. When do we celebrate the Army Day?
9. When do we congratulate women?
10. Is the Women's Day observed only in our country?
11. What holidays do we celebrate in May?
12. What is the best way of spending vacations?
13. How many times a year did you have school vacations?
14. Why do many people like to spend their vacation in travelling?
15. Where do you usually spend your vacation?
16. What do you do during vacation?
17. What kind of sport do you go in for in summer (winter)?
18. Whom do you usually spend your vacation with?
19. Have you ever been to Moscow or St. Petersburg during vacations?
20. When did you visit these towns?
21. What places of interest did you see there?
22. What sights impressed you most of all?
23. How are you going to spend your vacation this year?
24. Why is travelling useful?
25. What cities and towns did you visit?
26. In what way are you going to spend your vacations this year?

A Dialogue:

- A.: What are we going to do at weekend?
- V.: You know, my friend's birthday will be on Sunday and we were invited to him.
- A.: Oh, it would be nice — I'd love to see how you celebrate a birthday. How does it look like?
- V.: It will be a sort of party. All our friends will come. We'll sit down at the table for a while, have soft drinks and delicious meals, listen to music or watch video.
- A.: Right. And how about presents. Are you going to buy anything?

V.: Yes, that's what I'm going to do now. I am going to buy something for him. We'll be able to do it together. Let's buy him an interesting book and a cassette or disc with pop music.

A.: O. K. Let's go then.

Memory work:

Proverbs and Sayings

Every country has its customs. В кожній країні свої звичаї.

So many countries, so many customs. Скільки країн, стільки й звичаїв.

Feast today and fast tomorrow. Сьогодні бенкет, а завтра піст.

Christmas comes but once a year. Різдво раз на рік буває.

A Birthday

by Chr. Rossetti

My heart is like a singing bird
Whose nest is on a watered shoot;

My heart is like an apple-tree
Whose boughs are bent with thick-set fruit;

My heart is like a rainbow shell
That paddles in a halcyon sea;

My heart is gladder than all these
Because my love is come to me.

shoot — тут: гілка
bough [bau] — гілка, сучок
paddle — хлюпатися
halcyon ['hælsjən] — тихий, спокійний
gladder — від glad

Leisure

by W. H. Davies

What is this life if, full of care,
We have no time to stand and stare

No time to see, when woods we pass,
Where squirrels hide their nuts in grass.

No time to see, in broad daylight,
Streams full of stars, like skies at night.

No time to turn at Beauty's glance,
And watch her feet, how they can dance.

No time to wait till her mouth can
Enrich that smile her eyes began.

A poor life this is if full of care,
We have no time to stand and stare.

Songs

Happy Birthday

Happy birthday to you, happy birthday to you, happy
birthday, dear Peter, happy birthday to you! happy you.

The musical notation is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It consists of two staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics. The second staff contains the melody for the second line of lyrics, with first and second endings indicated by '1.' and '2.' above the staff.

Happy birthday to you,
Happy birthday to you,
Happy birthday, dear Peter,
Happy birthday to you.

Christmas Carol

I heard the bells on Christmas Day

Old English tune
Words by Longfellow

I heard the bells on Christmas Day — Their
old fa-mil-iar car-ols play, And wild and sweet The
words re-peat, Of peace on earth, good-will to men!

The musical notation is in treble clef with a key signature of two flats (Bb, Eb) and a 6/8 time signature. It consists of three staves. The first staff contains the melody for the first line of lyrics. The second staff contains the melody for the second line of lyrics. The third staff contains the melody for the third line of lyrics.

I heard the bells on Christmas Day
Their old familiar carols play,
And wild and sweet
The words repeat
Of peace on earth, good — will to men!

Christmas carol — Різдвяний гімн; колядка
bells — дзвони

TOPIC 9

SPORT AND GAMES

Good health is a great blessing. Everyone should do all he can to stay healthy. Being in good health means having both body and mind in good working order free from disease and pain. As they say, «A sound mind in a sound body».

All sorts of physical exercises are very helpful to make our bodies strong as well as to keep us well mentally. So if we want to keep ourselves fit, we have to go in for sports or games. People play games — in some games each person is for himself, in others there are teams. Some games are quiet, others are very lively. Every game has its own rules. Winning and losing are always a part of playing a game. No list could be made of all the games people play. Games that take a great deal of athletic skill are often called sports. Football (soccer), tennis, hockey, basketball, for instance, are sports. We know and may go in for a great variety of sports and games. Some kinds of sports need simple equipments and facilities, other — rather complex ones. First touch to sports and games we make in childhood. Later on in school we discover our favourite sports and games. As far as I am concerned I go in for football, table tennis, swimming, chess, and some others. Today sports teachers in schools can have different ideas about why they are teaching sport. Should they try to produce a winning team? Should they use sport for character building? Should they teach a lot of technique? Or should they just teach the pupils to enjoy the game? No matter what the answer might be the school has always been the place for training prospective sportsmen. Some of them becomes professionals but majority remains amateurs.

In our country every year a great number of different competitions are held at different levels — starting with schools and finishing by national levels. Then winners of national competitions take part in international championships: World and European ones: Olympic Games, Good Will Games, Students' Olympiads, and so on.

You can't do without this vocabulary:

blessing — благо, блаженство, щастя

healthy — здоровий

diseases and pains — хвороба та болі

«A sound mind in a sound body» — «У здоровому тілі — здоровий дух»

mentally — розумово
 to keep oneself fit — підтримувати форму
 to go in for sports — займатися спортом
 quiet — спокійний
 lively — жвавий, рухливий
 to win — вигравати
 to lose — програвати
 a great variety — велика кількість
 facilities — обладнання, спорядження
 a touch — дотик
 to produce a winning team — готувати команду для перемог
 character building — формування рис характеру
 to enjoy the game — насолоджуватися грою
 a professional — спортсмен-професіонал
 an amateur — спортсмен-аматор
 competition (championship) — змагання (чемпіонат)
 Good Will Games — Ігри Доброї Волі
 Olympic Games — Олімпійські Ігри
 track and field athletics — легка атлетика
 fencing — фехтування
 boxing — бокс
 aquatic sports [ə'kwætɪk] — водний спорт
 a sport circle — спортивне товариство
 coaching, training — тренування
 sport competitions — спортивні змагання
 skiing — лижний спорт
 skating — ковзанярський спорт
 tobogganing — катання на санках з гори
 hunting — полювання
 outdoor games — ігри на свіжому повітрі
 indoor games — ігри в приміщенні
 chess — шахи
 billiards — більярд
 snooker — снукер (гра на більярді)
 fan for (to cry for) — боліти за команду
 a score — рахунок
 a stadium — стадіон
 in the favour of — на користь
 to net a ball — забити м'яч у ворота
 callisthenics ['kælis'theniks] — художня гімнастика
 wrestling ['reslɪŋ] — боротьба
 soccer ['sɒkəl], football — футбол
 rugby ['rʌɡbi] — регбі
 a boat race — змагання з веслування
 cricket ['kri:kɪt] — крикет
 fishing (angling) — вудіння, вудити рибу

Practice exercises:

I. Make up sentences:

British students			fencing
My friend			chess
Englishmen	go		track-and-field athletic
I		in for	calisthenics
Sergiy	goes		wrestling
My sister			soccer
			rugby
			boat race
			cricket
			tennis
			skiing
			skating

They		soccer	in winter
Footballers	play	tennis	on ice
Hockeyplayers		basketball	on the tournament
He	plays	hockey	when we want
We		chess	when they have time

	you			I
	they			he is
	he	play		you are at it
The more	I	plays	tennis	the better
	she			they am
Hockey			difficult	she
Chess	is	as	interesting	as
Basketball			popular	soccer
			dynamic	billiards
				handball

He				tennis	was
They	is			chess	were before
I	are	not as	good at	hockey	as
We	am			fencing	
You					

II. Ask the questions to have the following answers:

- He is going in for skating.
- No, my favourite kind of sports is fencing.
- Football is the most popular kind of sports.
- They took part in competitions.
- We play hockey in winter.

III. Guess the kinds of sports:

1. Favourite sport in England (8 letters)
2. A game similar to tennis (9 letters)

3. Both Olga Korbut and Nelly Kim won gold medals at the Olympic Games in this sport (10 letters)
4. Sport on two wheels (7 letters)
5. Popular winter sport (6 letters)

(Answers: skiing, football, gymnastics, badminton, cycling)

IV. Read when and where Olympic Games took place:

	<i>Number of Dates Summer Games</i>	<i>Dates</i>	<i>Place</i>	<i>Number of coun- tries</i>	<i>Number of com- petitors</i>	<i>Number of Dates Winter Games</i>
I		1896, 6—15 Apr.	Athens ['æθənz] Афіни	13	311	
II		1900, 20 May — 28 Oct.	Paris ['pæris] Париж	22	1330	
III		1904, 1 July — 23 Nov.	St. Louis [seint'lʊ:is] Сент-Луїс	13	625	
no No		1906, 22 Apr.— 2 May	Athens	20	884	
IV		1908, 27 Apr.— 31 Oct.	London ['lʌndən] Лондон	22	2056	
V		1912, 5 May — 22 July	Stockholm ['stɒkhoum] Стокгольм	28	2546	
VI		1916	Berlin [bɜ:'lɪn] Берлін	(Cancelled — відмінено)		
VII		1920, 20 Apr.— 12 Sept.	Antwerp ['æntwɜ:p] Антверпен	29	2692	
VIII		1924, 4 May — 27 July	Paris	44	3092	
		1924, 25 Jan.— 4 Feb.	Chamonix [ʃamɔ'ni] Шамоні	16	294	I
IX		1928, 17 May — 12 Aug.	Amsterdam ['æmstədəm] Амстердам	46	3014	
		1928, 11—19 Feb.	St. Moritz [seint'mɔ:rits] Санкт-Моріц	25	495	II
X		1932, 30 July— 14 Aug.	Los Angeles [lɒs'ændʒələs] Лос-Анджелес	37	1408	
		1932, 4—15 Feb.	Lake Placid ['plæsid] Лейк-Плэсід	17	306	III
XI		1936, 1— 16 Aug.	Berlin	19	4066	
		1936, 6— 16 Feb.	Garmish-Partenkirchen ['gɑ:mɪʃ,pa:tn'kə:hɪn]	28	755	IV

XII	1940	Гармиш-Партен- кирхен Tokyo [ˈtoʊkjuː] Токио	(cancelled)		
XIII	1944	London	(cancelled)		
XIV	1948, 29 July— 14 Aug.	London	59	4099	
	1948, 30 Jan.— 8 Feb.	St. Moritz	28	713	V
XV	1952, 19 July— 3 Aug.	Helsinki [ˈhelsiŋki] Хельсинки	69	4925	
	(Soviet team took part in the Games for the first time)				
	1952, 14— 25 Feb.	Oslo [ˈɔzlou] Осло	22	732	VI
XVI	1956, 22 Nov.— 8 Dec.	Melbourne [ˈmɛlbən] Мельбурн	67	3184	
	1956, 10—17 June	Stockholm (only Equestrian)	29	158	
	1956, 26 Jan.— 5 Feb.	Cortina d'Ampezzo [kɔːˈtɪnə dæmˈpezo] Кортина-д'Ампеццо	32	819	VII
XVII	1960, 25 Aug.— 11 Sept.	Rome [roum] Рим	83	5346	
	1960, 18—28 Feb.	Squaw Valley [ˈskwɔːˈvæli] Скво-Велли,	30	665	VIII
XVIII	1964, 10—24 Oct.	Tokyo	93	5140	
	1964, 29 Jan.— 9 Feb.	Innsbruck [ˈɪnzbrʊk] Инсбрук,	36	1093	IX
XIX	1968, 12—27 Oct.	Mexico City [ˈmeksikou] Мехико	112	5530	
	1968, 6—18 Feb.	Grenoble [grəˈnɒbl] Гренобль	37	1293	X
XX	1972, 26 Aug.— 10 Sept.	Munich [ˈmʊnɪk] Мюнхен	112	7156	
	1972, 3—13 Feb.	Sapporo [ˈsɑːpɔroʊ] Саппоро	35	1232	XI
XXI	1976, 17 July— 1 Aug.	Montreal [ˌmɒntriˈɑːl] Монреаль	92	6085	
	1976, 4—15 Feb.	Innsbruck	37	1128	XII
XXII	1980, 19 July— 3 Aug.	Moscow [ˈmɒskou] Москва	81	5326	

	1980, 13— 24 Feb.	Lake Placid Лейк-Плесід	37	1067	XIII
XXIII	1984, 28 July— 12 Aug.	Los Angeles			
	1984, 8—19 Feb.	Sarajevo [ˈsɑːrɑːjevoʊ] Сараєво	49	1500	XIV
XXIV	1988, 17 Sept.— 2 Oct.	Seoul [soul, seiˈu:l] Сеул	160	9417	
	1988, 13— 29 Feb.	Calgary [ˈkælgəri] Калгарі	57	1807	XV

V. Answer the following questions:

1. What sports do you go in for?
2. What sports are the most popular in our country?
3. What games can be played all the year round?
4. Do we have champions in all kinds of sport?
5. When were the first Olympic Games held?
6. When were Moscow Olympic Games held?
7. What summer (winter) sports do you prefer?
8. What outstanding sportsmen of our country do you know?
9. When did the largest number of countries and competitors take part in the Olympics?
10. Where were Olympic Games held more than two times?

A Dialogue:

- A.: What are the most popular sports in your country?
V.: To my mind, football, hockey and chess are.
A.: And what kind of sports are you going in for?
V.: Well, as a matter of fact, I am fond of chess, football, basketball, tennis and some others.
A.: Oh, are you? But what is your favourite kind of sports?
V.: Actually, I have some of them. But probably the chess and football are the most popular.
A.: Shall we go to the football match next week.
V.: Sure. There will be a very interesting and important game. We'll have to go there by all means. And what are the most popular kinds of sports in UK?
A.: Cricket, boat racing, football, fishing, and swimming are the most popular in our country.
V.: Is fishing a sport?
A.: Yes, it is. Fishing or angling is very popular in UK. There are over 1,000 official angling clubs in our country and their number is growing.
V.: I see.

Memory work:

Proverbs and Sayings

A sound mind in a sound body. A healthy mind in a healthy body.— У здоровому тілі здоровий дух.

Health is better than wealth.— Найбільше багатство — здоров'я.

Early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise.— Хто рано лягає й рано встає, у того здоров'я, заможність і розум є.

The best of the sport is to do the deed and say nothing.— Найкраще заняття — робити мовчки справу.

In sports and journeys men are known.— Люди пізнаються у змаганнях і мандрах.

TOPIC 10

LITERATURE

«Beowulf» is a famous English poem. It is more than 1,000 years old. The poem is named for its hero, a mighty warrior. Beowulf, the poem tells, saved a Danish tribe by battling the monster Grendel and then diving deep into the sea to kill the mother of the monster. Beowulf in time became king of his tribe. He was killed in a fight with a dragon. The story is exciting, but not many people today can read it as it was written. For it was written in Old English, which is very different from the English of today.

No one knows who wrote «Beowulf». But we do know of some great English writers who wrote in the days of Old English. Much of the writing in England in those days was done in monasteries.

Chaucer is often called the father of English literature. He wrote in what we now call Middle English. Middle English is now much more like the English of today than is Old English. Some of it, in fact, is rather easy to read.

There have been many great English writers from Chaucer's time on. The list below gives a few of them. Most of the writers in this list have written poems or stories which all people enjoy.

Geoffrey Chaucer	1340—1400	Poems, The Canterbury Tales
[ˈdʒɛfrɪ ˈtʃɔ:səl]		[ˈkæntəbəri teɪlz]
William Shakespeare	1564—1616	Poems and plays, Julius Caesar, Macbeth, Romeo and Juliet
[ˈwɪljəm ˈʃeɪkspɪə]		

John Milton [dʒɒn 'mɪltən]	1608—1674	Poems, Paradise Lost ['pærədəɪs lɒst]
Daniel Defoe [ˈdænjəl də'fəʊ]	1660—1731	Stories, Robinson Crusoe [ˈrɒbɪnsn 'kruːsəʊ]
Jonathan Swift [ˈdʒɒnəθən swɪft]	1667—1745	Stories, Gulliver's Travels [ˈgʌlɪvəz trævəlz]
William Wordsworth [ˈwɪljəm 'wɔːdzwɔːθ]	1770—1850	Poems, Daffodils [ˈdæfədɪl]
Sir Walter Scott [səː 'wɔːltə skɒt]	1771—1832	Poems and stories, Ivanhoe [ˈaɪvənhəʊ]
Lord George Gordon Byron [lɔːd dʒɔːdʒ ɡɔːdn 'baɪrən]	1778—1824	Poems, Childe Harold's Pilgrimage, Don Juan [tʃaɪld 'hærəld 'pɪlgrɪmɪdʒ, dɒn dʒuːən]
Percy Byssche Shelley [ˈpɜːsi bɪs'ʃeli]	1792—1822	Poems, To a Skylark [tu ə'skaɪlə:k]
John Keats [dʒɒn kiːts]	1795—1821	Poems
Lord Alfred Tennyson [lɔːd 'ælfɪd 'tenɪsn]	1809—1892	Poems
William Makepeace Thackeray [ˈwɪljəm meɪkpiːs 'θækəri]	1811—1863	Stories, Vanity Fair [ˈvænɪti feə]
Charles Dickens [tʃɑːlz dɪkɪnz]	1812—1870	Stories, Pickwick Papers [ˈpɪkwɪk 'peɪpəz]
Robert Browning [ˈrɒbət braʊnɪŋ]	1812—1889	Poems
Charlotte Bronte [ˈtʃɑːlət 'brɒntɪ]	1816—1855	Stories, Jane Eyre [dʒeɪn eə]
Emily Bronte [ˈemɪli 'brɒntɪ]	1818—1848	Stories and poems
George Eliot (Mary Ann Evans)	1819—1880	Stories
Christina Rossetti [kɪs'tɪnə rɔ'seti]	1830—1894	Poems, Who Has Seen the Wind?
Lewis Carroll (Charles Dodgson) [ˈluːɪs 'kærəl, tʃɑːlz 'dɒdʒsn]	1832—1898	Stories, Alice in Wonderland [ˈæɪlɪs ɪn 'wʌndələnd]
Robert Louis Stevenson [ˈrɒbət 'luːɪ 'stiːvnsn]	1850—1894	Stories and poems, Treasure Island [ˈtreʒə 'aɪlənd]
Rudyard Kipling [ˈrʌdjəd kɪplɪŋ]	1865—1936	Poems and stories, Just So Stories [dʒʌst sɔʊ 'stɔːrɪz]

A. A. Milne 1882—1956 Poems and stories,
[mil(n)] Winnie-the-Pooh
[ˈwiniðəpu:]

You can't do without this vocabulary:

Beowulf [ˈbeɪəwulf] — «Беовульф» (стародавній англо-саксонський народно-героїчний епос VII—VIII століть; дійшов у рукопису X століття, що зберігається в Британському музеї. В епосі розповідається про подвиги скандинавських героїв)

a mighty warrior [ˈmaɪti ˈwɔːriə] — могутній воїн

a Danish tribe [deɪniʃ] — датське плем'я

the monster Grendel [ˈmɒnstə ɡrendl] — потвора Грендель

to dive — пірнати, стрибати у воду

a dragon [ˈdræɡən] — дракон

monastery [ˈmɒnəstəri] — монастир

as well — також

to enjoy — насолоджуватися

Answer the following questions:

1. Did you read Jonathan Swift's «Gulliver's Travels»?
2. Who is the author of «Alice in the Wonderland»?
3. When did Charles Dickens live and what novels did he write?
4. What did Robert Louis Stevenson write?
5. What did you read from the list above?
6. Do you enjoy poems? What poems can you recite?

Text 1. Daniel Defoe
(1660—1731)

While he was still in school in London, Daniel Defoe decided to be a writer. His early writings after he grew up were mostly pamphlets. One of his pamphlets displeased some men in the government, and Defoe was thrown into prison. As soon as he was freed, he went on with his writing.

He was 60 years old when he wrote the book which made him famous. It was called «The Life and Strange Surprising Adventures of Robinson Crusoe». In those days it was considered a waste of time to read «made up» stories. Defoe based his book on the true story of Alexander Selkirk, a sailor who had been shipwrecked on a desert island. But Defoe made up most of the adventures of his hero. Readers thought the whole story was true.

Although Defoe wrote other books, none was as well liked as «Robinson Crusoe». It has been translated into many languages.

Words and phrases

writings — писання, літературні твори
a pamphlet [ˈpæmfli:t] — памфлет
to displease [disˈpli:z] — дратувати, сердити
to be thrown into prison — кинути до в'язниці
as soon as he was freed — коли його було звільнено
to go on — продовжувати
to make somebody famous — зробити когось відомим
«The Life and Strange Surprising Adventures of Robinson Crusoe» — «Життя і незвичайні пригоди Робінзона Крузо»
to be shipwrecked — зазнати корабельної аварії
a desert island — безлюдний острів
to make up — вигадувати

I. Retell Daniel Defoe's life story.

II. Answer the following questions:

1. When did Defoe write the book which made him famous?
2. Did you read this book in translation or in the original?
3. Which translation did you read: Russian or Ukrainian? Who is the translator?

Text 2. Mark Twain (1835—1910)

Samuel Langhorne Clemens, known to most people as Mark Twain, was born and spent his boyhood in a small town on the Mississippi River. When he grew up, he became a river pilot.

Later he went west and worked as a newspaper reporter. While he was on this job he began to sign his articles «Mark Twain». From then on Clemens used Mark Twain as his pen-name.

Clemens worked on other newspaper, travelled, and gave lectures.

Clemens spent his summers on his farm. There he wrote «The Adventures of Tom Sawyer», published in 1876. Tom in the story is really Mark Twain. Huckleberry Finn is his close boyhood friend, Tom Blankenship. The book tells of the boys' exciting adventures.

Later Clemens wrote a sequel, «The Adventures of Huckleberry Finn». «Tom Sawyer» and «Huckleberry Finn» are among the most popular books ever published in the United States. Among Mark Twain's other books are «Joan of Arc», «Life on the Mississippi».

Words and phrases

Samuel Langhorne Clemens [ˈsæmjʊəl ˈlæŋhɔ:n klemenz] — Семсэль Ленхорн Клеменз
boyhood — дитинство
the Mississippi River [ˌmɪsiˈsɪpi] — р. Міссісіпі
to grow up — виростати
a river pilot — лотман
from then on — з того часу
a pen-name — псевдонім
«The Adventures of Tom Sawyer» [ˈsɔ:ɪjəl] — «Пригоди Тома Соєра»
Huckleberry Finn [ˈhʌklberi] — Гекльбері Фінн
exciting [ɪkˈsaɪtɪŋ] — захоплюючий
a sequel [ˈsi:kwl] — продовження
«Joan of Arc» [dʒɔ:n əv a:k] — «Жанна д'Арк»

I. Retell Mark Twain's life story.

II. Answer the following questions:

1. What was Mark Twain's real name?
2. You read «The Adventures of Tom Sawyer», didn't you?
3. Did you enjoy reading this book?
4. What did you like about this book?

Text 3. Jules Verne (1828—1905)

In 1958 an atomic submarine, the «Nautilus», made history by sailing under the polar ice cap and crossing the North Pole. In a book written about 100 years ago another «Nautilus» cruised under the ice cap at the South Pole. This earlier «Nautilus» was in «Twenty Thousands Leagues Under the Sea», a book by Jules Verne.

Jules Verne was born in France. As a boy he was interested in machinery, sailing, and writing. He and his brother Paul had an old sailboat in which they explored the river near their home.

The boys' father was a lawyer, and Jules was sent to Paris to study law. Jules, however, soon decided that writing was his main interest. He joined a club of scientific writers. This group studied the balloon, and Jules wrote an adventure story which he called «Five Weeks in a Balloon». Geography had been his favourite subject at school, and he wanted to describe as many different parts of the world as possible in his writings.

Verne is remembered and his books are still read partly because they are good adventure stories. But Verne also forecast many inventions that we have today. He believed

that the world would some day have airplanes, submarines, television, dirigibles and long-range weapons.

«Twenty Thousand Leagues Under the Sea» and «Around the World in Eighty Days» are among his most popular stories». The latter was first published as a newspaper serial in Paris.

Verne kept in a notebook every idea or bit of information he came across with that he thought might be useful in his writing. In his study he had a large map of the world on which he marked all the routes travelled by his heroes. When he died at the age of 77, he had written more than 50 books.

Words and phrases

Jules Verne [dʒu:l vɛən] — Жюль Верн
submarine [ˈsʌbməri:n] — підводний човен
Nautilus [ˈnɔ:tiləs] — Наутилус
to make history — робити, творити історію
polar ice cap — полярний лід
North Pole — Північний полюс
cruise [kru:z] — крейсувати
league [li:g] — ліга (*міра довжини*)
machinery [məˈʃi:nəri] — техніка
sailing — мореплавання
Paul [pɔ:l] — Поль
sailboat — парусник
to explore — досліджувати, вивчати
to join — вступати (*до клубу, організації*)
balloon [bəˈlu:n] — повітряна куля
forecast [fɔ:ˈkɑ:st] — передбачати, завбачати
invention [inˈvenʃn] — винахід, вигадка
airplane [ˈɛəpleɪn] — аероплан, літак
dirigible [ˈdɪrɪdʒəbl] — дирижабль
long-range weapons — зброя дальнього радіусу дії
the latter — останній (*з двох названих*)
serial [ˈsiəriəl] — роман у кількох частинах
to come across with — зустрічати з
route [ru:t] — маршрут

A talk at the examination

Teacher: Which is your favourite book in English?

Applicant: This is «The Old Man and the Sea» by Ernest Hemingway.

T.: Will you say a few words about him and his literary heritage?

A.: Yes, I'll try to. Hemingway is an American novelist of new technique, much influenced many writers and readers

the world over. His name is associated with the so-called «lost generation» of the twentieth, the war in Spain, and the antifascist movement.

He has created the «Hemingway hero», a character of complete honesty, virility and great sensitiveness. His style, known as the «Hemingway style», is marked by simplicity and intense objectivity. E. Hemingway is a depictive writer.

E. Hemingway has written a number of novels and short story collections, among them such as: «In our time» (1924), «A Farewell to Arms» (1929), «For Whom the Bell Tolls» (1940), «The Old Man and the Sea» (1952). He became a Nobel prize winner due to the story «The Old Man and the Sea». This story is one of the well-known works of this progressive American writer. I've read this book in the original and I've liked it very much. The author depicted the characters of the old man and the boy and their relations very vividly and skillfully. The scenes of fishing and fighting of the old man with the huge fish are masterpieces of depictive writing. The old man's life is hard but he can overcome difficulties.

It helps us a lot in our self-education to read about such strong characters' behaviour in so difficult conditions of life.

Possible examiner's questions on the topic:

1. What is the main idea of the story?
2. What impressed you most of all in this story, I mean any event, any character's behaviour, any scene of fishing, etc.?
3. What other books in English did you read? Were they adapted? You read them in the original, didn't you?
4. What is your favourite book written in your native language? Say a few words about the book and the author of the book, will you?
5. What kind of literature do you prefer to read: science fiction or detective novels, historic or adventure stories?
6. Have you got a library at home? Do you use school library? any other library?

A Dialogue:

A.: Do you read much, Victor?

V.: Yes, I do. I've read a good deal of late. We've got a rich library and often borrow books from public and school libraries.

A.: I see. And what kind of literature do you prefer?

V.: Novels and poetry.

A.: Indeed? And what are your favourite poets?

V.: Byron and Longfello, Keats and Shakespeare. I like poets' mastery of verse, all-comprehensiveness, sense of harmony, intense love of nature, deep feelings...

A.: Good for you. You know English poetry better than I do.

Memory Work:

Proverbs and Sayings

Choose an author as you choose a friend.— Вибирай письменника, як вибираєш друга.

Don't judge a book by its cover.— Не суди про книжку за її обкладинкою.

A room without books is a body without soul.— Кімната без книги — що тіло без душі.

There is no friend so faithful as a good book.— Немає друга вірнішого, ніж гарна книга.

Like author, like book.— Який письменник, така й книга.

Wear the old coat and buy a new book.— Носи старий одяг, але купи нову книгу.

Poems from «Hamlet»

by William Shakespeare

To be, or not to be: that is the question:
Whether 'tis nobler in the mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against a sea of troubles,
And by opposing end them? To die: to sleep;
No more; and by a sleep to say we end
The heart-ache and the thousand natural shocks
That flesh is heir to, 'tis a consummation
Devoutly to be wished. To die, to sleep;
To sleep: perchance to dream: ay, there's the rub;
For in that sleep of death what dreams may come
When we have shuffled off this mortal coil,
Must give us pause. There's the respect
That makes calamity of so long live...

Так. Бути чи не бути — ось питання.
В чім більше гідності: терпіти мовчки
Важкі удари навісної долі,
Чи стати зброєю проти моря мук
І край покласти їм борнею? Вмерти —
Заснути, не більш. І знати, що скінчиться
Сердечний біль і тисяча турбот,
Які судились тілу. Цей кінець,
Жаданий був би кожному. Померти —
Заснути. Може, бачити її сновидця?
У цьому її перепон. Що приснитись
Нам може у смертельнім сні, коли
Вантаж земної суєти ми скинемо?
Оце єдине спонукає, зносить
Усі пещастя довгого життя...

(Пер. Г. Кочура)

To M. S. G.

by Lord George Gordon Byron

When I dream that you love me, you'll surely
forgive;
Extend not your anger to sleep;
For in visions alone your affection can live,—
I rise, and it leaves me to weep.

Then, Morpheus! envelope my faculties fast,
Shed o'er me your languor benign;
Should the dream of to-night but resemble the
last,
What rapture celestial is mine!

They tell us that slumber, the sister of death,
Mortality's emblem is given;
To fate how I long to resign my frail breath,
If this be a foretaste of heaven!

Ah, frown not, sweet lady, unbend your soft
brow,
Nor deem me too happy in this;
If I sin in my dream, I atone for it now,
Thus doom'd but to gaze upon bliss,

Though in visions, sweet lady, perhaps you
may smile,
Oh, think not my penance deficient!
When dreams of your presence my slumbers
beguile,
To awake will be torture sufficient.

Коли сниться мені, що ти любиш мене,
Ти на сон мій не гнівайся, любя,—
Тільки в мріях я таю те щастя ясне,
Кожний рапок — оплакана згуба.

Любий сон! Забери собі силу мою,
А мені дай безсилля розкішне,
Може, знов, як і в ту ніч, я буду в раю,
Ох, яке ж то життя буде пишне!

Смерть і сон — кажуть люди — то браття рідні,
Сон есть образ мовчазної смерті.
Коли смерть може дати кращий рай, ніж у сні,
То я прагну скоріше умерти.

Ох! Не хмур, моя мила, брівок лагідних,
Не гадай, що я надто щасливий!
Коли грішний був сон,— я спокутував гріх:
Зник без сліду мій сон чарівливий...

Хоч я бачав, кохана, твій усміх у сні,
Не карай ти мене за примари!
Після мрій чарівних прокидається мені —
Се страшніше від всякої карі!
(Пер. Л. Українки)

So, We'll Go No More A Roving

by Lord George Gordon Byron

I.

So, we'll go no more a roving
So late into the night,
Though the heart be still as loving,
And the moon be still as bright.

II.

For the sword outwears its sheath,
And the soul wears out the breast,
And the heart must pause to breathe,
And love itself has rest.

III.

Though the night was made for loving,
And the day returns too soon,
Yet we'll go no more a roving
By the light of the moon.

Не ходити нам у парі
В онівнічний час,
Хоч і місяць діє чари,
Й серця жар не згас.

Старить шабля піхви нові,
Душа — груди. В певну мить
Настає пора й любові,
Й серцю відпочить.

Хай для любовців — це поле,
Ясні зорі й ночі ні,
Не гуляти вже ніколи
Нам при місяці!

(Пер. Д. Паламарчука)

My Heart's In The Highlands

by Robert Burns

My heart's in the Highlands, my heart is not here,
My heart's in the Highlands, a-chasing a deer;
A-chasing the wild deer, and following the roe —
My heart's in the Highlands wherever I go.

Farewell to the Highlands, farewell to the North,
The birthplace of valour, the country of worth;
Wherever I wander, wherever I rove,
The hills of the Highlands for ever I love.

Farewell to the mountains high covered with snow;
Farewell to the straths and green valleys below;
Farewell to the forests and wild hanging woods;
Farewell to the torrents and loud-pouring floods.

My heart's in the Highlands, my heart is not here,
My heart's in the Highlands a-chasing the deer,
A-chasing the wild deer, and following the roe —
My heart's in the Highlands wherever I go.

Мое серце в верховині і душа моя,
Моя дума в верховині соколом буя,
Моя мрія в гори лише паводогін вітрам,
Мое серце в верховині, де б не був я сам.
Будь здорова, верховино, добрий рідний край,
Честі й слави багачівщино, вольності розмай!
Хоч іду я на чужину, повернуся знов,
Мое серце в верховині і моя любов.
Прощайте, сніг гори, білі сніги,
Прощайте, темні звори й світлі дуги!
Прощайте, шумі джгі й тіняві гаї,
Прощайте, буйні ріки й бістрі ручаї!
Мое серце в верховині і душа моя,
Моя дума в верховині соколом буя,
Моя мрія в гори лише паводогін вітрам,
Мое серце в верховині, де б не був я сам.

(Пер. М. Лукаша)

Those Evening Bells

by Thomas Moore

Those evening bells! Those evening bells!
How many a tale their music tells,
Of youth and home, and that sweet time,
When last I heard their soothing chime.

Those joyous hours are pass'd away;
And many a heart, that then was gay,
Within the tomb now darkly dwells
And hears no more those evening bells.

And so 'twill be when I am gone;
That tuneful peal will still ring on,
While other bards shall walk these dells,
And sing your praise, sweet evening bells.

TOPIC 11

ART

Text 1. Music

Speaking about art first of all we think of music, painting, theatre and cinema. It is not an easy task to deal with all aspects of art. That's why we've decided to speak briefly about some of the most outstanding representatives. We'll start with a famous Russian composer Pyotr Tchaikovsky (1840—1893). Almost everybody knows «The Nutcracker Suite» with its «Dance of the Sugar Plum Fairy» and «Waltz of the Flowers». «The Nutcracker Suite» was written as a ballet,

but many more people have heard the music than have seen the ballet. Christmas programme certainly would not be the same without this group of gay dances. They were written by Tchaikovsky. He wrote music of many kinds — operas, songs, symphonies, ballets and piano concerts. Not all his music is gay, some is sad. Some of his other compositions are almost, if not quite,— as well-known as «The Nutcracker Suite». Among them are the «Swan Lake» and «Sleeping Beauty» (ballets), the «Romeo and Juliet» (overture), the «Eugene Onegin», «Mazzeppa», «Iolanta», «The Queen of Spades» (operas), the «Piano Concerto in B-flat minor», and the Symphony N 6; called the «Pathetic».

Many of Tchaikovsky's writings are very tuneful. Several popular songs have tunes borrowed from them. Two songs were written to T. G. Shevchenko's poetry.

Tchaikovsky was born in a small town in the Ural mountains. His father was a mining engineer. As a boy Tchaikovsky loved music, but he did not think of giving his life to it. He planned to be a lawyer. When he was old enough, he began to study law. But at 21 he decided that music was much more interesting and entered the conservatory at St. Petersburg. After he graduated five years later, he was made a professor in Moscow Conservatory. Along with his teaching, he wrote a great deal of music.

His compositions are so popular now that it is hard to believe that at first they were not at all popular. But for ten years all his operas were failures and no one paid much attention to anything else he wrote. His home life, moreover, was not happy because of his unhappiness and lack of success, he became ill and had to give up his teaching.

At last his music won the praise it deserved. Tchaikovsky was only 53 when he died, but he lived long enough to know that his music was being played far and wide over the world.

You can't do without this vocabulary:

the «Nutcracker Suite» [nʌt krækə sju:t] — «Лускунчик»
 «Dance of the Sugar Plum Fairy» — танец феї драже
 «Waltz of the Flowers» — «Вальс квітів»
 a ballet — балет
 a gay dance [geɪ] — веселий танець
 an opera [ˈɒrə] — опера
 a symphony [ˈsɪmfəni] — симфонія
 a piano concerto [ˈpiənəu kənˈtʃɜ:tou] — концерт для форте-піано
 if not quite — якщо не зовсім
 the «Swan Lake» — балет «Лебединое озеро»

the «Sleeping Beauty» — балет «Спляча красуня»
 «Romeo and Juliet» overture [ˈroumjuː and ˈdʒuːljət] — увертюра «Ромео і Джульєтта»
 «Eugene Onegin» [ˈjuːdʒɪn ɔːnʒeɪn] — опера «Євгеній Онегін»
 «Queen of Spades» — опера «Пікова дама»
 «Pathetic» [pəˈθetɪk] — «Патетична»
 tuneful — мелодичний
 the Ural mountains [ˈjuərəlz] — Уральські гори
 a mining engineer — гірничий інженер
 to be made a professor — стати професором
 to be a failure — зазнати невдачі
 to pay attention to — приділяти увагу
 to give up — припинити
 to win the praise — завоювати похвалу
 to deserve — заслуговувати
 far and wide over the world — в усьому світі

Texts for Supplementary Reading
German composers

Johann Sebastian Bach (1685—1750) [dʒouˈæn siˈbæstjən baːx], composer, violinist, church organist.

George Frederic Handel (1685—1759) [dʒɔːdʒ ˈfredrɪk hændl] spent much of his life in England, composing operas and oratorios. Eight years before he died he became blind and relied upon his old friend and copyist to commit his music to paper.

The two giant figures of Bach and Handel created in the first half of the 18th century. Their differences are perhaps greater than their similarities. Bach wrote essentially for himself while Handel was composing to please his wide public. Bach always remained in central Germany; Handel was widely travelling. Bach was devoutly religious, almost ascetic; Handel was more a man of the world.

Ludwig van Beethoven (1770—1827) [ˈlʊdvɪg vən ˈbeɪthouvn] was born in Bonn, at 17 he went to Vienna, was recognized by Mozart. He was never married. Gradually became deaf. The symphonies, nine in number, rank as the greatest ever written and are unequalled in beauty.

devoutly [diˈvaʊtli] — щиро, побожно

Austrian composers

Franz Joseph Haydn (1732—1805) [frænts 'dʒouzif haidn] is known as the «father of symphony»

Wolfgang Amadeus Mozart (1756—1791) [ˈwʊlfˈgæn ˈæməˌdeus ˈmoutsaːtʃ] — among the loveliest and grandest works are his three great symphonies

Haydn composed 104 symphonies. Mozart's symphonies are not so different in form from Haydn's, but he put more emotional feeling into his works.

Frederic Francois Chopin (1810—1849) [ˈfredrik ˈfrɑːnswɑː ˈʃɒpɛːŋ] — Polish pianist and composer, son of French father and Polish mother. He has been called «the poet of the piano»

Russian composers

Mikhail Ivanovich Glinka (1804—1857), was the first important Russian composer of the national school and famous for his operas «Ivan Sussanin» and «Russian and Lyudmila», based on a poem by Pushkin. He undoubtedly influenced the so-called «Five»:

Alexander Porfiryevich Borodin (1833—1887), composer who taught chemistry and founded a school of medicine for women. He wrote two symphonies, the opera «Prince Igor» and others.

Caesar Antonovich Cui (1835—1918), composer. He graduated from Military Academy, professor, general. He wrote three operas, some plays and essays.

Mylii Alexeyevich Balakirev (1837—1910), composer whose works are the piano fantasia «Islamey» (Исламей) and symphonic poem «Tamara».

Modest Petrovich Mussorgsky (1839—1881), composer whose masterpieces is the opera «Boris Godunov» after the play by Pushkin, «Khovanshchina», «Sorochintsy Fair» and the piano suite «Pictures at an Exhibition».

Nickolai Andreyevich Rimsky-Korsakov (1844—1908), composer whose works include the operas «The Snow Maiden», «Sadko», «The Tsar's Bride» and suite «Shekherezade».

Mikola Vitaliyovich Lyssenko (1842—1912) is the Ukrainian composer, pianist, conductor and founder of Ukrainian classical music. He graduated from Kyiv University in 1865, studied in Leipzig Conservatory and Petersburg Conservatory. He wrote nine operas, among them «Natalka Poltavka», «Taras Bul'ba», «Eneida» and many other pieces.

Text 2. Painting

Everyone agrees that Leonardo da Vinci (1452—1519) was one of the greatest of all painters. His painting «The Last Supper» is probably the most famous painting in the world. But Leonardo would be famous if he had never painted a stroke. For he was also a great inventor. He invented the wheelbarrow, the military tank, and roller bearings. He made plans for dozens of weapons and machines. He even experimented with airplane and submarine modes. Besides, Leonardo was great as a scientist and engineer. He was also a poet, a musician, and a sculptor. Perhaps no other person in history has ever learned so much in a lifetime. Certainly no one ever deserved more to be called a genius.

Leonardo was born in the village of Vinci in Italy. As a small boy he lived most of the time with his father's parents. Leonardo was a beautiful boy, with curly hair and bright blue eyes. When his father found out that the boy was interested in painting, he sent him to an excellent painter and teacher. One day Leonardo painted a beautiful angel in one of his teacher's pictures. «You are a greater painter than I», said the teacher, «I will paint no more».

In a few years Leonardo's father decided that he would pay no more to the teacher. His son, he thought, was spending too much time studying rocks and plants, watching birds to find out how their bodies work, and building models of machines. But Leonardo stayed on as his teacher's helper. He stayed till he was nearly 25. Then he set out to paint for himself, first in Florence, then in Milan and Venice, and at the end of his life in France.

Leonardo had ideas that other painters liked to copy. «Let them», he said, «I will originate. They can copy».

Thus great painter left behind only a few paintings. He had many ideas for pictures and made many wonderful pen and ink sketches. But he had so many other interests that he found it hard to sit and paint for hours at a time.

Some of his paintings have been lost because he liked to experiment. He used colours mixed with wax to paint a wonderful mural of a cavalry battle, but the wax melted and the picture was ruined.

«The Last Supper» is on the wall of a chapel in Milan. This picture was famous long before it was finished.

There is such beauty in Leonardo's paintings that they are as hard to describe as beautiful music. The faces of his people are full of expression. He used light and shade in a new way to make people look very lifelike.

One of Leonardo's paintings is called «Mona Liza». It is the picture of a woman with a faint smile on her face. The painting was ordered by the woman's husband. But Leonardo liked it so much that he kept it for himself. He took it to France with him when he went to spend the last years of his life as a court painter to the king of France. Now it is one of the greatest treasures of the Louvre in Paris.

You can't do without this vocabulary:

Leonardo da Vinci [ˌliːˈnɑːdɒ dəˈvɪntʃiː] — Леонардо да Вінчі

to paint a stroke — малювати, робити штрихи

a wheelbarrow — тачка

a roller bearing — роликівий підшипник

a genius [ˈdʒiːniəs] — геній

a curly hair — кучеряве волосся

a rock — скеля

plants — рослини

to set out — починати

wax — віск

mosaic [ˈmɔːziək] — фреска

«Last Supper» — «Тайна Вечеря»

to look lifelike — бути схожим як у житті

a faint smile — ледь помітна усмішка

a court painter to the king — придворний художник короля

treasures — скарби

Louvre [ˈluːvr] — Лувр

Some famous names in painting:

Constable [ˈkɒnstəbl] (1776—1837), an English landscape-painter

Goya [ˈɡɔːjə] (1746—1828), a Spanish painter and engraver
Michelangelo [ˌmaɪkəlˈændʒiːləʊ] (1475—1564), an Italian painter, sculptor, architect and poet

Monet [ˈmɒːneɪ] (1840—1926), a French painter

Raphael [ˈræfeɪl] (1483—1520), an Italian painter

Rembrandt [ˈrembrænt] (1606—1669), a Dutch painter

Rubens [ˈruːbɪnz] (1577—1640), a Flemish painter

Titian [ˈtiːʃiən] (1477—1576), an Italian painter

Turner [ˈtɜːnə] (1775—1881), an English landscape-painter

Van Gogh [vɑːn ɡɔːg] (1853—1890), a Dutch painter

Words and phrases

a landscape-painter — пейзажист

an engraver — гравер

a sculptor — скульптор

an architect [ˈɑːkɪtɛkt] — архітектура

Text 3. Theatre

I like to go to the theatre. I prefer to go to the drama theatres. I like to see Ukrainian, Russian and foreign plays. Once I saw English play in English, which was in the Theatre-on-Podil. Normally I like to read the play before seeing it on the stage. Since it's not an easy task to buy tickets on the eve of the performance I usually book tickets well in advance. I saw a lot of plays in Kyiv Ukrainian and Russian Drama Theatres. In the Ukrainian Drama Theatre I saw dramas by M. Gogol («Christmas Night»), M. Bulgakov («Master and Margarita»), I. Franko («The Stolen Happiness»), Sholem Aleichem («Tevye the Milkman»), O. Kolomiyets («The Wild Angel») and others. In the Russian Drama Theatre I saw Karel and Joseph Chapek's «The Insect Play», Arthur Miller's «The Price», V. Nabokov's «The Event». When I am in other towns I try to go to the theatre. During my trip to Moscow I saw Chekhov's «Cherry Orchard», «Sea-gull», «The Three Sisters» in Moscow Art Theatre; Ostrovsky's «The Forest», «The Thunderstorm». My dream is to see at least some Shakespeare's plays in the original. W. Shakespeare wrote many plays, among them «Othello», «Hamlet», «Romeo and Juliet», «Midsummer Night's Dream», «Macbeth», «King Lear», «Much Ado About Nothing», «Twelfth Night» and many others.

Sometimes I go to Opera and Ballet Theatre. I have already seen Rimsky-Korssakov's «The Tsar's Bride» (opera), G. Verdi's «Il Trovatore», S. Prokofiyev's «Cinderella» (ballet), P. Tchaikovsky's «Swan Lake» (ballet), «The Nutcracker» (ballet), M. Lyssenko's «Taras Bul'ba» (opera), «Natal'ka Poltavka» (opera), M. Mussorgsky's «Khovanshchina» (opera).

Names of Plays:

«Christmas Night» — «Різдвяна ніч»
«Master and Margarita» — «Майстер і Маргарита»
«The Stolen Happiness» — «Украдене щастя»
«Tevye the Milkman» — «Тев'є-Тевель» («Тев'є-молочник»)
«The Wild Angel» — «Дикий ангел»
«The Insect Play» — «Із життя комах»
«The Price» — «Ціна»
«The Event» — «Подія»
«The Cherry Orchard» — «Вишневий сад»
«The Sea-gull» — «Чайка»
«The Three Sisters» — «Три сестри»
«The Forest» — «Ліс»
«The Thunderstorm» — «Гроза»
«Othello» — «Отелло»

«Hamlet» — «Гамлет»
 «Romeo and Juliet» — «Ромео і Джульєтта»
 «A Midsummer Night's Dream» — «Сон у літню ніч»
 «Macbeth» — «Макбет»
 «King Lear» — «Король Лір»
 «Much Ado About Nothing» — «Багато галасу даремно»
 «Twelfth Night» — «Дванадцята ніч»

Text 4. Cinema

There are many different kinds of films: feature films, horror films, thriller films, concert films, theatrical films, newsreels, animated cartoon films, foreign films dubbed in the mother tongue, documentaries. Films may be mute and sound, ordinary and wide-screen, black-and-white and colour.

At the first outset there were mute, ordinary black-and-white films. Nowadays the latter films are our history and oftener we prefer sound films to mute ones, wide-screen to ordinary, colour to black-and-white. Why oftener prefer? Because sometimes we may see ordinary, mute, black-and-white films with a tremendous pleasure. For example, those with great Charles Chaplin.

Usually we see films either in the cinema or on the TV and probably we see more and various films on the TV. But from time to time I go to the cinema. I prefer that one situated in our district. It is called «Bratislava». The last film I saw in this cinema was an American film «Gone with the wind», dubbed into Russian.

It was a beautiful film. In my boyhood I liked «A Cat in Top Boots», «Captain Grant's Children», «The Fate of a Man» and other films. Later I saw «War and Peace», «Hamlet», «Othello», «Oliver Twist» and many others. Now I like to see all sorts of films chiefly on the TV as I have already said. Especially I am fond of Walt Disney's cartoons «Duck Tales». These days we may see many video films. They are as a rule the newest ones produced in the west. Among them horror films and thrillery cowboy films.

Types of films and names of some of them:

a feature film — художній фільм
 an horror film — фільм жахів
 a thriller (film) — трілер
 a concert film — фільм-концерт
 a newsreel — кінохроніка
 an animated cartoon film (cartoon) — мультиплікаційний фільм (мультфільм)
 a dubbed film — дубльований фільм

a documentary — документальний фільм
 a mute/sound film — німий/звуковий фільм
 an ordinary/wide-screen film — звичайний/широкоекранний фільм
 black-and-white/colour film — чорно-білий/кольоровий фільм
 «A Cat in Top Boots» — «Кіт у чоботях»
 «Captain Grant's children» — «Діти капітана Гранта»
 «The Fate of a Man» — «Доля людини»
 «War and Peace» — «Війна і мир»
 «Duck Tales» — «Качині історії».

Practice exercises:

I. Make up sentences:

My friend			music
I	is		ballet
My father	am	fond of	singing
We	are		reading books
They			playing piano
The plays			seeing it
The songs			listening to it
The film	is		attending them
The music		worth	reading it
The book	are		attending it
The lecture			singing them
I			ballet to opera
You	prefers		pop music to classical music
My brother			theatre to cinema
They	prefer		classical music to pop music
She			Beatles to Rolling Stones
Bach			symphonies
Tchaikovsky	is		«Ivan Sussanin»
Glinka	famous for		church organ music
Haydn	are		«Natalka Poltavka»
Lyssenko			«The Insect Play»
Karel and Joseph Chapek			«The Nutcracker»
I	seen		the Bolshoi Theatre
Victor	has been to		the film «Othello»
We	never listened to		this play
She	have heard about		before going to the theatre
He	enjoyed		this pop-group
They	read		this opera

II. Ask the questions to have the following answers:

Yes, I have. I have seen this film.
Tchaikovsky is the author of this music.
I prefer hard rock to jazz.
I saw «Gone With the Wind» yesterday.
My favourite music is that by Chopin.

III. Answer the following questions:

1. The music of what composer do you like most of all? Why?
2. Who is the founder of the Ukrainian music?
3. Whose paintings are exhibited in the Tretyakov Gallery?
4. What are your favourite pictures?
5. Are you a theatre lover?
6. What theatre do you prefer to attend?
7. Have you ever been to the Bolshoi Theatre?
8. Which plays have you lately seen?
9. Which plays are on in Kyiv?
10. When was the last time you went to the theatre?
11. What kind of films do you like?
12. What are your favourite films?

A Dialogue:

- V.: Andrew, what would you like to see in Kyiv?
A.: Well, first of all I would like to go to St. Volodimir Cathedral, Kyiv Pechersk Monastery, your national museums and Opera and Ballet Theatre. By the way, what is at the theatre these days?
V.: Well, I've got tickets for two ballets and one opera.
A.: Oh, have you? What are they?
V.: Today there is Tchaikovsky's «Swan Lake» on and there will be A. Adan's «Giselle» on the day after tomorrow and tomorrow there will be M. Lyssenko's «Natalka Poltavka». This is our national opera written by the founder of the Ukrainian classical music.
A.: I think I'll see all of them. Your ballet is so popular in Great Britain that I won't miss the chance to see it here. Three days running we are going to be theatre-lovers or theatre-goers, aren't we?
V.: Yes, we are. And I hope you'll enjoy these things.
A.: So do I.

Memory work:

Some quotations from Shakespeare's plays:

All the world's a stage and all the men and women merely players (W. Shakespeare, «As you like it»).— Життя наше — гра, а люди в ньому лише актори.

Brevity is the soul of wit (W. Shakespeare, «Hamlet»).—
Стислість — розуму душа.

Something is rotten in the state of Denmark (W. Shakespeare, «Hamlet»).— Якась гнилизна в Датськiм королівствi.

Poems from «Makbeth»

by William Shakespeare

Tomorrow, and tomorrow, and tomorrow,
Creeps in this petty pace from day to day,
To the last syllable of recorded time,
And all our yesterdays have lighted fools
The way to dusty death. Out, out, brief candle!
Life's but walking shadow, a poor player
That struts and frets his hour upon the stage,
And then is heard no more; it is a tale
Told by an idiot, full of sound and fury,
Signifying nothing.

Все завтра, та все завтра, та все завтра —
Дрібненькою ходою — день у день,
І так закінчується наш літопис
Всі «вчора» путь освілювали дурням
До праху смерті. Вгасни, недогарку!
Життя — рухлива тiнь, актор нікчемний;
Годину чваниться, горить на сцені,—
І край, оповiдання ідіота,
Палке та голошене, але нічого
Не значуще.

(Пер. Ю. Корещького)

Шопен

М. Рильський

Шопена вальс... Ну хто не грав його
І хто не слухав? На чiїх устах
Не виникала усмiшка примхлива,
В чiїх очах не заблищала іскра
Напiвкохання чи напiвжурби
Від звукiв тих кокетно-своєвiльних,
Сумних, як вечiр золотого дня,
Жагучих, як нескiнченний цiлунок?..

A Chopin waltz... Who hasn't played one once?
And who not listened? Can there be lips
That never parted in a whimsical smile,
Or eye that not a spark lit for a moment
In half regret, half tenderly from love,
On hearing melodies a bit coquettish,
Or sad as twilight-close of golden day,
Or burning as a kiss that seems unending?..

(Transl. by G. Evans)

MASS MEDIA

Mass media or mass communications are the press, radio and television.

Every day we read newspapers and magazines, listen to radio and watch TV. Nowadays there are so many newspapers and magazines, radio stations and TV channels that we have to be very selective and give preference to some of them.

What newspapers and magazines do I prefer to read? I like to read the following newspapers: «Komsomolskaya Pravda» («Komsomol Truth»), «Nezavisimost» («Independence»), «Argumenty y Fakty» («Arguments and Facts»), «Vetchirni Kyiv» («Evening Kyiv») and sometimes «Sovershenno Sekretno» («Top Secret») and the magazines «Vitchizna» («Motherland»), «Vsesvit» («All the World») and «Ogonyok» («Light»). Several periodicals are available in English. They are «News from Ukraine», «Moscow News» and «Ukraine» magazine. As far as newspapers are concerned they may be daily, or weekly. Magazines may be weekly, monthly and quarterly.

The newspapers and magazines I read are the most readable and have a large readership or circulation. For example, «Argumenty y Fakty» has a circulation of more than 23,000,000. It is the largest in the world. The newspapers contain and give coverage of local, home and foreign affairs. Their publications deal with very burning problems of our history, latest events and forecasts for future. They also touch upon cultural, sport news. I like the way they present different points of view, approaches to the problems. My parents and I subscribe to some periodicals, so we are subscribers. We buy some of newspapers and magazines in a kiosk.

I often listen to radio, especially in the morning before I leave for school. I prefer to listen to «Mayak» («Lighthouse») or «Promin» («Ray») programmes. They broadcast much news and music. I like to listen to weekend programmes, some of them are very amusing and entertaining.

As to the TV, we have 4 channels. I prefer to watch youth programmes such as «Vzglyad» («Viewpoint») on Ostankino TV on Fridays and «Gart» («Hardening») on Ukrainian TV on Thursdays. In addition I like to see interesting films. They might be feature, adventure, scientific, horror, cartoon and other films. I enjoy seeing Walt Disney's cartoons. Now and then I like to see a new programme «Lucky Chance» («Trivial Pursuit»). It is an enjoyable and entertaining one.

You can't do without this vocabulary:

mass media [mæs 'mi:djə], mass communications — засоби масової інформації
a channel (on 2) [tʃænəl] — канал (по другому каналу)
to be selective — бути вибіркоvim
to give preference to — віддавати перевагу
periodical — періодичне видання, часопис
to be available — бути наявним, можна дістати
daily — щоденний
weekly — щотижневий, щотижневик
monthly — щомісячний, щомісячник
quarterly — щоквартальний, щоквартальник
readable — цікавий
readership — читачі
circulation — тираж
to contain — вміщувати
to give coverage — висвітлювати
local affairs — місцеві події
home (national, domestic, internal) affairs (events) — внутрішні події, події в країні
foreign (international, world, external) affairs (events) — зарубіжні події, події за рубежем
to deal with — розглядати
a burning problem — актуальна проблема
latest events (news) — останні події (новини)
forecast — прогноз
to touch upon — торкатися
to present — подавати
point of view (viewpoint, standpoint) — точка зору
an approach — підхід
to subscribe to — передплатувати
a subscriber to — передплатник на
to broadcast — передавати по радіо
to telecast — передавати по телебаченню
amusing — забавний
entertaining — розважальний, цікавий
to enjoy doing something — подобатися (щось робити)
«Lucky Chance» — «Щасливий випадок»
enjoyable [in'dʒɔɪəbl̩] — що приносить насолоду
to be devoted to — бути присвяченим
the main gist (idea) of the article — головна думка статті

THE BRITISH MEDIA

The British Media consists of the press and radio and TV broadcasting.

Now a couple of words about papers. First of all there is

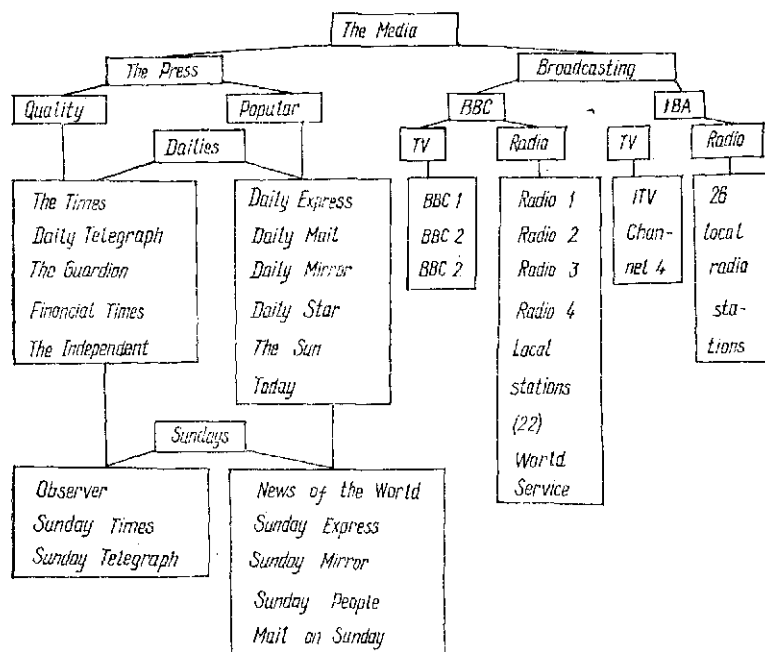
no subscription. You may buy any on sale. There are too many types of newspapers: the «popular» papers and the «quality» papers.

The popular papers are less in size, with many pictures, big headlines and short articles. They are easy to read.

The quality papers are for more serious readership. These papers are bigger in size, with larger articles and more detailed information.

In addition to daily papers we've just mentioned above there are Sunday papers. They have a higher circulation than the dailies.

As far as broadcasting and telecasting are concerned there are two radio and TV stations. The first one — well-known BBC — British Broadcasting Corporation (Британська Трансляційна Корпорація), and the second — IBA — Independent Broadcasting Authorities (Незалежна Трансляційна Служба). The chart below gives you a general view of the British Media.

The newspapers in Britain are proud of the fact that they are different from each other — each tries to have a definite profile. The following is a witty, but at least partly accurate, description of the people who read the different papers.

The Times is read by the people who run the country.
The Mirror is read by the people who think they run the country.
The Guardian is read by the people who think about running the country.
The Morning Star is read by the people who think they ought to run the country.
The Mail is read by the wives of the people who run the country.
The Telegraph is read by the people who think the country ought to be run as it used to be.
The Express is read by the people who think it still is run as it used to be.
The Sun is read by the people who don't care who runs the country as long as the girl on page 3 is attractive

Practice exercises:

I. Make up sentences:

	is about	home affairs
	is devoted to	international problems
	deals with	latest events
The article	touches upon	news from abroad
	considers	events in France
	is connected with	sport news
	noted	the problem is very
	stressed	urgent
It should be	pointed out that	the visit was a success
	emphasized	the newspaper is very
	mentioned	interesting
		the election has already taken place
		prices will rise
	starts	by describing the situation
	notes	
	writes	that the problem hasn't been solved
The author	states	about events in Africa
	stresses	that the situation is under control
	points out	the importance of current policy
	mentions	the necessity of market relations
	goes on to say	the crisis in Europe
	comes to the conclusion	about the ways out that the problem is too serious

II. How to start rendering an article:

The article is headlined «War in the Gulf».

The title of the article is «Winners and Losers».

The headline of the article is «Price Rise in London».

The piece of news is headlined «No problems».

The author of the article is Mr. Goodwill.

The article is written by our special correspondent.

The author is not pointed out.

III. Ask the questions to have the following answers:

1. I prefer to read Ukrainian newspapers.
2. Yes, my favourite newspapers in English are «News from Ukraine» and «Moscow News».
3. He subscribes to 4 newspapers.
4. He watches TV at weekends.

IV. Answer the following questions:

1. What are your favourite newspapers, magazines, radio and TV programmes?
2. What do the newspapers inform the readers of?
3. What is the circulation of our newspapers and magazines?
4. What newspapers and magazines have you subscribed to this year?
5. What events and reports do you closely follow in newspapers?
6. Why do you like to read magazines?
7. What newspapers and magazines inform the readers of the life of youth?
8. Do you read any scientific journals?
9. In what languages is newspaper «Moscow News» printed?
10. What kind of English periodicals did/do you read?
11. What radio programmes do you prefer to listen to?
12. Do you watch TV every day?
13. Do you like to see TV News Programmes?
14. What other telecasts do you like watching?
15. What TV programmes are the most popular with the young people in our country?
16. What is your favourite TV programme?
17. How often does this programme come out?
18. What is this programme devoted to?
19. What is much attention given to in this programme?
20. What would you like to add or to change in this programme?
21. Where do you get latest news from?
22. Who is your favourite author, analyst, presenter (ведущий)?

UKRAINE

Official name — Ukraine
Status — Sovereign State
Area — 603,700 square kilometers
Population — 51,200,000
Capital — Kyiv
Languages — Ukrainian

Ukraine is a sovereign state. It has its own territory, higher and local bodies of state power (the Supreme Soviet and local Soviets) and government, national emblem, state flag and anthem.

The population of Ukraine are Ukrainians (73,6 %). Besides, Russians (21,1 %), Jews (1,3 %), Byelorussians (0,8 %), Moldovians (0,6 %), Poles and Bulgarians (0,5 % each) and other nations and nationalities live here. There are 24 administrative regions and the Crimean autonomous republic in Ukraine. The geographical position of Ukraine is very favourable to the development of its relations with countries of Europe, as well as with the countries throughout the world. It borders on the Russian Federation, Byelorussia, Moldova, Poland, Czecho-Slovakia, Hungary, Romania.

95 % of the Ukrainian area is flat and the rest of it is mountainous. The Ukrainian Carpathians and the Crimean Mountains make up those 5 % of its area. Ukraine is washed by the Black Sea and the sea of Azov and it has very important ports. The major rivers are the Dnieper, the Dniester, the Bug, the Donets and others.

Ukraine has many industrial raw materials, it has rich deposits of iron, metals, coal, oil, gas, different ores and other natural resources. The country has metallurgical and heavy industries.

It is the agricultural country.

Scientists of Ukraine make a great contribution in our science. The Academy of Science of Ukraine includes many outstanding scientists and research workers famous for their important discoveries and inventions. Great success has been achieved by Yev. Paton Research Institute of Electric Welding, the Research Institute of Cybernetics, Superhard Materials, and others.

Ukraine has an ancient history. It has its own original culture and arts. Ukraine has many professional theatres and Philharmonic societies. The State Symphony Orchestra

of the Ukraine, the Hrihory Veryovka Ukrainian People's Choir, the Transcarpathian People's Choir, the «Dumka» State Honoured Choir, the Honoured Bandore Players Choir, the Dance Company of the Ukraine are known not only in the country but all over the world.

Over the last years people of Ukraine display a keen interest in the Ukrainian history and cultural and artistic heritage. Many names and masterpieces have been revived. There is a new approach to the development of culture, arts, languages. A special state programme for the Development of the Ukrainian language and Other National Languages in Ukraine has been adopted to translate the law «On Languages in Ukraine» into life.

Now Ukraine establishes new relations with countries throughout the world. It sets direct contacts with them signing agreements and treaties.

Ukraine is one of the founding members of the United Nations Organization and participates in the work of many international organizations.

You can't do without this vocabulary:

Ukraine [ju:'krein] — Україна
a status ['steitəs] — статус
Ukrainian [ju:'kreinjən] — український
sovereign ['sɒvrɪn] — суверенний
a state power — державна влада
the Supreme Soviet [sju:'prɪ:m] — Верховна Рада
a national emblem — герб
an anthem ['ænthəm] — гімн
a Jew [dʒu:] — єврей, єврейка
a Byelorussian [ˌbiələ'rʌʃn] — білорус, білоруска
a Moldovian [mɒl'deɪvjən] — молдаванин, молдаванка
a Pole [pəʊl] — поляк, полька
a Bulgarian [bʌl'gɛəriən] — болгарин, болгарка
a region — область
favourable ['feɪvərəbl] — сприятливий
Poland ['pəʊlənd] — Польща
Czecho-Slovakia [ˌtʃekəʊsləʊ'vækɪə] — Чехо-Словачія
Hungary ['hʌŋgəri] — Угорщина
Romania [ru:'meɪnjə] — Румунія
flat — рівнинний
mountainous ['maʊntɪnəs] — гористий
to wash — омиватися
major ['meɪdʒə] — головний
the Dnieper [dni:pə] — р. Дніпро
the Dniester ['dni:stə] — р. Дністер

the Bug [bu:g] — р. Буг
 the Donets [dɔː'nets] — р. Донець
 raw materials [rɔː] — сировина
 deposit [di'pɔ:zɪt] — родовище
 iron [aɪən] — залізо
 coal [kəʊl] — (кам'яне) вугілля
 oil [ɔɪl] — нафта
 gas [gæs] — (природний) газ
 ore [ɔː] — руда
 natural resources [ri'sɔ:sɪz] — природні багатства
 metallurgical [ˌmetə'lɔ:dʒɪkəl] — металургійний
 heavy industry — важка промисловість
 industries — галузі промисловості
 agricultural [ˌægrɪ'kʌltʃərəl] — сільськогосподарський
 to make contribution — зробити внесок
 to achieve success — досягти успіхів
 Research Institute of Electric Welding — Науково-дослідний інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона
 cybernetics [ˌsaɪbə'netɪks] — кібернетика
 superhard materials — надтверді матеріали
 ancient [ˈeɪnʃnt] — древній, стародавній
 original — самобутній
 art — мистецтво
 the State Symphony Orchestra — Державний симфонічний оркестр
 the Hrihory Veryovka Ukrainian People's Choir [hrihori verjovka 'kwaɪə] — Український народний хор ім. Григорія Верьовки
 the Transcarpathian People's Choir [ˌtrænska:'peɪθjən] — Закарпатський народний хор
 the «Dumka» State Honoured Choir — Державна заслужена хорова капела «Думка»
 the Honoured Bandore Players Choir [ˈɒnəd bæŋ'dɔ:] — Заслужена капела бандуристів
 to display a keen interest — виявляти великий інтерес
 heritage [ˈherɪtɪdʒ] — спадщина
 artistic — художній, мистецький
 to revive — відроджувати
 to translate into life — впроваджувати у життя
 to establish relations — встановлювати відносини
 to set contacts — встановлювати контакти
 to sign an agreement (treaty) — підписувати угоду (договір)
 a founding member — член-засновник

KYYIV

The city of Kyiv is an industrial, scientific, administrative and cultural centre of Ukraine. It is the capital of Ukraine and the seat of the Supreme Soviet and the Cabinet of Ministers. The Ukrainian capital Kyiv is one of the largest and oldest cities of Europe. Kyiv is one of the most ancient cities. In 1982 it was 1500 years old. It was called «the Mother of All Russian Cities». It has the population of 2,6 million and occupies an area of 790 square kilometres.

Kyiv is located on the picturesque banks of the Dnieper River. Kyiv is famous for its beauty. The streets of Kyiv are broad and straight. There are a lot of chestnut trees and flowers in the city.

As one of the oldest cities of Europe it has many places of historic interest. Among them Kyiv-Pechersk Lavra, the St. Sophia's Cathedral, the Golden Gate, the monuments to Bohdan Khmelnytsky, and Prince Volodymyr and others. In the park of Immortal Glory there is the Tomb of the Unknown Soldier, over which an eternal fire burns.

There are many fine museums in Kyiv: the State Historical Museum, the Museum of Ukrainian and Russian Art and so on. Kyiv is famous for its theatres such as Opera House (Taras Shevchenko Opera and Ballet Theatre), the Ivan Franko Ukrainian Drama Theatre, the Lesya Ukrainka Russian Drama Theatre and others.

Kyiv is the centre of education and science. Many scientific research institutes, colleges, the University are in the city.

No wonder that Kyivites are proud of their city.

Practice exercises:

1. Make up sentences:

Kyiv		to the West
Ukraine	is situated	on the Black Sea coast
Odessa	is located	in Western part of Ukraine
Poland	lies	in the European part

Could (can) you show me the way to	the University?
How can I get to	the Historical Museum?
	the Puppet (ляльковий) Theatre?
	Lomonosov Street?
	the airport?
	the nearest bus stop?

Kyyiv		TV sets
Yalta		resorts
Mikolayiv is	famous for its	shipbuilding
Donbass		coal extraction
L'viv		historical monuments

II. Ask the questions to have the following answers:

1. Ukraine borders on Russian Federation, Byelorussia, Moldova, Poland and other countries.
2. The Supreme Soviet is the highest body of state power in Ukraine.
3. Ukraine is rich in iron, oil, coal and other natural resources.
4. Khreshchatic street is the Kyyivites' favourite street.
5. The Dnieper, the Dniester, the Bug are the major rivers in Ukraine.

III. Answer the following questions:

Ukraine

1. What is the population of Ukraine?
2. What is the territory of Ukraine?
3. What countries does Ukraine border on?
4. What are the main branches of industry in Ukraine?
5. What are the achievements of Ukrainian scientists?
6. What is the highest body of state power in Ukraine?
7. What is Ukraine rich in?
8. What Ukrainian scientists and writers do you know?

Kyyiv — the capital of Ukraine

1. When was Kyyiv founded?
2. What is the population of the capital?
3. What historical places do you know in Kyyiv?
4. What Kyyiv museums have you been to?
5. What monuments are there in the city?
6. What is the main Kyyiv street?
7. Why is Kyyiv called the political centre?
8. Is Kyyiv the largest centre of Ukrainian culture?
9. How many theatres are there in Kyyiv?
10. What theatres and museums do you like most of all?
11. Why is Kyyiv called the city of students?
12. When is Kyyiv especially beautiful?

The town (village) I live in

1. What is the name of your town (village)?
2. What region is your town (village) situated in?
3. Is your town (village) large or small?

4. How long have you lived in it?
5. How many people live in your town (village)?
6. Is it situated on the bank of the river?
7. What historical places are there in your town (village)?
8. What monuments can one find in your town (village)?
9. Where are they situated?
10. What factories and plants are there in your town?
11. What is your town (village) famous for?

Memory Work:

Poems

Заповіт

Т.Г.Шевченко

Як умру, то поховайте
 Мене на могилі,
 Серед степу широкого,
 На Україні милій,
 Щоб лани широкополі,
 І Дніпро, і кручі
 Було видно, було чути,
 Як реве ревучий.
 Як повесе з України
 У синєє море
 Кров ворожу... отоді я
 І лани і гори —
 Все покину і полину
 До самого бога
 Молитися... а до того
 Я не знаю бога.
 Поховайте, та вставайте,
 Кайдани порвіте
 І вражою злою кров'ю
 Волю окропіте.
 І мене в сім'ї великій,
 В сім'ї вольній, новій,
 Не забудьте пом'янути
 Незлим тихим словом.

My Testament

When I am dead, then bury me
 In my beloved Ukraine,
 My tomb upon a grave mound high
 Amid the spreading plain,
 So that the fields, the boundless steppes,
 The Dnieper's plunging shore
 My eyes could see, my ears could here
 The mighty river roar.
 When from Ukraine the Dnieper bears
 Into the deep blue sea
 The blood of foes... then will I leave
 These hills and fertile fields —
 I'll leave them all and fly away
 To the abode of God,

And then I'll pray... But till the day
I nothing know of God.
Oh bury me, then rise ye up
And break your heavy chains
And water with the tyrants' blood
The freedom you have gained.
And in the great new family,
The family of the free,
With softly spoken, kindly word
Remember also me.

(Transl. by John Weir)

Садок вишневий коло хати

Т.Г. Шевченко

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечера коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала мати коло хати,
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Зтихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Beside the hut the cherries are in bloom,
And May bugs o'er them dance... The peasants from
The fields return with weary sep... 'Tis late...
The young maids as they go sing songs... At home
The tables have been laid, and supper waits.

A family at table sit without...
Dusk slowly comes, the evening stars are out.
The daughter serves, but seems to take too long;
The mother is impatient and about
To scold, when lo! — a bird bursts into song.

The darkness cloaks the heavens overhead...
Beside the hut her little ones to bed
The mother puts, and then, afraid that they'll
Not sleep, lies down nearby...
The world seems dead;
All's still save for the maids and nightingale.

(Transl. by Irina Zheleznova)

GREAT BRITAIN

Official name — The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Status — Parliamentary monarchy

Area — 244,100 square kilometres

Population — 56,000,000

Capital — London

Languages — English (official), Gaelic (Scotland, Ireland), Welsh (Wales)

The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is situated on two large islands called the British Isles. Great Britain consists of England, Scotland and Wales. Ireland consists of Northern Ireland and the Irish Republic.

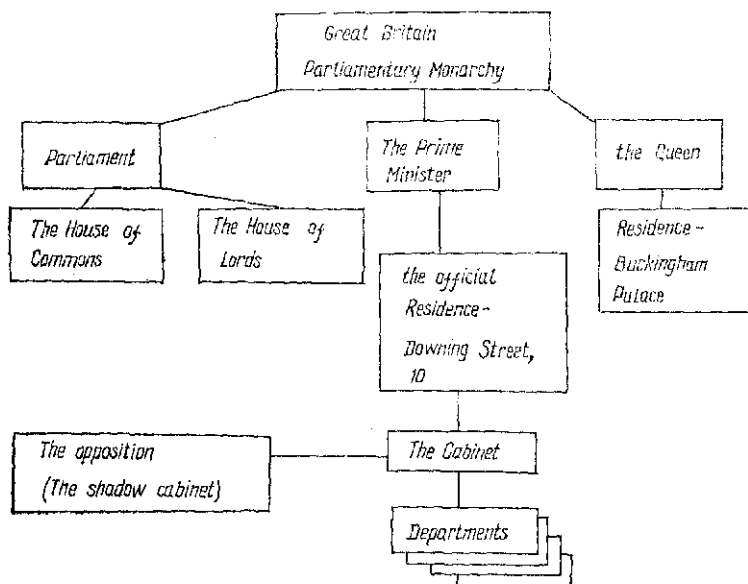
No place in Great Britain is far from the sea. The little country has eastern, southern, and western coasts. It is washed by the Atlantic ocean, the North Sea and the Irish Sea. It also has many good harbours easy to reach from any part of the country. England's fisheries are famous. West winds from the sea bring rain and help to make English winters mild. That is why the climate of the British Isles is normally mild.

Great Britain is a highly-developed industrial country. The older fields of industry are shipbuilding, coal-mining, textile, metallurgical industries and the newer ones are electronics and electrical engineering, chemical, aircraft, automobile industries. All of them are very important for Great Britain. The largest cities of Great Britain are: London, Birmingham, Glasgow, Liverpool, Manchester, Edinburgh and Cardiff. Oxford and Cambridge are called University towns.

Administratively Great Britain is divided into 55 counties.

Great Britain is a parliamentary monarchy. The Queen is formally at the head of the state. But in fact the country is ruled by the Parliament consisting of two Houses: the House of Commons and the House of Lords. The Prime Minister is head of the Government.

Political system of Great Britain

Counties of Great Britain

County	Abbreviation	Ukrainian equivalents
<i>England</i>		
Avon ['eivən]	—	Ейвон
Bedfordshire ['bedfədʝ(i)ə]	Beds.	Бедфордшир
Berkshire ['bɑ:kʃ(i)ə]	Berks.	Беркшир
Buckinghamshire ['bʌkiŋəmʃ(i)ə]	Bucks.	Бакинґемшир
Cambridgeshire ['keimbrɪdʒʃ(i)ə]	Cambs.	Кембріджшир
Cheshire ['tʃeʃ(i)ə]	Ches.	Чешір
Cleveland ['kli:vlənd]	—	Клівленд
Cornwall ['kɔ:nwɪ]	Corn.	Корнуол
Cumbria ['kʌmbriə]	—	Камбрія
Derbyshire ['dɑ:bɪʃ(i)ə]	Derby.	Дербішир
Devonshire ['devnʃ(i)ə]	—	Девоншир
Dorsetshire [dɔ:sɪtʃ(i)ə]	Dors.	Дорсетшир
Durham ['dʌrəm]	Dur.	Дарем
Essex ['esɪks]	Ess.	Ессек
Gloucestershire ['glɔstəʃ(i)ə]	Glos.	Глостершир

Hampshire ['hæmpʃ(i)ə]	Hats.	Гемпшир
Hereford and Worcester- shire ['herifəd ənd wus- təʃ(i)ə]	H & W	Херефорд і Вус- тершир
Hertfordshire ['ha(t)fədʃ(i)ə]	Herts.	Хартфордшир
Humber-side ['hʌmbəsaɪd]	—	Хамберсайд
Isle of Wight [aɪləvwaɪt]	I. W.	Айл-оф-Уайт
Kent	—	Кент
Lancashire ['læŋkəʃ(i)ə]	Lancs.	Ланкашир
Leicestershire ['lestəʃ(i)ə]	Leics.	Лестершир
Lincolnshire ['lɪŋkənʃ(i)ə]	Lincs.	Лінкольншир
Manchester Greater	—	Манчестер
Merseyside ['mɜ:zisaɪd]	—	Мерсісайд
Norfolk ['nɔ:fək]	Norf.	Норфолк
Northamptonshire [nɔ:'θæmptənʃ(i)ə]	Northants.	Нортгемптоншир
Nottinghamshire ['nɒtɪŋəmʃ(i)ə]	Notts.	Ноттингемшир
Oxfordshire	Oxon.	Оксфордшир
Shropshire [ʃrɒpʃ(i)ə]	Salop.	Шропшир
Somersetshire ['sʌməsətʃ(i)ə]	Som.	Сомерсетшир
Staffordshire ['stæfədʃ(i)ə]	Staffs.	Стаффордшир
Suffolkshire ['sʌfəkʃ(i)ə]	Suff.	Суффолкшир
Surrey ['sʌrɪ]	Sy.	Суррей
Sussex East ['sʌsɪks]		Східний Суссекс
Sussex West	Sx.	Західний Суссекс
Tyne and Wear ['taɪnən wɪə]		Тайн
Warwickshire ['wɔ:ɪkʃ(i)ə]	Warks.	Уорішир
West Midlands		Уест-Мідленд
Wiltshire ['wɪltʃ(i)ə]	Wilts.	Уїлтшир
Yorkshire North	Yorks.	Північний Йоркшир
Yorkshire West		Західний Йоркшир
Yorkshire South		Південний Йоркшир
Channel Islands	C I	Нормандські острови
Isle of Man	IOM	Айл оф Мен

Wales

Clwyd [kluid]		Клуїд
Dyfed [ˈdavid]		Довед
Glamorganshire [gləˈmɔːɡənʃ(ɪ)ə]	Glam.	Гламораншір
West Glamorgan		Західний Гламораншір
South Glamorgan		Південний Гламораншір
Gwent [gwent]		Гвент
Gwynedd [ˈɡwɪnəd]		Гуїнедд
Powys [ˈpaʊɪs]		Поуїс
Northern Ireland		
Antrim [ˈæntɪrɪm]		Антрім
Armagh [aːˈmɑː]		Армах
Down [daʊn]		Даун
Fermanagh [fəˈmænə]		Фермана
Londonderry [lɒndənderi]		Лондондеррі
Tyrone [tiˈrɒn]		Тірон

Scotland

Borders [ˈbɔːdəz]		Бодез
Central [ˈsentrəl]		Сентрал
Dumfries [dʌmˈfriːs]		Дамфріс
Galloway [ˈɡæləweɪ]		Голуей
Fife [faɪf]		Файф
Grampian [ˈɡræmpjən]		Грампіан
Highland [ˈhaɪlənd]		Хайленд
Lothian [ˈləʊðjən]		Лотіен
Orkney [ˈɔːkni]		Оркні
Shetland [ˈʃetlənd]		Шетленд
Strathclyde [ˈstræθklaɪd]		Стратклайд
Tayside [ˈteɪsaɪd]		Тейсайд
Western Isles [ˈwestən aɪlz]		Вест Айлз

You can't do without this vocabulary:

Gaelic [ˈgeɪlɪk]	— гельський, гельська мова
Welsh	— уельський, валлійський
isle [aɪl]	— острів
harbour [ˈhɑːbə]	— гавань, порт
fishery [ˈfɪʃəri]	— рибальство
mild	— м'який
textile [ˈtekstaɪl]	— текстильний
ship-building	— суднобудування
metallurgical [ˈmetəˈlɔːdʒɪkəl]	— металургійний
electronic engineering	— електронна техніка

aircraft ['ækra:ft] — авіація, авіаційний
 automobile ['ɔ:təməbi:l] — автомобіль, автомобільний
 Birmingham ['bæ:miŋəm] — Бірмінгем
 Glasgow ['glɑ:sgəʊl] — Глазго
 Liverpool ['lɪvəpʊ:l] — Ліверпуль
 Manchester ['mæntʃɪstə] — Манчестер
 Edinburgh ['edɪnbərə] — Единбург
 Cardiff ['kɑ:dɪf] — Кардіфф
 Oxford [ɒksfəd] — Оксфорд
 Cambridge ['keɪmbrɪdʒ] — Кембрідж
 county ['kaunti] — графство
 parliamentary monarchy [ˌpɑ:lə'mentəri 'mɒnəki] — парла-
 ментська монархія
 to rule — правити
 the Parliament — парламент
 the House of Commons — палата громад
 the House of Lords — палата лордів
 the Prime Minister — прем'єр-міністр

LONDON

London, one of the greatest cities in the world, is the capital of Great Britain, and the cradle of British tradition and culture.

London, with a population of more than 8 million people, is the largest city in the world after Tokyo and New York. It stands on the two banks of the river Thames. The historical centre of London is the City.

The City is the financial centre of the United Kingdom. Here you can find St. Paul's Cathedral. Not far from it is the tallest tower which was built by Sir Christopher Wren in memory of the Great Fire of London in 1666. It is 61 metres tall. Fleet Street is famous for newspapers offices of «Financial Times», «Daily Telegraph» and some others.

The Houses of Parliament stretch along the Thames's North Bank. The Union Jack (the flag of the U. K.) flies from Victoria Tower only when the Parliament is in session. Big Ben, the famous clock, is also in one of the Towers. Near the Parliament, in Westminster Abbey, is Poet's Corner, containing the tombs and monuments of famous poets, writers and musicians: Geoffrey Chaucer, Milton, Dickens, Handel and many others.

One of the best known museums is the British museum, with its library, reading room and the collection of manuscripts. The National Gallery, which has one of the world's

greatest art collections is in Trafalgar Square. Nelson Column can also be found in this square.

The biggest department stores can be found in Oxford Street. Bond Street is famous for its elegant shops.

There are some parts of London, which have some distinctive features. For example, the West End is famous for fashionable shopping and entertainment centres, the East End is industrial district, Westminster is the place for government offices, the City is a financial centre, Soho is known for international (Greek, Italian, Indian) restaurants and a lot of entertainments.

London has a number of nice parks and gardens, such as Kensington Gardens, Hyde Park, Covent Garden. There are very many theatres, concert halls, cinemas in the capital.

The oldest underground railway system called «tube», is still one of the largest in the world. There are more than 275 stations. The famous red «doubledeckers» are also an important part of the public transport system. So, London, rich in history and culture, parks and shops, always welcomes its visitors.

You can't do without this vocabulary:

a cradle — колиска

the City — Ситі

St. Paul's Cathedral [ˈseɪnt ˈpɔ:lz kəˈθi:drəl] — Собор св. Павла

Sir Christopher Wren [səˈkrɪstəfə ren] — Христофор Рен
to be in session — засідати

Westminster Abbey [ˈwestmɪnstə ˈæbi] — Вестмінстерське абатство

a tomb [tu:m] — могила

Trafalgar square — Трафальгарська площа

elegant [ˈelɪɡənt] — вишуканий

Soho [ˈsoʊhəʊ] — Сохо

Kensington Gardens [ˈkenzɪŋtən ˈgɑ:dnz] — Кенсінгтон-Гарденз

Hyde Park [haɪd] — Гайд-парк

Covent Garden [ˈkəʊvnt ˈgɑ:dn] — Ковент-Гарден

a doubledecker — даблдекер, двоповерховий автобус

Texts for Supplementary Reading

Do you know John Doe?

If a bank wanted to show people how to write a check, it might show a check signed «John Doe». John Doe is not a real name. It stands for «somebody, no one knows who»,

or for «anybody». Lawyers often use this name in legal papers. Everyone is supposed to know that there is no such person as John Doe.

Do you know John Bull?

There is no such person as John Bull. He stands for the people of England, just as Uncle Sam stands for the people of the United States. But in his picture he does not look at all like Uncle Sam. He is always short and stout. He wears leather breeches, high boots, and a funny flat hat. Often he has a club in one hand and a bulldog beside him.

Words and phrases

a lawyer ['lɔ:jə] — юрист
a legal paper [li:gl 'peɪpə] — офіційний документ
to look like — бути схожим
at all — зовсім
short and stout — невисокий на зріст і повний
leather breeches — шкіряні брюки
high boots — чоботи
flat hat — капелюх з плоскими полями
a club — палиця

Practice exercises:

I. Make up sentences:

Kyyiv		the Thames
London		the Avon
Manchester	is situated on	the Mersey
Liverpool		the Clyde
Glasgow	stands on	the Irwell
Stratford-upon-Avon		the Dnieper
Bicycle		in 1839 by Kirkpatrick MacMillan (Scotland)
Electric generator		in 1831 by Michael Fa- raday (England)
Steam engine	was invented	in 1765 by James Watt (Scotland)
Electromagnet		in 1525 by William Stir- geon (England)
Military tank		in 1914 by Sir Ernest Swinton (England)
		London?
		Glasgow?
Have you ever been to		Manchester?

I have never been to

Cambridge?
Cardiff?
Birmingham?
Paris
Oxford
Liverpool
Brighton
Leeds
L'viv

II. Choose the correct answer:

1. Big Ben is ... in London
a) a square b) a monument c) a tower d) a clock
2. The British museum is famous for its ...
a) modern paintings b) library c) collection of manuscripts d) reading room
3. The Tower of London is now used as ...
a) a museum b) a palace c) a prison

(Answers: 1 — d; 2 — b, c, d; 3 — a)

III. Ask the questions to have the following answers:

1. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland is situated on two large islands.
2. No, it is not. It is divided into counties.
3. The Parliament consists of two Houses.
4. The population of London is 8 million people.
5. The name of the river on which London stands is the Thames.
6. Fleet Street is famous for newspaper offices.

IV. Answer the following questions:

Great Britain (GB)

1. Where is GB situated?
2. What is the capital of GB?
3. Whom does the power belong to in this country?
4. Does the Queen rule the country?
5. What are the major political parties in GB?
6. Who is the Prime Minister of GB?
7. What is the territory of GB?
8. What is its population?
9. What is the climate of GB?
10. What industrial centres of GB do you know?
11. What outstanding figures is Britain famous for?
12. What goods (товари) does Britain export to this country?

London

1. Where is London situated?
2. What river flows through London?
3. What parts does it consist of?
4. What is the population of London?
5. What is Fleet Street famous for?
6. Who lives at 10 Downing Street?
7. Where does the Queen live when she is in London?
8. What places of interest are there in London?
9. What abbey is situated near the Houses of Parliament?
10. What Houses does the British Parliament consist of?
11. What is Hyde Park famous for?
12. Where were all the kings and queens of England crowned?
13. What name is given to the clock of the Houses of Parliament?
14. What is the London underground called?
15. What colour are most London buses?

A Dialogue:

(This time Victor is in London)

- A.: What do you think of a ride through London on the top of a double-decker?
- V.: A good idea! The best way of seeing the streets and the people.
- A.: Well, let's go to the corner of Parliament Street, and wait for a bus there. Look out for the one that runs from Westminster to the Bank.
- V.: I see a number of buses, but how shall I find the right one? Each of them is but a mass of advertisements.
- A.: Let's ask a Bobby then. Policeman, which of these buses will take us to the Bank?
- Policeman: The green one, sir, on the other side, cross over.
- A.: Thank you.
- Policeman: You see these buses are known by the colours: some are green, some red. They also have the names of the places they go in front and behind.

Memory Work:

Quotations

«When a man is tired of London, he is tired of life, for there is in London all that life can afford» (Samuel Johnson).

«I hope to see London before I die» (William Shakespeare, «Henry IV»).

A poem

England

by George Byron

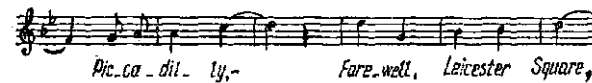
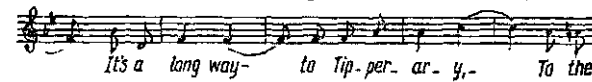
England. With all thy faults, I love thee still,
I said at Calais, and have not forgot it.
I like the taxes, when they are not too many;
I like a sea-coal fire, when not too dear;
I like a beef-stake, too, as well as any;
Have no objection to a pot of beer;
I like the weather when it is not rainy,
That is, I like two months of every year.

Breathes there a man with soul so dead,
Who never to himself hath said,
This is my own, my native land.
Whose heart hath within him burned
As home his footsteps he hath turned,
From wandering on a foreign strand?

Songs

It's Long Way to Tipperary

Words by Harry J. Williams,
Music by Jack Judgel

It's a long way to Tipperary, it's a long way to go;
 It's a long way to Tipperary, to the sweetest girl I know!
 Good-bye, Piccadilly, farewell, Leicester Square,
 It's a long, long way to Tipperary,
 But my heart's right there!

Tipperary [ˈtɪpəˈrɛəri] is a little town in County Tipperary (Southern Ireland). Tipperary became known among the English-speaking allies in World War I because of the «It's a long way to Tipperary». The soldiers turned this poem in a marching song and it became one of the best-known songs of the war. Piccadilly [ˈpɪkədɪli] Circus is one of many open spaces in London Leicester [ˈlɛstəl] Square seems to be a pleasant green place in the busy city. There are many trees and flowers in it. In the middle there is a fountain and a fine statue of Shakespeare. Leicester Square is considered to be the place of entertainment and night clubs. In Piccadilly and Leicester Square there are more than 300 night clubs, many restaurants and fashionable hotels theatres.

London's Burning

The musical score for 'London's Burning' is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of four staves of music. The lyrics are written below the notes. The first staff has a '1' above it, the second a '2', the third a '3', and the fourth a '4'. The lyrics are: 'Lon - don's burn - ing, Lon - don's burn - ing, Fetch the en - gines, fetch the en - gines, Fire! Fire! Fire! Fire! Pour on wa - ter, pour on wa - ter!'.

London's burning, London's burning,
 Fetch the engines, fetch the engines,
 Fire! Fire! Pour on water, pour on water.

The song is connected with the Great Fire. It was in 1666, just the year after the plague [pleɪɡ] (чума). It destroyed 3000 houses and 97 churches. A young and careless baker (неуважный пекар) left at night a small bundle of wood near a very hot oven (печ). In a few hours big flames (полум'я) were seen all along the narrow street. All the houses, made of wood, soon were burning like paper. Small shops on the riverside caught fire at once and from there on to the houses on London Bridge. The fire on the bridge destroyed the water-wheel, so there was no more water to put out the fire. Only when the wind changed and then stopped blowing, a heavy rain fell and London — what was left of it — was saved. The fire cleared away the old and dirty houses and a new London, a London of stone, with wider streets and better houses was built.

TOPIC 15

THE UNITED STATES OF AMERICA

Official name — the United States of America (the USA)

Status — A Federal Republic, a union of 50 states

Area — 9,364,000 square kilometres

Population — 232,000,000

Capital — Washington

Languages — English is the official and predominant language. Spanish, Italian, German, Polish, Yiddish, Russian and others are also spoken in the USA.

The United States is one of the largest countries in the world. The United States and Canada are almost twins in size. But Canada is a little bigger.

The whole name of the United States is United States of America. For short, the country is often called the USA. There are fifty states and district of Columbia. The list after the text shows the area of each of the 50 states. It begins with the largest one and ends with the smallest. The number after a state tells when it entered the Union.

The United States of America lies in the central part of the North American continent between the two oceans: the Atlantic Ocean to the east and the Pacific Ocean to the west. Thus ships can sail from the United States ports to the Indian Ocean by way of either the Pacific or the Atlantic. Friendly Canada to the north and friendly Mexico to the south are the only countries bordering the United States.

The USA consists of three separate parts. They are the Hawaiian Islands, situated in central part of the Pacific Ocean, Alaska separated by the Canadian territory and the rest major part of the USA. The states differ very much in size, population and economical development.

The USA is a country of great diversity. It is due to its geography, the weather, the landscape and the way of living.

The Great Rocky Mountains run north and south. Some of them form a divide between rivers that flow westward and those that flow toward the Atlantic or its arm, the Gulf of Mexico.

East of that divide are two of the world's longest rivers. One is the famous Mississippi. The Missouri, one of the Mississippi's many long branches, is about that long too.

There are many big cities and towns in the USA. New York, San Francisco, Washington, Chicago, Los Angeles are the biggest of them.

The United States developed from the English colonies. After a long eight years struggle (1775—1783) the colonists

gained their independence. The American colonists were led by a talented soldier George Washington who later became the first president of the USA. The capital was named after the first president.

The USA is a highly developed industrialized country. It has very powerful industries, advanced technologies and science. Electronic and electric engineering, transport, communication and machine-tool industries can be found almost in all large cities of the USA.

The USA is a federal republic.

The Government of the US is composed of three branches — executive, legislative and judicial. The executive branch sees that laws are carried out. The legislative branch makes new laws. And the judicial branch makes sure that the laws and actions of the other branches agree with the Constitution.

In the White House the president carries out his many duties as head of the executive branch of the government. He appoints cabinet members, each of whom becomes the head of a very important governmental department.

Not far from the White House stands the Capitol. Here the Congress, the legislative branch of the government, meets to make laws to govern the country. The Senate and the House of Representatives form the Congress.

States:

- Alaska (49th) [ə'læskə] (Alas) — Аляска
- Texas (28th) ['teksəs] (Tex) — Техас
- California (31st) [kælɪfɔnjəl] (Ca) — Каліфорнія
- Montana (41st) [mɒn'tænəl] (Mont) — Монтана
- New Mexico (47th) [ˈmeksɪkəʊl] (NM) — Нью Мехіко
- Arizona (48th) [ˌæri'zəʊnəl] (Ariz) — Арізона
- Nevada (36th) [nə'vɑ:dəl] (Nev) — Невада
- Colorado (38th) [ˌkɒlə'reɪdɔː] (Colo) — Колорадо
- Wyoming (44th) [waɪ'əʊmɪ] (Wy/Wyo) — Вайомінг
- Oregon (33rd) [ˈɒrɪgən] (Ore/Ore) — Орегон
- Utah (45th) ['ju:tə] (Ut) — Юта
- Minnesota (32nd) [ˌmɪni'saʊtəl] (Minn) — Мінесота
- Idaho (43rd) [ˈaɪdəhoʊ] (Id) — Айдахо
- Kansas (34th) [ˈkænzəs] (Kan) — Канзас
- Nebraska (37th) [nə'bræskə] (Nebr/Neb) — Небраска
- South Dakota (40th) [də'kəʊtə] (SD) — Південна Дакота
- North Dakota (39th) (ND) — Північна Дакота
- Oklahoma (46th) [ˌoʊklə'hoʊmə] (Okla) — Оклахома
- Missouri (24th) [mɪ'zʊəri] (Mo) — Міссурі
- Washington (42nd) [ˈwɒʃɪŋtən] (Wash) — Вашингтон
- Georgia (4th) [ˈdʒɔ:dʒə] (Ga) — Джорджія

Florida (27th) ['flɒrɪdə] (Fla) — Флоріда
 Michigan (26th) ['mɪʃɪɡən] (Mich) — Мічиган
 Illinois (21st) [ɪlə'noɪ] (Ill) — Іллінойс
 Iowa (29th) [aɪəwəl] (Ia) — Айова
 Wisconsin (30th) [wɪz'kɒnsɪn] (Wis) — Вісконсін
 Arkansas (25th) [ˈɑrkənsəl] (Ark) — Арканзас
 North Carolina (12th) [ˈkærə'laɪnəl] (NC) — Північна Каро-
 ліна
 Alabama (22nd) [ælə'bæmə] (Ala) — Алабама
 New York (11th) [njɔk] (NY) — Нью-Йорк
 Louisiana (18th) [lu,ɪzi'æneɪ] (La) — Луїзіана
 Mississippi (20th) [mɪsɪ'sɪpɪ] (Miss) — Міссісіпі
 Pennsylvania (2nd) [ˌpensl'veɪniəl] (Penn/Pa) — Пенсільва-
 нія
 Tennessee (16th) [ˌtenə'si] (Tenn) — Теннесі
 Ohio (17th) [ou haɪ ou] (O) — Огайо
 Virginia (10th) [və'dʒɪniəl] (Va) — Вірджинія
 Kentucky (15th) [ken'taʃi] (Ken/Ky) — Кентукі
 Indiana (19th) [ɪndi'æneɪ] (Ind) — Індіана
 Maine (23rd) [meɪn] (Me) — Мен
 South Carolina (8th) [ˌkærə'laɪnəl] (SC) — Південна Кароліна
 West Virginia (35th) [və'dʒɪniəl] (Va) — Західна Вірджинія
 Maryland (7th) [mæri'lənd] (Md) — Меріленд
 Vermont (14th) [və'mɒnt] (Vt) — Вермонт
 New Hampshire (9th) [ˈhæmpʃə(r)] (NH) — Нью-Гемпшир
 Massachusetts (6th) [ˈmæsə'tʃusɪts] (Mass) — Массачусетс
 New Jersey (3rd) [dʒə:zi] (NJ) — Нью-Джерсі
 Hawaii (50th) [ha'waɪ] — Гаваї
 Connecticut (5th) [kə'netɪkət] (Conn) — Коннектикут
 Delaware (1st) [ˈdeləweə(r)] (Del) — Делавер
 Rhode Island (13th) [raʊd] (RI) — Род-Айленд
 District of Columbia [kə'lʌmbiəl] (DC) — округ Колумбія

You can't do without this vocabulary:

huge [hju:dʒ] — величезний
 to be twins — бути однаковими
 to enter — входити, вступати
 tiny [ˈtaɪni] — невеличкий
 spread — простягатися
 diversity [daɪ'vɜ:sɪti] — різноманітність, відмінність
 Rocky Mountains — скелясті гори
 a divide — межа, переділ
 an arm — рука
 a gulf — затока
 San Francisco [ˌsænfɹən'sɪskou] — Сан-Франциско
 Chicago [ʃi:'kɑ:gou] — Чикаго

Los Angeles [lɒs'ændʒələs] — Лос-Анджелес
Washington — Вашингтон
to gain independence — завоювати незалежність
executive [ɪg'zekjʊtɪv] — виконавчий
legislative [lɪ'dʒɪslətɪv] — законодавчий
judicial (dʒu:'dɪʃl) — судовий
to carry out — виконувати, здійснювати
to make sure — переконатися
to appoint — призначати

WASHINGTON

The beautiful city of Washington, D. C. is the capital of the United States and the centre of its government. In white stone and marble buildings surrounded by green parks, thousands of people are working for the national government.

The city was founded in 1790 and named after the first US president. It was built according to a preliminary plan.

The city industry is not well developed because its main output are laws and government decisions. Washington is the residence of the President and the Congress of the United States, all government departments and other institutions.

Washington is a large scientific and cultural centre where there are many research institutes, five universities, the National Academy of Science and the Library of Congress. There are also two very important buildings here — the Capitol (the seat of Congress) and the White House (the President's residence).

The third well-known building — Pentagon, the residence of the US Military department, is situated in the suburbs, to the south of the Potomac. It has the shape of five huge regular concentric pentagons. Because of its size it could not be built in the city.

preliminary — попередній
an output — результат
suburbs — передмістя, околиці
the Potomac [pə'toʊmæk] — р. Потомак

Texts for Supplementary Reading

Do you know Uncle Sam?

Uncle Sam is not a real person. He is just an imaginary person who stands for the United States.

The idea of calling the United States «Uncle Sam» dates back to the early days of the country. During the War of 1812

one story tells, a man saw the letters «U. S.» on a big package. Of course, they stood for United States, but the man did not know this. He asked what they meant. At that time there was a man whom everyone called Uncle Sam. To make fun of the man who asked what «U. S.» stood for, someone told him that the letter stood for Uncle Sam. People who heard of the joke told others, and the idea of calling the United States Uncle Sam spread.

In his pictures, Uncle Sam is always tall and thin. He always wears a long-tailed coat and a high hat. His suit has stars and stripes on it like those of the United States flag.

imaginary [i'mædʒɪnəri] — уявний
to date back to — брати початок від
spread — поширюватися
a long tailed coat — фрак
a high hat — циліндр
a stripe — полоса

What does the word Yankee mean?

To the people of many other countries anyone from the United States is a Yankee.

During the Revolutionary War the British soldiers called the American soldiers Yankees. But probably the name had been used before. There are several ideas about where it came from. One is that the word was the Indians' way of saying the French word for English. Another is that it came from an old Scotch word meaning «shrewd» (хитрий). Still another is that it came from a Dutch name and was used only for Dutch settlers at first. No one knows which idea is right.

One song that almost every American knows and likes is «Yankee Doodle». The words are foolish, but the tune is a good one.

The song has a long history. A thousand years ago the tune was part of the music of the church in Italy. The Italian people liked it so much that they put other words to it and began singing it in the vineyard (виноградник) as they worked.

It spread from Italy to other parts of Europe. In Holland it was used as a harvest song. In England in Shakespeare's time it was a nursery song. Later in England other sets of words were put to it.

The words Americans sing to it now were made up by an English Army doctor. He wrote them to make fun of the American soldiers, who were not well trained and did not

have good and elegant uniforms. But the American soldiers liked both the words and the tune. They began singing the song around their campfires (бівачне вогнище).

Practice exercises:

I. Make up sentences:

Dublin		Wales
Berlin		USA
Kyyiv		Scotland
Washington		Australia
Ottawa	is the capital of	Great Britain
Canberra		Canada
London		Germany
Cardiff		Ukraine
Edinburgh		Ireland

The Spanish		Danish
The Americans		Finnish
The Swedes		Spanish
The Japanese		English
The Greeks	speak	Swedish
The Dutch		French
The French		Japanese
The Danie		Greek
The Fins		Dutch

	country		
	city		
	village	did you (we, he, she)	
What	town	are you (they, we)	come from?
	state	is she (he)	
	country	am I	
	region		
	district		

Statue of Liberty		in suburbs of Washing-
		ton
The Capitol	is situated	in New York
The Pentagon	is located	in Washington
Aeronautics in Space		in Houston
Administration centre		in Seattle

II. The USA was the home of many inventions.

Quick freezing	by C. Birdseyee
of food	in 1925
Sleeping car	by George M. Pullman
	in 1858

Submarine		by John P. Holland in 1891
Telegraph	was invented	by Samuel F. B. Morse in 1837
Telephone		by Alexander G. Bell in 1876
Typewriter		by Christopher Sholes in 1868
Fountain pen		by Lewis E. Waterman in 1884

III. Ask the questions to have the following answers:

1. English is spoken in the USA.
2. There are 50 states in the country.
3. The USA consists of three separate parts.
4. George Washington was the first president.
5. Yes, Washington is comparatively a new city.

IV. Answer the following questions:

The USA

1. Where is the US situated?
2. What is the political structure in the country?
3. What are the major political parties?
4. Who is the US president now?
5. What is the territory?
6. How many states are there in the country?
7. What is the US population?

Washington and New York

1. Where is the capital situated?
2. How many people live in the city?
3. What are the most famous things in the city?
4. Where is the UN headquarters?
5. Where is the Statue of Liberty situated?

A Dialogue:

V.: Have you ever been to the US?

A.: No, I haven't. I have never been to this country. And you?

V.: I haven't been to, either, but I'd love to. What places would you like to visit?

A.: Oh, there are a lot of places to see. Practically every state has much to visit. But I prefer to go first to New York. A friend of mine has just come from the US and told me a great deal about his impressions.

V.: What places did he visit?

A.: As a matter of fact, he visited half a state having started with New York. He saw such sights there as Empire State Building, the New York Public Library, Statue of Liberty, Roosevelt Birthplace, the United Nations headquarters, some churches.

V.: So, he enjoyed himself, didn't he?

A.: Yes, he did. And I hope if we are there we'll enjoy ourselves.

Memory Work:

Poems

I hear America singing

by Walt Whitman

I hear America singing, the varied carols I hear,
Those of mechanics, each one singing his as it should be blithe
and strong
The carpenter singing his as he measures his plank or beam,
The mason singing his as he makes ready for work, or leaves of
work,
The boatman singing what belongs to him in his boat, the
deckhand singing on the steamboat deck,
The shoemaker singing as he sits on his bench, the hatter singing as he
stands,
The woodcutter's song, the plowboy's on his way in the morning, or at
noon intermission or at sundown,
The delicious singing of the mother, or of the young wife at work,
or of the girl sewing or washing,
Each singing what belongs to him or her and to none else,
The day what belongs to the day — at night the party of young
fellows, robust, friendly,
Singing with open mouths their strong melodious songs.

Чую, співає Америка

Чую, співає Америка, різні пісні я чую,
Робітники співають, кожен свою пісню,
життєрадісну і закличну,
Тесля — свою, міряючи дошку чи сволок,
Каменяр — свою, готуючи вранці робоче місце
чи смерком його залишаючи,
Весляр — свою, що лине з його човна,
матроси свою — на палубі корабля.
Співає і швець, на ослінчику сидячи,
і кравець за шитвом,
Співа лісоруб і орач на світанку, рушаючи
в поле, чи в полудне, чи скінчивши працю,
Чарівна матері пісня, і молодій дружині,
і дівчині, що полоще білизну,
Кожен співає своє, властиве тільки йому а чи їй,
Вдень — що належить дневі, а надвечір
гурт юнаків (хлопці кремезні, свіжі)
Злагоджено і владно свої співає пісні.

(Пер. Н.Кашук)

The Arrow And the Song

by Henry Wardsworth Longfellow

I shot an arrow into the air,
It fell to earth, I knew not where;
For, so swiftly it flew, the sight
Could not follow it in its flight.

I breathed a song into the air,
It fell to earth, I knew not where;
For who has sight so keen and strong,
That it can follow the flight of song?

Long, long afterward, in an oak
I found the arrow, still unbroke;
And the song, from beginning to end,
I found again in the heart of a friend.

Стріла і пісня

Пустив стрілу я в білий світ,
Вона майнула — зник і слід!
Нема очей, які б змогли
Простежити політ стріли.

Пустив я пісню в білий світ,
Вона майнула — зник і слід!
Ніхто б на світі не зумів
В польоті наздогнати спів.

Та через довгий час, в гаю,
Я знов знайшов стрілу свою,
А пісню — до останніх слів
У серці дружньому зустрів.

(Пер. Н.Забіли)

Yankee Doodle

Fath-er and I went down to camp A long with Cap-tain
Good in. And there we saw the men and boys As
thick as hast-y pud din Yan-kee Doo - die.
keep it up. Yan-kee Doo-die Dan dy. Mind the mu-sic
and the step And with the girls be han - dy

Father and I went down to camp,
 A-long with Captain Goodin',
 And there we saw the men and boys
 As thick as hasty puddin'.

Chorus:
 Yankee Doodle, keep it up,
 Yankee Doodle Dandy,
 Mind the music and the step,
 And with the girls be handy,
 And there we saw a thousand men,
 As rich as Squire David;
 And what they wasted ev'ry day,
 I wish it could be saved.

Chorus:
 Yankee Doodle, keep it up, etc.
 And there was Captain Washington
 Upon a slapping stallion,
 A-giving orders to his men;
 I guess there was a million.

Chorus:
 Yankee Doodle, keep it up, etc.
 And then the feathers on his hat,
 They looked so very fine, ah!
 I wanted peskily to get
 To give to my Jemina.

Chorus:
 Yankee Doodle, keep it up, etc.

We shall overcome

We shall o - ver - come, we shall o - ver -
 come, We shall o - ver - come, some day.
 Oh, deep in my heart, I do be -
 lieve, We shall o - ver - come some day.

1. We shall overcome, (3x) some day.
 Refrain:
 Oh, deep in my heart,
 I do believe
 We shall overcome some day

2. We'll walk hand in hand, (3x), some day.
Refrain:
3. We are not afraid, (3x) today.
Refrain:
4. We shall live in peace, (3x) some day.
Refrain:

TOPIC 16

PROMINENT PEOPLE

Alfred Nobel

(A Man of Contrast)

Alfred Bernhard Nobel (1833—1896), Swedish inventor and philanthropist, was a man of many contrasts. He was a son of a bankrupt, but became a millionaire; a scientist with a love of literature. He made a large fortune but lived a simple life. He was cheerful in company, and often sad in private. A lover of mankind, he never had a wife or family to love him, a patriotic son of his native land, he died alone on foreign soil. He discovered a new explosive, dynamite, to improve the peacetime industries of mining and road building, but saw it used as a weapon of war to kill and injure his fellow men. World-famous for his works he was never personally well-known, for throughout his life he avoided publicity. «I do not see», he once said, «that I have deserved any fame and I have no taste for it», but since his death his name has brought fame and glory to others.

He was born in Stockholm on October 21, 1833 but moved to Russia with his parents in 1842, where his father made a strong position in engineering industry. He made a lot of money for his invention of landmine (pyrac), but later went bankrupt. Alfred came to Sweden in 1863, and started his own study of explosives in his father's laboratory. He had never been to school or University but he studied privately and by the time he was twenty he became a skillful chemist and excellent linguist, speaking Swedish, Russian, German, French and English. Like his father, Alfred Nobel was imaginative and inventive, but he had better luck in business and showed more financial sense.

He was quick to see industrial openings for his scientific inventions and built up over 80 companies in 20 different countries. Indeed his greatness lay in his outstanding ability to combine the qualities of an original scientist with those of a forward-looking industrialist.

But Nobel's main concern was never with making money or even making scientific discoveries. Seldom happy, he was

always searching for a meaning to life, and from his youth he had taken a serious interest in literature and philosophy. Perhaps, because he could not find ordinary human love — he never married — he came to care deeply about the whole of mankind. He was always generous to the poor. His greatest wish, however, was to see an end to wars, and thus peace between nations, and he spent much time and money working for this cause until his death in Italy in 1896. His famous will, in which he left money to provide prizes for outstanding works in physics, chemistry, psychology, medicine, literature and peace, is a memorial to his interests and ideals. And so, the man who felt he should have died at birth is remembered and respected long after his death.

You can't do without this vocabulary:

philanthropist [fi'lænθrəpɪst] — філантроп
 bankrupt ['bæŋkrəpt] — банкрут
 to make a fortune ['fɔ:tʃən] — розбагатіти
 cheerful ['tʃiəfʊl] — бадьорий, веселий
 explosive [ɪks'pləʊzɪv] — вибуховий, вибухова речовина
 peacetime — мирний час
 mining — гірнича справа
 injure ['ɪndʒə] — поранити
 fellowman — співгромадянин
 to avoid — уникати
 publicity — публічність, гласність
 to deserve — заслуговувати
 fame, glory — слава
 taste — смак
 to make money — заробляти гроші
 imaginative [ɪ'mædʒɪnətɪv] — наділений багатою уявою
 inventive — винахідливий
 looking-forward — передовий
 to make discovery — робити відкриття
 to search — шукати
 to take interest in — проявляти інтерес до
 generous — щедрий
 to respect — поважати

<i>Our fellow-countrymen — Noble Prize Winners</i>		
<i>Physics</i>	<i>Chemistry</i>	<i>Physiology and Medicine</i>
1958	1956	1904
P. Tcherenkov	N. Semenov	I. Pavlov
I. Frank		
I. Tam		

1962

L. Davidovich

Landau

1964

N. Basov

A. Prokhorov

1978

P. Kapitza

Economy

1975

L. Kantorovich

Literature

1933

I. Bunin

1958

B. Pasternak

1965

M. Sholokhov

1970

A. Solzhenitsyn

1987

J. Brodsky

Peace

1975

A. Sakharov

1990

M. Gorbachov

By the way, among the Noble Prize winners are the following British and American writers and poets: R. Kipling (1907), G. B. Shaw (1925), S. Lewis (1930), J. Galsworthy (1932), E. O'Neill (1936), T. S. Eliot (1948), W. Faulkner (1949), Lord Russell (1950), Sir W. S. Churchill (1953), E. Hemingway (1954), J. Steinbeck (1962).

Charles Darwin

(1809—1882)

When Charles was 22 he left England for a five-year trip around the world. This trip is a very important one in the history of science, for it led Darwin to write one of the world's most famous books. The book is «The Origin of Species». It gives Darwin's ideas of how all the plants and animals of today have come from the very simple plants and animals that first lived on the Earth.

Darwin had not planned to be a scientist. He studied to be a doctor and then to be a minister. But he was interested in plants and animals. A friend who knew about Darwin's interest in nature invited him to take the trip. Darwin was seasick for much of the voyage, but he came back with the notes for his great book. He visited the Galapagos Islands, Australia, New Zealand. There he saw many strange plants and animals.

These were Darwin's chief ideas: many more plants and animals are produced than can possibly live. Not two plants and animals, even of the same kind, are exactly alike and soon.

The idea that all the plants and animals of today came from the simple plants and animals of long ago is called «the theory of evolution».

The Origin of Species [ˈspi:ʃi:z] — Походження видів
to be seasick — хворіти морською хворобою
a voyage [vɔɪdʒ] — плавання, морська подорож
the Galapagos Islands [gəˈlɑ:pəgəs] — Галапагоські острови

Winston Churchill

The prominent politician Winston Churchill was born in 1874. He is the son of Lord Randolph Churchill and grandson of the seventh Duke of Marlborough. He was educated at Harrow and Sandhurst and entered the Army in 1895. In 1900 he entered Parliament and soon became a prominent figure. He left the Conservative Party and joined the Liberals' ranks because of his opposition to the Prime Minister's policy. He held different responsible posts. At the outbreak of war he was First Lord of the Admiralty and was responsible for the speedy mobilization of the Fleet. He later held office as Minister of Munitions and Minister for War. Soon after the outbreak of the Second World War he became Prime Minister and his heartening leadership and speeches inspired the nation to greater efforts in the darkest days of the war.

Churchill had great literary gifts and he wrote many books, including a life of his father and histories of the First and Second World Wars.

Practice exercises:

I. Make up sentences:

Nobel		diesel engine
Diesel		barometer
[ˈdi:zəl]	is famous for	electric bulb
Torricelli	his invention	lamp
[tɒriˈtʃɛli]	of invented	telegraph
T. Edison	discovered	X-rays
S. Morse		thermometer
W. Roentgen		dynamite
[ˈrɒntʃən]		
Galileo Galilei		
[ˈgæliˈleɪoʊ gæliˈleɪ]		

This scientist		State Prize winner
The actress	is	Noble Prize winner
The president	became	festival winner
The sportsman		competition winner
The writer		

We		Kyyiv	Moscow
My friend	leave(s)	St. Peterburg for	Kharkiv
Andrew	left	London	Kyyiv
My parents		L'viv	Sumy
Our class		Paris	Donetsk

II. Ask the questions to have the following answers:

1. Charles Chaplin is famous for a number of films: «The Kid», «The Gold Rush», «Modern Times» and others.
2. A. Bell invented a telephone.
3. German scientist W. Roentgen discovered X-rays in 1895.
4. A. Einstein [ainstain] was the author of theory of relativity.

III. Answer the following questions:

1. What outstanding British writers do you know?
2. What English writer (poet) is your favourite?
3. What works by contemporary English writers have you read?
4. Have you read any English novels (short stories, poems) in the original?
5. What outstanding scientists of Great Britain can you mention?
6. What is Newton famous for?
7. In what field of science did M. Faraday work?
8. Is British parliament the oldest in the world?
9. What role did W. Churchill play in the British history?
10. What outstanding cultural workers constitute the fame and glory of our country?
11. What writer (poet, composer, conductor, singer, etc.) is your favourite?
12. What work by this writer impressed you most of all?
13. On what trends and fields has the science been concentrated lately?
14. What outstanding our scientists made a great contribution to world science?
15. How do our scientific and cultural workers combine their professional and public activity?

Memory Work:

Proverbs and Sayings

No man is born wise or learned.— Ніхто не народжується мудрецем і вченим.

Great deeds live.— Великі справи живуть.

Necessity is the mother of invention.— Необхідність — мати винаходу.

A good deed is never lost.— Добра справа даремно не минає.

ГРАМАТИЧНИЙ ДОВІДНИК

МОРФОЛОГІЯ

Grammar in Rhymes

A noun is the name of anything
As School, Garden or King.
Three little words you often see
Are articles — A, An, and The.
Adjectives tell the kind of Noun
As Great, Small, Pretty, White or Brown.
Instead of nouns the pronoun is,
As Mine, Yours, Our and His.
Verbs tell of something being done
To Read, Count, Laugh, Carry or Run.
How things are done the adverbs tell
As slowly, Quickly, Ill or Well.
Conjunctions join the words together,
As Men and Women, Wind and Weather.
The preposition stands before
A noun as In or Through a door.
The interjection shows surprise,
As Oh! How pretty! Ah! How wise!
The whole are called Parts of Speech,
high reading, writing, speaking teach.

Іменник

Іменник (*the noun*) в англійській мові, як і в українській, означає назви предметів, живих істот, явищ, понять і речовин: a table, a map, a snow, friendship, water.

До найбільш характерних суфіксів іменників належать:

-*er*: worker, reader, writer, speaker
-*ment*: development, statement
-*ness*: kindness, happiness, business
-*ion*: station, cooperation, connection
-*dom*: wisdom, freedom, kingdom
-*hood*: childhood, neighbourhood
-*ship*: friendship, leadership

РІД

В англійській мові іменники чоловічого, жіночого та середнього роду є категорією не граматичною, а чисто смисловою: іменники, які означають живі істоти, в залежності від статі, відносяться до чоловічого або жіночого роду: a man, a woman та ін. Іменники, які означають неживі предмети, як правило, належать до середнього роду, наприклад, a book, a table, a town та ін. В англійській мові немає ні особливих родових суфіксів, ні узгодження прикметника з іменником у роді: a good boy, a good girl, a good coat.

Винятки з цього правила складають іменники, що означають, головним чином, засоби водного транспорту, які відносяться до жіночого роду, наприклад: a ship, a boat та ін., а також назви країн, які англійці часто відносять до жіночого роду.

Іменники бувають власні та загальні.

ЧИСЛО

Іменники поділяються на обчислювані (*countable nouns*): a book — books, a girl — two girls, a car — many cars і не-обчислювані (*uncountable nouns*): freedom, air, love, peace.

Обчислювані іменники вживаються в однині (*singular*) і множині (*plural*).

Необчислювані іменники не мають множини (*plural*).

Множина іменників утворюється шляхом додавання до форми в однині закінчення -s або -es (після -ch, -x, -sh, -ss, -o). Але: a photo — photos, a piano — pianos, a radio — radios.

Це закінчення вимовляється як:

[s] — після глухих приголосних, крім [s], [ʃ]:

a book — books, a cup — cups, a set — sets;

[z] — після голосних і дзвінких приголосних, крім [z], [ʒ], [dʒ]: a day — days, a name — names, a flag — flags;

[ɪz] — після звуків [s], [z], [ʃ], [tʃ], [ʒ], [dʒ]: a glass — glasses, a prize — prizes, a bush — bushes, a class — classes, a match — matches, a page — pages.

У деяких іменниках, що в однині закінчуються на -f, -fe, у множині -f змінюється на -v й додається закінчення -es, наприклад: a knife [naɪf] — knives [naɪvz], a wife [waɪf] — wives [waɪvz], a wolf [wʊlf] — wolves [wʊlvz], a life [laɪf] — lives [laɪvz]. Але: a chief — chiefs [tʃi:fs], a roof — roofs [ru:fs].

✓ Іменники в однині із закінченням -у з попереднім приголосним змінюють у множині букву у на і з додаванням закінчення -es, наприклад: a factory — factories, a city — cities, a story — stories. Але іменники із закінченням -у з попереднім голосним утворюють множину додаванням закінчення -s: a play — plays, a day — days, a key — keys.

Деякі іменники утворюють множину шляхом зміни кореневого голосного без додавання закінчень, наприклад: a man — men, a woman — women, a tooth — teeth, a foot — feet, a mouse — mice.

Два іменники зберегли стародавнє закінчення множини: a child — children ['tʃɪldrən], an ox — oxen.

Деякі іменники в англійській мові вживаються лише в однині: advice, information, news, knowledge, furniture, money, weather та ін.

Деякі іменники вживаються лише у множині: goods (речі), trousers (штани), scissors ['sɪzəz] ножиці, clothes [kloʊðz] одяг тощо.

Деякі збірні іменники мають лише форму однини (маючи значення множини): police (поліція), cattle (рогата худоба), people (люди). Але якщо слово people має значення народ, нація, то воно вживається в однині та множині.

Прізвища у формі множини вживаються з означенням артиклем й означають дану сім'ю, всіх членів даної сім'ї, наприклад: the Browns (сім'я Браунів, Брауни), the Kovalenkos (сім'я Коваленків, Коваленки).

✓ ВІДМІНОК

Іменники в англійській мові мають лише два відмінки: загальний (*the common case*): Victor, father і присвійний або родовий (*the possessive case*): Victor's school, father's work.

Присвійний відмінок виражає належність і таким чином відповідає в українській мові родовому відмінку (це значення можна передавати й прийменником *of*).

Присвійний відмінок іменників у однині утворюється додаванням апострофа та букви s ('s) до форми однини іменника в загальному відмінку та апострофа (') до форми множини іменника, а інколи і до форми однини з закінченням -s або -x (крім іменника child — children, child's — children's). Закінчення -s вимовляється за тими ж правилами, що й закінчення -s у множині іменників.

Однина

<i>Загальний відмінок</i>	<i>Присвійний відмінок</i>
my friend	my friend's books
the man	the man's conclusions
James	James' friend (або James's friend)
the city	the city's population
London	London's area

Множина

<i>Загальний відмінок</i>	<i>Присвійний відмінок</i>
my friends	my friends' books
the men	the men's conclusions

Функції іменників у реченні

- Іменник може виконувати функції:
- підмета: *My parents live in Kyiv.*
 - іменної частини складного присудка: *My brother is a doctor.*
 - додатка: *I bought a book.*
 - означення: *This is a stone house.*
 - обставини: *Andrew came from England.*

Артикль

В англійській мові є два артикли (*articles*): неозначений *a (an)* й означений *the*.

НЕОЗНАЧЕНИЙ АРТИКЛЬ

Неозначений артикль (*the indefinite article*) а [ə] вживається перед словами, що починаються з приголосного, тоді як його графічний варіант *an* [ən] — перед словами, що починаються з голосного. Вимовляються обидві форми неозначеного артикля разом з наступним словом: *a book* [ə'buk], *an English book* [ən'ɪŋglɪʃ'buk].

Форма неозначеного артикля *an* вживається також перед словами, які починаються з приголосного, що не читається: *an hour* [ən aʊə], *an honest man* [ən ɒnɪst mæn].

Вживання неозначеного артикля

Неозначений артикль утворився від числівника *one* (один) і тому вживається тільки перед тими іменниками в однині, які мають форму множини і їх можна перерахувати: *a pencil, a ruler, an apple, an animal* і передає лише вказівку

на належність предмета до якогось класу однорідних предметів.

Перед абстрактними і конкретними іменниками, які не мають форми множини, артикль не вживається.

Неозначений артикль вживається:

1. з іменником — іменною частиною складного присудка:
my brother is a doctor;
2. з іменником — підметом після зворотів there is (there was, there will be):
There is a table in the middle of the room;
3. з додатком після дієслова have: I have a brother;
4. перед іменниками в однині після слів such, rather, quite і т. д.: She is such a good pupil;
5. після слова what в окличних реченнях: What a good idea!
Але: What beautiful music!
6. з деякими словами: a lot, a few (кілька), a little (трохи), a bit (трохи) та ін.: He speaks English a little;
7. у значенні числівника one (один) перед числівниками hundred, thousand, million, dozen:
The library has a hundred books.
They have three meals a day.

ОЗНАЧЕНИЙ АРТИКЛЬ

Означений артикль (*the definite article*) має одну форму **the**, але вимовляється перед словами, які починаються з приголосного, як [ðə], а перед словами, які починаються з голосного, — як [ði:]: the book, the apple.

Означений артикль походить від вказівного займенника that. Цей артикль вживається перед іменниками в однині та в множині.

✓ Означений артикль **the** вживається у тих випадках, коли йдеться про певний, вже відомий чи згадуваний раніше предмет або поняття, а також тоді, коли предмет чи явище уточнюється контекстом чи ситуацією.

Означений артикль вживається:

1. коли перед іменником стоїть:
 - а) порядковий числівник:
He was the first to come;
 - б) прикметник у вищому ступені:
This is the most beautiful flower;
 - в) один з прикметників: last, next, same, following:
Answer the following questions.
Але: next door, next week (month, summer, year, Sunday), last week (month, year, Saturday) та ін.;

2. перед іменником, за яким йде означення, виражене іменниковим сполученням, означувальним підрядним реченням, дієприкметником, дієприкметниковим, інфінітивним чи герундіальним означувальним зворотом: This is the man I told you about;

3. з іменниками, що означають предмети, єдині у своєму роді:

the earth, the sun, the moon, the world, the sky та ін.;

4. у виразах: in the afternoon, in the evening, in the morning, on the left, on the right, the other day та ін.;

5. у виразах типу the more ... the better ... наприклад: The more we learn, the more we know (Чим більше ми вчимося, тим більше ми знаємо);

6. перед прізвищами, коли мається на увазі вся сім'я, всі члени певної сім'ї. У цьому випадку прізвище ставиться у формі множини: the Browns (сім'я Браунів, Брауни);

7. перед назвами більшості газет і пароплавів: the Daily Mail, the Moscow News, the Gardian;

8. перед назвами народів (іменник у формі множини): the Ukrainians, the Americans;

9. перед прикметниками і дієприкметниками, які вживаються як іменники у значенні множини: the English, the French, the poor, the unemployed;

10. перед назвами деяких країн: the US, the Netherlands, the United Kingdom;

11. перед назвами річок, гірських хребтів, півостровів, морів, океанів, архіпелагів: the Dnieper, the Thames, the Crimea, the Black Sea, the Atlantic Ocean;

12. перед необчислюваними іменниками у тих випадках, коли мається на увазі обмежена, певна кількість речовини: Give me the bread, please. Дайте мені, будь ласка, хліба (тобто, мається на увазі певна кількість чи дана кількість). The water is frozen. Але: Water is a liquid;

13. перед іменниками в однині, коли останній означає цілий клас предметів: The rose is a beautiful flower.

Означений артикль не вживається:

1. перед званнями, якщо за ними йде прізвище: Professor Snow, Mister Pollit;

2. перед іменником-доповненням до присудка, що виражений дієсловами to elect, to appoint: He was elected chairman;

3. перед назвами міст, вулиць, площ: London, Trafalgar Square, Oxford Street. Але: the Hague;

4. перед назвами місяців, днів, пори року: in April, on Wednesday, in summer. Але якщо мова йде про частину

певного року, то перед назвою пори року ставиться означений артикль: in the winter of 1992;

✓ 5. перед абстрактними і речовими іменниками, яких не можна перерахувати і які вживаються в загальному значенні: freedom, metal;

6. перед власними іменами: Victor, Andrew, Kovalenko, Webster;

7. перед назвами країн, міст, географічних місцевостей: Canada, London, Africa та ін. (виняток див. п. 10 вживання означеного артикля);

8. перед словами breakfast, lunch, dinner, supper, вжитих у загальному значенні: We have breakfast at 8 o'clock;

9. у деяких виразах: at night, by tram (train, plane, ship та ін.), from morning till night, to go to bed, day after day, by heart, to go to school, at home та ін.

Прикметник

Прикметник (*the adjective*) — частина мови, що виражає ознаку, якість або властивість предметів і відповідає на питання what? (який?).

Прикметники в англійській мові не змінюються ні за відмінками, ні за числами, ні за родами.

Прикметники бувають прості (good, cold, young), похідні (important, international, beautiful), складні (well-organized, time-consuming).

Основні суфікси прикметників:

-able (*ible*): changeable, sensible

-ant (*ent*): pleasant, different

-ary (*ory*): revolutionary

-en: wooden

-ic (*al*): historic(al)

-ish: blackish

-ive: progressive

-ful: useful

-less: useless

-ly: friendly

-ous: famous

-some: tiresome

-y: frosty

За значенням прикметники поділяються на дві групи: відносні (a brick wall, a wooden table) і якісні (cold, beautiful).

✓Якісні прикметники характеризуються тим, що мають ступені порівняння і можуть визначатися прислівником (very, quite, so, too, rather та ін.).

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Є три способи утворення вищого і найвищого ступенів порівняння (*degrees of comparison*): 1) за допомогою суфіксів **-er, -est**; 2) за допомогою слів *more, the most*; 3) від іншого кореня.

1. Односкладові і ті двоскладові прикметники, що закінчуються на **-er, -le, -y, -ow**, утворюють ступені порівняння за допомогою суфіксів:

<i>звичайний ступінь</i>	<i>вищий ступінь</i>	<i>найвищий ступінь</i>
1. big	bigger	the biggest
2. hot	hotter	the hottest
3. wide	wider	the widest
4. young	younger	the youngest
5. clever	cleverer	the cleverest
6. simple	simpler	the simplest
7. busy	busier	the busiest
8. narrow	narrower	the narrowest

Зверніть увагу: а) якщо прикметник закінчується на **-y** з попереднім приголосним, **-y** змінюється на **-i** (приклад 7); б) якщо односкладовий прикметник закінчується на приголосний, перед яким стоїть короткий голосний, кінцевий приголосний на письмі подвоюється (приклади 1, 2); в) німе **-e** випускається перед суфіксами (приклади 3, 6).

2. Багатоскладові і двоскладові прикметники, крім двоскладових, які закінчуються на **-er, -le, -y, -ow**, ступені порівняння утворюють за допомогою слів *more, the most*:

<i>звичайний ступінь</i>	<i>вищий ступінь</i>	<i>найвищий ступінь</i>
important	more important	the most important
beautiful	more beautiful	the most beautiful
interesting	more interesting	the most interesting

Якщо вказується на зменшення ступеня, вживаються слова *less, the least*: difficult (важкий), less difficult (менш важкий), the least difficult (найменш важкий).

3. Деякі прикметники утворюють ступені порівняння від іншого кореня:

good	better	the best
bad	worse	the worst
little	less	the least
many }	more	the most
much }		
far	{ farther	the farthest
	{ further	the furthest

Зверніть увагу: Від прикметника *little*, що вживається у значенні «маленький» (*a little girl*), ступені порівняння утворюються так: *a smaller girl, the smallest girl*. Прикметник *old* має ступені порівняння *older, the eldest*, коли йдеться про членів родини.

4. При порівнянні якостей двох предметів після прикметника у вищому ступені вживається сполучник *than* (ніж): *In winter the day is shorter than night*.

5. Щоб уникнути повторення назви одного й того ж предмета, вживається слово *one*: *This room is larger than that one*.

6. Для порівняння двох предметів однакової чи не однакової якості вживається прикметник у звичайному ступені, який ставиться між подвійним сполучником *as...as*, *not as...as*:

This book is as interesting as that one.

This book is not as interesting as that one.

Займенник

Займенник (*the pronoun*) — це слово, яке не називає предмета, особи, явища, якості та числа, а лише вказує на них.

В англійській мові займенники поділяються на:

- 1) особові;
- 2) присвійні;
- 3) зворотні та підсилювальні;
- 4) вказівні;
- 5) питальні;
- 6) відносні (з'єднувальні);
- 7) неозначені.

I. Особові, присвійні, зворотні та підсилювальні займенники.

		Особові		
називний		об'єктний		прилягаюча
відмінок		відмінок		форма
I	я	me	мене	my
we	ми	us	нас	our

you	ти	you	тебе	your
you	ви	you	вас	your
they	вони	them	їх	their
he	він	him	його	his
she	вона	her	її	her
it	він	it	його	its
	вона		її	
	воно			

(про неживі предмети і тварин)

П р и с в і й н і

абсолютна форма

мій, моя, моє, мої	mine	мій, моя, моє, моє
наш, наша, наше, наші	ours	наш, наша, наше, наш
твій, твоя, твоє, твої	yours	твій, твоя, твоє, твоє
ваш, ваша, ваше, ваші	yours	ваш, ваша, ваше, ваш
їхній, їхня, їхнє	their	їхній, їхня, їхнє
його	his	його
її	hers	її
його, її	its	його, її

Зворотні та підсилювальні займенники

myself	себе, сам
ourselves	себе, самі
yourself	себе, сам
yourselves	себе, сам, сама, самі
themselves	себе, самі
himself	себе, сам
herself	себе, сама
itself	себе, сам, сама, само

Вживання особових та присвійних займенників (прилягаючої форми):

- I give him *my* book.
- We give them *our* book.
- You give us *your* book.
- They give her *their* book.
- He gives me *his* book.
- She gives you *her* book.

Вживання присвійних займенників (абсолютної форми):

- This book is *mine*.
- This book is *ours*.
- This book is *yours*.
- This book is *theirs*.
- This book is *his*.
- This book is *hers*.

Зворотні займенники завжди пов'язані з дієсловами. У реченні вони стоять після дієслова і виконують функцію додатка.

Підсилювальні займенники належать до іменників або займенників. У перекладі українською мовою вони відповідають займеннику *сам*.

Вживання зворотних і підсилювальних займенників:

John washes *himself* with cold water. (Джон вмивається холодною водою.)

I did this homework *myself*. (Я сам виконав домашнє завдання.)

2. *Вказівні займенники*. Ці займенники мають однину і множину:

	о д н и н а	м н о ж и н а
this	цей, ця, це	these [ði:z] ці
that	той, та, те	those [ðəʊz] ті
the same	той (та, те) же самий	the same ті ж самі
such	такий	such такі

3. *Питальні займенники*. До питальних займенників належать:

who? (хто?), what? (що? який?), whose? (чий? чия? чие? чий?), whom? (кого? кому?), which? (котрий? котра? котре? котрі?), наприклад:

Who came yesterday?

What language do you speak?

Whose book is this?

Who (*whom*) did you meet last week?

Which dress will you buy: blue or yellow?

4. *Відносні (з'єднувальні) займенники*. До них належать: who (хто), whom (кого), whom (чий), what (що, який), which (котрий, який), that (котрий):

I know *who* wrote this novel.

I know the man *who* wrote this novel.

I know *whom* you spoke to.

I know *whose* book is that.

I know *what* you mean.

I know *which* book you are talking about.

I know the book *which* you show.

I know *that* this book is on sale.

5. *Неозначені займенники*. Вони діляться на прості і складні. До простих належать: all, each, some, other, an-

other, any, much, many, little, few, both, one. Складні неозначені займенники утворюються від простих займенників some, any, no, every додаванням до них -body, -one, -thing (somebody, anybody, nobody, everybody, someone, anyone, everyone, something, anything, nothing, everything).

У стверджувальних реченнях вживаються:		У питальних реченнях вживаються:	
some	деякий, який-небудь, декілька, деякі	any	який-небудь, декілька, будь-який, хто-небудь,
somebody, someone	хто-небудь, хтось	anybody	хтось
something	що-небудь, щось	anyone	що-небудь,
		anything	щось
Give me <i>some</i> pencils.		Will you give me <i>any</i> pencil?	
<i>Somebody</i> (<i>someone</i>) knocked at the door.		Did <i>anybody</i> (<i>anyone</i>) knocked at the door?	
<i>Something</i> has happened.		Has <i>anything</i> happened?	

У заперечних реченнях вживаються:			
no	ніякий	not...any	ніякий
nobody,	ніхто	not...anybody	ніхто
no one		not...anyone	
nothing	ніщо	not...anything	ніщо
I have <i>no</i> pencils.		He does not know <i>any</i> English song.	
<i>Nobody</i> (<i>no one</i>) was there.		They did not know <i>anybody</i> (<i>anyone</i>).	
<i>Nothing</i> has happened.		She does not know <i>anything</i> .	

Займенник some вживається з необчислювальними іменниками і не перекладається: Give me some tea.— *Дайте мені чаю* (мається на увазі не весь чай, а обмежену, певну кількість).

В англійському реченні може бути лише одне заперечення, тобто вживається один заперечний займенник. Наприклад, речення «Ніхто ніколи його не бачив» перекладається: «Anybody never saw him» або «Nobody ever saw him».

Числівник

Числівник (*the numeral*) — частина мови, що виражає кількість або порядок предметів.

Числівники поділяються на кількісні і порядкові.

Кількісні числівники (*cardinal numerals*) означають кількість предметів і відповідають на питання *how many?* (скільки?).

Порядкові числівники (*ordinal numerals*) означають порядок при лічбі і відповідають на питання *which?* (котрий?).

Кількісні числівники

Порядкові числівники

1 one	the first
2 two	the second
3 three	the third
4 four	the fourth
5 five	the fifth
6 six	the sixth
7 seven	the seventh
8 eight	the eighth
9 nine	the ninth
10 ten	the tenth
11 eleven	the eleventh
12 twelve	the twelfth
13 thirteen	the thirteenth
14 fourteen	the fourteenth
15 fifteen	the fifteenth
16 sixteen	the sixteenth
17 seventeen	the seventeenth
18 eighteen	the eighteenth
19 nineteen	the nineteenth
20 twenty	the twentieth
21 twenty one	the twenty first
30 thirty	the thirtieth
40 forty	the fortieth
50 fifty	the fiftieth
60 sixty	the sixtieth
70 seventy	the seventieth
80 eighty	the eightieth
90 ninety	the ninetieth
100 one hundred	the hundredth
101 one hundred and one	the one hundred and first
110 one hundred and ten	the one hundred and tenth
235 two hundred and thirty five	the two hundred and thirty fifth
1,000 one thousand	the thousandth

5,250 five thousand two hundred and fifty
397 000 three hundred and ninety seven thousand
1,000,000 one million
9,543,267 nine million five hundred and forty three thousand two hundred and sixty seven

1. Кількісні числівники від 13 до 19 утворюються за допомогою суфікса **-teen**.
Зверніть увагу: three — thirteen; five — fifteen.
2. Числівники, що означають десятки, утворюються за допомогою суфікса **-ty**, який додається до назв одиниць.
Зверніть увагу: two — twenty; three — thirty; four — forty; five — fifty.
3. Перед числівниками hundred, thousand, million ставиться неозначений артикль **a** або числівник one (один):
a (one) hundred
a (one) thousand
a (one) million.
4. Числівники hundred, thousand, million не приймають закінчення **-s**, коли перед ними стоять числівники two, three, four та ін.:
three hundred
four thousand
five million.
5. Числівники hundred, thousand, million можуть вживатися із закінченням **-s** у множині, коли вони виражають невизначену кількість сотень тисяч, мільйонів. У цьому ви-

the five thousand two hundred and fiftieth
the three hundred and ninety seven thousandth
the millionth
the nine million five hundred and forty three thousand two hundred and sixty seventh

1. Порядкові числівники, крім first, second, third, утворюються за допомогою суфіксів **-th**, **-eth**, які додаються до кількісних числівників:
four — fourth
fifteen — fifteenth
twenty — twentieth.
2. При утворенні порядкових числівників fifth, twelfth буква **v** у кількісних числівників five, twelve змінюється на **f**, а буква **e** випускається.
3. У числівнику eight випускається буква **t**:
eight — eighth.
4. У числівнику nine випускається буква **e**:
nine — ninth.
5. До числівників, які закінчуються на **-ty**, додається суфікс **-eth**, а буква **u** замінюється на **i**:
thirty — thirtieth
fifty — fiftieth та ін.
6. У складених порядкових числівниках лише останній набуває форми порядкового:
the two hundred and thirty fifth.
7. Перед порядковим числівником ставиться означений артикль:
the first

падку вони перетворюються в іменники і після них вживається іменник з прийменником of:

hundreds of letters
thousands of kilometers
million of roses.

6. Між сотнями (або тисячами і мільйонами) та десятками і одиницями завжди ставиться сполучник and:

101 — one hundred and one
433 — one hundred and thirty three
5,250 — five thousand two hundred and fifty
10,002 — ten thousand and two.

the tenth.

8. Позначення номерів може здійснюватися двома шляхами — за допомогою порядкових або кількісних числівників: *the first lesson* або *lesson one*, *the third paragraph* або *paragraph three*.

Зверніть увагу: page 20 — page twenty, room 5 — room five. Якщо перед порядковим числівником стоїть неозначений артикль, цей числівник набуває додаткового значення — *ще один*: *We bought a second chair.*

Дієслово

Дієслово (*the verb*) — частина мови, яка означає дію або стан. Дієслова бувають прості (*to do, to speak, to tell* та ін.), похідні, тобто утворені за допомогою суфіксів і префіксів (*to dislike, to widen* та ін.), і складні, які утворюють одне значення двома словами (*to come in, to go on, to white-wash* та ін.).

До найуживаніших дієслівних префіксів відносяться:

re-: to retell, to rewrite, to reconstruct
dis-: to disappear, to disarm, to discharge
un-: to undo, to unload, to untie

До найуживаніших суфіксів належать:

-en: to shorten, to broaden, to strengthen
-fy: to signify, to clarify, to simplify, to magnify
-ize: to organize, to memorize, to mobilize
-ate: to graduate, to separate, to demonstrate

ОСОБОВІ ТА НЕОСОБОВІ ДІЄСЛОВА

Особові форми дієслова виражають особу, число, час, стан, спосіб дії і виступають у реченні лише у функції присудка: *My sister lives in Zhitomir.*

Неособові форми дієслова — інфінітив (*the infinitive*), герундій (*the gerund*) і дієприкметник (*the participle*) — не мають звичайних форм особи, числа, способу і не можуть бути присудком, хоча і бувають у його складі:

To be or not to be ... (інфінітив)

I am fond of reading (герундій)

A man standing by the window ... (дієприкметник)

A broken glass (дієприкметник).

Смислові, допоміжні, модальні дієслова та дієслова-зв'язки

За значенням і функцією в реченні англійські дієслова поділяються на смислові, допоміжні, модальні та дієслова-зв'язки.

1. Смислові дієслова мають самостійне значення to do, to be, to have, to speak, to justify, to read та ін.
2. Допоміжні дієслова, які можуть не мати самостійного значення to do, to be, to have, shall, should, will, would
3. Модальні дієслова утворюють модальні присудки to be, to have, shall, should, will, would, can, may, must, ought to, need
4. Дієслова-зв'язки для утворення складеного іменного присудка to be, to get, to become, to grow та ін.

ПЕРЕХІДНІ ТА НЕПЕРЕХІДНІ ДІЄСЛОВА

Перехідними називаються дієслова, які потребують прямого додатка: to ask, to read, to buy та ін.: I asked them.

Неперехідними називаються дієслова, які не потребують прямого додатка: to go, to live, to work та ін.: He goes home.

В англійській мові часто одні й ті ж дієслова можуть бути перехідними і неперехідними: to open, to stop, to move та ін.: He stopped a taxi. He stopped at once.

СПОСІБ ДІЄСЛОВА

Спосіб дієслова показує, як мовець розглядає дію відносно дійсності. В англійській мові є три способи:

1. *Дійсний* спосіб показує, що дія розглядається як реальний факт у теперішньому, минулому і майбутньому:
Peter speaks English.
Peter spoke English.
Peter will speak English.

2. *Наказовий* спосіб висловлює спонукання до дії, тобто наказ, прохання, пораду та ін. Наказовий спосіб має форму другої особи: Come in! Give me your book.

3. *Умовний* спосіб показує, що мовець розглядає дію не як реальний факт, а як щось допустиме чи бажане: If I were you, I would not go there.

Найпростішим для опанування є наказовий спосіб — як за обсягом, так і за утворенням.

Щодо умовного способу, то він хоч і не великий за обсягом, проте має складну систему утворення.

Дійсний спосіб має дуже розгалужену систему часових форм і становить складний матеріал для засвоєння.

Перед тим, як перейти до викладу основних часових форм дійсного способу, доцільно розглянути стан дієслова та дієслівні форми.

СТАН ДІЄСЛОВА

В англійській мові є два стани дієслова: активний (*the active voice*) і пасивний (*the passive voice*).

Коли підмет є особою чи предметом, що виконує дію, дієслово вживається у формі активного стану: I asked him.

Коли підмет є особою чи предметом, що підлягає дії з боку іншої особи чи предмета, дієслово вживається у формі пасивного стану: I was asked.

ОСНОВНІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА

Основними формами англійського дієслова є:

1. Інфінітив (*the infinitive*);
2. Теперішній неозначений час (*the present indefinite tense*);
3. Минулий неозначений час (*the past indefinite tense*);
4. Дієприкметник минулого часу (*the past participle — participle II*);

5. Дієприкметник теперішнього часу (*the present participle — participle II*).

Оскільки про інфінітив детальніше йдеться у відповідному розділі, то ми лише обмежимося прикладами форми інфінітиву: *to help, to learn, to speak*.

Щодо форми теперішнього неозначеного часу, то вона утворюється від форми інфінітиву без частки *to* в першій і другій особах однини й множини і в третій особі множини, а в третій особі однини до форми інфінітиву додається закінчення *-(e)s* (детальніше про це у наступних розділах).

Форми минулого неозначеного часу і дієприкметника минулого часу утворюються в залежності від того, є дієслово правильним чи неправильним.

Правильні дієслова утворюють минулий неозначений час (*the past indefinite*) і дієприкметник минулого часу (*the past participle*) за допомогою закінчення *-ed*, яке додається до основи дієслова (інфінітива):

to want — wanted — wanted
to open — opened — opened.

Проте при утворенні цих форм за допомогою закінчення *-ed* відбуваються деякі зміни в орфографії:

1. Якщо дієслово закінчується на *-y* з попереднім приголосним, то *-y* змінюється на *-i*: *to fly — flied — flied*.

Але якщо *-y* передує голосний, то ніяких змін не відбувається: *to play — played — played*.

2. Якщо дієслово закінчується на німе *-e* (що не читається), то воно випускається при додаванні закінчення *-ed*:

to live — lived — lived
to move — moved — moved.

3. Якщо односкладове дієслово закінчується на один приголосний з попереднім коротким голосним, то кінцевий приголосний подвоюється:

to stop — stopped — stopped
to drop — dropped — dropped.

4. Двоскладові та багатоскладові дієслова, які закінчуються на один приголосний з попереднім коротким голосним, подвоюють кінцевий приголосний, якщо останній склад наголошений:

to permit — permitted — permitted
to refer — referred — referred
але: to develop — developed — developed.

5. Якщо дієслово закінчується на **-l**, то **-l** подвоюється незалежно від наголосу у слові:

to travel — travelled — travelled
to cancel — cancelled — cancelled.

Правила вимови закінчення

Закінчення **-ed** вимовляється як:

[d] — після голосних і дзвінких приголосних звуків, крім **-d**:

to live — lived — lived
to play — played — played;

[t] — після глухих приголосних, крім **-t**:
to help — helped — helped
to pass — passed — passed;

[ɪd] — після **-t** і **-d**:
to wait — waited — waited
to land — landed — landed.

Неправильні дієслова утворюють минулий неозначений час (the past indefinite) і прикметник минулого часу (the past participle) різними шляхами. Тому всі форми неправильних дієслів слід завчити напам'ять.

Дієприкметник теперішнього часу (the present participle) утворюється за допомогою закінчення **-ing**, яке додається до інфінітива без частки **to**: standing, speaking, putting.

Якщо інфінітив закінчується на **-e**, що не вимовляється, то на письмі це закінчення випускається: to make — making.

Якщо односкладові та багатоскладові дієслова з наголосом на останньому складі закінчуються на одну приголосну, якій передують короткий голосний звук, то кінцева приголосна подвоюється: to put — putting, to prefer — preferring.

Якщо інфінітив закінчується на **l**, то незалежно від наголосу у слові **l** на письмі завжди подвоюється: to travel — travelling.

Дієслова to die, to lie, to tie мають такі форми the present participle: dying, lying, tying.

Дієслово to be

Дієслово **to be** має три особові форми в теперішньому часі (*are, am, is*) і дві форми у минулому (*was, were*).

Дієслово **to be** може мати:

1. Самостійне значення: The books *are* on the table.

2. Допоміжне значення для утворення тривалих часів (continuous tenses) і пасивного стану (passive voice): He *is* writing a letter. The letter *is* written.

3. Модальне значення у сполученні з наступним інфінітивом для вираження необхідності виконати дію відповідно до попередньої домовленості чи за попереднім планом: They *are* to meet at ten.

4. Значення дієслова-зв'язки: He is a doctor.

Найбільш уживані вирази з дієсловом to be:

to be glad (pleased) — бути радим (задоволеним)
to be happy (delighted) — бути щасливим
to be sad — бути сумним
to be hungry — бути голодним (хотіти їсти)
to be thirsty — хотіти пити, відчувати спрагу
to be healthy (ill) — бути здоровим (хворим)
to be sorry — жалкувати
to be ready (for) something — бути готовим до чогось
to be late for something — спізнюватися на щось
to be 10 minutes late — запізнитися на 10 хвилин
to be 10 minutes slow (fast) — відставати (спішити) на 10 хвилин (*про годинник*)
to be comfortable (uncomfortable) — почувати себе зручно (незручно)
to be sure (certain) of something — бути впевненим у чомусь
to be mistaken — помилятися
to be surprised (at) somebody — дивуватися комусь
to be angry with somebody — сердитися на когось
to be for (against) something (somebody) — бути за (проти) чогось (когось)
to be busy with something — бути зайнятим чимось.

Дієслово to have

Дієслово **to have** має дві форми — *have* і *has* у теперішньому часі (the present indefinite tense) і *had* — у минулому (the past indefinite tense). Заперечні форми: *have not* — *haven't*, *has not* — *hasn't*, *had not* — *hadn't*.

Дієслово **to have** може використовуватися як:

1. самостійне дієслово у значенні *мати, володіти*: We *have* a TV set;
2. допоміжне дієслово для утворення перфектних часів (the perfect tenses): We *have* bought a TV set;
3. модальне дієслово, що виражає необхідність за певних обставин: We *have* to buy a TV set.

Найбільш уживані вирази з дієсловом *to have*

to have breakfast (dinner, supper) — снідати (обідати, вечеряти)
to have a talk — розмовляти
to have a walk (a swim) — погуляти, поплавати
to have a good time — добре проводити час
to have a look — поглянути
to have something done — зробити щось (за чиеюсь ініціативою), наприклад: *he had his hair cut* — він підстригся; *they had their photos taken* — вони сфотографувалися (тобто їх сфотографували).

Дієслово *to do*

Дієслово *to do* має дві форми — *do* і *does* у теперішньому часі (the present indefinite tense) і *did* у минулому (the past indefinite tense). Заперечні форми *do not* — *don't*, *does not* — *doesn't*, *did not* — *didn't*.

Дієслово *to do* може використовуватися як:

1. самостійне дієслово у значенні *робити, виконувати*:
What will you do tomorrow?
We did our work yesterday;

2. допоміжне дієслово для утворення питальної і заперечної форм теперішнього неозначеного часу (the present indefinite tense) і минулого неозначеного часу (the past indefinite tense) і заперечної форми наказового стану, у тому числі й дієслів *to be* і *to do*:

He does not know this rule.

He did not meet them.

Don't be late!

Don't do these exercises!

3. підсилювальне дієслово до наступного самостійного дієслова у стверджувальному реченні:

Do come in! — Та заходьте ж!

He did come. — Він усе ж прийшов;

4. замітник попереднього дієслова:

He worked as well as I did. — Він працював так само добре, як (працював) і я.

Дієслова *shall (should), will (would)*

1. *Shall* і *will* — допоміжні дієслова для утворення форм майбутнього часу (the future tenses): *shall* — для першої особи однини і множини, *will* — для другої і третьої особи однини і множини: *I (we) shall*; *you (they, he, she, it) will*.

Should і *would* вживаються для утворення «майбутнього часу в минулому» (the future-in-the-past tense): He said that he *would* come.

2. *Shall* вживається як модальне дієслово для вираження твердого наміру (у першій особі) і готовності, обов'язку щось зробити (у другій і третій особах): We *shall* overcome; He *shall* do as I say.

3. У питальних реченнях *shall* вживається для вираження пропозиції або прохання щось зробити: *Shall* I begin?

4. *Will* може вживатися як модальне дієслово.

5. *Should* може також уживатися як модальне дієслово для вираження обов'язку, поради, наказу: You *should* read this text.

6. *Would* вживається для вираження ввічливого прохання або відмови: *Would* you give me the book, please?

Повні і короткі форми у розповідному реченні:

I shall — I'll	I should — I'd
We shall — we'll	We should — we'd
You will — you'll	You would — you'd
They will — they'll	they would — he'd
He will — he'll	he would — he'd
She will — she'll	she would — she'd
it will — it'll	it would — it'd

Повні і короткі заперечні форми: shall not — shan't, will not — won't, should not — shouldn't, would not — wouldn't.

Модальні дієслова

До основних модальних дієслів (*modal verbs*) належать *can*, *must*, *may*. Після цих дієслів вживаються смислові дієслова без частки *to*. Модальні дієслова мають деякі особливості:

1. Не змінюються за особами і числами (тобто не мають закінчення *-(e)s* у третій особі, однини): He *can* dance.

2. Не мають неособових форм: інфінітива, герундія і дієприкметників.

3. Питальну та заперечну форми утворюють самостійно, без допоміжного дієслова: *May* I come in? He *cannot*.

4. *Can* і *may* мають форми теперішнього і минулого часу (*could*, *might*), а дієслово *must* вживається лише в теперішньому часі.

Повні і короткі заперечні форми:
can — *cannot*, *can* not — *can't*

could — could not — couldn't
may — may not — mayn't
might — might not — mightn't
must — must not — mustn't
shall — shall not — shan't
should — should not — shouldn't
will — will not, 'll not — won't
would — would not, 'll not — wouldn't
must — must not — mustn't

Can (could)

Дієслово *can* у сполученні з інфінітивом вживається для вираження можливості чи вміння виконати дію, перекладається українською мовою *могти, уміти, бути спроможним* і, як і в українській мові, може стосуватися теперішнього і майбутнього часу: *She can speak English.*— *Вона уміє (може) розмовляти англійською мовою.* *I can do this work tomorrow.*— *Я зможу виконати цю роботу завтра.*

У значенні *can (could)* може вживатися також і словосполучення *to be able to* в минулому, теперішньому і майбутньому часі. *They were (are, will be) able to finish their work in time.*— Вони змогли (можуть, зможуть) закінчити роботу вчасно.

May (might)

Дієслово *may* у сполученні з інфінітивом вживається для вираження дозволу і прохання, можливості, припущення, перекладається українською мовою *могти, мати змогу, можливо, мабуть*: *You may take my umbrella.*— *Можете скористатися моєю парасолькою.* *May I come in?*— *Чи можна увійти?* *He may come any moment.*— *Він може прийти будь-якої миті.*

Для вираження дозволу в значенні *may (might)* може вживатися словосполучення *to be allowed* у минулому, теперішньому і майбутньому часі: *We were (are, shall be) allowed to take part in the competitions.*— *Нам дозволили (дозволяють, дозволять) брати участь у змаганнях.*

Дієслово *may* може виражати побажання, надію: *May all your dreams come true.*— *Нехай здійсняться всі ваші мрії.*

Must

Дієслово *must* має лише єдину форму і виражає необхідність, обов'язок і перекладається українською мовою *треба, необхідно, мушу, маю, повинен, зобов'язаний*: *You must bring this dictionary.*— *Ви повинні принести цей словник.*

У значенні *must* може вживатися словосполучення *to have to* в минулому, теперішньому і майбутньому часах: *She had (has, will have) to buy copy-books.*— Вона мала (має) придбати зошити.

ЧАСИ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА

В англійській мові вживається 12 часових форм (*tenses*). Англійське дієслово має форми трьох основних часів: теперішнього (*the present*), минулого (*the past*) і майбутнього (*the future*). В усіх групах часів існує також особлива форма відносного часу *the Future-in-the-Past*—майбутнє відносно минулого.

Неозначені часи (Indefinite Tenses)

Теперішній неозначений час

У т в о р е н н я. *The Present Indefinite Tense* збігається з формою інфінітива (без частки *to*) в усіх особах, крім третьої особи однини, яка приймає закінчення *-s*: *I (we, you, they) work, he (she, it) works.*

В ж и в а н н я. *The Present Indefinite Tense* виражає дії чи процеси, які відбуваються взагалі чи постійно, або дії, притаманні якійсь особі чи предмету. Для вираження теперішньої дії вживаються такі обставини часу: *often, always, every day (week, month, year)* та ін.:

My brother goes to school every day.

She speaks good English.

The earth rotates round the sun.

The Present Indefinite використовується:

у підрядних реченнях часу та умови замість *the Future Indefinite* у значенні майбутнього часу: *If we are in London we shall visit Westminster Abbey;*

для вираження дії, що відбувається в момент мови з дієсловами, що не вживаються в групах *Continuous (to see, to hear, to recognize, to want, to understand)*: *I understand this rule;*

для вираження майбутньої дії з дієсловами, що означають рух (аналогічне явище є в українській мові): *Does he arrive tomorrow?*

Читання закінчення *-(e)s*:

[z] після дзвінких приголосних і голосних: *he reads, plays;*

[s] після глухих приголосних: *he works;*

[ɪz] після приголосних *ss, ch, sh, x*: *he dresses, catches, wishes, relaxes.*

На письмі у дієслові із закінченням на -у з попереднім приголосним -у змінюється на -і і додається -es: she cries; але якщо -у передє голосний, то ніяких змін не відбувається: he plays. До речі, правила вимови і написання закінчення -(e)s такі ж, як і для множини іменників.

Питальна форма утворюється за допомогою допоміжного дієслова *do* (*does*), яке ставиться перед підметом, і смислового дієслова.

Заперечна форма утворюється за допомогою дієслова *do* (*does*), частки *not* і форми інфінітива. Дієслова *to be*, *can*, *may*, *must* утворюють питальну, заперечну і питально-заперечну форми без допоміжного дієслова. Дієслово *to have* може утворювати ці форми як за допомогою допоміжного дієслова, так і без нього.

Стверджу- вальна форма	Питальна форма	Заперечна форма
I, we You write	I, we Do you write?	I, we You do not (don't) write
they he She writes	they he Does she write?	they he She doesn't not (doesn't)
it	it	it write

Питально-заперечна форма

I, we
Do you not write?
they
he
Does she not write?
it
I, we
Don't you write?
they
he
Doesn't she write?
it

Минулий неозначений час

Утворення. *The Past Indefinite Tense* правильних дієслів утворюється за допомогою закінчення -ed, яке додається до інфінітива без частки *to*. Неправильні дієслова утворюють цей час по-різному (див. список неправильних дієслів).

Питальна, заперечна, а також питально-заперечна форми утворюються аналогічно до цих форм у теперішньому часі, але з використанням допоміжного дієслова *did* замість *do*.

Стверджувальна форма	Питальна форма
I, we, you, they, wrote he, she, it	I, we, you, Did they, write? he, she, it
Заперечна форма	Питально-заперечна форма
I, we, you, did not they, (didn't) write he, she, it	I, we, you Did they, not work? he, she, it I, we, you Didn't they work? he, she, it

Майбутній неозначений час

Утворення. *The Future Indefinite Tense* утворюється за допомогою дієслів *shall* (для першої особи однини і множини) і *will* (для інших осіб).

Стверджу- вальна форма	Питальна форма	Заперечна форма
I, we shall write	Shall I, we write?	I shall not (shan't) write.
they, she, he, it will write	Will they write? he	we they will not (won't) write.
	she it	he she it

Питально-заперечна форма

Shall I not write?
we
Will they not write?
he
she
it

I
 Shan't we write?
 they
 he
 Won't she write?
 it

Вживання. *The Future Indefinite Tense* вживається для вираження дії, яка відбудеться в майбутньому. Для вираження майбутньої дії вживаються такі обставини часу, як tomorrow, next week (month, year), in a week (через тиждень), in 1988 та ін.: *They will come tomorrow.*

Зверніть увагу, що для вираження майбутнього часу може вживатися і теперішній час:

з дієсловами руху (як і в українській мові):

He goes to Kyiv tomorrow;

у підрядних реченнях часу та умови:

If you buy this book, show it to me.

Майбутній неозначений час у минулому

Утворення. *The Future Indefinite in the Past* утворюється з тією лише відмінністю, що допоміжні дієслова *shall, will* вживаються відповідно *should* і *would*:

I, we should write

he, she, it, they would write

Тривалі часи (Continuous Tenses)

Теперішній тривалий час

Утворення. *The Present Continuous Tense* утворюється за допомогою дієслова *to be* в Present Indefinite (*am, is, are*) та дієприкметника теперішнього часу (*the present participle*) смислового дієслова (із закінченням *-ing*): *We are writing, he is smiling.*

Стверджувальна форма Питальна форма

I am writing Am I writing?
 we, you, they are writing Are you, we, they writing?
 he, she, it is writing Is he, she, it writing?

Заперечна форма Питально-заперечна форма

I am not (aren't, ain't) writing Am I writing?
 You are not (aren't) writing Is he, she, it not writing?
 we are not writing Are we writing?
 they are not writing Are you writing?

he, she, it is not (isn't) they
 Aren't (ain't) I
 Isn't he, she, it writing?
 Aren't we, you, they

В живання. *The Present Continuous Tense* вживається:

для вираження тривалої дії, що відбувається в момент розмови: *What are you doing now?* Про тривалість дії у теперішньому часі свідчить наявність таких слів, як *now*, *at the moment* або контекст.

Зверніть увагу: дієслова, які виражають почуття, сприймання, розумові процеси (*to love, to like, to hate, to want, to wish, to see, to hear, to feel, to know, to understand, to remember, to forget, to believe, to appear* та ін.), як правило, не вживаються у формах *Continuous Tenses*;

для вираження тривалої дії, яка відбувається в теперішньому часі, хоч не обов'язково в момент розмови: *They are making mistakes*;

для вираження майбутньої дії, коли виражається намір здійснити її: *She is going to Berlin tomorrow*.

Для вираження наміру виконати дію вживається також вираз *to be going to* з інфінітивом: *I am going* (збираюся) *to buy a new wireless*.

Минулий тривалий час

Утворення: *The Past Continuous Tense* утворюється за допомогою дієслова *to be* в *Past Indefinite* (*was, were*) і дієприкметника теперішнього часу (*the present participle*) смислового дієслова (дієслова із закінченням *-ing*): *We were writing, he was smiling*.

Стверджувальна форма		Питальна форма	
I, he, she, it	was working.	Was	he working?
we, you, they	were working.	Were	you working?
			she
			it
			we
			they
Заперечна форма		Питально-заперечна форма	
I, he, she, it	was not writing. (wasn't)	Was	I, he not writing?
			she, it

We, you, were not writing.
they (weren't)

I, he
Wasn't writing?
she, it
we, you
Were not writing?
they
we, you
Weren't writing?
they

В ж и в а н н я. *The Past Continuous Tense* виражає дію у процесі її виконання. Українською мовою перекладається минулим часом дієслова недоконаного виду.

The Past Continuous Tense виражає дію, що відбулася в певний момент часу у минулому.

Цей момент може позначатися:

точним указанням часу чи відрізка часу: at four o'clock, at that time, at noon, all the evening, from four to six: They were writing a letter at five o'clock;

іншою минулою дією, вираженою дієсловом в *Past Indefinite*:

I was reading a novel when my friend came.

Майбутній тривалий час

У т в о р е н н я. *The Future Continuous Tense* утворюється за допомогою дієслова **to be** у *Future Indefinite* (*shall be, will be*) та дієприкметника теперішнього часу (*the Present Participle*) смислового дієслова (із закінченням **-ing**): *She will be speaking, he will be doing.*

С т в е р д ж у в а л ь н а
ф о р м а

I, we shall be
writing
he, she, it, they will be

П и т а л ь н а
ф о р м а

Shall I, we be writing?
Will he be writing?
she
it
they

З а п е р е ч н а
ф о р м а

I, we shall not (shan't) be
writing.
he, she

П и т а л ь н о - з а п е р е ч -
н а ф о р м а

Shall I, we not be writing?

will not (won't) be writing. Shan't I, we be writing?
it, they he, she

Will not be writing?
it, they

he, she
Won't be writing?
it, they

В живанн^я. *The Future Continuous Tense* виражає дію, що відбудеться у певний момент часу в майбутньому. Цей момент може позначатися:

точним вказанням часу чи відрізка часу: at two o'clock at that time, at noon, all the evening, from eight to nine: He *will be playing* chess from eleven to twelve;

іншою майбутньою дією, вираженою дієсловом у *Present Indefinite* в підрядному реченні умови або часу: They *will be working* when I come.

Перфектні часи (Perfect Tenses)

Теперішній перфектний час

Утворення. *The Present Perfect Tense* утворюється за допомогою дієслова **to have** у *Present Indefinite* (*have, has*) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: He *has written*, they *have played*.

Стверджувальна форма

I, we, you have written
they
he, she, it has written

Питальна форма

Have I, we written?
you, they
Has he, it written?
she

Заперечна форма

I, we, have not (haven't) written.
you, they
he, it has not (hasn't) written.
she

Питально-заперечна форма

Have I, we not written?
you, they
Haven't I, we written?
you, they
Has he, it not written?
she

Hasn't he, it
 she written?

Вживання. *The Present Perfect Tense* виражає дію, яка відбулася або відбувається у певний період часу, що триває, і для мовця важливий результат цієї дії: *I have received a letter. Here it is.*

The Present Perfect Tense вживається з такими обставинами часу: *today, this week (month, year)* та ін., а також з прислівниками неозначеного часу *ever, never, just, often, already, seldom, up to now, lately, recently, since* та ін.

He has received a letter this week.

They have never been to London.

Але: прислівник *just now* вимагає *Past Indefinite* і ставиться в кінці: *She gave me a pen just now.*

The Present Perfect Tense використовується у випадках, коли дієслово не може вживатися в *Present Perfect Continuous* (*to love, to hate, to want, to know, to understand* та ін.), а також у підрядних реченнях часу і умови для вираження майбутнього часу:

I have known them for two years.

After he has read the poem, he'll learn it by heart.

Минулий перфектний час

Утворення. *The Past Perfect Tense* утворюється за допомогою дієслова *to have* у *Past Indefinite* (*had*) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: *I had bought it; They had come.*

Стверджувальна форма

I, you, we
 they, he, she, it

Заперечна форма

I, you,
 we, they, he, she, it

Питальна форма

I, you
 Had we, they written?
 he, she, it

Питально-заперечна форма

I, you
 Had we, they not written?
 he, she, it

I, you,
 Hadn't we, they written?
 he, she, it

The Past Perfect Tense виражає дію, яка відбулася до певного моменту у минулому. Цей момент може позначатися: точним указанням часу: by five o'clock, by the end of the year та ін.:

He *had bought* that book by seven o'clock;
іншою дією у минулому: They *had read* a letter before we came.

Майбутній перфектний час

Утворення. *The Future Perfect Tense* утворюється за допомогою дієслова *to have* у *Future Indefinite* (*shall have, will have*) і дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: I *shall have brought*; They *will have come*.

С т в е р д ж у в а л ь н а
ф о р м а

I, we shall have written
you, they will have written
she, he, it

П и т а л ь н а
ф о р м а

Shall I, we have written?
you
Will they have written?
she, he,
it

З а п е р е ч н а ф о р м а

I shall not (shan't) written
we
you
they will not (won't) have written
she
he
it

П и т а л ь н о - з а п е р е ч н а
ф о р м а

Shall I, we not have written?
Shan't I, we have written?
you
Will they not have written?
he, she,
it
you
Won't they not have written?
he, she,
it

В ж и в а н н я. *The Future Perfect Tense* виражає дію, яка відбудеться до певного моменту у майбутньому. Цей момент може позначатися:

точним вказанням часу: by one o'clock, by the end of the week; I *shall have finished* my work by three o'clock;
іншою дією у майбутньому: They *will have translated* the article before we came.

Пасивний стан

Утворення. *The Passive Voice* утворюється за допомогою дієслова **to be** у відповідному часі, особі, числі, дієприкметника минулого часу (*the past participle*) смислового дієслова: *The bridge was built in 1991.*

Стверджувальна форма	Питальна форма	Заперечна форма
The bridge was built in 1991.	Was the bridge built in 1991?	The bridge was not (wasn't) built in 1991.

Вживання пасивного стану дієслова to give у різних часових формах

Tense	Indefinite	Perfect	Continuous
Present	The book is given	The book has been given	The book is being given
Past	The book was given	The book had been given	The book was being given
Future	The book will be given	The book will have been given	—
Future-in-the-Past	The book would be given	The book would have been given	—

Слід зазначити, що перехідні дієслова можуть вживатися як в активному, так і в пасивному стані. Деякі неперехідні дієслова можуть теж вживатися у пасивному стані (*This music is often listened to*).

Перехідні дієслова, які приймають два додатки, можуть утворювати пасивний стан двома шляхами, наприклад: *They showed me a picture.* 1. *A picture was shown to me.*

- I give him books. 2. **I was shown a picture.**
 1. Books are given to him.
 2. He is given books.

НЕОСОБОВІ ФОРМИ ДІЄСЛОВА

Неособові дієслова (*non-finite forms of the verb*) — не змінюються за особами, не можуть бути присудком речення і не виражають часу дії. До неособових дієслів належать інфінітив (*the infinitive*), дієприкметник (*the participle*) і герундій (*the gerund*).

Інфінітив (the infinitive) — це незмінювана форма дієслова, яка, називаючи дію, вказує на відносний час і відпо-

відає на питання *що робити? що зробити?*: to ask, to understand. Крім простої форми, існує ще п'ять складних форм інфінітиву, які не входять до програми з англійської мови середньої школи. Проста ж форма інколи вживається без частки *to*, наприклад, у словниках, після модальних дієслів, допоміжних дієслів *shall, will*:

He can speak.

I shall go.

Дієприкметник (the participle) — це форма дієслова, що має властивості дієслова, прикметника і дієприслівника. В англійській мові є два прикметники — дієприкметник теперішнього часу (*the present participle* або *participle I*) і дієприкметник минулого часу (*the past participle* або *participle II*).

The Present Participle вживається для вираження дії, відносної до дії, яка виражена дієсловом-присудком: *Watching TV he sat in the armchair.*

Крім того, *the Present Participle* використовується для утворення часів групи *Continuous*: *We are watching TV now.*

Крім власне дієприкметникової функції (*a written letter, the article translated today*), *the past participle* вживається для утворення часів групи *Perfect*, а також для утворення пасивного стану.

Герундій (the gerund) — це форма дієслова із закінченням *-ing*, що має властивості дієслова й іменника: *asking, understanding*. В українській мові подібна форма відсутня. З чотирьох існуючих форм герундія ми розглядаємо лише просту:

Reading is my favourite occupation.

He is fond of *skating*.

За формою герундій збігається з дієприкметником теперішнього часу (*the present participle*) і віддієслівним іменником (*the verbal noun*).

Герундій, віддієслівний іменник і дієприкметник теперішнього часу мають однакову форму і тому викликають певні труднощі при їх розпізнанні.

Порівняння герундія і віддієслівного іменника

Герундій	Віддієслівний іменник
(gerund)	(verbal noun)

Не вживається з артиклем: <i>Reading the poem is pleasant.</i>	Може вживатися з артиклем: <i>The reading of the poem is pleasant.</i>
--	--

Не вживається у множині:	Може вживатися у множині:
--------------------------	---------------------------

I like his reading.

Герундій перехідних дієслів приймає прямий додаток: I like reading fiction.

Може мати прислівник як означення: I like reading fiction slowly.

Може бути означенням з прийменником. I like the idea of reading in the open air.

Може мати складні форми: He being sent to Kyiv

will be very important for his work.

What are the readings of this device?

Не приймає прямого додатка, але приймає додаток з прийменником of: The reading of this book is necessary.

Може мати прикметник як означення: Why has he slow reading?

Може бути означенням без прийменника: He showed me the readings data.

Порівняння герундія і дієприкметника теперішнього часу (залежно від виконуваних функцій у реченні)

Герундій
(gerund)

Дієприкметник теперішнього часу
(present participle)

Герундію може передувати прийменник: I am fond of reading.

Дієприкметнику прийменник не передує: He sat reading the book.

Герундію може передувати присвійний відмінок іменника чи займенника: I like Victor's (his) reading.

Дієприкметнику цей відмінок не передує: He sat reading Victor's book.

Може вживатися у реченні у функції підмета, додатка, предикатива: Reading is my hobby. I like reading. My dream is reading this novel.

Не вживається у реченні у функції підмета, додатка, предикатива.

Вживається у функції означення чи обставини (завжди герундію передує прийменник): Before reading a book I like to work in the reading room. I take a copy-book to make notes.

Вживається у функції означення чи обставини: Reading a book I make notes.

Не вживається для утворення часів групи Continuous.

Вживається для утворення часів групи Continuous: He is reading a book now.

**СПИСОК
НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ,
СИСТЕМАТИЗОВАНИХ ЗА СПОСОБОМ
СТВОРЕННЯ ДРУГОЇ І ТРЕТЬОЇ ФОРМ**

lay [ei]	laid [ei]	laid [ei]	класти; накривати
pay [ei]	paid [ei]	paid [ei]	платити
say [ei]	said [e]	said [e]	говорити, сказа- ти, мовити
sell [e]	sold [ou]	sold [ou]	продавати, торгувати
tell [e]	told [ou]	told [ou]	розповідати, говорити, сказати
retell [e]	retold [ou]	retold [ou]	переказувати
hear [iə]	heard [ə:]	heard [ə:]	чути, слухати, вислуховувати
overhear [iə]	overheard [ə:]	overheard [ə:]	підслуховувати
make [ei]	made [ei]	made [ei]	робити, вироб- ляти
have [æ]	had [æ]	had [æ]	мати
build [i]	built [i]	built [i]	будувати, спо- руджувати
rebuild [i]	rebuilt [i]	rebuilt [i]	відбудовувати
shine [ai]	shone [ou]	shone [ou]	світити(ся), сяяти, блищати
bend [e]	bent [e]	bent [e]	згинати(ся),
lend [e]	lent [e]	lent [e]	гнути(ся)
send [e]	sent [e]	sent [e]	позичати
spend [e]	spent [e]	spent [e]	посилати
burn [ə:]	burnt [ə:]	burnt [ə:]	витрачати; проводити
sunburn [ə:]	sunburnt [ə:]	sunburnt [ə:]	палити, спалю- вати
learn [ə:]	learnt [ə:]	learnt [ə:]	загорати
spoil [oi]	spoilt [oi]	spoilt [oi]	вчити, вивчати, вчитися
spill [i]	spilt [i]	spilt [i]	псувати(ся)
spell [e]	spelt [e]	spelt [e]	розливати(ся), розсипати(ся)
misspell [e]	misspelt [e]	misspelt [e]	читати (писати, вимовляти) сло- во по буквах
dwelt [e]	dwelt [e]	dwelt [e]	робити орфогра- фічні помилки
smell [e]	smelt [e]	smelt [e]	жити, мешкати, перебувати
feel [i:]	felt [e]	felt [e]	відчувати запах, нюхати, пахнути
keep [i:]	kept [e]	kept [e]	почувати, відчувати
weep [i:]	wept [e]	wept [e]	тримати; зберігати
			плакати

sweep [i:]	swept [e]	swept [e]	підмітати, чистити
leap [i:]	leapt [e]	leapt [e]	стрибати
sleep [i:]	slept [e]	slept [e]	спати
deal [i:]	dealt [e]	dealt [e]	мати справу; займатися
kneel [i:]	knelt [e]	knelt [e]	стояти навколіш- ки; ставити нав- колішки
dream [i:]	dreamt [e]	dreamt [e]	бачити сон; мрі- яти, уявляти
mean [i:]	meant [e]	meant [e]	означати
lean [i:]	leant [e]	leant [e]	нахилитися
leave [i:]	left [e]	left [e]	піти, поїхати; від'їжджати
lose [u:]	lost [ɔ]	lost [ɔ]	втрачати; програвати
shoot [u:]	shot [ɔ]	shot [ɔ]	стріляти; убити
catch [æ]	caught [ɔ:]	caught [ɔ:]	ловити
teach [i:]	taught [ɔ:]	taught [ɔ:]	учити, навчати
bring [i]	brought [ɔ:]	brought [ɔ:]	приносити, приводити
buy [ai]	bought [ɔ:]	bought [ɔ:]	купувати
fight [ai]	fought [ɔ:]	fought [ɔ:]	битися; боротися
seek [i:]	sought [ɔ:]	sought [ɔ:]	шукати, розшу- кувати
think [i]	thought [ɔ:]	thought [ɔ:]	думати, обмірко- вувати
bind [ai]	bound [au]	bound [au]	зв'язувати
find [ai]	found [au]	found [au]	знаходити; виявляти
wind [ai]	wound [au]	wound [au]	заводити (годин- ник), крутитися
light [ai]	lit [i]	lit [i]	запалювати; прикурити
slide [ai]	slid [i]	slid [i]	ковзати(ся); по- сковзнутися
hang [æ]	hung [ʌ]	hung [ʌ]	вішати; висіти
strike [ai]	struck [ʌ]	struck [ʌ]	бити, страйкувати
dig [i]	dug [ʌ]	dug [ʌ]	копати, рити
spin [i]	spun [ʌ]	spun [ʌ]	прясти, плести
swing [i]	swung [ʌ]	swung [ʌ]	коливати(ся), хитатися
stick [i]	stuck [ʌ]	stuck [ʌ]	триматися, до- держуватися
sting [i]	stung [ʌ]	stung [ʌ]	жалити, уражати
string [i]	strung [ʌ]	strung [ʌ]	зав'язувати, натягувати
win [i]	won [ʌ]	won [ʌ]	вигравати; перемагати
hold [ou]	held [e]	held [e]	тримати;
bleed [i:]	bled [e]	bled [e]	держати кровоточити, проливати
breed [i:]	bred [e]	bred [e]	кров породжувати; розводити

lead [i:]	led [e]	led [e]	вести, приводити; керувати
feed [i:]	fed [e]	fed [e]	годувати(ся), харчуватися
speed [i:]	sped [e]	sped [e]	поспівати, прискорювати
meet [i]	met [e]	met [e]	зустрічатися; знайомитися
read [i:]	read [e]	read [e]	читати
stand [æ]	stood [u]	stood [u]	стояти
understand [æ]	understood [u]	understood [u]	розуміти
misunderstand [æ]	misunderstood [u]	misunderstood [u]	неправильно розуміти
get [e]	got [ɔ]	got [ɔ]	діставати, одержувати; діставатися; добиратися
sit [i]	sat [æ]	sat [æ]	сидіти
dwelt [e]	dwelt [e]	dwelt [e]	жити, мешкати, перебувати

Зміна голосних у другій і третій формах

begin [i]	began [æ]	begun [ʌ]	починати(ся)
drink [i]	drank [æ]	drunk [ʌ]	пити
ring [i]	rang [æ]	rung [ʌ]	дзвеніти; дзвонити
sing [i]	sang [æ]	sung [ʌ]	співати
sink [i]	sank [æ]	sunk [ʌ]	тонув
spring [i]	sprang [æ]	sprung [ʌ]	стрибати
swim [i]	swam [æ]	swum [ʌ]	плавати, пливти

Зміна голосних у другій формі; збіг першої й третьої форм

become [ʌ]	became [ei]	become [ʌ]	ставати; робитися; перетворюватися
come [ʌ]	came [ei]	come [ʌ]	приходити; приїжджати
overcome [ʌ]	overcame [ci]	overcome [ʌ]	перемогти, подолати
run [ʌ]	ran [æ]	run [ʌ]	бігати; керувати; управляти
awake [ei]	awoke [ou]	awake [ei]	прокидатися; будити, пробуджувати

Зміна голосних у другій формі; додавання літери -n до першої форми для утворення третьої форми

blow [ou]	blew [u]	blown [ou]	дути
grow [ou]	grew [u]	grown [ou]	рости; збільшуватися; вирощувати
throw [ou]	threw [u]	thrown [ou]	кидати
know [ou]	knew [ju:]	known [ou]	знати
show [ou]	showed [ou]	shown [ou]	показувати(ся); демонструвати
draw [ɔ:]	drew [u:]	drawn [ɔ:]	тягти; креслити

withdraw [ɔ:]	withdrew [u:]	withdra:n [ou]	відкликати, виводити
fly [ai]	flew [u]	flown [ou]	літати
see [i:]	saw [ɔ:]	seen [i:]	бачити; дивитися
foreses [i:]	foresaw [ɔ:]	foreseen [i:]	передбачати
give [i]	gave [ei]	given [i]	давати; відавати
forbid [i]	forbade [ai]	forbidden [æ]	забороняти
forgive [i]	forbad [æ]	forgiven [i]	прошати
shake [ei]	forgave [ei]	shaken [ei]	трусити; струшувати; трястися
take [ei]	took [u]	taken [ei]	брати; взяти
partake [ei]	partook [u]	partaken [ei]	брати участь
undertake [ei]	undertook [u]	undertaken [ei]	починати, братися
drive [ai]	drove [ou]	driven [i]	водити, вести, правити
strive [ai]	strove [ou]	striven [i]	старатися, намагалися
rise [ai]	rose [ou]	risen [i]	сходити; встава- ти; збільшувати- ся
ride [ai]	rode [ou]	ridden [i]	їхати верхи; їхати
stride [ai]	strode [ou]	stridden [i]	широко ступати, крокувати
write [ai]	wrote [ou]	written [i]	писати
rewrite [ai]	rewrote [ou]	rewritten [i]	перенисувати

Зміна голосних у другій формі; додавання літери n(e) до другої форми для утворення третьої

bear [eə]	bore [ɔ:]	borne [ɔ:]	носити, переносити; родити, народжувати
tear [eə]	tore [ɔ:]	torne [ɔ:]	рвати(ся), відривати(ся)
wear [eə]	wore [ɔ:]	worn [ɔ:]	носити (одяг)

Зміна голосних у другій формі; додавання літер -en (-in) до другої форми для утворення третьої форми

arise [ai]	arose [ou]	arisen [i]	виникати, з'являтися
break [ei]	broke [ou]	broken [ou]	ламати(ся); розбивати(ся)
wake [ei]	woke [ou]	woken [ou]	прокидатися; будити
speak [i:]	spoke [ou]	spoken [ou]	говорити; розмовляти
freeze [i:]	froze [ou]	frozen [ou]	морозити; замо- рожувати
steel [i:]	stole [ou]	stolen [ou]	красти
choose [u:]	chose [ou]	chosen [ou]	вибирати; відбирати
forget [e]	forgot [ɔ]	forgotten [ɔ]	забувати; забути
lie [ai]	lay [ei]	lain [ei]	лежати; перебувати

bite [aɪ]	bit [ɪ]	bitten [ɪ]	кусати(ся)
hide [aɪ]	hid [ɪ]	hidden [ɪ]	ховати(ся)
beat [i:]	beat [i:]	beaten [i:]	бити
eat [i:]	ate [e]	eaten [i:]	їсти
fall [ɔ:]	fell [e]	fallen [ɔ:]	падати, опускати

Додавання -ne до першої форми для утворення третьої форми; друга форма утворюється шляхом зміни голосної або від іншого слова

do [u]	did [ɪ]	done [ʌ]	робити, виконувати
undo [u]	undid [ɪ]	undone [ʌ]	розв'язувати, розстібати
go [oʊ]	went [e]	gone [ɔ]	іти; їхати; їздити
undergo [oʊ]	underwent [e]	undergone [ɔ]	заснавати

Утворення другої форми за допомогою закінчення -ed, а третьої форми — додаванням літер -en до першої форми

prove [u]	proved [u]	proven [u]	доводити; виявлятися
sow [oʊ]	sowed [oʊ]	sown [oʊ]	сіяти, засівати

Утворення другої форми з інших слів, а третьої — за допомогою додавання літер -en до першої форми

be [i:]	was, were [ɛə]	been [i:]	бути; бувати
---------	----------------	-----------	--------------

Збіг трьох форм

bet [e]	bet [e]	bet [e]	битися об заклад пускати; випускати; дозволяти; здавати внайм ставити; класти; розміщувати
let [e]	let [e]	let [e]	
set [e]	set [e]	set [e]	засмучувати проливати (кров, сльози) ноширювати(ся); простягатися
upset [e]	upset [e]	upset [e]	
shed [e]	shed [e]	shed [e]	різати, розрізувати зачиняти(ся), закриватися
spread [e]	spread [e]	spread [e]	
cut [ʌ]	cut [ʌ]	cut [ʌ]	ударяти в'язати, з'єднувати
shut [ʌ]	shut [ʌ]	shut [ʌ]	
hit [ɪ]	hit [ɪ]	hit [ɪ]	розриватися; вибухати
knit [ɪ]	knit [ɪ]	knit [ɪ]	
burst [ɜ:]	burst [ɜ:]	burst [ɜ:]	звільняти, по- збавляти (чогось) завдавати болю; ушкодити; поранити
rid [ɪ]	rid [ɪ]	rid [ɪ]	
hurt [ɜ:]	hurt [ɜ:]	hurt [ɜ:]	

split [i]	split [i]	split [i]	розколювати(ся); розщеплювати- (ся)
cost [ɒ]	cost [ɒ]	cost [ɒ]	коштувати
put [u]	put [u]	put [u]	(по)класти; (по)ставити
cast [ɑ:]	cast [ɑ:]	cast [ɑ:]	кидати
broadcast [ɔ:]	broadcast [ɔ:]	broadcast [ɔ:]	передавати по радіо
forecast [ɔ:]	forecast [ɔ:]	forecast [ɔ:]	передбачати, завбачати

СПИСОК НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ ЗА АЛФАВІТОМ

arise	arose	arisen	виникати, з'являтися
awake	awoke	awoke/awoked	прокидатися; будити, про- буджуватися
be	was, were	been	бути; бувати
bear	bore	borne/born	носити; перено- сити, родити, народжувати
beat	beat	beaten	бити
become	became	become	ставати; робити- ся; перетворюва- тися
begin	began	begun	починати(ся)
bet	bet/betted	bet/betted	битися об заклад
bind	bound	bound	зв'язувати
bite	bite	bitten	кусатися
bleed	bled	bled	кровоточити; проливати кров
blow	blew	blown	дути
break	broke	broken	ламати(ся); розбиватися
breed	bred	bred	породжувати; розводити
bring	brought	brought	приносити, проводити
broadcast	broadcast	broadcast(ed)	передавати по радіо
build	built	built	будувати, спо- руджувати
burn	burn/burned	burnt/burned	палити, спалювати
burst	burst	burst	розривати, вибухати
buy	bought	bought	купувати
cast	cast	cast	кидати
catch	caught	caught	ловити
choose	chose	chosen	вибирати; відбирати
come	came	come	приходити; приїжджати

cost cut	cost cut	cost cut	коштувати різати; розрізувати
dare	dared	dared	сміти, наважува- тися
deal	dealt	dealt	мати справу; займатися
dig do	dug did	dug done	копати, рити робити, викону- вати
draw dream	drew dreamed/dreamt	drawn dreamed/dreamt	тягти; креслити бачити сон, мріяти, уявляти
drink drive	drank drove	drunk driven	пити водити, вести, правити
dwel	dwelt	dwelt	жити, мешкати, перебувати
eat fall	ate fell	aten fallen	їсти падати, опуска- ти(ся)
feed	fed	fed	годувати(ся), харчувати(ся)
feel	felt	felt	почувати, відчу- вати
fight find	fought found	fought found	битися, боротися знаходити; виявляти
fly forbid forecast	flew forbade/forbad forecast/ forecasted	flown forbidden forecast/ forecasted	літати забороняти передбачати, завбачати
foresee forget	foresaw forgot	foreseen forgotten	передбачати забувати, забути
forgive freeze	forgave froze	forgiven frozen	прощати морозити, за- морожувати
get	got	got (US gotten)	діставати, одержувати; ді- ставатися, доби- ратися
give	gave	given	давати; віддава- ти
go	went	gone	іти; їхати; їздити
grow	grew	grown	рости; збільшу- ватися; вирощу- вати
hang have hear	hung/hanged had heard	hung/hanged had heard	вішати, висіти мати чути; слухати, вслуховувати
hide hit hold	hid hit held	hidden/hid hit held	ховати(ся) ударяти тримати, держа- ти

hurt	hurt	hurt	завдавати болю; ушкодити;
keep	kept	kept	поранити
kneel	knelt	knelt	тримати; збері- гати
knit	knitted/knit	knitted/knit	стояти навколіш- ки; ставити нав- колішки
know	knew	known	в'язати; в'єдну- вати
lay	laid	laid	знати
lead	led	led	класти; накрива- ти
lean	leant/leaned	leant/leaned	вести, приводи- ти; керувати
leap	leapt/leaped	leapt/leaped	нахиляти(ся)
learn	learnt/learned	learnt/learned	стрибати
leave	left	left	вчити, вивчати, вчитися
lend	lent	lent	піти, поїхати, від'їжджати
let	let	let	позичати
lie	lay	lain	пускати; випус- кати; дозволяти; здавати внайм
light	lit/lighted	lit/lighted	лежати; перебу- вати
lose	lost	lost	запалювати; прикурити
make	made	made	втрачати;
mean	meant	meant	програвати
meet	met	met	робити, виробляти
mislead	mised	mised	означати
misspell	misspelt	misspelt	зустрічати(ся); знайомитися
misunderstand	misunderstood	misunderstood	вводити в оману
overcome	overcame	overcome	робити орфогра- фічні помилки
overhear	overheard	overheard	неправильно розуміти
partake	partook	partaken	перемогти, по- долати
pay	paid	paid	підслуховувати]
prove	proved	proven/proved	брати участь
put	put	put	платити
read	read	read	доводити;
rebuild	rebuilt	rebuilt	виявлятися
retell	retold	retold	(по)класти, (по)ставити
rewrite	rewrote	rewritten	читати
rid	rid/ridded	rid/ridded	відбудовувати
			переказувати
			переписувати
			звільняти; по- збавляти (чогось)

ride	rode	ridden	їхати верхи; їхати
ring	rang	rung	дзвеніти, дзвонити
rise	rose	risen	сходити; встава- ти; збільшувати- ся
run	run	run	бігати; керувати, управляти
say	said	said	говорити, сказа- ти, мовити
see seek	saw sought	seen sought	бачити, дивитися шукати, розшу- кувати
sell	sold	sold	продавати; торгувати
send set	sent set	sent set	послати ставити; класти, розміщувати
shake	shook	shaken	трусити; струшу- вати; трястися
shed	shed	shed	проливати (кров, сльози)
shine	shone	shone	світити(ся), сля- яти; блищати
shoot show	shot showed	shot shown/showed	стріляти; убити показувати(ся), демонструвати
shut	shut	shut	зачиняти(ся), закривати(ся)
sing sink sit sleep slide	sang sank sat slept slid	sung sunk/sunken sat slept slid/slidden	співати тонути сидіти спати ковзати(ся); посковзнутися
smell	smelt/smelled	smelt/smelled	відчувати запах; нюхати; пахнути
sow speak	sowed spoke	sown/sowed spoken	сіяти, засівати говорити, розмовляти
speed	ped/speeded	ped/speeded	поспішати, прискорювати
spell	spelt/spelled	spelt/spelled	читати (писати, вимовляти) сло- во по буквах
spend	spent	spent	витрачати; проводити
spill	spilt/spilled	spilt/spilled	розливати(ся), розсипати(ся)
spin split	spun/span split	spun split	прясти, плести розколювати(ся), розщеплювати- (ся)
spoil spread	spoil/spoiled spread	spoil/spoiled spread	псувати(ся) поширювати(ся); простягатися

spring	sprang	sprung	стрибати
stand	stood	stood	стояти
steal	stole	stolen	красти
stick	stuck	stuck	триматися, додержуватися
sting	stung	stung	жалити, уражати
stride	strode	stridden/strid	широко ступати, крокувати
strike	struck	struck/striken	бити, страйкувати
string	strung	strung	зав'язувати, натягувати
strive	strove	striven	старатися, намагатися
sunburn	sunburnt/ sunburned	sunburnt/ sunburned	загорати
sweep	swept	swept	підмітати, чистити
swim	swam	swum	плавати, пливти
swing	swung	swung	коливати(ся), хитати(ся)
take	took	taken	брати; взяти
teach	taught	taught	учити, навчати
tear	tore	torn	рвати(ся), відривати(ся)
tell	told	told	розповідати; говорити; казати
think	thought	thought	думати, обмірковувати
throw	threw	thrown	кидати
undergo	underwent	undergone	знавати
understand	understood	understood	розуміти
undertake	undertook	undertaken	починати, братися
undo	undid	undone	розв'язувати;
upset	upset	upset	розстібати
wake	woke/waked	woken/waked	засмучувати прокидатися, будити
wear	wore	worn	носити (одяг)
weep	wept	wept	плакати
win	won	won	вигравати; перемагати
wind	wound/winded	wound/winded	крутитися; заводити (годинник)
withdraw	withdrew	withdrawn	відкликати; виводити
write	wrote	written	писати

Прислівник

Прислівник (*the adverb*) — це частина мови, що вказує на ознаку дії або обставини, за яких вона відбувається. Прислівник відноситься до дієслова і показує, як, коли, де і т. д. відбувається дія.

Розрізняються чотири форми прислівників:

1. Прості (*simple*): *now, hard, fast, too, always*.
2. Похідні (*derived*), утворені від прикметників і деяких іменників: *quickly, usually, weekly, happily* (якщо прикметник закінчується на *-y*, то *-y* змінюється на *-i*: *simply*; якщо прикметник закінчується на *-le*, то кінцева буква *-e* випускається).
3. Складні (*compound*): *sometimes, somewhere, inside, below*.
4. Складені (*composite or phrase adverbs*): *at first, in vain, at last*.

За значенням та вживанням прислівники поділяються на прислівники місця (*here, inside, everywhere* та *in.*), часу (*yesterday, now, often, seldom* та *in.*), міри і ступеня (*little, much, very, so, too* та *in.*).

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИСЛІВНИКІВ

У деяких прислівників ступені порівняння утворюються так, як у прикметників.

Односкладові прислівники утворюють вищий ступінь за допомогою суфікса *-er* і найвищий — за допомогою суфікса *-est*.

Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
<i>hard</i>	<i>harder</i>	<i>hardest</i>
<i>late</i>	<i>later</i>	<i>latest</i>
<i>soon</i>	<i>sooner</i>	<i>soonest</i>
<i>fast</i>	<i>faster</i>	<i>fastest</i>
<i>early</i>	<i>earlier</i>	<i>earliest</i>

Прислівники, які закінчуються на *-ly*, утворюють вищий ступінь за допомогою слова *more* і найвищий — за допомогою слова *most*:

<i>usually</i>	<i>more usually</i>	<i>most usually</i>
<i>clearly</i>	<i>more clearly</i>	<i>most clearly</i>

Ступені порівняння прислівників *often, quickly, slowly* утворюються двома шляхами:

often	oftener	oftenest
	more often	most often
quickly	quicker	quickest
	more quickly	most quickly
slowly	slower	slowest
	more slowly	most slowly

Деякі прислівники утворюють ступені порівняння не за правилами:

well	better	best
badly	worse	worst
much	more	most
little	less	least
far	farther	farthest
	further	furthest

Місце прислівника у реченні

Прислівники способу дії *slowly*, *quickly*, *badly*, *easily* та інші ставляться безпосередньо після неперехідного дієслова: *They walked quickly.*

Якщо дієслово перехідне, то ці прислівники ставляться після додатка або перед дієсловом:

They wrote a letter quickly.

They quickly wrote a letter.

Прислівники неозначеного часу *always*, *often*, *never*, *usually*, *sometimes* та інші ставляться перед дієсловом:

They always come to see us.

I usually get up early in the morning.

Проте ці прислівники ставляться після дієслова **to be**, а також після першого допоміжного дієслова в його складних формах:

He is always busy.

They are never late.

She must always be in time.

Прислівники означеного часу *today*, *yesterday*, *tomorrow* можуть стояти або на початку або в кінці речення:

Tomorrow we shall bring you a book.

We shall bring you a book tomorrow.

Прислівники *before*, *lately*, *recently*, як правило, стоять у кінці речення: *I have not been to Moscow before.*

Прийменник

Прийменник (*the preposition*) — це службове слово, яке виражає відношення одного члена речення до іншого. Прийменники передають відношення іменника, займенника, числівника або герундія до дієслова або до іншого іменника.

Розрізняються прийменники місця (*in, on, by, at, under* та ін.), руху (*to, from, into, across*), часу (*at, on, in, for* та ін.).

Сполучник

Сполучник (*the conjunction*) — це службове слово, яке вживається для з'єднання членів речення і речень.

За формою сполучники поділяються на прості (*and, but, after, when, till* та ін.), складні (*until, however, unless* та ін.) і складені (*as well as, as long as, as if* та ін.).

За граматичними функціями сполучники поділяються на сурядні, які сполучають однорідні слова або з'єднують незалежні прості речення: *I bought a newspaper and a magazine; We met them and they told us their news*, і підрядні, які з'єднують підрядне речення з головним: *They went to the town where they were born; He will come as soon as you tell him*.

Список найбільш уживаних прислівників, прийменників і сполучників

Слово	Переклад	Приклад
about	близько, коло (про час, міру або кількість) всюди, поруч, поблизу, навколо, по (про місце) про, щодо, відносно	The distance was about three miles. Віддаль була близько трьох миль. He was standing about. Він стояв поблизу (поруч). Tell me all about it. Розкажи мені все про це.
	навколо, по; при	He walked about the garden. Він ходив по садку.
to be about to	збиратися, мати намір	They were about to leave for Moscow on Sunday. Вони збиралися поїхати до Москви у неділю.

What/How about...	як щодо	What about his experience? Як його досвід? How about going to Minsk? Як щодо поїздки до Мінська?
Just the other way about (around)	якраз навпаки	I hoped that she was glad to hear it, but just the other way about, she was upset. Я сподівався, що вона буде рада почути про це, та якраз навпаки, це її засмутило.
above	вгорі, вгору, вище	As was said above. Як було сказано вище.
	над, вище, понад	We were flying over the clouds. Ми летіли над хмарами, 5 degrees above zero. 5 градусів вище нуля (тепла).
above all	більш ніж, понад	There were about 150 people at the meeting. На зборах було понад 150 чоловік.
	понад усе	Above all she liked ice-cream. Понад усе їй подобається морозиво.
across	упоперек, завширшки, на (по) той бік	Can you swim across? Ти можеш переплисти на той бік?
	через, крізь; по; упоперек	He walked across the street. Він перейшов через вулицю. His house is just across the street. Його будинок якраз на тій стороні вулиці.
to come across with	знаходити, зустрічати(ся), натикатися	Did you come across with these words? Ти не зустрічав цих слів?
after	після	We shall phone you after dinner. Ми зателефонуємо вам після обіду.
	за, позаду; слідом за	They stood after us. Вони стояли за нами.

	після того як	We arrived after they have left. Ми прибули після того як вони поїхали.
	за, згідно з	After the latest fashion. За останньою модою. He takes after his father. Він схожий на батька. Day after day. День за днем.
after all	зрештою	After all he will learn this rule. Зрештою він вивчить це правило.
the day after tomorrow	післязавтра	I'll see him the day after tomorrow. Я побачу його післязавтра.
against	проти	I have nothing against it. Нічого не маю проти.
	біля	He is standing against the wall. Він стоїть біля стіни.
	до	He was leaning against the tree. Він прихилився до дерева.
along	уздовж, по	We walked along the road. Ми йшли по дорозі (дорогою).
	далі, уперед	The dog was running along behind its master. Пес біг далі за господарем.
all along	весь час	He was asking me all along. Він запитував мене весь час.
come along among	див: come on між, серед	He stood among his friends. Він стояв серед своїх друзів.
around	навколо, по, навкруги	She travelled around the world (the country). Вона здійснила кругосвітню мандрівку (мандрівку по країні). We stood around him. Ми стояли навкруг нього. I'll be around... Я буду тут...
at	біля, при, у, в, на (вказує на місце)	at school — у школі at the meeting — на зборах at the door — біля дверей

	о (об), у, в, на, при (вказує на час)	at 12 o'clock — о дванад- цятій годині at night — уночі
	у, в, за, на (діяль- ність, стан)	at work — за роботою at rest — у спокої, непо- рушно
	після дієслів look; hint; laugh; arrive	look at — дивитися на; to hint at — натякати на; to laugh at — сміятися, насміхатися з; to arrive at — прибувати в...
at all	взагалі, зовсім	He doesn't like this story at all. Йому зовсім не подоба- ється ця розповідь.
at first	спочатку	At first let's read this bo- ok. Спочатку прочитаємо цю книгу.
at last	нарешті	At last she came. Нарешті вона прийшла.
at least	щонайменше	He knew at least five son- nets. Він знає щонайменше п'ять сонетів.
not at all	зовсім (ніскільки) не варто (дякувати)	Thank you. Not at all. Дякую. Зовсім не варто.
before	перед, до (вказує на місце)	He stood before the pic- ture. Він стояв перед картиною.
	перед, до, раніше (про час)	before the war — до війни
	вище, раніше (прислівник)	He has never been to Mos- cow before. Раніше він ніколи не бу- вав у Москві.
	перед тим, як; до того як	They made a plan before they began the work. Вони склали план перед тим, як почали роботу.
the day before yesterday	позавчора	We were there day before yesterday. Ми були там позавчора.
behind	позаду, за	The dog was running be- hind. Пес біг позаду. He stood behind the tree. Він стояв за деревом.

fall/lag behind	відставати	He was tired and fell behind. Він стомився і відстав.
below	під, нижче	The temperature was 5 degrees below zero. Температура була 5 градусів нижче нуля.
	внизу; вниз	We heard voices from below. Ми чули голоси внизу.
beside	поруч (з), коло, біля	He stood beside me. Він стояв поруч зі мною.
besides	крім, окрім	There are four of us besides Andrew. Нас було четверо крім Ендрю. It's too late; besides, it's going to rain. Вже дуже пізно, крім того, скоро почнеться дощ.
between	між, поміж	He will be at home between 3 and 4. Він буде вдома між 3 й 4 годиною. A river flows between its green banks. Річка тече між зелених берегів.
by	при, біля, коло (вказує на місце-знаходження)	by the river — біля річки
	повз; уздовж (вказує на рух), через, за допомогою (передається орудний відмінок)	to walk by him — пройти повз нього; to go by tram — їхати трамваем
	до, на (при зазначенні часу)	by five o'clock — до п'ятої години
	згідно з, по, за	by agreement — згідно з договором
by heart	напам'ять	to learn a poem by heart — вивчити вірша напам'ять
by no means	ні в якому разі	Don't be late by no means. Ні в якому разі не спізнуйтеся.
by the way	до речі, між іншим	By the way, my name's Robert. До речі, мене звати Роберт.
down	вниз; внизу	Let's go down. Давайте спустимося (вниз).

	вниз; по; з	to walk down the hill — спускатися з гори
to write down	записувати	Write down the rule! Запишіть правило!
Down with	Геть!	Down with this beast! Геть з цією твариною!
for	протягом, на (вказує на тривалість)	I am going away for two days. Я від'їжджаю на два дні.
	для	I have bought this book for you. Я купив цю книжку для вас.
	до, у (про напрямок)	He left for Moscow. Він поїхав до Москви.
	за, заради	We fight for peace. Ми боремося за мир.
	внаслідок, через, з	She could not speak for laughing. Вона не могла говорити через сміх.
	тому що, бо	They cannot go there for they are busy. Вони не можуть йти туди, тому що вони заняті.
as for	щодо	As for this book I didn't read it. Щодо цієї книжки, то я її читав.
for instance (example)	наприклад	Let's take this task, for instance. Візьмемо, наприклад, це завдання.
for ever (good)	назавжди	Byron left England for ever. Байрон залишив Англію назавжди.
from	від, з, із (вказує на місце)	They are from Glasgo? Вони з Глазго.
	з, від (вказує на час)	He works from morning till night. Він працює з ранку до ночі.
	від (вказує особу)	I received a letter from my brother. Я отримав листа від брата.
	з (вказує джерело)	From this point of view. З цієї точки зору.

in	у, в, на (вказує місце) у, в, за, через	He lives in London. Він мешкає у Лондоні. I'll come back in an hour. Я повернуся через (за) годину.
in advance	завчасно, заздалегідь	Buy tickets in advance, please. Будь ласка, купуйте квитки завчасно.
in fact	фактично, насправді, по суті	In fact, I don't know this law. Фактично я не знаю цей закон.
in general	загалом	In general I like the film. Загалом фільм мені сподобався.
in my opinion	на мою думку	In my opinion he is right. На мою думку, він має рацію.
in order to	для того щоб	You must get up earlier in order to be in time. Ви мусите встати раніше, щоб бути вчасно.
in spite of	незважаючи	In spite of darkness he walked fast. Незважаючи на темряву, він йшов швидко.
in vain	марно	All their attempts were in vain. Всі їхні спроби були марними.
in a word	одним словом	In a word we caught our train. Одним словом, ми встигли на поїзд.
to be in	бути вдома	John is in at the moment. Джон зараз вдома.
into	у, в, до (вказує на рух, напрям)	She came into the room. Вона увійшла до кімнати.
into	у, в, на (перехід до нового стану)	He translates from English into Ukrainian. Він перекладає з англійської мови на українську.
of	вказує на належність, походження, авторство тощо вводить прикладку	the works of Shakespeare — твори Шекспіра the University of Oxford Оксфордський університет

	через, що, від (вказує на причину)	We did it of necessity. Ми зробили це через необхідність.
	про (після дієслів think, hear, speak, remind)	This reminds me of your childhood. Це нагадує мені про твоє дитинство.
	після слів afraid, glad, proud (пере- кладається даваль- ним відмінком)	He is proud of his son. Він гордий своїм сином.
of course	звичайно	Of course I'll come. Звичайно, я прийду.
off	з	He fell off a tree. Він упав з дерева.
to take off	знімати одяг	He took off his coat. Він скинув пальто.
to switch off (turn off)	вимкнути	Don't switch off the light, please. Не вимикайте, будь ласка, світла.
hands off!	Руки геть!	Hands off this island! Руки геть від цього острова!
on = upon	на (вказує на місцезнаходження на поверхні чогось) у, в (вказує на певну дату)	on the table — на столі
	про, з (вказує на тему чогось)	on Sunday — у неділю on the first of September — 1 вересня
	продовжувати далі, уперед	a lecture on Shelley — лекція про Шеллі
	ввімкнуте	He went on reading. Він продовжував читати. The light was on. Світло було ввімкнуте.
	(наявність одягу на комусь)	She has a white dress on. Вона у білій сукні.
later on	пізніше	We'll come later on. Ми прийдемо пізніше.
and so on	тощо, і таке інше, і так далі	At school we learned literature, languages maths and so on. У школі ми вчили літературу, мови, математику тощо.
to be on	іти (про п'єсу, фільм тощо)	This film is now on. Зараз йде цей фільм.

on and on	без зупинки	We walked on and on. Ми йшли без зупинки.
over	над, через	They flew over the ocean. Вони перелетіли через океан.
	понад, більш як	He lived there over 10 years. Він жив там понад 10 років.
to be over	закінчуватися	The lesson is over. Урок закінчився.
over and over again	знову й знову, багато разів	He repeated those words over and again. Він знову й знову повторював ті слова.
since	з, після	They have not been here since Wednesday. Іх не було тут з середи.
	з того часу як	I have not seen him since he entered the University. Я не бачив його з того часу, як він вступив до університету.
	оскільки	Since we have no money, we can't buy this TV. Оскільки в нас немає грошей, ми не можемо купити цей телевізор.
	відтоді	I have not seen them since. Відтоді я їх не бачив.
through	через, крізь	The water runs through a pipe. Вода тече по трубі.
to be through with	закінчувати	He is through with his work. Він закінчив свою роботу.
throughout	усюди, в усіх відношеннях	His name is known throughout the world. Його ім'я відоме в усьому світі.
till = until	до	He will be there till May. Він (про)буде там до травня.
	доки, поки (не)	I shall be waiting until he rings me up. Я буду чекати, поки він не зателефонує.
to	у, в, до, на (вказує напрям)	He walks to work every day. Він ходить на роботу щодня.

	еквівалент укр. давального відмінка	She gave a book to her brother. Вона дала книгу братові.
	без, до (при вказанні часу)	It's a quarter to six. Без четверті шість. He will be with us from Saturday to Monday. Він буде з нами з суботи до понеділка.
toward(s)	до, у напрямі	He sits with his back toward the window. Він сидить, повернувшись спиною до вікна.
under	під, нижче	They sat under a tree. Вони сиділи під деревом.
	за, згідно	under these conditions — за цих умов
	менш, ніж (про вік)	children under six years — діти до шести років
until	див. till	
up	вгорі, вгору; вище (вказує на знаходження вгорі, вище, або на рух вгору)	He stood up to ask a question. Він встав і запитав. Lift your head up. Підніміть голову.
		He came up to him. Він підійшов до нього. She looked up. Вона поглянула вгору.
	вгору по	They walked up the street. Вони йшли вгору по вулиці.
What's up?	Що трапилося?	
up to	до	Up to now it is dark. До цього часу ще темно.
upon	див. on	
with	з, за (вказує на зв'язок, узгодженість, знаряддя дії або спосіб виконання чогось)	He will go with you. Він піде з вами. I saw it with my own eyes. Я бачила це своїми очима.
	з	They argue with him. Вони сперечаються з ним.
within	в, у межах	He will do all within his power. Він зробить все в межах його можливостей.

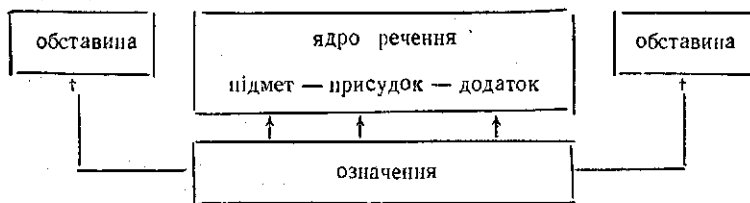
	через, протягом, не пізніше ніж (вказує на час)	The work will be done within a week. Роботу буде виконано через тиждень.
without	без	The task must be finished without delay. Завдання має бути виконано негайно.
It goes without saying.	Само собою зрозуміло.	

СИНТАКСИС

Просте та складне речення

Основною особливістю англійського речення є його твердий порядок слів. Це обумовлено тим, що, на відміну від української (синтегичної) мови, англійська мова має аналітичний характер. Якщо в українському реченні «Учень читає книги» можна робити перестановки членів речення, не зашкоджуючи його змістові (Книгу учень читає, Читає книгу учень та ін.), то англійське речення *A pupil reads books* не допускає перестановок. Чим це викликано? В українській мові наявність словотворчих суфіксів дозволяє робити такі перестановки, а в англійській мові ці можливості «компенсуються» твердим порядком слів: підмет — присудок, додаток перебувають у строгій послідовності, складаючи ядро речення. Обставина переважно стоїть до чи після ядра. Щодо означення, то воно не має постійного місця у реченні: стоїть поруч з тим членом речення, яке означається.

Речення складаються з головних (підмет, присудок) і другорядних (додаток, обставини, означення) членів.

Головні члени речення

Підмет

Підмет (*the subject*) відповідає на питання who? (хто?), what? (що?) і може виражатися іменником (The telephone is on the table), займенником (It is on the table), прикметником (The rich became richer and the poor became poorer), числівником (Fifty and two make fifty two), інфінітивом (To create means to work), герундієм (Playing chess is his hobby), підрядним додатком (That he speaks good English is well-known).

Присудок

Присудок (*the predicate*) відповідає на питання what does a subject do? (що робить підмет?), what is done to a subject? (що робиться з підметом?), what is it? (який він?), what (who) is it? (хто він такий?)

Присудок буває:

простий: Children watch TV set every evening.

John has received a letter this week;

складний іменний: His father is an engineer.

We are happy to see you again;

складений дієслівний: My brother can speak English.

We want to watch a TV set.

Другорядні члени речення

Додаток

Додаток (*the object*) може бути прямим, непрямим, прикметниковим: We spend holidays in the countryside (прямий додаток). He gave the pupils a new material (непрямий додаток). They will look at this picture (прикметниковий додаток).

Додаток може бути виражений іменником (I saw a new film), займенником (I saw it yesterday), інфінітивом (I like to read), герундієм (I like reading books), цілим підрядним додатковим реченням (He asks when I shall come).

Обставини

Основні обставини (*the adverbial modifiers*): обставини місця (He lives in London), обставини часу (She will come tomorrow), обставини способу дії (They speak English fluent-

ly), обставини мети (He came to see us), обставини причини (We couldn't come because of rain).

Обставини можуть бути виражені: прислівником (They read fast), іменником (We shall study at the University), герундієм з прийменником (Before leaving, let me know), інфінітивом (He is here to help me), дієприкметником (Reading the English book, he wrote out new words), підрядним реченням обставини (They will phone as soon as they finish their work).

Означення

Означення (*the attribute*) вказує на ознаку предмета і відповідає на питання: what? what kind of? which? (який?), whose? (чий?), how much, how many? (скільки?). Означення може стояти перед і після означуваного члена речення. Означення стоїть перед означуваним членом речення, коли він виражений:

прикметником (An *old* man sat in the garden);
іменником (There are many *stone* houses in our city);
вказівним і присвійним займенником (*Our* school is a new one);
іменником у присвійному відмінку (*Victor's* family is neither large nor small);
числівником (They live on the *fifth* floor).

Означення стоїть після означуваного члена речення, коли він виражений:

іменником, герундієм з прийменником (This method of *teaching* is very popular. We have a good teacher of *English*);
інфінітивом (He was the first *to come*. This is a book for you *to read*);
підрядним означувальним реченням (Give me the dictionary you *showed me the other day*);
дієприкметником (може вживатися як перед, так і після означуваного члена речення) (The article *mentioned* by our teacher was from a newspaper. The *reported* information deals with events abroad).

Види речень

Залежно від мети висловлювання речення поділяються на розповідні, питальні, наказові й окличні.

У *розповідних* реченнях дотримується прямий порядок слів і за своєю організацією вони не становлять особливих труднощів

Щодо *питальних* речень, то завдяки деяким структурним відмінностям від української мови, вони потребують ретельного вивчення. Тому ми зупинимося на чотирьох типах питальних речень (*interrogative sentences*) або питань (*questions*): загальних, спеціальних, альтернативних та роз'єднувальних.

Для побудови всіх типів питань існує певна закономірність. Насамперед необхідно добре засвоїти, як утворюється загальне питання, яке фактично модифікується в решті питань.

Загальні питання (*general questions*) — це такі питання, які починаються з допоміжних або модальних дієслів, а також смислових дієслів **to be, to have**.

Допоміжне дієслово (модальне дієслово, присудок)	Підмет	Присудок	Інші члени речення
Do	your parents	live	in a town?
Do	your parents	have	a flat?
Does	his friend	play	the piano?
Does	his friend	have	a tape-recorder?
Did	her sister	buy	a book?
Did	her sister	have	a typewriter?
Will	they	be	in time?
Shall	I	phone	you?
Are	children	playing	in the yard?
Is	this device	used	in industry?
Am	I	invited	to the party?
Have	you	been	to Sebastopol?
Has	she	done	her homework?
Can	your brother	speak	German?
May	I	ask	you a question?
Must	we	go	now?
Should	they	bring	their documents?
Are	you		a driver?
Is	she		a programmer?
Am	I		tired?
Was	he		ill?
Were	they		in India?
Have	you		a dictionary?
Has	she		a pen?
Had	he		an umbrella?

Заперечна форма загального питання утворюється за допомогою заперечної частки **not**, яка ставиться перед смисловим дієсловом або зливається (скорочується) з допоміжним (модальним) дієсловом, присудком **to be, to have**:

Do your parents not live in a town? Yes, they do (ствердна відповідь);

Don't your parents live in a town? No, they don't (заперечна відповідь).

Спеціальні питання (special questions) починаються питальними словами who? (хто?), what? which? (що? який?), where? (де? куди?), when? (коли?), whose? (чий? чия? чье?), how much? how many? (скільки) та ін. Вони базуються на загальному питанні (без того члена речення, до якого поставлено питання), крім випадків, коли питання ставиться до підмета або його означення:

Where do your parents live?

Who lives in a town? (у питаннях до підмета не вживається допоміжне дієслово й зберігається прямий порядок членів речення).

Питання до різних членів речення

Yesterday my friends bought two new magazines.

1. When did my friends buy two new magazines? (Yesterday)
2. Whose friends bought two new magazines yesterday? (My)
3. Who bought two new magazines yesterday? (My friends)
4. What did my friends do yesterday? (They bought...)
5. How many new magazines did my friends buy yesterday? (Two)
6. Which magazines did my friends buy yesterday? (New ones)
7. What did my friends buy yesterday? (Two new magazines)

Альтернативні питання (alternative questions) передбачають вибір із двох речей, осіб, дій, явищ та ін., їх можна поставити до будь-якого члена речення. В основі лежить загальне питання:

Yesterday my friends bought two new magazines.

Did my friends buy two new magazines or newspapers?
Did my friends buy two new or old magazines?
Did my friends buy two or three new magazines?
Did my friends buy or sell two new magazines?
Did my friends or did your friends buy two new magazines?
(Якщо альтернативне питання стосується підмета, то вживається допоміжне дієслово перед обома підметами.)
Whose friends bought two new magazines: mine or yours?
(Якщо альтернативне питання стосується означення підмета, то зберігається прямий порядок слів.)

Роз'єднувальні питання (disjunctive questions) мають дві частини — перша, стверджувальна або заперечна, з прямим порядком слів, а друга — коротке заперечне загальне питання, якщо перша частина — стверджувальна, і навпаки, коротке стверджувальне загальне питання, якщо перша частина — заперечна:

Yesterday my friends bought two new magazines, didn't they?

Yesterday my friends didn't buy two new magazines, did they?

(Друга частина завжди містить займенник, відповідний підметові, і перекладається українською мовою *чи* (хіба) *не так?*)

Деякі особливості роз'єднувальних питань:

My parents live in a town, don't they? (порядок слів у скороченій формі).

My parents live in a town, do they not? (порядок слів не в скороченій формі).

My parents don't live in a town, do they?

His brother has brought a pencil, hasn't he? (скорочена форма).

His brother has brought a pencil, has he not? (нескорочена форма).

His brother hasn't brought a pencil, has he?

You have never been to Paris, have you?

(заперечне твердження) (стверджувальне питання)

There were many people in the street, weren't there?

I am late, aren't (ain't) I? або I am late, am I not?

SIX SERVING MEN

by R. Kipling

I have six honest serving men —
They taught me all I knew.
Their names are what and why and when
And how and where and who.
I send them over land and sea,
I send them East and West;
But after they have worked for me,
I give them all a rest.
I let them rest from nine till five
For I am busy then,
As well as breakfast, lunch and tea
For they are hungry men.
But different folk have different views;
I know a person small,
She keeps ten million serving men,
Who get no rest at all!
She sends them on her own affairs,
From the second she opens her eyes —
One million hows, ten million wheres,
And seven million whys!

Шість вірних слуг у мене є,
Що вчать мене всьому,
І так їх звати:

ЩО, ЧИЄ,
ЯК, ДЕ,
КУДИ, ЧОМУ.

На північ, південь, захід, схід
Я їх щоденно шлю,
А тільки зроблять все, що слід,—
Спочинок їм даю.

Спочинок з ранку до шести —
В цей час працюю сам.
Отак трудитися разом
Я, друзі, раджу й вам.

Та різні звички у людей.
Я дівчинку знаю одну:
У неї аж десять мільйонів слуг
Живуть без спочинку і сну.
Лиш очки протре — і по світу всьому
Жене своїх слуг, як собак:
Одні мільйон

ДЕ,
Та ще два
ЧОМУ,
І сім мільйонів
ЯК.

(пер. Л. Солонька)

Залежно від структури, речення поділяються на прості і складні. Прості речення можуть бути: непоширені (підмет і присудок) і поширені (крім підмета і присудка, до них входять і другорядні члени речення).

Складні речення поділяються на складносурядні і складнопідрядні:

My father is a computer engineer and my mother is a teacher (складносурядне речення).

They don't know that my father is a computer engineer and my mother is a teacher (складнопідрядне речення).

Умовні речення

В англійській мові слід розрізнити три типи умовних речень (conditional sentences):

1. Умовні підрядні речення першого типу виражають реальні умови в минулому, теперішньому і майбутньому часі для реальних дій чи фактів, виражених у головному реченні:

We bought stamps and envelopes, if we went to the post-office.— Ми купували марки та конверти, якщо ми ходили на пошту.

We buy stamps and envelopes, if we go to the post-office.—
Ми купуємо марки та конверти, якщо ходимо на пошту.

We shall buy stamps and envelopes, if we go to the post-office.—
Ми купимо марки та конверти, якщо підемо на пошту.

2. Умовні підрядні речення другого типу виражають неімовірні або малоімовірні припущення, які відносяться лише до теперішнього або майбутнього часу:

We should buy stamps and envelopes if we went to the post-office (today or tomorrow).—
Ми купили б марки та конверти, якби пішли на пошту (сьогодні або завтра).
(Тобто, тут є ще припущення, що ми можемо придбати марки та конверти.)

У головному реченні вживається допоміжне дієслово *should* або *would* і інфінітив смислового дієслова, а в підрядному реченні — форма, яка збігається з формою the Past Indefinite.

3. Умовні підрядні речення третього типу виражають нереальні умови для дій, виражених у головному реченні, оскільки стосуються минулого часу і тому не можуть бути виконані:

We should have bought stamps and envelopes if we had gone to the post-office yesterday.—
Ми придбали б марки та конверти, якби ми вчора пішли на пошту. (Надій на те, що ми придбаємо марки та конверти, вже немає.)

У головному реченні вживається допоміжне дієслово *should* або *would* і перфектний інфінітив, а в підрядному реченні — форма, яка збігається з формою the Past Perfect.

ДОДАТОК

ЗРАЗОК РОЗБОРУ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕТКУ

Д. Стейнбек. «Рудий поні»

This time Jody obeyed. He turned his head aside. He heard Billy whispering in the stall. And then he heard a hollow crunch of bone. Nellie neighed loudly. Jody looked back in time to see the hammer rise and fall again on Nellie's forehead. Then Nellie fell heavily to her side and trembled for a moment.

Billy jumped to the swolled stomach; his big pocket-knife was in his hand. He lifted the skin and drove the knife in.

In some time Billy dropped the knife. Both his arms dragged out a big, white bundle from the terrible hole. His teeth tore a hole in the covering. A little black head appeared and smooth, wet ears. The little colt drew a breath and then another. For a moment Billy held the little black colt in his arms and looked at it. And then he walked slowly over and laid it in the straw at Jody's feet.

Billy's face was covered with perspiration and his arms and hands were wet and red. His body trembled and his teeth chattered. He had lost his voice, and he spoke in a whisper. «Here's your colt. I promised. And here it is. I had to do it — had to.» He stopped and looked over his shoulder into the box stall. «Go get hot water and a sponge», he whispered. «Wash him and dry him the way his mother would. You'll have to feed him by hand. But here's your colt as I promised».

Завдання до тексту

1. Read and translate

Поради до читання вголос:

Для правильного читання вголос слід пам'ятати про:
а) вимову й наголос окремих слів — значно сильніше промовляння наголошених складів, ніж ненаголошених;

б) промовляння декількох слів, об'єднаних за змістом, як одного слова — необхідно й можливо завдяки ритмічній структурі англійського речення, в якій здебільшого артиклі, прийменники, допоміжні дієслова, займенники

тощо бувають ненаголошеними й вимовляються швидше, ніж іменники, прикметники, смислові дієслова;

в) промовляння наголошених складів через порівняно однакові проміжки часу незалежно від кількості ненаголошених слів і складів між ними;

г) приєднання ненаголошених складів до наголошених згідно з фразовим і логічним наголосом, що, як правило, дають змогу в кожному некороткому реченні виділяти синтагми (групи слів, об'єднані за змістом).

Візьмемо для прикладу речення з тексту:

Then Jody turned and trotted out of the barn into the dawn.

По-перше, поділимо речення на синтагми. Виділимо більшу паузу прямою вертикальною лінією, а меншу — хвилястою вертикальною:

Then { Jody turned | and trotted out of the barn } into the dawn.

По-друге, спробуємо графічно відтворити процес приєднання ненаголошених складів до наголошених:

Then { JODYTURNed | andTROTtedoutoftheBARN } intotheDAWN.

По-третє, згадаймо, що з пониженою інтонацією вимовляється наголошений склад тільки останньої синтагми, тоді як фінальні наголошені склади всіх попередніх синтагм вимовляються з підвищеною інтонацією. Отже, проінтонуюемо речення, отримаємо таку модель для читання:

Then { JOdyTURNed | andTROTtedoutoftheBARN } intotheDAWN.

Якщо трапляються короткі речення, намагаємось читати їх як одне слово. Давайте спробуємо:

ThisTimeJodyobeyed.

Тепер спробуйте самі підготувати речення для читання:

Nelly neighed loudly.

Billy jumped to the swollen stomach.

His big pocket-knife was in his hand.

And here it is.

Will you go?

His legs were stiff and heavy.

Читаючи вголос, не забувайте:

дзвінко вимовляти всі дзвінкі приголосні, особливо наприкінці слів;

довгі голосні не промовляти коротко.

Поради щодо перекладу

Переклад часто називають «високим мистецтвом». Звичайно, як і в будь-якій справі, у перекладі є чимало своїх секретів. Існує навіть ціла наука про переклад — перекладознавство. Тому неможливо розповісти все про особливості перекладу. Та й, власне, видів перекладів існує не один і не два (наприклад, художній, віршовий, публіцистичний, інформаційний, науково-технічний з великим розгалуженням за спеціальностями (фізика, біологія, математика та ін.).

Ми обмежимося короткими порадами з англо-українського перекладу. Працюючи з англійським текстом, треба перекласти його так, щоб лексико-стилістичне звучання було природним з точки зору норми української мови. Наприклад, коли вам сподобався переглянутий фільм, ви скажете «I liked it», що у перекладі відповідатиме «Він мені сподобався», а не «Я полюбила його». Речення «We have a new TV set» краще перекласти «У нас новий телевізор», ніж «Ми маємо новий телевізор». «I can see» — «Я бачу», а не «Я можу бачити». «He enjoyed his stay in London» — «Йому сподобалося перебування в Лондоні», а не «Він насолоджувався своїм перебуванням в Лондоні». «There are many things I can do» — «Я можу зробити багато чого», а не «Я можу зробити багато речей».

Між мовами існують граматичні та лексичні відмінності, й це слід враховувати при перекладі. Так, речення «I am an early riser» не можна перекласти буквально. Українська мова в даному випадку не має такого словотворчого елемента для передачі поняття riser (rise — вставати, підніматися, а riser — той, хто рано встає). Тому речення перекладатиметься: «Я рано встаю» або «Я люблю рано вставати». В обох мовах існує чимало слів, подібних за звуковою формою. Це допомагає зрозуміти текст, але інколи викликає й труднощі. Скажімо, такі слова, як republic, party, engineer, mathematics та ін., подібні за звуковим складом, не становлять труднощів у перекладі. Деякі слова мають суттєві відмінності у вимові: climate ['klaɪmɪt] *клімат*, triumph ['traɪənmɪʃ] *тріумф, торжество*. У багатьох випадках ці слова поряд із подібним перекладом мають ще й інший варіант: distance — *дистанція, віддаль*; interval — *інтервал, перерва*; problem — *проблема, питання* та ін. Проте є так звані «хибні» друзі перекладача — це слова, які за звуковим оформленням нагадують українське слово, але їх значення різні: magazine [ˌmæɡəˈziːn] — *журнал* (а не магазин); accurate ['ækjʊrɪt] *точний* (а не акуратний);

speculate ['spekjuleit] *роздумувати, робити припущення* (а не спекулювати) тощо.

Чимало проблем викликають багатозначні слова, наприклад, а train — *поїзд* у контексті a train of thoughts перекладається як *хід думок*. Слова face, hand означають не тільки *обличчя, рука* (кисть), а також *циферблат і стрілка* (коли йдеться про годинник). Добре відоме слово to run (бігти) в контексті to run the country має значення *управляти країною*. Слово revolution — це і революція, і *оберт*, і т. д. Тому, перекладаючи текст, треба уважно вчитуватися в кожне слово. Звертаючись до словника, прочитайте всі значення й підберіть найточніше. Якщо при перекладі тексту вам трапляється незнайоме слово, доцільно відразу звернутися до словника.

Як поставити питання до тексту?

Можливі два завдання:

1) Поставити чотири типи питань до одного й того ж речення.

2) Поставити чотири типи питань до змісту тексту.

Для того, щоб сформувати навички постановки різних типів питань, доречно починати відпрацьовувати їх на одному й тому ж реченні.

Спробуємо поставити чотири типи питань до одного з речень тексту:

For a moment Billy held the little black colt in his arms and looked at it.

1. Загальне питання:

Did Billy hold the little black colt in his arms for a moment and look at it?

2. Спеціальні питання:

до підмета Billy:

Who held the little black colt in his arms for a moment and looked at it?

до прямого додатка the little black colt:

What did Billy hold in his arms for a moment?

до означення little black:

What kind of colt did Billy hold in his arms for a moment?

до обставини місця in his arms:

Where did Billy hold the little black colt for a moment?

до обставини часу for a moment:

How long did Billy hold the little black colt in his arms?

3. Альтернативні питання:

до підмета:

Did Billy or did Jody hold the little black colt for a moment?

до інших членів речення:

Did Billy hold the little black colt or his pocket-knife for a moment?

4. Розділове питання:

For a moment Billy held the little black colt in his arms and looked at it, didn't he?

For a moment Billy held the little black colt in his arms and looked at it, did he not?

А тепер спробуйте самі письмово поставити чотири типи питань до наведених речень і перевірте себе, переглянувши ключ у кінці речень:

1. His big pocket-knife was in his hand.
2. In some time Billy dropped the knife.
3. His teeth tore a hole in the covering.
4. Both his arms dragged out a big white bundle from the terrible hole.
5. He had lost his voice.
6. I had to do it.
7. You'll have to feed him by hand.

The Key

- I.
 1. Was his big pocket-knife in his hand?
 2. What was in his hand? What kind of pocket-knife was in his hand? Whose big pocket-knife was in his hand? Where was his big pocket-knife? Whose hand was his big pocket-knife in?
 3. Was his big pocket-knife or was the hammer in his hand? Was his big pocket-knife in his hand or in Jody's hand?
 4. His big pocket-knife was in his hand, wasn't it? His big pocket-knife was in his hand, was it not?
- II.
 1. Did Billy drop the knife (in some time)?
 2. What did Billy drop (in some time)? When did Billy drop the knife? Who dropped the knife (in some time)?
 3. Did Billy drop the knife or the fork? Did Billy or did Jody drop the knife? Did Billy drop or take the knife?
 4. In some time Billy dropped the knife, didn't he? In some time Billy dropped the knife, did he not?
- III.
 1. Did his teeth tear a hole in the covering?
 2. What tore a hole in the covering? What did his teeth tear in the covering? What did his teeth do in the

- covering? Whose teeth tore a hole in the covering?
Where did his teeth tear a hole?
3. Did his teeth tear a hole in the covering or somewhere else? Did his teeth or did his knife tear a hole in the covering? Did his teeth tear a hole or a hollow in the covering?
 4. His teeth tore a hole in the covering, didn't they? His teeth tore a hole in the covering, did they not?
- IV.
1. Did both his arms drag out a big white bundle from the terrible hole?
 2. What dragged out a big white bundle from a terrible hole? Whose arms dragged out a big white bundle from the terrible hole? What did both his arms drag out from the terrible hole? What kind of bundle did both his arms drag out from the terrible hole? Where did both his arms drag out a big, white bundle from? From what kind of whole did both his arms drag out a big white bundle?
 3. Did both his arms drag out a big white or black bundle from the terrible hole?
 4. Both his arms dragged out a big white bundle from the terrible hole, didn't they?
- V.
1. Had he lost his voice?
 2. Who had lost his voice? What had he done? What had he lost?
 3. Had he lost his voice or his temper? Had he or had his friend lost his voice?
 4. He had lost his voice, hadn't he? (had he not?)
- VI.
1. Did I have to do it?
 2. Who had to do it? What did I have to do?
 3. Did I or did they have to do it? Did I have to do it or any other job?
 4. I had to do it, didn't I? (did I not?)
- VII.
1. Will you have to feed him by hand?
 2. Who will have to feed him by hand? What will you have to do? How will you have to feed him? Whom will you have to feed by hand?
 3. Will you or will they have to feed him by hand? Will you have to feed him or her by hand?
 4. You'll have to feed him by hand, won't you? (will you not?)

Поради щодо переказу тексту

Для того щоб розпочати переказ тексту, можна використати такі фрази:

I am going to tell you about...

I'll try to say a few words about...
 This text deals with...
 This extract tells us about...
 I've read the passage from the book «The Red Pony» by
 a well-known American writer John Steinbeck.
 It is a very dramatic episode about the birth of the
 interesting
 funny
 amusing
 little black colt.

Щоб продовжити переказ тексту, можете скористатися
 такими фразами:

As far as I know — наскільки я знаю

I think — я гадаю

I hope — я сподіваюся

I suggest

I believe

I guess

I suppose

} я вважаю

In my opinion — на мою думку

Unfortunately — на жаль

If I am not mistaken — якщо не помиляюся

Frankly speaking — щиро кажучи

Most likely — найбільш ймовірно

Most unlikely — найбільш неймовірно

The point is

The thing is

The fact is

} that — справа в тому, що...

To tell the truth — правду кажучи

They say — кажуть...

I am afraid — боюся

I mean — я маю на увазі

Actually (In fact) — фактично

It seems to me — мені здається

The trouble is

that — проблема в тому, що...

The problem is

При переказі тексту слід пам'ятати про узгодження часів, їх взаємодію у складі окремого складнопідрядного речення й особливо в непрякій мові. Якщо присудок у головному реченні виражений дієсловом в одній із форм минулого часу (найчастіше формою Past Indefinite), то в додатковому підрядному реченні він виражатиметься дієсловом в одній із форм минулого часу чи в одній із форм відносного майбутнього часу. Ці форми утворюються так само,

як і відповідні безвідносні форми майбутнього часу. Допоміжні дієслова *shall* і *will* вживаються у формі минулого часу (*should* і *would*) і лише тоді, коли дія, виражена дієсловом додаткового підрядного речення, є майбутньою по відношенню до дії, вираженої дієсловом у минулому часі головного речення.

<i>Indefinite</i>	<i>Perfect</i>	<i>Continuous</i>	<i>Perfect Continuous</i>
	<i>in the Past</i>		
She said you would have to feed him.	She said you would have had to feed him by that time.	She said you would be having to feed him that time the next day.	She said you would have been having to feed him for 10 minutes by the time she came.
She said I should have to feed him.	She said I should have had to feed him by that time.	She said I should be having to feed him that time the next day.	She said I should have been having to feed him for 10 minutes by the time she came.

Якщо дія, виражена дієсловом додаткового підрядного речення, одночасна дії, вираженій дієсловом у минулому часі головного речення, тоді дієслово в додатковому підрядному реченні має форму Past Indefinite чи Past Continuous:

Billy whispered that it was Jody's colt.

He heard that Billy was whispering in the stall.

Якщо дія, виражена дієсловом додаткового речення, передує дії, вираженій дією в минулому часі головного речення, дієслова в додатковому реченні мають форму Past Perfect чи Past Perfect Continuous:

He whispered that he had promised.

He said that he had been whispering something for some time.

Слід пам'ятати, що дієслово, яке вводить непряму мову, замінюється в залежності від типу висловлювання.

Розповідні речення вводяться дієсловами to say, to tell, to promise, to remark, to announce, to assure, to admit, to offer, to expect тощо.

Додаткові речення приєднуються сполучником that або без нього.

Отже, за правилами узгодження часів відбуваються такі зміни форм дієслів у підрядному реченні:

замість Present Continuous вживається Past Continuous:

Present Indefinite	Past Indefinite
Present Perfect	Past Perfect

Future Continuous	Future Continuous in the Past
Future Indefinite	Future Indefinite in the Past
Future Perfect	Future Perfect in the Past
Past Indefinite	Past Perfect

Past Perfect і Past Perfect Continuous залишаються без змін.

При узгодженні часів змінюються також займенники й прислівники:

замість	вживається
this	that
here	there
now	then, at that time
today	that day
yesterday	the day before, on the previous day
last night	on the previous night
some days ago	some days before

He spoke in whisper: Here's your colt, I promised.

He spoke in whisper there was Jody's colt as Billy had promised.

Непрямі питання вводяться дієсловами *to ask, to demand, to inquire*. Загальні питання починаються сполучниками *if, whether*. Порядок слів у непрямій мові завжди прямий:

He shouted if Jody would go then for the water.

Наказові речення вводяться у непрямій мові дієсловами *to tell, to order, to command*, окличні — дієсловами *to cry, to exclaim*, прохання — дієсловами *to ask, to beg* та ін.

Пряма мова:

He said: «Go get hot water and a sponge».

Непряма мова:

He told Jody to go get hot water and a sponge чи

He said: «Wash him and dry him the way his mother would».

He asked Jody to wash him and dry him the way his mother would.

Потренуйте себе самі:

1. Я знав, що він напише листа завтра. I knew he would write a letter the next day.
2. Я знав, що він уже написав листа. I knew he had written a letter.

3. Я знав — він пише часто листи.	I knew he often wrote letters.
4. Вона запитала, що я читаю.	She asked what I was reading.
5. Вона запитала, що я читав тимув завтра в цей час.	He asked what I should be reading that time the next day.
6. Вона запитала, як довго йшов дощ.	He asked how long it had been raining.
7. Він сказав нам, що він учительватиме вже 15 років, коли ви переїдете до Києва.	He told us that he would have been teaching for 15 years by the time you moved to Kyiv.
8. Він сказав нам, що вчителював уже 15 років, коли ви переїхали до Києва.	He told us he had been teaching for 15 years when you moved to Kyiv.
9. Вона запитала, чи йтиме дощ завтра.	She asked if it would rain the next day.
10. Вона запитала, чи йде зараз дощ.	She asked if it was raining then.
11. Він запевнив, що дощ закінчиться до того часу, як стемніє.	He assured it would have stopped raining before dark.
12. Я був упевнений, що вона приготувала домашнє завдання і зараз грає в шахи.	I was sure she had prepared her homework and was playing chess then.
13. Ми спитали, чи знає він нашу сестру.	We asked if he knew our sister.
14. Вона веліла дітям йти спати.	She told children to go to bed.
15. Повідомили, що погода зміниться на краще.	It was reported the weather would change for the better.
16. Він відповів, що все гаразд.	He answered everything was all right.

**ЗРАЗКИ РЕЧЕНЬ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
НА АНГЛІЙСЬКУ**

1. Якщо моя сестра прийде раніше, вона допоможе вам.
2. Де ви працювали під час канікул? 3. В цій статті йдеться про діалог між державами на вищому рівні. 4. Після того як він закінчив роботу, він пішов спати. 5. Я ще не слухала

останніх вістей. 6. Яка сьогодні погода? 7. Я ніколи не думав, що він так зацікавиться музикою. 8. Ми були б дуже раді, якби він прийшов навідати нас. 9. Ви повинні мене вибачити, що я не відповіла вам раніше. 10. Коли він прочитає цю статтю, він дасть її тобі, чи не так? 11. Хіба ти не знав, що він не прийде? 12. Я чув, як двері відчинились, і побачив, як хтось зайшов до кімнати. 13. Якщо ти обіцяєш повернутися непізно, я дозволю тобі піти на прогулянку. 14. Скільки років твоєму батькові? 15. Він захоплюється читанням художніх книжок. 16. Де ти народився? 17. Я сподіваюся, що команда нашої школи виграє наступної неділі. 18. Ми склали багато екзаменів перед тим, як закінчити школу. 19. Коли Ніна зайшла до класу, я відповідав на запитання вчителя. 20. Дякуємо, що прийшли на наші збори. 21. Він почув, як міський годинник пробив 10. 22. Вона знає, коли ми приїдемо. 23. Машина нової моделі незабаром з'явиться на дорогах країни. 24. Коли він приходив, ми обговорювали наші плани. 25. Якби він прийшов учора, ми обговорили б наші плани. 26. У нього на столі цікавий журнал. 27. На столі цікавий журнал. 28. Театр розташований у центрі міста. 29. У центрі міста розташований театр. 30. На якому поверсі ваша квартира? 31. Ви коли-небудь були в Лондоні? 32. Переклад цієї статті зайняв у мене дві години. 33. Читанню яких книг ви віддаєте перевагу? 34. Коли ви звичайно приходите додому? 35. Вони збираються поїхати до Москви наприкінці тижня. 36. Вона повертається додому по понеділках пізно. 37. Я почув цю мелодію по радію. 38. Ми слухаємо радію ввечерами. 39. Ви вже були у лікаря? 40. Вони гарно провели час у неділю. 41. Їх не було цілу добу. 42. Нам подобається дивитися цікаві передачі по телевізору. 43. Він щодня дивиться телевізор. 44. Зліва від столу стоїть рояль. 45. Жаль, що ви не можете піти з нами. 46. Я слухала радію, коли ти вперше подзвонив, і ось чому я не чула дзвінка. 47. Йшов дощ, та зараз він припинився. 48. Ми живемо в цьому будинку з 1972 р. 49. Взагалі він живе в Лондоні, але зараз мешкає в Парижі. 50. Ніхто не зміг розв'язати цю задачу. 51.— Тут можна палити? — Так, прошу. — Ні, не можна. 52. Він запитав мене, чи може взяти сьогоднішню газету. 53. Батьки пишаються своїми дітьми. 54. Він перестав розмовляти, коли ми увійшли. 55. Де ти підстригся? 56. Він примусив їх сказати правду. 57. Вже дві години йде дощ. 58. Він перший прийшов сюди. 59. План обговорюється вже протягом двох годин. 60. Поїзд уже від'їде, коли група прибуде на вокзал. 61. Ми вже закінчили свою роботу, коли прийшов мій товариш. 62. Я знаю його

в дитинства. 63. Він поїхав за кордон, і я не бачив його з тих пір. 64. Невже ж ви не знаєте цього правила? 65. Хіба ми не можемо зустріти їх? 66. Ми ще не бачили цей фільм. 67. Я перекладав статтю, коли хтось постукав у двері. 68. У цей час завтра він слухатиме радіо. 69. Тут рідко йдуть дощі. 70. Якщо мій брат спатиме, коли я зателефоную, розбудить його, будь ласка. 71. Що їй обіцяли? 72. Вони прибули днями. 73. Зараз я добре чую ваш голос. 74. Він не бачив його вчора, чи не так?— Ні, бачив. 75. Цей учень знає німецьку, чи не так?— Ні, не знає. 76. Якби у мене було зараз більше вільного часу, я читав би роман, який ви дали мені вчора. 77. Коли в мене є час, я ходжу до Дніпра. 78. Якби у мене було тоді більше вільного часу, я прочитав би журнал, який ви дали мені позавчора. 79. Нехай здійсняться всі ваші мрії!

The Key

1. If my sister comes earlier, she will help you. 2. Where did you work during your holidays? 3. This article deals with a dialogue between states at the top level. 4. After finishing his work he went to bed. 5. I haven't listened to the latest news yet. 6. What is the weather like today? How is the weather today? 7. I have never thought that he would be (get, become) so interested in music. 8. We should be very glad if he came to see us. 9. You must (should, have to) excuse me my not answering you before. 10. When he reads this article he will give it to you, won't he? 11. Didn't you know that he wouldn't come? 12. I heard the door open and saw somebody enter the room. 13. If you promise not to be late, I shall let you go for a walk. 14. How old is your father? 15. He is fond of reading fiction. 16. Where were you born? 17. I hope the team of our school will win the game next Sunday. 18. We have passed many (a lot of) examinations before we finished school. 19. When Nina came into the classroom, I was answering the teacher's question. 20. Thank you for coming to our meeting. 21. We heard the town clock strike 10. 22. She knows when we shall come. 23. A new car model will soon appear on the roads of the country. 24. When he came we discussed our plans. 25. If he had come yesterday we should have discussed our plans. 26. He has an interesting magazine on his table. 27. There is an interesting magazine on the table. 28. A theatre is in the centre of the city. 29. There is a theatre in the centre of the city. 30. Which floor is your flat on? 31. Have you ever been to London? 32. It took me two hours to translate this

article. 33. What kind of books do you prefer to read? 34. When do you usually get home? 35. They are going to leave for Moscow at the week-end. 36. She returns (gets back, comes back) home late on Mondays. 37. I heard this tune on the radio. 38. We listen to the radio in the evenings. 39. Have you seen the doctor yet? 40. They had a good time (enjoyed themselves) on Sunday. 41. They were out all day and night (24 hours). 42. We like to see interesting programmes on TV. 43. He watches TV every day. 44. There is a piano to the left of the table. 45. It's a pity you can't join us. 46. I was listening to the radio when you rang the bell the first time, and that's why I did not hear you. 47. It has been raining but it has stopped now. 48. We have lived in this house since 1972. 49. Normally he lives in London but at present he is living in Paris. 50. No one could (was able to) solve the problem. 51. May I smoke here?— Yes, you may.— No, you mustn't. 52. He asked me whether he might take today's newspaper. 53. Parents are proud of their children. 54. He stopped talking when we came in. 55. Where did you have your hair cut? 56. He made them tell him the truth. 57. It has been raining for two hours. 58. He was the first to come here. 59. The plan has been discussed for two hours. 60. The train will have left by the time the group comes to the station. 61. We had already finished our work when my friend came. 62. I have known him since childhood. 63. He went abroad and I have not seen him since. 64. Don't you know this rule? 65. Can't we meet them? 66. We have not yet seen this film. 67. I was translating the article when somebody knocked at the door. 68. He will be listening to the radio this time tomorrow. 69. It seldom rains here. 70. If my brother is sleeping when I phone, wake him up, please. 71. What was she promised? 72. They arrived the other day? 73. I hear your voice well now. 74. He did not see him yesterday, did he? -Yes, he did. 75. This pupil knows German, doesn't he? -No, he doesn't. 76. If I had more free time now, I should read the novel you gave me yesterday. 77. When I have time, I go to the Dnieper. 78. If I had had more free time then, I should have read the magazine which you gave me the day before yesterday. 79. May all your dreams come true!

ЗРАЗКИ ТЕКСТІВ ДЛЯ АУДІОВАННЯ

A New Job

Andrew was to leave Blaenelly in a month. He began immediately to look for another position. He read all the advertisements in the newspapers and sent many applications to doctors who wanted an assistant, but by the end of the first week and of the second, he had received no answer to his applications. Andrew really began to worry. What was he to do? If he could not find another job, how was he to live? He had only two or three pounds, no more. He had not even bought himself a new suit since coming to Blaenelly.

Christine was not in Blaenelly now; she had gone to her aunt for the vacation, and would not return until the first week in September.

Three weeks passed and he almost lost all hope to find a job. On the evening of the thirtieth of August he met Denny in the street.

«I am rather sorry you're going, Manson», he said. «I want to tell you something. I heard this afternoon that the Aberalaw Medical Society is looking for a new assistant. It is thirty miles from here. Why don't you try?»

A few minutes later he walked home to write one more application.

Blaenelly ['bleinli] м. Блейнлі
application [ˌæplɪ'keɪʃən] заява
the Aberalaw Medical Society — товариство медичної допомоги

Chinese Vase

When I was a child I often went to see my grandmother. I thought her house was as beautiful as a palace and the garden seemed bigger than a park.

As I grew older the house and garden seemed smaller but I still loved visiting the old lady. There were so many beautiful things in the house.

Sometimes I played with the doll's house which was older than Grandmother herself; at other times I looked at books which were more interesting than my children's books at home.

I loved her pictures and the old clock, but most of all I loved a big Chinese vase which stood in the hall. It was taller than me, and I could not see inside it. I walked round and round it looking at the beautiful ladies and the birds and

flowers and trees, and grandmother often told me stories about these ladies.

When I married I took my two sons to visit their great-grand mother. They didn't like the beautiful books and the vase as I did. They preferred playing football in the garden.

Before she died, grandmother gave me the vase I loved so much. It was beautiful in our modern hall.

One day I came home from the shops. Two small boys met me at the door. They looked guilty. Paul had a ball in his hands.

«I'm as strong as George Best, Mummy, he said. «I got a goal and I broke the vase».

Philip tried to be more diplomatic than Paul. «It doesn't really matter, does it? You told us it wasn't new».

to look guilty ['gilti] — виглядати винним

George Best — Джордж Бест, відомий англійський футболіст

The Sacred Python

Many years ago a group of men went out hunting. They walked in the forest all day long. In the evening they were far from their home.

«We must sleep in the forest tonight», said their leader, «quickly look for a good place to sleep».

The hunters had to be careful. In those days there were many slave-traders all about the country. And they could attack the hunters at any moment.

Late in the evening they found a good place to sleep. After supper the hunters lay down on the ground and soon were all asleep.

When the tired men were asleep, a group of slave-traders surrounded them. They wanted to attack the sleeping men.

Suddenly something big and heavy fell on a young hunter from one of the trees.

The hunter woke up, looked down at his body and gave a terrible scream. A big python was on him!

He jumped to his feet, but his friends were already awake. In a moment they were ready to fight.

The slave-traders fired their guns. But the hunters hid behind the trees.

The fight continued for a long time. When the hunters had no more arrows, they fought with sticks and even stones.

The slave-traders could do nothing against the hunters. Some of the attackers were killed. The others had to run away.

After the fight was over, the hunters came together round their leader. The leader looked at the young man, and said:

«What made you wake up?»

«It was a python», the boy said. «It fell on me from the tree».

«It was a special sign for us», the leader said. «You can see that the python is now our friend. From this day no man, woman or child in our clan will ever kill or eat a python again».

The people who live in those places remember the words of that man to this day. If you go to their houses in the rainy season, you will find pythons. In the day-time they sleep in holes under the houses, but at night they crawl about the rooms. The people never harm the pythons and the pythons never harm the people.

python ['paɪθ(ə)n] пйтон

William Tell

Long ago the emperor of Austria wanted to make Switzerland a part of his empire, and he sent a man named Gessler to rule the people. Gessler was a tyrant. He ruled bold Swiss people with a hand of iron. But he couldn't make the brave, free people of Switzerland bow down to him when he came among them.

He tried to think of some way in which to make them feel his power in those days, as now, every town had a market place. Here the people came to buy and sell goods.

In the market place of Altdorf, a Swiss town, Gessler put up a tall pole. On the top of this pole he placed his hat. Then his soldiers went about the town shouting an order to the people: «Every man, woman or child who passes by the pole must bow to the hat to show their respect for Gessler.»

From one of the mountain homes near Altdorf there came into the market place one day a tall, strong man by the name of William Tell. He was a famous archer.

He had with him his little son, and they walked across the market place. But when they passed the pole, Tell did not bow to the hat on the pole. There were spies of Gessler in the market place and they at once reported the incident. Gessler commanded his soldiers to bring Tell to him, and Tell came, leading his little son by the hand.

«They tell me you shoot well», said the tyrant. «I shall not punish you, but you must show your skill. Let your boy stand a hundred steps from here. Place an apple on his head. You

stand here and shoot the apple from of his head with one of your arrows.».

Two of Gessler's soldiers led the boy a hundred steps away from Gessler and then placed an apple on the boy's head. Tell put the arrow in the bow then bent it slowly ready to shoot. He could look no more and shut his eyes.

The next moment a great shout rose from the crowd. The arrow hit the apple. The people shouted with joy, but Gessler was not pleased, and said in an angry voice to Tell: «You put a second arrow in your belt. Why did you do that?»

«The second arrow was for you, tyrant, if I missed my first shot», said Tell.

«Seize him!», shouted the tyrant, and his soldiers rushed forward. But the people also threw themselves upon the soldiers, and Tell shot the tyrant through the heart. Then, taking his boy by the hand, he escaped to the mountains.

Gessler ['geslə] Геслер
Altdorf ['altdɔ:f] м. Альторф
William Tell — Уильям Тель

The Flying Dutchman

Diedrich was a young Dutch lad who had no father, and did all kinds of work to earn a living for himself. He got work as a sailor on a ship going to Java. At Java he worked for a rich planter. He saved his money.

After some years he had enough money to buy a piece of land and a house. He thought of a plan and decided to carry out that plan. He sold his land and houses in Java, put the money into bags and then went on board a ship going back to Holland.

He was the only passenger on the ship. One day, when the ship was not far from the Cape of Good Hope, Diedrich sat with the captain and they talked about their early life and their plans for the future.

He told the captain his great plan. «I have made a great deal of money, which I am carrying home with me. In Amsterdam there are many poor children. I am going to build a great house and live in it, and I am going to have the biggest family in Amsterdam. I shall take only the poorest children, and they will be my sons and daughters.»

The man who steered the ship heard everything they said. He wanted that gold, and he thought how he could get it. He whispered the secret to a few other sailors.

The crew was not a good one. There were many criminals among them.

When the ship was near the Cape of Good Hope, the sailors seized the captain and Diedrich and tied them. These men threw them into the sea. Then they sailed for nearest port. But as they sailed, a horrible plague broke out on board. It was a plague that made the men terribly thirsty.

Their thirst was so great that they sailed towards the nearest port. But when they came into the port, the people saw that they had the plague and refused to let them land.

It was the same when they came to the next port, and the next. So they turned back to the ports of the East.

Then a great storm broke out and the wind drove them far out in the sea. When the wind died down, they again steered for the land. But when they were near the land, another storm broke out and the wind again drove far into the sea.

That was years and years ago. But when the ship are sailing around the Cape of Good Hope, through the fog and mist and darkness of the night they see a phantom ship sailing. Then the sailors whisper to each other: «Look! there is the Flying Dutchman!»

Diedrich [ˈdi:drih] ч. Дідріх
to earn living — заробляти на прожиток
Java [dʒa:və] — о-в Ява
to carry out a plan — здійснити план
Cape of Good Hope — мис Доброї Надії
a great deal — багато
to break out — спалахнути

Three hairs of a lion

Segab's mother died when he was eleven years old. His father married another woman. Segab didn't like her. But the woman began to love the boy very much and tried to be a good mother for him. She always made good breakfasts, dinners and suppers, but he did not eat them. She bought him many good clothes, but he did not look at them. She gave him new shoes, but he went to the river and threw the shoes into the water. When she spoke to him, he always ran away.

One day the poor woman said to Segab: «I always wanted to have a son, and now I have you, Segab. I love you very much, my dear boy».

But Segab said angrily: «I am not your son, and you are not my mother. My mother is dead. I do not love you. I will never love you».

The woman was very sorry and cried all night. In the morning she decided to go to a wise old man. She told him about Segab who didn't love her.

The old man said — I can help you. But first you must bring me three hairs of a lion.

«But how can I do this? The lion will kill me», the woman said.

«I can't answer your question. I need three hairs of a lion. Try to get them».

So the woman went out to try to get the hairs. She went far, far away from her house and came to a place where a lion lived. The lion was very big and roared angrily. He was hungry. The woman was afraid of him and ran away quickly. But the next day she came back with some meat for the lion. She put the meat not far from him and ran away.

The lion saw the meat and went to it. He ate it all very quickly.

The next day she again brought some meat for the lion and put it a little nearer. And again the lion ate it all up.

Every day the woman brought some meat for the lion, and he soon understood that the woman was his friend. He was not angry, and he didn't roar. He was happy to see her.

And one day the woman came very near to the lion and gave him the meat from her hand. At the same time she tore three hairs off his back. The lion wasn't angry. The woman ran to the old man and showed him the hairs.

«What must I do with them now?» she asked.

«Nothing», he answered. «But you know how to go near a lion, little by little, step by step. Do the same with Segab, and I'm sure he will love you».

Segab [si:gəb] ч. Ceraб

The fire on the hill

Long, long ago there was a lake of cold water in Kenya. Many animals came at night to the lake to drink some water. But people never came to the lake at night: the animals could kill and eat them.

Now, a rich man who had a beautiful daughter once said: «The young man who will go to the lake in the evening and stay in the cold water till morning, will have my daughter for his wife.»

There lived a poor young man who loved the rich man's daughter very much. He said to his mother, «I shall try to stay all night in the lake and then marry my dear girl».

«No, no», the mother said, «you are my only son!». The water in the lake is very cold, and the animals will eat you up. Don't go there!».

She cried and cried, but her son said, «Mother, don't cry, I must try. I love her so much!».

So the young man went to the girl's father. He told him that he wanted to go to the lake and stay in the cold water all night. The rich man sent his servants to a place where they could watch the young man.

When night came, the young man went to the lake and his mother followed him, but he didn't see her. There was a hill forty paces away from the place where the young man went into the water. The woman climbed up the hill and made up a fire there. The wild animals saw the fire and were afraid to go near that place.

The young man saw the fire, too. He understood that his mother was there. He thought of his mother's love, and it was easier for him to stay all night in the very cold water.

Morning came. The young man went to the rich man's house. The rich man saw him and said, «my servants say that there was a fire on the hill forty paces from the lake. It warmed you, and that is why you could stay all night in the water. So you can't marry my daughter. Good-bye».

The young man was very angry. He went to the judge. «Well», the judge said, «this is a very simple case».

The next morning the young man with his mother and the rich man with his servants came before the judge. There were many people there who wanted to hear the case.

The judge asked for a pot of cold water. Then he walked forty paces from the pot and made a fire. «Now», he said, «we shall wait a little until the water is warm». The people cried, «But the fire is so far away, it can't warm the water in the pot». Then the judge said, «and how could that young man warm himself at a fire forty paces away?» So the case was over, and the young man married the rich man's daughter. They lived happily for many years.

Kenya [ˈki:njə] Кенія

The Bridge

Peter's parents died when he was a child of 5. He was brought up by his grandmother who took great care of the child and did her best to make him happy.

When Peter left school it was decided that he should start working as by that time his grandmother had become an old

woman and it was difficult for her to work. Peter's grandmother thought that he should master some trade and at the same time study at an evening faculty. That was why she suggested that he should go to Siberia where they had some acquaintances who could help Peter to begin a new life. Though Peter agreed to her proposal, he did it without any enthusiasm as he was shy by nature and he couldn't imagine his life without his grandmother.

A few days before his departure Peter made up his mind to see all the places where he had spent his childhood. So he took his bicycle and soon found himself far from his native village. Suddenly he saw another cyclist in the distance. He decided to overtake the cyclist and rode faster. Soon he could see that the cyclist was a young girl. As soon as the girl noticed Peter she increased her speed as she didn't want Peter to catch up with her. Suddenly Peter remembered that a few yards ahead of them there was no road as the bridge across the river was under repairs. Peter realized that the girl would run a terrible risk in case she tried to cross the bridge. He cried out to her to stop, but it was too late. The girl had reached the bridge and at once Peter saw her lose her balance and fall into the water together with her bicycle. When Peter rode up he saw the girl holding on to a pile standing in the water. Without a moment's hesitation he jumped into the water as he wanted to help the girl. The current under the bridge was very strong and Peter had to swim against it. At last he swam up to the pile and saw the girl's frightened eyes looking at him with hope. «Can you swim?» asked Peter but the girl shook her head.

Peter ordered the girl to hold on to his neck and they both started for the bank. It was very difficult for Peter to swim with such a burden and at moments it seemed to him that he could not stand the strain and that they both would be drowned. When they reached the bank, Peter was so tired that he could hardly breathe. When he came to himself he saw the girl looking at him with admiration.

«You are a real hero», she said. «You are the bravest boy I've ever met», and she meant every word she said. And it was at that moment that Peter felt a great confidence in himself. He was afraid of nothing now, he was able to overcome any difficulty and he was ashamed now for the Peter who only a few hours before had been afraid to leave his grandmother and begin a new life.

СЛОВНИК

Умовні скорочення

Англійські

a(dj) — adjective прикметник
adv — adverb прислівник
cj — conjunction сполучник
int — interjection вигук
n — noun іменник
num — numeral числівник
part — particle частка
pl — plural множина
p. p. — past participle дієприкметник минулого часу
predic — predicative предикативне вживання прикметника
prep — preposition прийменник
sing — singular однина
v — verb дієслово

Українські

амер. — американізм
грам. — грамати́ка

дієсл. — дієслово
ел. — електротехніка
ж. — жіноче ім'я
ж. р. — жіночий рід
заст. — застаріле слово
збірн. — у збірному значенні
і т. ін. — і таке інше
м. — місто
майб. ч. — майбутній час
мин. ч. — минулий час
мн. ж. — множина
одн. — однина
ос. — особа
поет. — поетичне слово
розм. — розмовне слово
скор. — скорочено
теп. ч. — теперішній час
укр. — український
ч. — чоловіче (ім'я)
ч. р. — чоловічий рід

А

a [eɪ, ə] *неозначений артикль (перед словами, що починаються приголосними і йотованими звуками)*
abbey ['æbi] *n* абатство
abbreviation [ə,brɪːvi'eɪʃn] *n* скорочення
able ['eɪbl] *adj* здібний; здатний
about [ə'baʊt] *adv* близько, коло, поруч
above [ə'baʊ] *adv* 1) вгорі, нагорі; 2) вгору
abroad [ə'brɔ:d] *adv* за кордоном
accurate ['ækjʊrɪt] *adj* точний, правильний
across [ə'krɒs] *adv* 1) уперек; 2) на (по) той бік
active ['æktɪv] *adj* активний, дійовий
actually ['æktʃʊəli] *adv* насправді, фактично; тепер
ad [æd] *скор.* від advertisement
adjective ['ædʒɪktɪv] *n* прикметник
administratively [əd'mɪnɪstrətɪvli] *adv* адміністративно
advance [əd'vɑ:ns] *n* рух уперед; успіх, прогрес
adverb ['ædvə:b] *n* прислівник
adverbial ['ædvə:biəl] *adj* прислівниковий
advertisement [əd'vetɪsmənt] *n* оголошення; реклама
advice [əd'vaɪs] *n* порада

affair [ə'feə] *n* справа, діло
 afford [ə'fɔ:d] *v* мати змогу зробити; дозволити собі
 afraid [ə'freɪd] *adj* аляканий, сповнений страху
 Africa ['æfrɪkə] Африка
 after [ɑ:ftə] *adv* потім; пізніше; *prep* після; за, згідно з
 afternoon [ˌɑ:ftə'nu:n] *n* час після полудня
 again [ə'geɪn, ə'gen] *adv* знову
 against [ə'geɪnst] *prep* проти; біля; по; об
 agreement [ˌə'ɡri:mənt] *n* згода; угода, договір
 ail [eɪl] *v* нездужати, хворіти; завдавати болю
 air [eə] *n* повітря, атмосфера
 aircraft ['eəkra:ft] *n* літак; авіація
 all {ɔ:l} *pron, adj* увесь, уся, усе; всякий, будь-який
 allow [ə'laʊ] *v* дозволяти, давати, допускати
 ally ['ælaɪ] *n* союзник, спільник; [e'laɪ] *v* об'єднувати(ся)
 along [ə'lɒŋ] *prep, adv* по, уздовж (по); далі, уперед
 also [ˌɔ:lsoʊ] *adv* теж, також
 alternative [ɔ:l'tɜ:nətɪv] *n* альтернатива, вибір
 always [ˌɔ:lweɪs] *adv* завжди
 am [æm, əm] *v* 1-а особа однини теперішнього часу від *be*
 American [ə'merɪkən] *adj* американський; американець
 among [ə'mʌŋ] *prep* між, серед
 amuse [ə'mju:z] *v* бавити, розважати
 amusing [ə'mju:zɪŋ] *adj* забавний, смішний
 an [ən] *неозначений артикль (перед словами, що починаються з голосної)*
 and [ænd, ənd] *conj* і, й, та; а, але, та
 angry ['æŋɡrɪ] *adj* сердитий; лютий
 animal ['ænɪml] *n* тварина; звір; тваринний
 another [ə'nʌðə] *pron* інший; ще один
 answer ['ɑ:nsə] *n* відповідь; *v* відповідати
 any [eni] *pron* якийсь, який-небудь; ніякий, жодний
 anybody [ˌeni,bɒdi] *pron, n* хтось, хто-небудь; ніхто, будь-хто
 anyone [ˌeniwʌn] *див. anybody* (хтось, ніхто; будь-хто)
 anything [ˌeniθɪŋ] *pron* щось, нічого, усе, що завгодно
 appear [ə'piə] *v* з'являтися, показуватися
 apple ['æpl] *n* яблуко
 appoint [ə'pɔɪnt] *v* призначати, умовлятися
 April ['eɪprɪl] *n* квітень; *adj* квітневий
 are [ɑ:] 2-а особа однини і множини теперішнього часу від *be*
 area ['eəriə] *n* площа
 argue ['ɑ:gju:] *v* сперечатися; доводити
 arise [ə'raɪz] *v* виникати, з'являтися
 arm [ɑ:m] *n* рука
 arose [ə'rouz] *past від arise* (виникати)
 around [ə'raʊnd] *adv* навколо, навкруги
 arrive [ə'raɪv] *v* приїздити, приходити, наставати
 art [ɑ:t] *n* мистецтво
 article ['ɑ:tɪkl] *n* стаття, артикль
 as [æz, əz] *pron* який, що
 aside [ə'saɪd] *adv* убік, осторонь
 ask [ɑ:sk] *v* питати, просити
 at [æt, ət] *prep* біля, у; на, при
 ate [et] *амер. [eɪt] past від eat*
 Atlantic [ət'læntɪk] *adj* атлантичний
 attempt [ə'tempt] *n* спроба; замах; *v* пробувати
 attribute [ˌætrɪbjʊ:t] *n* означення
 auto [ˌɔ:təʊ] *n* скор. від *automobile*

automobile [ˈɔ:təmeɪbəl] *n* автомобіль
awake [əˈweɪk] *v* 1) прокидатися; 2) будити
away [əˈweɪ] *adv* геть, далеко
awoke [əˈwəʊk] *past i p. p.* від awake

В

back [bæk] *n* спина
bad [bæd] *adj* поганий, недоброякісний
badly [bædli] *adv* погано, жакливо
baker [ˈbeɪkə] *n* пекар
bank [bæŋk] *n* банк
barn [bɑ:n] *n* комора, сарай
be [bi:, bi] *v* 1) бути, 2) жити
bear [beə] 1) *n* ведмідь; 2) *v* родити, носити
beast [bi:st] *n* звір, тварина
beat [bi:t] *v* бити; *n* удар
beaten [ˈbi:tən] *p. p.* від beat; *adj* битий, змучений
beautiful [ˈbju:tɪfʊl] *adj* красивий, вродливий
became [biˈkeɪm] *past i d* become
because [biˈkɔ:z] *conj* тому що, бо
become [biˈkʌm] *v* ставати, робитися
bed [bed] *n* ліжка, постіль
bee [bi:] *n* бджола
beef [bi:f] *n* яловичина
been [bi:n] *p. p.* від be
beer [biə] *n* пиво
before [biˈfɔ:] *prep* перед, до; *conj* раніше
began [biˈgæn] *past i d* begin
begin [biˈgɪn] *v* починати(ся)
begun [biˈgʌn] *p. p.* від begin
behind [biˈhaɪnd] *prep* за, позаду; після
being [ˈbi:ɪŋ] *n* буття, існування
believe [biˈli:v] *v* вірити, думати, вважати
belong [biˈlɒŋ] *v* належати
below [biˈləʊ] *prep, adv* під, нижче; внизу; вниз
bend [bend] *v* згинати(ся), нахилити(ся)
bent [bent] 1) схильність, нахил; 2) *past i p. p.* від bend
Berlin [bəˈlɪn] *m.* Берлін
beside [biˈsaɪd] *prep* поруч (з), коло, біля
besides [biˈsaɪdz] *adv* крім того; *prep* крім
best [best] *adj* найкращий
bet [bet] *n* заклад, парі; *v* битися об заклад
better [ˈbetə] *adj* кращий, вищий
between [biˈwi:n] *adv, prep* між, поміж
bicycle [ˈbaɪsɪkl] *n* велосипед; *v* їздити на велосипеді
big [bɪg] *adj* великий, поважний
Billy [ˈbɪli] *ч.* Біллі
bind [ˈbaɪnd] *v* зв'язувати, перев'язувати
Birmingham [ˈbɜ:mɪŋgəm] *m.* Бірмінгем
birth [ˈbɜ:θ] *n* народження
bit [bɪt] 1) *past i p. p.* від bite 2) *n* кусок, шматок
bite [baɪt] *v* кусати(ся); ялювати
bitten [ˈbɪtən] *p. p.* від bite
black [blæk] *adj* чорний, темний, похмурий
blackish [ˈblækɪʃ] *adj* чорнуватий
bleed [bli:d] *v* кровоточити; стікати кров'ю

blew [blu:] *past від blow*
 blow [blou] *v* дути; *n* удар
 blown [bloun] *p. p. від blow*
 blue [blu:] *adj* синій, блакитний
 boat ['bout] *n* човен, шлюпка
 Bobby ['bobi] *n розм.* полісмен
 body ['bɒdi] *n* тіло
 bond [bɒnd] *n* зв'язок
 bone [bəʊn] *n* кістка
 book [buk] *n* книга
 boot [bu:t] *n* черевик
 border ['bɔ:də] *n* кордон, край
 bore [bɔ:] *past від bear*
 born [bɔ:n] *adj* народжений, природжений
 borne [bɔ:n] *p. p. від bear*
 both [bəʊθ] *pron* обидва
 bought [bɔ:t] *past i p. p. від buy*
 bound ['baʊnd] *n* межа, границя
 box [bɒks] *n* коробка, ящик
 boy [bɔi] *n* хлопчик, хлопець
 bread [bred] *n* хліб
 break ['breik] *v* ламати(ся), розбивати(ся)
 breakfast ['brekfəst] *n* сніданок
 breath [breθ] *n* дихання, подув
 breeches ['bri:tʃiz] *n pl* штани, бриджі
 breed ['bri:d] *v* виводити, розводити
 brick ['brɪk] *n* цеглина; цегла; *v* класти цеглу
 bridge [brɪdʒ] *n* міст; *v* з'єднувати мостом
 Brighton [braɪt(ə)n] *n.* Брайтон
 bring [brɪŋ] *v* приносити, приводити
 Britain ['brɪt(ə)n] Англія
 British ['brɪtɪʃ] *adj* британський
 broadcast ['brɔ:dka:st] *n* радіопередача
 broaden ['brɔ:dn] *v* розширювати(ся)
 broke [brəʊk] 1) *past від break*; 2) *adj* розорений, без грошей
 broken ['brəʊkn] *adj* переривчастий, уривчастий; *p. p. від break*
 brother ['brʌðə] *n* брат
 brought [brɔ:t] *past i p. p. від bring*
 brown [braʊn] *adj* коричневий; смуглявий
 build ['bɪld] *v* будувати, споруджувати
 building ['bɪldɪŋ] *n* будинок, будівля
 built [bɪlt] *past i p. p. від build*
 bull [bul] *n* бик
 bulldog ['bʊldɒg] *n* бульдог
 bundle ['bʌndl] *n* клунок, в'язка; пакунок
 burn [bɜ:n] *v* палити, горіти
 burned [bɜ:nd] *adj* палений
 burning ['bɜ:nɪŋ] *adj* гарячий; некучий
 burnt [bɜ:nt] *past i p. p. від burn*
 burst [bɜ:st] *v* лопаги(ся), вибухати
 bus [bʌs] *n* автобус
 bush [bʊʃ] *n* кущ, чагарник
 business ['bɪznɪs] *n* справа, заняття
 busy ['bɪzi] *adj* зайнятий; діяльний
 but [bʌt] *conj* крім, але, проте
 buy [baɪ] *v* купувати
 by [baɪ] *prep* при, біля, коло, згідно з

С

cabinet ['kæbɪnɪt] *n* застлана шафа;
 call ['kɔ:l] *v* лукати, звати
 Cambridge ['kæmbrɪdʒ] *m.* Кембрідж
 same ['seɪm] *past eid* some
 can [kæn] *motti*, *уміти*
 Canada ['kænədə] Канада
 cancel ['kænsəl] *v* викреслювати; анулювати
 capital ['kæpɪtəl] *n* столиця
 car [kɑ:] *n* автомобіль
 Cardiff ['kɑ:di:] *m.* Кардіф
 cardinal ['kɑ:di:nəl] *грам.* кількісний числівник
 careless ['keəlis] *adj* недбайливий, безтурботний
 case [keɪs] *n* випадок; обставина
 cast [kɑ:st] *v* кидати, скидати
 catch [kætʃ] *v* ловити; спіймати
 cathedral [kə'ti:drəl] *n* собор
 cattle ['kætl] *n* велика рогата худоба
 caught [kɔ:t] *past i p. p. eid* catch
 central ['sentrəl] *adj* центральний; основний
 centre ['sentə] *n* центр; середина
 certain [ɪ'se:ɪn] *adj* певний, відомий
 chair ['tʃeə] *n* стілець
 chairman [ˈtʃeəmən] *n* голова (зборів і т. ін.)
 change [tʃeɪndʒ] 1) *n* зміна; 2) *v* змінювати(ся)
 changeable [ˈtʃeɪndʒəbl] *adj* мінливий; несталий
 channel [ˈtʃænl] *n* протока, канал
 chatter [ˈtʃætə] *v* розмовляти, щебетати
 check [tʃek] *n* контроль, перевірка
 chemical [ˈkemɪkəl] *adj* хімічний
 chess [tʃes] *n* шахи
 chief [tʃi:f] *n* голова; начальник; *adj* головний; основний
 child [tʃaɪld] *n* дитина
 childhood [ˈtʃaɪldhʊd] *n* дитинство
 children [ˈtʃɪldrən] *pl eid* child
 choose [tʃu:z] *v* вибрати; відбрати
 chose [tʃəʊz] *past eid* choose
 chosen [ˈtʃəʊzn] *p. p. eid* choose
 church [tʃɜ:tʃ] *n* церква
 cinema [ˈsɪnɪmə] *n* кіно
 circus [ˈsɜ:kəs] *n* цирк; арена
 city [ˈsɪti] *n* (велике) місто
 clarify [ˈklærɪfaɪ] *v* очищати(ся); робити(ся) прозорим
 class [kla:s] *n* клас; заняття
 clear [kliə] *adj* чистий; ясний; прозорий
 clearly [kliəli] *adv* чисто; ясно; прозоро
 clever [ˈklevə] *adj* розумний, здібний, вправний
 climate [ˈklaɪmɪt] *n* клімат
 clock [ˈklɒk] *n* годинник
 cloth [klɒθ] *n* тканина; полотно
 clothe [ˈkloʊð] *v* вдягати, вбирати, покривати
 clothes [ˈkloʊðz] *n* одяг, убрання; білизна
 cloud [klaʊd] *n* хмара; *v* хмаритися
 club [klʌb] 1) *n* кий, палиця; 2) клуб
 coal [ˈkəʊl] *n* (кам'яне) вугілля
 coast [ˈkəʊst] *n* узбережжя

coat [ˈkəʊt] *n* верхній одяг; пальто
 cold [ˈkəʊld] *adj* холодний; байдужий
 collection [kəˈleɪʃn] *n* колекція; збірник
 colour [ˈkʌlə] *n* колір; фарба
 colt [kəʊlt] *n* лоша
 column [ˈkɒləm] *n* колона; стовп(чик)
 come [kʌm] *v* приходити; приїжджати
 comfortable [ˈkɒmfɪəbəl] *adj* зручний, комфортабельний
 common [ˈkɒmən] *adj* загальний; спільний
 compare [kəmˈpeə] *v* порівнювати
 comparison [kəmˈpærɪsn] *n* порівняння
 competition [ˌkɒmpɪˈtɪʃn] *n* змагання; конкурс
 composite [ˈkɒmpəzɪt] *adj* складений, складний
 compound [ˈkɒmpaʊnd] *adj* складений, складний
 computer [kəmˈpjʊ:tə] *n* комп'ютер, ЕОМ
 concert [ˈkɒnsət] *n* концерт
 conclusion [kənˈklu:ʒn] *n* висновок
 conditional [kənˈdɪʃnəl] *adj* умовний
 conjunction [kənˈdʒʌŋkʃn] *n* з'єднання; зв'язок
 connect [kəˈnekt] *v* з'єднувати(ся); сполучати(ся)
 connection [kəˈnekʃn] *n* зв'язок; сполучення
 consider [kəˈnsɪdə] *v* розглядати, обдумувати; вважати
 consist of [kənˈsɪst] *v* складатися (з)
 consume [kənˈsjʊ:m] *v* споживати
 contain [kənˈteɪn] *v* містити (*в собі*)
 continuous [kənˈtɪnjuəs] *adj* безперервний; тривалий
 cooperation [kəʊˌɒpəˈreɪʃn] *n* співробітництво
 copy [ˈkɒpi] *n* копія, примірник
 corn [ˈkɔ:n] *n* зерно; пшениця
 corner [ˈkɔ:nə] *n* кут, куток
 correct [kəˈrekt] *adj* правильний, точний
 cost [kɒst] *v* коштувати; *n* вартість; ціна
 could [kʊd] *past* *vid* can
 count [kaʊnt] *v* рахувати, гадати
 countable [kaʊntəbəl] *adj* грам. обчислюваний (*іменник*)
 country [ˈkʌntri] *n* країна, батьківщина
 countryside [ˈkʌntriˈsaɪd] *n* сільська місцевість
 county [ˈkaʊnti] *n* графство; округ (у США)
 course [kɔ:s] *n* курс, напрям; курс (*лекцій*)
 cover [ˈkʌvə] *v* вкривати; ховати
 cow [kaʊ] *n* корова
 cradle [ˈkreɪdl] *n* коляска
 cream [ˈkri:m] *n* вершки; крем
 create [kriːˈeɪt] *v* творити, утворювати
 Crimea [kraɪˈmiə] Крим
 cross [krɒs] 1) *n* хрест; 2) *v* перетинати
 crown [kraʊn] *n* корона, вінець
 crunch [krʌntʃ] *v* гризти з хрустом; хрустіти
 cry [kraɪ] *v* кричати
 culture [ˈkʌltʃə] *n* культура
 cup [kʌp] *n* чашка; кубок
 cut [kʌt] *v* різати; рубати

D

daily [ˈdeɪli] *n* щоденна газета; *adj* щоденний
 dance [ˈdɑ:ns] *n* танець; *v* танцювати
 dare [deə] *v* сміти; наважуватися

dark ['dɑ:k] *adj* темний
 dawn [da:n] *n* світанок, ранкова зоря
 day [deɪ] *n* день
 dead [ded] *adj* мертвий, неживий
 deal [di:l] *v* поводитися, обходитися; *n* деяка кількість
 dealt [delt] *past i p. p. від deal*
 dear [diə] *adj* дорогий, любий
 definite ['defɪnɪt] *adj* певний, означений
 degree [di'grɪ:] *n* ступінь; градус
 delay [di'leɪ] *n* затримка; зволікання
 delight [di'laɪt] *n* захоплення; насолода
 demonstrate ['demənstreɪt] *v* демонструвати
 department [di'pɑ:tmənt] *n* відділ
 derive [di'raɪv] *v* одержувати, діставати
 destroy [dis'troɪ] *v* руйнувати; знищувати
 develop [di'veləp] *v* розвивати(ся)
 development [di'veləpmənt] *n* розвиток
 device [di'veɪs] *n* прилад
 dialogue ['daɪələg] *n* діалог
 dictionary ['dɪkʃənri] *n* словник
 did [dɪd] *past від do*
 die [daɪ] *v* умирати
 different ['dɪfrənt] *adj* різний, відмінний
 difficult ['dɪfɪklt] *adj* важкий, тяжкий
 dig [dɪg] *v* копати, рити
 dinner ['dɪnə] *n* обід
 dirty ['dɜ:ti] *adj* брудний, нечистий
 disarm [dis'a:m] *v* обеззброювати
 discharge [dis'tʃɑ:dʒ] *v* розвантажувати
 disjunctive [dis'dʒʌŋktɪv] *adj* роз'єднувальний
 dislike [dis'laɪk] *v* не любити, відчувати антипатію
 distance ['dɪstəns] *n* відстань; дистанція
 district ['dɪstrɪkt] *n* район, округ
 divide [di'vaɪd] *v* ділити, поділяти
 Dnieper [d'ni:pə] *p.* Дніпро
 do [du:] *v* робити, чинити
 doctor ['dɒktə] *n* лікар, доктор
 document ['dɒkjumənt] *n* документ
 does [dʌz, dəz] *3-я особа однини теп. ч. від do*
 dog [dɒg] *n* собака
 done [dʌn] *p. p. від do*
 door [dɔ:] *n* двері
 doubledecker ['dʌbl'de:kə] *n* двоповерховий автобус
 down [daʊn] *adj* вниз, внизу
 dozen ['dʌzn] *n* дюжина
 drag [dræg] *v* тягти(ся); волочити(ся)
 dramatic [drə'mætɪk] *adj* драматичний
 drank [dræŋk] *past від drink*
 draw [drɔ:] 1. *v* тягти; 2. *v* креслити
 drawn [drɔ:n] *p. p. від draw*
 dream [dri:m] *n* сон, мрія; *v* бачити сон
 dreamt [dremt] *past i p. p. від dream*
 dress [dres] *v* вдягати(ся); прикрашати
 drew [dru:] *past від draw*
 drink [drɪŋk] *v* пити; *n* напій
 drive [draɪv] *v* водити
 driven [drɪvn] *p. p. від drive*

driver ['draivə] *n* шофер, водій
drop ['drɒp] *n* крапля
drove [draʊv] *past* *vi*d drive
drunk ['drʌŋk] *p. p. vi*d drink
dry ['draɪ] *adj* сухий; висохлий
dug [dʌg] *past i p. p. vi*d dig
dwell ['dwell] *v* жити, мешкати
dwelt [dwelt] *past i p. p. vi*d dwell

E

each [i:tʃ] *adj, pron* кожний
ear [iə] *n* вухо, слух
early ['ɜ:li] *adj* ранній; *adv* рано, завчасно
earth [ɜ:θ] *n* зсмя; земна куля
easily ['i:zili] *adv* легко, вільно
east [i:st] *n* схід
eastern ['i:stən] *adj* східний
easy ['i:zi] *adj* легкий, неважкий
eat [i:t] *v* їсти; *n* їжа
eaten ['i:tn] *p. p. vi*d eat
Edinburgh ['edinbərə] *m.* Едінбург
eight ['eɪt] *num.* вісім
eighteen ['ei'ti:n] *num.* вісімнадцять
eighteenth ['ei'ti:nθ] *num.* вісімнадцятий
eighth ['eɪθ] *num.* восьмий
eightieth ['eitiθ] *num.* вісімдесятий
eighty ['eiti] *num.* вісімдесят
elect [i'lekt] *v* обирати; вибирати
electric [i'lektrik] *a* електричний
electrical [i'lektrikl] *a* електричний
electromagnet [ilektrə'mæɡnɪt] *n* електромагніт
electronic [i'lekt'rɒnɪk] *a* електричний
elegant ['elɪɡənt] *a* вишуканий; елегантний
eleven [i'levn] *num.* одинадцять
eleventh [i'levnθ] *num.* одинадцятий
end [end] *n* кінець; край; закінчення
engine ['endʒɪn] *n* машина, двигун
engineer [endʒi'niə] *n* інженер; механік
England ['ɪŋɡlənd] Англія
English ['ɪŋɡlɪʃ] *a* англійський
enjoy [in'dʒɔɪ] *v* зазнавати втіхи (насолоди)
entertainment [entə'teɪnmənt] *n* розвага; вечірка
envelop [in'veləp] *v* обгортати; обкутувати
episode ['epɪsəʊd] *n* епізод
equivalent [i'kwɪvələnt] *a* еквівалентний, рівноцінний
even [i'ven] *a* рівний, гладенький
evening [i'vɪnɪŋ] *n* вечір; вечірка
event [i'vent] *n* подія; випадок
ever ['evə] *adv* коли-небудь, будь-коли
every ['evri] *a* кожний; усякий
everybody ['evrɪbɒdi] *pron* кожний; усі
everyone ['evriwʌn] *pron* кожний; усі
everything ['evriθɪŋ] *pron* усе;
everywhere ['evriweə] *adv* усюди, скрізь
example [ɪg'zɑ:mpl] *n* приклад; зразок
exercise ['eksəsaɪz] *n* вправа, тренування
experience [ɪks'pɪəriəns] *n* досвід

export [eks'pɔ:t] *v* вивозити, експортувати ['eks'pɔ:t] вивіз, експорт
extract ['eks'trækt] *n* витяг (з книги)
eye ['ai] *n* око

F

face [feis] *n* обличчя, лице
fact [fækt] *n* факт; подія
factory ['fæktəri] *n* фабрика; завод
fall [fɔ:l] 1. *v* падати, спускати(ся); 2. *n* амер. осінь
fallen ['fɔ:lən] *p. p.* від fall
family ['fæmili] *n* родина, сім'я
famous ['feiməs] *adj* славетний, відомий
far ['fa:] *adv* далеко
farewell ['fæswel] *int* прощай(те)!; *n* прощання
farther ['fa:ðə] *adv* далі; більш віддалений
fashion ['fæʃn] *n* мода
fashionable ['fæʃnəbl] *adj* модний
fast [fa:st] *adv* міцний, твердий; швидкий
father ['fa:ðə] *n* батько
fault ['fɔ:lt] *n* вада
feature ['fi:tʃə] *n* риса, ознака
fed [fed] *past i p. p.* від feed
fee [fi:] *n* плата, гонорар
feed ['fi:d] *v* харчувати(ся); жити(ся)
feel [fi:l] *v* почувати, відчувати
feet [fi:t] *pl* від foot
fell [fel] *past* від fall
felt [felt] *past i p. p.* від feel
fetch ['fetʃ] *v* сходити і принести (привести)
few [fju:] *adj* мало, небагато
field ['fi:ld] *n* поле
fifteen ['fi:f'ti:n] *num* п'ятнадцять
fifteenth ['fi:f'ti:nθ] *num* п'ятнадцятий
fifth [fifθ] *num* п'ятий
fiftieth ['fiftiθ] *num* п'ятдесятий
fifty ['fifti] *num* п'ятдесят
fight ['fait] *n* боротьба; бій
figure ['figə] *n* цифра; фігура; малюнок
film ['film] *n* улівка; фільм
financial [faɪ'nænsiəl] *adj* фінансовий
find [faɪnd] *v* знаходити; виявляти
fine [faɪn] 1. *n* штраф; *v* штрафувати; 2. *adj* чудовий
finish ['fɪniʃ] *v* кінчати(ся); припиняти(ся); *n* закінчення, кінець
fire ['faɪə] *n* вогонь; полум'я
first ['fɜ:st] *num* перший
fishery ['fɪʃəri] *n* рибний промисел
five [faɪv] *num* п'ять
flag [flæg] *n* прапор
flame [fleɪm] *n* полум'я; *v* палати
flat [flæt] 1. *n* квартира; 2. *adj* плоский, рівний
fleet [fli:t] *n* флот, флотилія
flew [flu:] *past* від fly
floor ['flɔ:] *n* підлога; поверх
flow [fləʊ] *v* текти; лити(ся)
flower ['flaʊə] *n* квітка; цвітіння
frown [fraʊn] *p. p.* від fly
fluently ['flu:əntli] *adv* плавно, вільно (про мову)

fly [flai] 1. *n* муха; 2. *v* літати, летіти
 folk [fouk] *n* народ; люди; *adj* народний
 follow ['fɒləu] *v* йти; наслідувати
 following ['fɒləuɪŋ] *adj* наступний
 fond [fɒnd] *adj* люблячий; ніжний
 foot [fʊt] *n* нога, ступня
 footstep ['fʊtstep] *n* слід, хода
 for [fɔ:] *prep* протягом; на; у; до
 forbid [fə'baɪd] *past* *vid* forbid
 forbade [fə'beɪd] *past* *vid* forbid
 forbid [fə'baɪd] *v* забороняти, не дозволяти
 forbidden [fə'baɪdn] *p. p. vid* forbid
 forecast [fɔ:'kɑ:st] *v* передбачати, завбачати
 forehead ['fɔ:ri:d] *n* лоб
 foreign ['fɔ:ri:n] *adj* іноземний
 foresaw [fɔ:'sɔ:] *past* *vid* foresee
 foresee [fɔ:'si:] *v* передбачати
 foreseen [fɔ:'si:n] *p. p. vid* foresee
 forgave [fə'geɪv] *past* *vid* forgive
 forget [fə'get] *v* забувати
 forgive [fə'gɪv] *v* прощати
 forgiven [fə'gɪvn] *past* *vid* forget
 forgot [fə'gɒt] *past* *vid* forget
 forgotten [fə'gɒtn] *p. p. vid* forget
 formally ['fɔ:məli] *adv* формально
 fortieth [fɔ:'ti:θ] *num* сороковий
 forty [fɔ:'ti] *num* сорок
 fought [fɔ:t] *past* *i p. p. vid* fight
 found [faʊnd] *past* *i p. p. vid* find; *v* закладати, засновувати
 fountain ['faʊntɪn] *n* фонтан; джерело
 four [fɔ:] *n* чотири; четвірка
 fourteen [fɔ:'ti:n] *num* чотирнадцять
 fourteenth [fɔ:'ti:nθ] *num* чотирнадцятий
 fourth [fɔ:θ] *num* четвертий; *n* чверть
 forty [fɔ:'ti] *num* сорок
 frankly ['fræŋkli] *adv* щиро, відверто
 freedom ['fri:dəm] *n* свобода, воля
 freeze [fri:z] *v* морозити; заморожувати
 French [frentʃ] *a* французький; *n* французька мова
 friend [frend] *n* друг, приятель
 friendly ['frendli] *a* дружній; приятельський
 friendship ['frendʃɪp] *n* дружба
 from [frɒm] *prep* від, з, із
 front [frʌnt] *n* фасад, перед; *a* передній
 frosty ['frɒsti] *a* морозний
 froze [frəʊz] *past* *vid* freeze
 frozen ['frəʊzn] *p. p. vid* freeze; *a* замерзлий
 funny ['fʌni] *a* смішний, втішний
 furniture ['fɜ:nɪtʃə] *n* меблі, обстановка
 further ['fɜ:ðə] *adv* далі; потім; *a* дальший
 future ['fju:tʃə] *a* майбутній; *n* майбутнє

G

gallery ['gæləri] *n* галерея
 garden ['gɑ:dn] *n* сад
 gave [geɪv] *past* *vid* give

general ['dʒenərəl] *a* загальний; звичайний
 generator ['dʒenəreɪtə] *n* техн. генератор
 German ['dʒɜ:mən] *a* німецький; *n* німецька мова
 gerund ['dʒerənd] *n* грам. герундій
 get [get] *v* діставати, одержувати; добиратися
 girl [gɜ:l] *n* дівчинка; дівчина
 give [gɪv] *v* давати; віддавати; дарувати
 given ['gɪvən] *p. p. від give; adj* даний, подарований
 glad [glæd] *adj* задоволений, радий, веселий
 Glasgow ['glɑ:sgou] *m.* Глазго
 glass ['glɑ:s] *n* скло; скляний посуд; склянка
 go [gou] *v* йти, їхати; від'їжджати
 gone [gɒn] *p. p. від go*
 good [gud] *adj* добрий, гарний, хороший
 goods [gudz] *n* речі, майно, товар
 got [got] *past i p. p. від get*
 gotten ['gɒtn] *амер. p. p. від get*
 government ['gʌvnmənt] *n* уряд
 graduate (*from*) [grædʒueɪt] *v* закінчувати вищий навчальний заклад
 grammar ['græmə] *n* граматика
 great [greɪt] *adj* великий, величний; чудовий
 Greek [gri:k] *adj* грецький; *n* грецька мова
 green [gri:n] *adj* зелений; весілий
 grew [gru:] *past від grow*
 grow ['grou] *v* рости; збільшуватися
 grown [groun] *p. p. від grow*
 guess [ges] *v* припускати; здогадуватися

Н

had [hæd] *past i p. p. від have*
 Hague [heɪg] *m.* Гаага
 hail [heɪl] *n* оклик; вітання; *v* вітати
 hair [heə] *n* волосся
 hall [hɔ:l] *n* зал, передпокій
 hammer ['hæmə] *n* молоток; молот; *v* забивати
 hand [hænd] *n* рука
 hang [hæŋ] *v* вішати, підвішувати
 happen ['hæpən] *v* траплятися, ставатися
 happily ['hæpɪli] *adv* щасливо; вдало
 happiness ['hæpɪnɪs] *n* щастя
 happy ['hæpi] *adj* щасливий; вдалий
 harbour ['hɑ:bə] *n* гавань, порт; притулок
 hard ['hɑ:d] *adj* твердий; жорсткий
 hat [hæt] *n* кашелюх
 hate ['heit] *n* ненависть; *v* ненавидіти
 hath [hæθ] *заст. поет has*
 have [hæv] *v* мати; мусити
 he [hi:, hi] *pron* він
 head [hed] *n* голова; людина
 healthy ['helθi] *adj* здоровий
 hear [hiə] *v* чути; слухати, вислуховувати
 heard [hɜ:d] *past i p. p. від hear*
 heart [hɑ:t] *n* серце; душа
 heavily ['hevɪli] *adv* важко
 heavy ['hevi] *adj* важкий; багатий (про урожай)
 held [held] *past i p. p. від hold*

help [help] *v* допомагати, сприяти
 her [hə:] *pron* її, їй; свій
 here [hiə] *adv* тут; сюди; ось
 hers [hə:z] *pron* її; свій
 herself [hə:'self] *pron* 3-я ос. одн. ж. р. себе
 hid [hid] *past t p. p.* від hide
 hidden ['hidn] *p. p.* від hide
 hide [haid] *v* ховати(ся); переховувати(ся)
 high [hai] *adj* високий
 highland ['haɪlənd] *n* нагір'я; гірська країна
 highly ['haɪli] *adv* дуже, надзвичайно
 hill [hil] *n* горб; пагорб
 him [him] *pron* його; йому
 himself [him'self] *3-я ос. одн. ч. р. себе*
 hint [hint] *n* натяк; *v* натякати (на — at)
 hip [hip] *n* стегно
 his [hɪz] *pron* його; свій
 historic [his'tɒrɪk] *adj* історичний
 historical [his'tɒrɪkl] *adj* історичний
 history ['hɪstəri] *n* історія
 hit [hit] *v* ударяти; забитися, вдаритися
 hobby ['hɒbi] *n* улюблене заняття; хобі
 hold [həʊld] *v* тримати; держати
 hole [həʊl] *n* дірка, отвір; яма
 holiday ['hɒlədeɪ] *n* свято; відпустка
 holidays ['hɒlədeɪz] *n* канікули
 hollow ['hɒləʊ] *adj* порожній, пустий; нещирий
 home [həʊm] *n* дім, житло
 homework ['həʊm'ta:sk] *n* домашнє завдання
 homework ['həʊm'wɜ:k] *n* домашня робота
 honest ['ɒnɪst] *adj* чесний, правдивий
 hood [hʊd] *n* капюшон
 hop [hɒp] *v* стрибати
 hope [həʊp] *n* надія; *v* надіятися (на — for)
 hot [hɒt] *adj* гарячий, жаркий; палкий
 hotel [həʊ'tel] *n* готель
 hour [aʊə] *n* година; час
 house [haʊs] *n* дім, будинок, хата
 how [haʊ] *adv, inter* як? яким чином?
 however [haʊ'evə] *adv* як ви не; *conj* проте, однак
 hundred ['hʌndrəd] *num* сто, сотня
 hundredth ['hʌndrədθ] *num* сотий
 hung [hʌŋ] *past t p. p.* від hang
 hungry ['hʌŋgrɪ] *adj* голодний
 hurt [hɜ:t] *v* завдавати болю; пошкодити

ice [aɪs] *n* лід, крига
 idea [aɪ'diə] *n* ідея, думка; поняття
 if [ɪf] *conj* якщо
 ill [ɪl] *adj* хворий, недужий
 important [ɪm'pɔ:tənt] *adj* важливий
 in [ɪn] *prep* у, в, на; за, через
 indefinite [ɪn'defɪnɪt] *adj* не визначений; неясний; неозначений
 India ['ɪndjə] *n* Індія
 Indian ['ɪndjən] *n* індієць

industrial [in'da:striəl] *adj* промисловий
 industry ['indəstri] *n* промисловість
 infinitive [in'fɪnɪtɪv] *n* інфінітив, неозначена форма дієслова
 information [,ɪnfə'meɪʃn] *n* інформація, повідомлення
 inside ['ɪn'saɪd] *n* внутрішня частина; *prep, adv* усередині
 instance ['ɪnstəns] *n* приклад, зразок; вимога
 instead of [ɪn'sted] *adv* замість
 interest ['ɪntrɪst] *n* інтерес; вигода
 interjection [,ɪntə'dʒekʃn] *n* вигук
 international [,ɪntə'næʃənl] *adj* міжнародний
 interrogative [,ɪntə'rɒɡətɪv] *adj* (за)питальний
 interval ['ɪntərvəl] *n* проміжок; інтервал
 into ['ɪntu, 'ɪntə] *prep* у, в, до, на
 invent [ɪn'vent] *v* винаходити; вигадувати
 invite [ɪn'vaɪt] *v* запрошувати; приваблювати
 Ireland ['aɪələnd] Ірландія
 Irish ['aɪəriʃ] *n* ірландський народ; ірландська мова
 is [ɪz] *3-я ос. одн. теп. ч. від be*
 island ['aɪlənd] *n* острів
 isle ['aɪl] *n* острів
 isn't ['ɪznt] *скор. від is not*
 it [ɪt] *pron* він; вона; воно
 Italian [ɪ'tæljən] *adj* італієць; італійська мова
 its [ɪts] його, її, свій
 itself [ɪt'self] *3-я ос. одн. себе, собі; сам, сама, само*

J

jam [dʒæm] *v* стискувати; затискувати; *n* варення
 job [dʒɒb] *n* робота, заняття
 join [dʒɔɪn] *v* з'єднувати(ся); приєднувати(ся)
 jump [dʒʌmp] *v* стрибати, скакати
 just [dʒʌst] *adj* справедливий; вірний; саме (так)
 justify ['dʒʌstɪfaɪ] *v* виправдовувати

K

keep [ki:p] *v* тримати; зберігати
 kept [kept] *past t p. р. від keep*
 key [ki:] *n* ключ; клавіша
 kilometer ['kɪlə'mɪ:tə] *n* амер. кілометр
 kilometre ['kɪlə'mɪ:tə] *n* кілометр
 kind [kaɪnd] 1. *n* сорт, різновид; 2. *adj* добрий
 kindness ['kaɪndnɪs] *n* доброта; доброзичливість
 king ['kɪŋ] *n* король
 kingdom ['kɪŋdəm] *n* королівство
 king ['kɪŋ] *n* король
 Kipling [kipliŋ] Кіплінг
 kneel [ni:l] *v* ставати навколішки
 knelt [nelt] *past t p. р. від kneel*
 knew [nju:] *past від know*
 knife ['naɪf] *n* ніж; *v* різати
 knit [nit] *v* в'язати, плести
 knock [nɒk] *v* стукати(ся); бити
 know [nou] *v* знати
 knowledge ['nɒlɪdʒ] *n* знання
 known [nəʊn] *p. р. від know*
 Kyiv [kiiv] *n.* Київ

L

lag [læg] *v* відставати; запізнення
 laid [leɪd] *past i p. p. від lay*
 lain [leɪn] *p. p. від lie*
 land [ˈlænd] *n* земля, суша; країна
 language [ˈlæŋɡwɪdʒ] *n* мова
 large [ˈlɑːdʒ] *adj* великий
 last [lɑːst] *adj* останній; минулий; *v* тривати
 late [ˈleɪt] *adj* пізній; минулий
 lately [ˈleɪtli] *adj* недавно; останнім часом
 laugh [lɑːf] *v* сміятися; *n* сміх
 law [lɔː] *n* закон; право; суд
 lawyer [ˈlɔːjə] *n* юрист; адвокат
 lay [leɪ] *v* класти; накривати
 lead [liːd] *v* вести, проводити
 leader [ˈliːdə] *n* керівник, вождь; лідер
 leap [liːp] 1. *adj* худий; 2. *v* нахилити(ся)
 leap [liːp] *v* стрибати; *n* стрибок
 leapt [leɪpt] *past i p. p. від leap*
 learn [lɜːn] *v* вчити, вивчати
 learnt [lɜːnt] *past i p. p. від learn*
 least [liːst] *adj* (найвищий ступінь) найменший
 leather [ˈleðə] *n* шкіра; ремінь
 leave [liːv] *v* піти, поїхати
 lecture [ˈlektʃə] *n* лекція
 led [led] *past i p. p. від lead*
 Leeds [liːdz] *m.* Лідз
 left [left] *adj* лівий; *n* лівий бік; *past i p. p. від leave*
 leg [leg] *n* нога, лапа
 legal [ˈliːɡəl] *adj* юридичний, правовий
 lend [lend] *v* позичати; давати
 lent [lent] *past i p. p. від lend*
 less [les] *adj* (вищий ступінь) менший; менше
 lesson [ˈlesn] *n* урок; заняття
 lest [lest] *conj* щоб...не; як би...не
 let [let] *n* (в)пускати; випускати;
 letter [ˈletə] *n* буква, літера
 library [ˈlaɪbrəri] *n* бібліотека
 lie [laɪ] *n* брехня; обман; *v* лежати
 life [laɪf] *n* життя; існування
 lift [lɪft] *v* піднімати(ся)
 light [laɪt] *n* світло; вогонь; *adj* легкий; незначний
 like [laɪk] *v* любити; хотіти
 likely [ˈlaɪkli] *adj* ймовірний; правдоподібний
 link [lɪŋk] *n* (сполучна) ланка; зв'язок
 liquid [ˈlɪkwɪd] *adj* рідкий; *n* рідина
 lit [lɪt] *past i p. p. від light*
 little [ˈlɪtl] *adj* маленький; незначний
 live [lɪv] *v* жити; існувати; *adj* живий
 Liverpool [ˈlɪvəpuːl] *m.* Ліверпуль
 London [ˈlʌndən] *m.* Лондон
 long [lɒŋ] *adj* довгий; тривалий; *v* палко бажати
 look [lʊk] *v* дивитися; глянути
 lord [lɔːd] *n* лорд; пан; володар
 lose [luːz] *v* втрачати; губити; пропустити
 lost [lɒst] *past i p. p. від lose; втрачений*

lot [lɒt] *n* жереб; доля
 loudly [laʊdli] *adj* голосно
 love [lʌv] *n* любов
 low [ləʊ] *adj* низький; невисокий
 lunch [lʌntʃ] *n* ланч, другий сніданок
 lying [ˈlaɪɪŋ] *pres. p.* від lie

M

made [meɪd] *past t p. p.* від make
 magazine [ˌmæɡəˈziːn] *n* журнал
 magnify [ˈmæɡnɪfaɪ] *v* збільшувати
 mail [meɪl] *n* пошта
 major [ˈmeɪdʒə] *adj* більший; важливіший; головний
 make [meɪk] *v* робити, виробляти
 man [mæn] *n* людина; чоловік
 Manchester [ˈmæntʃɪstə] *n* Манчестер
 manuscript [ˈmænjʊskrɪpt] *n* рукопис
 many [ˈmeni] *adj* багато, численні
 March [mɑːtʃ] *n* березень; *adj* березневий
 mass [mæs] *n* маса; купа
 master [ˈmɑːstə] *n* хазяїн, учитель
 match [mætʃ] *n* змагання; матч
 material [məˈtɪəriəl] *adj* матеріальний; важливий
 math [mæθ] *скор.* амер. від mathematics
 mathematical [ˈmæθiˈmætikəl] *adj* математичний
 mathematics [ˌmæθiˈmætiks] *n* математика
 maths [mæθs] *скор.* від mathematics
 may [meɪ] *v* модальне дієслово могли, мати змогу
 me [miː, mi] *pron* мене, мені
 meal [miːl] *n* їжа; прийняття їжі
 mean [miːn] *v* означати; призначати(ся); мати намір
 meet [miːt] *v* зустрічати(ся); збиратися
 memorize [ˈmeməraɪz] *v* заучувати напам'ять
 memory [ˈmeməri] *v* пам'ять; спогад
 men [men] *pl* від man
 mention [ˈmenʃn] *v* згадувати
 met [met] *past t p. p.* від meet
 metal [ˈmetl] *n* метал
 metallurgical [ˌmetəˈlɔːdʒɪkəl] *adj* металургійний
 method [ˈmethəd] *n* метод; спосіб
 metre [ˈmiːtə] *n* метр; розмір
 mice [maɪs] *pl* від mouse
 middle [ˈmɪdl] *n* середина
 might [maɪt] *past t p. p.* від may; *n* могутність
 mile [maɪl] *n* миля
 military [ˈmɪlɪtəri] *adj* військовий; военний
 million [ˈmɪljən] *num* мільйон
 millionth [ˈmɪljənθ] *num* мільйонний
 Milton [ˈmɪltən] Мільтон
 mine [maɪn] 1. *pron* мій; свій; 2. *n* шахта; рудник
 minister [ˈmɪnɪstə] *n* міністр
 minute [ˈmɪnɪt] *n* хвилинка
 mislead [mɪsˈliːd] *v* вводити в оману
 misled [mɪsˈled] *past t p. p.* від mislead
 mis-spell [ˈmɪsˈspel] *v* робити орфографічні помилки
 mis-spelt [ˈmɪsˈspelt] *past t p. p.* від mis-spell

mistake [mis'teik] *n* помилка
 mistaken [mis'teikn] *p. p. від mistake*
 mister ['mista] *n* містер; пан
 misunderstand ['misandə'stænd] *v* неправильно розуміти
 misunderstood ['misandə'stu:d] *past i p. p. від understand*
 mobile ['moubail] *adj* рухомий, рухливий
 mobilize ['moubilaiz] *v* мобілізувати(ся)
 modal ['moudl] *adj* грам модальний
 modern ['mɔdən] *adj* сучасний; новий
 modifier [mɔdifaɪə] *n* грам визначальник
 moment ['mɔmənt] *n* момент; мить
 monarchy ['mɔnəki] *n* монархія
 Monday ['mʌndi] *n* понеділок
 money ['mʌni] *n* гроші
 month [mʌnθ] *n* місяць
 monument ['mɔnjʌmənt] *n* пам'ятник, монумент
 moon [mu:n] *n* місяць, місячне світло
 more [mɔ:] *adj* (вищий ступінь) більший; більше
 morn [mɔ:n] *n* поет ранок
 morning ['mɔ:niŋ] *n* ранок
 morphology [mɔ:'fɔlədʒi] *n* морфологія
 morrow *n* поет завтрашній день
 Moscow ['mɔskou] *n* Москва
 most ['mɔst] *adj* (найвищий ступінь) найбільший
 mother ['mʌðə] *n* мати
 mouse [maʊs] *n* миша
 move [mu:v] *v* рухати(ся), переїжджати
 much [mʌtʃ] *adj* багато; дуже; значно
 museum [mju:'ziəm] *n* музей
 music ['mju:zik] *n* музика; ноти
 musician [mju:'ziʃn] *n* музикант
 must [mʌst, məst] *модальне дієслово, що виражає повинність*
 my [mai] *pron* мій; свій
 myself [mai'self] *pron* себе

N

name [neim] *n* ім'я; прізвище
 narrow ['nærou] *adj* вузький; тісний
 national ['næʃnəl] *adj* народний; національний
 native ['neitiv] *adj* рідний; місцевий
 near [niə] *adj* близький; ближній
 necessity [ni'sesiti] *n* необхідність; нужда
 need [ni:d] *n* потреба; нужда
 neighbourhood ['neibəhʊd] *n* сусідство
 neither ['ni:ðə, амер. ni:ðə] *adj* ні той, ні інший
 Netherlands ['nedərləndz] Нідерланди
 never ['nevə] *adj* ніколи
 new ['nju:] *adj* новий, свіжий
 news ['nju:z] *n* новина, новини; звістка
 newspaper ['nju:z,peɪpə] *n* газета
 next [nekst] *a* наступний, найближчий
 nice [nais] *a* гарний, милий
 night [nait] *n* ніч
 nine [nain] *num* дев'ять
 nineteen ['nain'ti:n] *num* дев'ятнадцять
 nineteenth ['nain'ti:nθ] *num* дев'ятнадцятий

ninetyeth ['naɪn'ti:θ] *num* дев'яностий
 ninety ['naɪnti] *num* дев'яносто
 ninth ['naɪnθ] *num* дев'ятий
 no [nəʊ] 1. *part* ні 2. ніякий, жодний
 nobody ['nəʊbɒdi] *pron* ніхто
 normally ['nɔ:nləli] *adj* як правило, звичайно
 north ['nɔ:θ] 1. *a* північ 2. *a* північний
 northern ['nɔ:ðən] *a* північний
 not [nɒt] *adv* не, ні
 nothing ['nʌθɪŋ] *pron* ніщо; нічого
 noun [naʊn] *n* грам. іменник
 novel ['nɒvl] *n* роман; новела; *a* новий
 now [naʊ] *adv* тепер; відразу
 number ['nʌmbə] *n* число, кількість
 numeral ['nju:mərəl] *n* цифра; грам. числівник

О

obey [ə'beɪ] *v* слухатися, коритися
 object ['ɒbdʒɪkt] *n* предмет, річ; об'єкт
 objection [əb'dʒektʃn] *n* заперечення
 ocean ['əʊʃn] *n* океан
 of [ɒv, əv] *prep* з, через що, від, у
 off [ɔ:f, əf] *prep* з, від, за, зі
 office ['ɒfɪs] *n* служба; посада, пост
 official [ə'fɪʃl] *a* службовий; офіційний
 often ['ɔ:fn] *adv* часто, неодноразово
 oh [əʊ] *int.* О! Ох! Ой!
 old [əʊld] *a* старий
 on [ɒn] *prep* на, біля, у, в, про, щодо
 once [wʌns] *adv* одного разу; якось
 one [wʌn] *num* один; *n* одиниця; *a* єдиний
 only ['əʊnli] *adv* тільки, виключно
 open ['əʊpən] *a* відкритий; вільний
 opinion [ə'pɪnjən] *n* думка; погляд;
 opposition [ˌɒpə'zɪʃn] *n* опір; протилежність;
 or [ɔ:, ə] *conj* або, чи
 order ['ɔ:də] *n* порядок; *v* наказувати
 ordinal ['ɔ:dɪnl] *a* порядковий
 organize ['ɔ:gənaɪz] *v* організовувати, влаштовувати
 other ['ʌðə] *a* ще один, інший; *pron* інший
 ought [ɔ:t] *v* модальне дієслово
 our [aʊə] *pron* наш, свій
 ourselves [ˌaʊə'selvz] *pron* 1-а особа множини себе
 out [aʊt] *adv* з, назовні, зовні, геть
 outstanding [aʊt'stændɪŋ] *a* видатний
 oven ['ʌvən] *n* піч
 over ['əʊvə] *prep* над, на, через, коло, по
 overcame [ˌəʊvə'keɪm] *past* від overcome
 overcome [ˌəʊvə'kʌm] *v* перемогти, побороти
 overhear [ˌəʊvə'hɪə] *v* підслуховувати
 overheard [ˌəʊvə'hɜ:d] *past* і *p.* від overhear
 own [əʊn] *a* свій, власний; рідний
 ox [ɒks] *n* бик, віл
 oxen ['ɒksn] *pl* від ox
 Oxford ['ɒksfəd] *m.* Оксфорд

Р

page [peɪdʒ] *n* сторінка; *v* нумерувати сторінки
 paid [peɪd] *past i p. p. від pay*
 painting ['peɪntɪŋ] *n* картина; живопис
 palace ['pælɪs] *n* палац
 paper ['peɪpə] *n* папір; газета; стаття
 paragraph ['pærəgrɑ:f] *n* параграф; абзац
 parents ['peərənts] *n* батьки
 Paris ['pærɪs] *m.* Париж
 park [pɑ:k] *n* парк; *v* розбивати парк
 parliament ['pɑ:lɪmənt] *n* парламент
 parliamentary [ˌpɑ:lɪ'mentəri] *a* парламентський
 part [pɑ:t] *n* частина
 partake [pɑ:'teɪk] *v* брати участь
 partaken [pɑ:'teɪkən] *p. p. від partake*
 participle ['pɑ:tɪsɪpl] *n* грам. дієприкметник
 partook [pɑ:'tu:k] *past від partake*
 party ['pɑ:ti] *n* партія; *a* партійний
 pass [pɑ:s] *v* проходити, проїжджати
 passage ['pæsɪdʒ] *n* прохід; проїзд; уривок (з книги)
 passive ['pæsɪv] *a* пасивний
 past [pɑ:st] *n* минуле; *a* минулий
 pay [peɪ] *n* плата; *v* платити
 peace [pi:s] *n* мир
 pen [pen] *n* перо
 pencil ['pensl] *n* олівець
 people ['pi:pl] *n* народ; нація
 perfect ['pɜ:fɪkt] *a* досконалий; точний; *n* грам. перфект
 permit ['pɜ:mɪt] *n* дозвіл; перепустка
 person ['pɜ:sn] *n* особа; персона; людина
 perspiration [ˌpɜ:spə'reɪʃn] *n* піт; потіння
 phone [fəʊn] *n* телефон; *v* телефонувати
 photo ['fəʊtə] *n* знімок;
 phrase [freɪz] *n* фраза, вираз, вислів
 piano ['pjænoʊ] *n* рояль, фортепіано
 Piccadilly [ˌpɪ:kæ'dɪli] Пиккаділі
 picture ['pɪktʃə] *n* картина; малюнок
 pipe [paɪp] *n* труба; трубочка
 place [pleɪs] *n* місце; *v* розміщати
 plague [pleɪg] *n* чума; лихо
 plan [plæn] *n* план; проект; схема
 plane [pleɪn] *n* площина; *a* плоский
 play [pleɪ] *n* гра, п'єса
 pleasant ['pleznt] *a* приємний; милий
 please [pli:z] *v* подобатися
 plural ['pluərəl] *n* грам. множина; *a* численний
 pocket ['pɒkɪt] *n* кишень
 poem ['pəʊɪm] *n* поема; вірш
 poet ['pəʊɪt] *n* поет
 point [pɔɪnt] *n* крапка; пункт
 police [pə'li:s] *n* поліція
 policeman [pə'li:smən] *n* полісмен, поліцейський
 political [pə'lɪtɪkl] *a* політичний
 pony ['pəʊni] *n* поні
 poor [pʊə] *a* бідний; неможливий
 popular ['pɒpjələ] *a* народний; популярний

population [ˌpɒpjʊˈleɪʃn] *n* населення
 possessive [pəˈzɛsɪv] *a* власницький; *грам.* присвійний
 post [pəʊst] *n* стовп; *n* пошта; *v* відсилати поштою
 pot [pɒt] *n* горщик; казанок
 pour [pɔː] *v* лити(ся); наливати
 power [ˈpaʊə] *n* сила; міць
 practice [ˈpræktɪs] *n* практика; навичка
 predicate [ˈpredɪkeɪt] *v* стверджувати
 prefer [prɪˈfɛə] *v* віддавати перевагу
 preposition [ˌpreəˈzɪʃn] *n* *грам.* прийменник
 present [ˈpreznt] *a* присутній; *n* теперішній час
 pretty [ˈprɪti] *a* гарненький; милий; *adv* досить
 prime [praɪm] *n* розквіт; *a* головний
 prison [ˈprɪzn] *n* тюрма; в'язниця
 prize [praɪz] *n* приз; премія; *v* оцінювати
 problem [ˈprɒbləm] *n* проблема; завдання
 professor [prəˈfesa] *n* професор
 programmer [ˌprəʊˈgræmə] *n* програміст
 progressive [prəˈɡresɪv] *a* прогресивний
 promise [ˈprɒmɪs] *n* обіцянка; *v* обіцяти
 pronoun [ˈprəʊnaɪn] *n* *грам.* займенник
 proud [praʊd] *a* гордий, гордовитий
 prove [ˈpruːv] *v* доводити; засвідчувати
 proven [ˈpruːvɪn] *p. p.* від prove
 public [ˈpʌblɪk] *n* народ; публіка
 pupil [ˈpjuːpl] *n* учень; вихованець
 put [pʊt] *v* (по)класти; (по)ставити

Q

quarter [ˈkwɔːtə] *n* чверть; квартал (міста)
 queen [kwiːn] *n* королева;
 question [ˈkwɛstʃn] *n* запитання; питання
 quickly [ˈkwɪkli] *adv* швидко
 quite [kwaɪt] *adv* зовсім, цілком
 quotation [kwɒˈteɪʃn] *n* цитата; цитування

R

radio [ˈreɪdiəʊ] *n* радіо; *v* передавати
 railway [ˈreɪlweɪ] *n* залізниця
 rain [reɪn] *n* дощ
 rainy [ˈreɪni] *a* дощовий
 ran [ræn] *past* від run
 rang [ræŋ] *past* від ring
 rather [ˈrɑːðə] *adv* краще, швидше
 reach [riːtʃ] *v* діставатися, доїжджати до, прибувати
 read [riːd] *v* читати, показувати (*про прилад*)
 reader [ˈriːdə] *n* читач; читанка
 ready [ˈredi] *a* готовий; схильний
 real [ˈriəl] *a* дійсний, реальний
 rebuild [riˈbɪld] *v* перебудувати
 rebuilt [riˈbɪlt] *past* і *p. p.* від rebuild
 receive [rɪˈsiːv] *v* одержувати
 recently [ˈriːsntli] *adv* недавно
 recognize [ˈrekəɡnaɪz] *v* пізнавати, визнавати
 reconstruct [ˌriːkɒnsˈtrʌkt] *n* перебудувати, реконструювати
 red [red] *a* червоний; рудий

refer [ri'fə:] *v* відсилати
 relax [ri'læks] *v* розслаблювати(ся)
 remember [ri'membə] *v* пам'ятати; пригадувати
 remind [ri'maɪnd] *v* нагадувати
 repeat [ri'pi:t] *v* повторювати(ся)
 report [ri'pɔ:t] *n* доповідь; звіт
 republic [ri'ræblik] *n* республіка
 residence ['rezidəns] *n* місце проживання; резиденція
 rest [rest] *n* спочинок; відпочинок
 restaurant ['restɒrənt] *n* ресторан
 retell [ri'tel] *v* переказувати
 retold [ri'tɔld] *past i p. p. від* retell
 revolution [,revə'lju:ʃn] *n* революція
 rewrite [ri'raɪt] *v* переписувати
 rewritten [ri'raɪtən] *p. p. від* rewrite
 rewrote [ri'raʊt] *past від* rewrite
 rhyme [raɪm] *n* рима; *v* римувати
 rich ['rɪtʃ] *a* багатий, цінний
 rid [rɪd] *v* звільнятися, рятувати від чогось
 ridden ['rɪdn] *past i p. p. від* ride
 ride [raɪd] *v* їхати верхи
 right [raɪt] *a* справедливий; правильний; *n* право
 ring [rɪŋ] *n* кільце; *v* дзвеніти; дзвонити
 rise [raɪz] *v* сходити
 risen ['rɪzn] *p. p. від* rise
 river ['rɪvə] *n* річка
 riverside ['rɪvəsɑɪd] *n* прибережна смуга
 road [rəʊd] *n* дорога, шлях
 rode [rəʊd] *past від* ride
 roof [ru:f] *n* дах
 room [ru:m] *n* кімната; місце
 rose [rəʊz] *past від* rise
 rotate [rəʊ'teɪt] *v* обертати(ся)
 round [raʊnd] *a* круглий; сферичний
 row [rəʊ] *n* ряд; *v* гребти
 rule [ru:l] *n* правило; влада; *v* керувати, правити
 run [rʌn] *v* бігати; рухатися
 rung [rʌŋ] *p. p. від* ring

S

sad [sæd] *a* сумний
 said [sed] *past i p. p. від* say
 sale [seɪl] *n* продаж
 same [seɪm] *pron.* той самий, однаковий
 sand [sænd] *n* пісок, *pl* піски
 sang [sæŋ] *past від* sing
 sank [sæŋk] *past від* sink
 sat [sæt] *past i p. p. від* sit
 Saturday ['sætədi] *n* субота
 save [seɪv] *v* рятувати; берегти; заощаджувати
 saw [sɔ:] *past від* see
 say [seɪ] *v* говорити, сказати
 saying ['seɪɪŋ] *n* приказка, прислів'я
 school [sku:l] *n* школа; навчання
 scissors ['sɪzəz] *pl* ножиці
 Scotland ['skɒtlənd] Шотландія

script [skript] *n* почерк; сценарій
 sea [si:] *n* море
 second ['sekənd] *num* другий; *n* секунда
 see [si:] *v* бачити, дивитися
 seek [si:k] *v* шукати, розшукувати
 seem ['si:m] *v* здаватися
 seen [si:n] *p. p.* від see
 seldom ['seldəm] *adv* рідко
 sell [sel] *v* продавати, торгувати
 send [send] *v* посилати; надсилати
 sensible ['sensəbl] *a* розумний, розсудливий
 sent [sent] *pass* і *p. p.* від send
 sentence ['sentəns] *n* грам. речення
 separate ['sepəreit] *a* окремий, ізольований; *v* відокремлювати(ся)
 September [səp'tembə] *n* вересень
 serve [sə:v] *v* служити; обслуговувати
 session ['seʃn] *n* сесія
 set [set] *v* ставити, класти; *n* радіо, телеприймач; набір
 seven ['sevən] *num* сім
 seventeen [sev'n'ti:n] сімнадцять
 seventeenth [sev'n'ti:nθ] *num* сімнадцятий
 seventh ['sevənθ] *num* сьомий
 seventieth ['sevnti:θ] *num* сімдесятий
 seventy ['sevnti:] *num* сімдесят
 shadow ['ʃædəu] *n* тінь
 shake [ʃeik] *v* трусити, струшувати
 shaken ['ʃeikən] *p. p.* від shake
 Shakespeare [ʃeikspɪə] Шекспір
 shall [ʃæl, ʃəl] *v* допоміжне дієслово
 she [ʃi:, ʃi] *pron* вона
 shed [ʃed] *v* губити, втрачати
 Shelley [ʃeli] Шеллі
 shine [ʃaɪn] *v* світити(ся), блищати; *n* сяйво, світло
 ship [ʃip] *n* корабель, судно
 shipbuilding ['ʃip'bildiŋ] *n* кораблебудування
 shone [ʃɒn] *pass* і *p. p.* від shine
 shook [ʃuk] *past* від shake
 shoot [ʃu:t] *v* стріляти
 shop [ʃɒp] *n* магазин, крамниця
 shopping [ʃɒpɪŋ] *n* відвідання магазинів, щоб щось купити
 short [ʃɔ:t] *a* короткий, недовгий
 shorten [ʃɔ:tn] *v* скорочувати
 shot [ʃɒt] *past* і *p. p.* від shoot; *n* постріл
 should [ʃud, ʃəd] *v* допоміжне дієслово для утворення 1-ї особи однини і множини майб. часу в минулому
 shoulder ['ʃouldə] *n* плече
 show [ʃəu] *n* показ; вистава; *v* показувати
 shown [ʃəun] *p. p.* від show
 shut [ʃʌt] *v* зачиняти(ся), закривати(ся)
 side [saɪd] *n* бік, сторона
 sign [saɪn] *n* знак, позначка
 signify ['signifai] *v* значити, означати
 simple ['sɪmpl] *a* простий, нескладний
 simplify ['sɪmplifai] *v* спрощувати
 simply ['sɪmpli] *adv* просто, широко
 since [sɪns] *prep* з, після
 sing [sɪŋ] *v* співати

singular ['sɪŋɡjʊlə] *a* незвичайний, особливий
 sink [sɪŋk] *n* раковина; *v* тонуть
 sir [sə:] *n* сер, пан
 sister ['sɪstə] *n* сестра
 sit [sɪt] *v* сидіти, засідати
 situated ['sɪtʃueɪtɪd] *adj* розташований, розміщений
 six [sɪks] *num* шість
 sixteen ['sɪks'ti:n] *num* шістнадцять
 sixteenth ['sɪks'ti:nθ] *num* шістнадцятий
 sixth ['sɪksθ] *num* шостий
 sixtieth ['sɪkstiiθ] *num* шістдесятий
 sixty ['sɪksti] *num* шістдесят
 skin [skɪn] *n* шкіра; шкура
 sky ['skai] *n* небо; клімат
 sleep [sli:p] *n* сон; *v* спати
 slept [slept] *past i p. p. від sleep*
 slid [slɪd] *past i p. p. від slide*
 slide [slɑɪd] *n* ковзання; ковзанка
 slow ['sləʊ] *a* повільний, тихий
 slowly ['sləʊli] *adv* тихо; повільно
 small [smɔ:l] *a* маленький, невеликий
 smell [smel] *n* запах; нюх
 smelt [smelt] *past i p. p. від smell; v* плавити
 smile [smaɪl] *n* усмішка; *v* усміхатися
 smooth ['smu:θ] *a* гладенький, рівний
 snow ['snəʊ] *n* сніг
 so [səʊ] *adv* так; настільки, таким чином
 sold [səʊld] *past i p. p. від sell*
 soldier ['səʊldʒə] *n* солдат; рядовий
 some [sʌm, səm] *pron* дехто; *a* якийсь, який-небудь; декілька; трохи
 somebody ['sʌmbədi] *pron* хтось, хто-небудь
 someone ['sʌmwʌn] = somebody
 something ['sʌmθɪŋ] *pron* що-небудь, щось
 sometimes ['sʌmtaɪmz] *adv* іноді, інколи
 somewhere ['sʌmweə] *adv* десь, де-небудь
 son [sʌn] *n* син
 song [sɒŋ] *n* пісня
 sonnet ['sɒnɪt] *n* сонет
 soon [su:n] *adv* незабаром, скоро
 sorry ['sɒri] *adj* predic засмучений, жалкуючий
 sought [sɔ:t] *past i p. p. від seek*
 soul [səʊl] *n* душа
 south ['saʊθ] *n* південь; *a* південний
 southern ['sʌðən] *a* південний
 sign [saɪn] *n* знак, позначка
 sow [səʊ] *v* сіяти, засівати
 sown [saʊn] *p. p. від sow*
 space ['speɪs] *n* простір; місце
 span [spæn] *n* коротка відстань; *past від spin*
 speak ['spi:k] *v* говорити; розмовляти
 speaker ['spi:kə] *n* оратор; доповідач
 special ['speʃəl] *a* спеціальний, особливий
 speculate ['spekjuleɪt] *v* роздумувати, гадати
 speech ['spi:tʃ] *n* мовлення; промова
 speed [spi:d] *n* швидкість; *v* поспішати
 spell [spel] *v* читати слова по буквам; *n* заклинання
 spelt [spelt] *past i p. p. від spell*

spend [spend] *v* витратити; проводити (час)
 spent [spent] *past i p. p. від spend*
 spill [spill] *v* проливати; розливати(ся)
 spilt [spilt] *past i p. p. від spill*
 spin [spin] *v* прости; сукати; плести
 spite ['spait] *n* злість; недобррозичливість
 split [split] *n* розколювання; розкол
 spoil [spoil] *v* псувати(ся); грабувати
 spoilt [spoilt] *past i p. p. від spoil*
 spoke [spouk] *past від speak*
 spoken ['spoukən] *p. p. від speak*
 sponge ['spændʒ] *n* губка
 sprang [spræŋ] *past від spring*
 spread [spred] *v* поширювати(ся)
 spring [sprɪŋ] *n* весна; *v* стрибати
 sprung [sprʌŋ] *past i p. p. від spring*
 spun [spʌn] *past i p. p. від spin*
 square [skweə] *n* площа; *a* прямокутний; квадратний
 staff [sta:f] *n* штат
 stall [stɔ:l] *n* стійло; кіоск
 stamp [stæmp] *v* штампувати; клеймити
 stance [stans] *n* станса (*віршова строфа*)
 stand [stænd] *v* стояти
 standing ['stændɪŋ] *a* що стоїть
 state [steit] *n* стан, становище; *n* держава
 statement ['steɪtmənt] *n* заява, твердження
 station ['steɪʃn] *n* місце, пункт; станція
 statue ['stætju:] *n* статуя
 status ['steɪtəs] *n* статус
 stay [steɪ] *v* залишатися; *n* перебування, затримка
 steal [sti:l] *v* красти
 steam ['sti:m] *n* пара (*водяна*); *v* випаровувати
 steel [sti:l] *n* сталь; *v* гартувати
 stick [stɪk] *n* палиця
 stiff ['stɪf] *a* тугий, негнучкий
 still [stɪl] *adv* спокійно, тихо; *a* спокійний
 sting [stɪŋ] *n* жало, укус; *v* жалити
 stir ['stɜ:] *v* розмішувати; хвилювати
 stole [stəʊl] *past від steal*
 stolen ['stəʊlən] *p. p. від steal*
 stomach ['stʌmək] *n* шлунок; живіт
 stone [stəʊn] *n* камінь; камінний
 stood [stʊd] *past i p. p. від stand*
 stop [stɒp] *n* зупинка; затримка
 store [stɔ:] *n* амер. магазин, крамниця
 story ['stɔ:ri] *n* оповідання; повість
 stout [staut] *a* гладкий; міцний
 straw [strɔ:] *n* солома, соломинка
 street ['stri:t] *n* вулиця
 strengthen ['streŋθən] *v* зміцнювати(ся)
 stretch [stretʃ] *n* розтягання, втягання
 stridden ['strɪdn] *p. p. від stride*
 stride [straɪd] *n* великий крок; *v* широко ступати
 strike [straɪk] *n* страйк; *v* страйкувати
 string [strɪŋ] *n* мотузка, шнурок; *v* зав'язувати, прив'язувати
 strive [straɪv] *v* старатися, намагатися
 striven ['strɪvn] *p. p. від strive*

strode [strɔʊd] *past* *eid* stride
 strove [strɔʊv] *past* *eid* strive
 struck [strʌk] *past* *i p. p. eid* strike
 strung [strʌŋ] *past* *i p. p. eid* string
 stuck [stʌk] *past* *i p. p. eid* stick
 study ['stʌdi] *n* вивчення, навчання; *v* вчитися
 stung [stʌŋ] *past* *i p. p. eid* sting
 subject ['sʌbdʒɪkt] 1. *n* тема; 2. предмет, дисципліна; *грам.* підмет
 such [sʌtʃ] *pron* такий; *a* такий
 suggest [sə'dʒest] *v* пропонувати; наводити на думку
 summer ['sʌmə] *n* літо
 sun ['sʌn] *n* сонце; *v* гріти(ся) на сонці
 sunburn ['sʌnbɜ:n] *n* загар
 sunburned ['sʌnbɜ:nd] *past* *i p. p. eid* sunburn
 sunburnt ['sʌnbɜ:nt] *a* загорілий
 Sunday ['sʌndi] *n* неділя
 sung [sʌŋ] *p. p. eid* sing
 sunk [sʌŋk] *p. p. eid* sink
 supper ['sʌpə] *n* вечеря
 supplementary ['sʌplɪ'mentəri] *a* додатковий
 suppose [sə'pəʊz] *v* гадати; вважати
 sure ['ʃʊə] *a* 1) *predic* упевнений; 2) безперечний
 surprise [sə'praɪz] *n* здивування; несподіванка
 sweep [swi:p] *n* вимитання, підмітання
 swept [swept] *past* *i p. p. eid* sweep
 swim ['swɪm] *n* плавання, пливти
 swing [swɪŋ] *n* гойдання, коливання; *v* гойдати(ся)
 switch [swɪtʃ] *v* вмикати; *n* вмикач
 swung [swʌŋ] *past* *i p. p. eid* swing
 system ['sɪstɪm] *n* система; метод

Т

table ['teɪbl] *n* стіл; дошка; плита
 take [teɪk] *v* брати, взяти; оволодівати
 taken ['teɪkən] *p. p. eid* take
 talk [tɔ:k] *n* розмова; чутка; *pl* переговори
 tall [tɔ:l] *a* високий
 tank [tæŋk] *n* бак; водоймище
 tape-recorder ['teɪp rɪ'kɔdə] *n* магнітофон
 task [tɑ:sk] *n* завдання; урок; задача
 taught [tɔ:t] *past* *i p. p. eid* teach
 tax [tæks] *n* податок; *v* обкладати податком
 taxi [tæksi] *n* таксі
 tea [ti:] *n* чай
 teach ['ti:tʃ] *v* учити, навчати
 teacher ['ti:tʃə] *n* учитель
 teaching ['ti:tʃɪŋ] *n* навчання; учення
 tear [teə] *v* рвати(ся), розривати(ся)
 telegraph ['telɪgrɑ:f] *n* телеграф
 telephone ['telɪfəʊn] *n* телефон; *v* телефонувати
 tell [tel] *v* розповідати; говорити
 temper ['tempə] *n* стримувати; *n* характер
 temperature ['tempərɪtʃə] *n* температура
 ten [ten] *num* десять
 tense [tens] *n* граматичний час; *a* натягнутий, напружений
 tenth [tenθ] *num* десятий

terrible ['terəbl] *a* жахливий
 territory ['teritəri] *n* територія
 text ['tekst] *n* текст
 textile ['tekstail] *a* текстильний
 Thames [temz] *p.* Темза
 than [ðæn, ðən] *сj* ніж, від, за
 thank ['θæŋk] *v* дякувати
 that [ðæt, ðət] *pron* той; який
 the [ði:, ði, ðə] *означений артикль*
 theatre ['θiətə] *n* театр
 thee [ði:] *pron* *заст. поет.* тебе, тобі
 their [ðeə] *pron* їх, їхній; свій
 theirs [ðeəz] *pron* їх, їхній, свій
 them [ðem] *pron* їх; ім
 themselves [ðem'selvz] *pron* себе
 then [ðen] *adv* тоді; потім; *n* той час
 there [ðeə] *adv* там; туди
 these [ði:z] *pl* *від* this
 they [ðei] *pron* вони
 thing [θiŋ] *n* річ, предмет; справа
 think [θiŋk] *v* думати, обмірковувати
 third [θə:d] *num* третій
 thirsty ['θɜ:sti] *a* спраглий
 thirteen ['θɜ:ti:n] *num* тринадцять
 thirteenth ['θɜ:ti:nθ] *num* тринадцятий
 thirtieth ['θɜ:ti:θ] *num* тридцятий
 thirty ['θɜ:ti] *num* тридцять
 this [ðis] *pron* цей
 those [ðəuz] *pl* *від* that
 thought ['θɜ:t] *n* думка; мислення; *past i p. p.* *від* think
 thousand ['θauzənd] *num*; *n* тисяча
 thousandth ['θauzəndθ] *num* тисячний
 three [θri:] *num* три
 threw [θru:] *past* *від* throw
 through [θru:] *prep* через, крізь; *adv* наскрізь
 throughout [θru:'aʊt] *adv* у всіх відношеннях; усюди
 throw [θrou] *v* кидати; закидати; *n* кидання; кидок
 thrown [θroun] *p. p.* *від* throw
 thy [θai] *pron* твій, твоя, твоє
 ticket ['tikit] *n* квиток
 tie [tai] *v* зав'язувати; зв'язувати, *n* галстук
 till [ti:l] *prep* до; *сj* доти, поки
 time [taim] *n* час; епоха
 tired [taɪəd] *predic* втомлений
 tiresome ['taɪəsəm] *a* стомливий; нудний
 to [tu:, tu] *prep* у; до, в, на
 today [ta'deɪ] *adv* сьогодні; у наш час
 together [tə'geðə] *adv* разом, укупі
 told [təʊld] *past i p. p.* *від* tell
 tomb [tu:m] *n* могила; надгробний пам'ятник
 tomorrow [tə'mɔ:rou] *adv* завтра
 too [tu:] *adv* надто; також, теж; крім того
 took [tu:k] *past* *від* take
 tooth [tu:θ] *n* зуб
 top [tɒp] *n* верхівка, вершина; *a* верхній
 topic ['tɒpɪk] *n* предмет; тема
 tore [tɔ:] *past* *від* tear

torn [tɔ:n] *p. p. від* tear
 toward [tə'wɔ:d] у напрямі до
 tower ['taʊə] *n* башта; вишка
 town [taʊn] *n* місто
 train ['treɪn] *n* поїзд
 tram [træm] *n* трамвай
 translate [trænz'leɪt] *v* перекладати
 transport [trænz'pɔ:t] *v* перевозити
 travel ['trævl] *v* мандрувати, подорожувати
 tree [tri:] *n* дерево
 tremble ['trembl] *v* дрижати, тремтіти
 triumph ['traɪənt] *n* триумф; *v* радіти
 trot [trɒt] *v* бігти рясцю; *n* ряс
 trouble ['trʌbl] *n* неспокій; біда
 trousers ['traʊzəz] *n pl* штани; брюки
 true [tru:] *a* вірний, правильний
 truth ['tru:θ] *n* правда; істина
 try ['traɪ] *v* намагатися, старатися
 tube [tju:b] *n* труба; метро
 turn [tɜ:n] *v* повертати(ся); вертати(ся)
 twelfth [twelfθ] *num* дванадцятий
 twelve [twelv] *num* дванадцять
 twentieth ['twentiiθ] *num* двадцятий
 twenty ['twenti] *num* двадцять
 two [tu:] *num* два
 tying ['taɪɪŋ] *pres p. від* tie
 typewriter ['taɪp'raɪtə] *n* друкарська машинка

U

Ukrainian [ju:'kreɪnjən] *a* український; *n* українець
 umbrella [ʌm'brɛlə] *n* зонтик, парасолька
 uncle ['ʌŋkl] *n* дядько
 uncomfortable [ʌn'kʌmfətəbl] *a* незручний
 uncountable [ʌn'kaʊntəbl] *a* нечислюваний
 under ['ʌndə] *prep* під, нижче
 undergo [ʌndə'gəʊ] *v* зазнавати, переносити
 undergone [ʌndə'gɔ:n] *p. p. від* undergo
 underground [ʌndə'graʊnd] *n* метро
 understand [ʌndə'stænd] *v* розуміти; мати на увазі
 understood [ʌndə'stʌd] *past t p. p. від* understand
 undertake [ʌndə'teɪk] *v* починати; братися
 undertaken [ʌndə'teɪkən] *p. p. від* undertake
 undertook [ʌndə'tʊk] *past від* undertake
 underwent [ʌndə'went] *past від* undergo
 undid ['ʌn'dɪd] *past від* undo
 undo [ʌn'du:] *v* розв'язувати, розстібати
 undone [ʌn'dʌn] *p. p. від* undo
 unemployed [ʌn'ɪm'plɔɪd] *adj* безробітний; *n* (the u.) *pl* збірн. безробітні
 unfortunately [ʌn'fɔ:tʃʊnɪli] *adv* на жаль
 union ['ju:njən] *n* союз; об'єднання
 unit ['ju:nɪt] *n* одиниця; одиниця виміру
 unite [ju:'neɪt] *v* сполучати(ся); об'єднувати(ся)
 university [ˌju:nɪ'vɜ:sɪti] *n* університет
 unless [ən'les] *conj* якщо не
 unlikely [ʌn'laɪklɪ] *a* пеймовірний; неправдоподібний
 unload [ʌn'ləʊd] *v* розвантажувати; вивантажувати

untie ['ʌn'taɪ] *v* розв'язувати
up [ʌp] *adv* вгорі; вгору, вище
upon [ə'pɒn] *prep* на, у, в, про, з
upset [ʌp'set] *v* перекидати(ся); перевертати(ся)
us [ʌs] *pron* нас, нам
use [ju:s] *n* уживання; застосування
used [ju:zd] *a* уживаний
useful ['ju:sfʊl] *a* корисний, придатний
useless ['ju:zlis] *a* некорисний, непотрібний
usual ['ju:ʒuəl] *a* звичайний
usually ['ju:ʒuəli] *adv* звичайно

V

vain [veɪn] *a* марний, даремний
verb [vɜ:b] *n* дієслово
very ['veri] *adv* дуже, а той самий
view [vju:] *n* вид; вигляд
visit [vɪzɪt] *n* відвідування
visitor ['vɪzɪtə] *n* відвідувач
vocabulary [və'kæbjʊləri] *n* словник, запас слів
voice [voɪs] *n* голос; *v* виражати, передавати

W

wait [weɪt] *v* чекати
wake [weɪk] *v* прокидатися; будити
Wales [weɪlz] Уельс
walk [wɔ:k] *n* ходьба; прогулянка пішки; *v* ходити, йти пішки; прогулюватися
wall [wɔ:l] *n* стіна
wander ['wɒndə] *v* блукати; мандрувати
want [wɒnt] *v* хотіти, бажати; *n* нестача; відсутність
war [wɔ:] *n* війна
was [wɔz, wəz] *past sing* від be
wash [wɔʃ] *n* миття; умивання; *v* мити(ся)
watch [wɒtʃ] *n* годинник; *n* спостереження; *v* спостерігати
water ['wɔ:tə] *n* вода; *v* поливати, зрошувати
watt [wɒt] *n* ел. ват
way [weɪ] *n* дорога, шлях
we [wi:] *pron* ми
wear [weə] *v* носити; зношувати; *n* посіння
weather ['weðə] *n* погода; *v* витримувати
Wednesday ['wenzdi] *n* середа
week [wi:k] *n* тиждень
weekly ['wi:kli] *a* щотижневий; *n* тижневик
weep [wi:p] *v* плакати
well [wel] *n* колодязь; криниця; *v* піднімати(ся); *adv* добре
Welsh [welʃ] уельський
went [went] *past* від go
wept [wept] *past t p. p.* від weep
were [wə:] *past pl* від be
west [west] *n* захід; *a* західний; *adv* на захід
western [westən] *a* західний
Westminster ['west,mɪnstə] Вестмінстер
wet [wet] *a* мокрий, вологий; *v* мочати, зволожувати
what [wɒt] *pron* що, хто, який, скільки
wheel [wi:l] *n* колесо; штурвал

when [wen] *adv* коли; *сj* коли; у той час, як
 where [weə] *adv* де, куди
 which [witʃ] *pron, сj* який, котрий, що
 whisper ['wɪspə] *n* шепіт; *v* говорити пошепки; шепотіти
 white [waɪt] *a* білий
 who [hu:] хто, хто такий; який
 whole ['həʊl] *a* весь, цілий
 whom [hu:m] *pron* кого, кому; якого, якому
 whose [hu:z] *pron* чий
 why [waɪ] *adv* чому; *int* адже ж; то ж; але ж
 wide [waɪd] *a* широкий; *adv* широко
 widen ['waɪdn] *v* розширяти(ся), поширювати(ся)
 wife [waɪf] *n* дружина, жінка
 will [wɪl] *n* сила волі; воля; бажання; допоміжне дієслово для утво-
 рення майбутнього часу 2-ї і 3-ї особи однини і множини
 win [wɪn] *v* вигравати, перемагати
 wind [wɪnd] *n* вітер
 window ['wɪndəʊ] *n* вікно
 winter ['wɪntə] *n* зима
 wireless ['waɪələs] *n* радіо; радіоприймач
 wisdom ['wɪzdəm] *n* мудрість
 wise [waɪz] *a* мудрий
 wish [wɪʃ] *n* бажання; *v* бажати, хотіти
 with [wɪð] *prep* з, за
 withdraw [wɪð'drɔ:] *v* відводити
 withdrawn [wɪð'drɔ:n] *p. p.* від withdraw
 withdrew [wɪð'dru:] *past* від withdraw
 within [wɪ'dɪn] *prep* в, у межах
 without [wɪ'ðaʊt] *prep* без
 wives [waɪvz] *pl* від wife
 woke [wəʊk] *past* і *p. p.* від wake
 woken ['wəʊkən] *p. p.* від wake
 wolf ['wʊlf] *n* вовк; *v* пожирати
 wolves [wʊlvz] *pl* від wolf
 woman ['wʊmən] *n* жінка
 won [wɒn] *past* і *p. p.* від win
 wood [wʊd] *n* ліс, гай
 word [wɜ:d] *n* слово
 wore [wɜ:] *past* від wear
 work [wɜ:k] *n* робота, праця; труд
 worker ['wɜ:kə] *n* робітник; працівник
 working ['wɜ:kɪŋ] *a* працюючий; робочий
 works [wɜ:ks] *n* майстерня
 world [wɜ:ld] *n* світ, всесвіт
 worn [wɜ:n] *p. p.* від wear
 worse [wɜ:s] *a* гірший; *adv* гірше
 worst [wɜ:st] *a* гірший; *adv* найгірший
 would [wʊd] допоміжне дієслово для утворення 2-ї і 3-ї особи майбутньо-
 го часу в минулому
 wound [waʊnd] *n* рана
 write [raɪt] *v* писати
 writer ['raɪtə] *n* письменник
 written ['rɪtən] *p. p.* від write
 wrote [rəʊt] *past* від write

Y

yard [jɑ:d] *n* ярд; *n* двір
 year [ˈjɜ:, ˈjɪə] *n* рік
 yellow [ˈjelou] *a* жовтий, *n* жовтий колір
 yes [jes] *adv* так
 yesterday [ˈjestədi] *adv* учора
 you [ju:, ju] *pron* ви, ти
 young [ˈjʌŋ] *a* молодий, новий
 your [jɔ:, ju] *pron* ваш, твій, свій
 yourselves [jɔ:ˈselvz] *pron* самі

Z

zero [ˈziərou] *n* нуль

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	8
Вимоги з англійської мови	4
Фонетичний корективно-повторювальний розділ	9
Приголосні	10
Голосні	11
«Німі» літери	18
Наголос у словах	19
Наголоси в реченнях	21
Ритм та інтонація	21

ОСНОВНИЙ РОЗДІЛ

Topic 1. About My Family And Myself	31
Topic 2. Where We Live	36
Topic 3. School Life	41
Topic 4. Languages of Communication	47
Topic 5. Everything About Time	55
Topic 6. Weather And Seasons	67
Topic 7. My Working Day	74
Topic 8. Days Off And Holidays	78
Topic 9. Sport And Games	88
Topic 10. Literature	94
Topic 11. Art	104
Topic 12. Mass Media	115
Topic 13. Ukraine	120
Topic 14. Great Britain	127
Topic 15. The United States of America	138
Topic 16. Prominent People	148

ГРАМАТИЧНИЙ ДОВІДНИК

Морфологія	154
Іменник	154
Рід	155
Число	155
Відмінок	156
Артикль	157
Неозначений артикль	157
Означений артикль	158

Прикметник	160
. Ступені порівняння прикметника	161
Займенник	162
Числівник	166
Дієслово	168
Особові та неособові дієслова	168
Перехідні та неперехідні дієслова	169
Спосіб дієслова	170
Стан дієслова	170
Основні форми дієслова	170
Часи англійського дієслова	177
Неособові форми дієслова	186
Список неправильних дієслів, систематизованих за способом творення другої і третьої форм	189
Список неправильних дієслів за алфавітом	194
Прислівник	199
Ступені порівняння прислівників	199
Прийменник	201
Сполучник	201
Список найбільш уживаних прислівників, прийменників і сполучників	201
Синтаксис	211
Просте та складне речення	212
Головні члени речення	212
Другорядні члени речення	212
Види речень	213

ДОДАТОК

Зразок розбору екзаменаційного тексту	219
Зразки речень для перекладу з української мови на англійську	228
Зразки текстів для аудіювання	232
Словник	240

Навчальний посібник

БЕХ Петро Олексійович

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Художник обкладинки
і художній редактор *О. Г. Гриєр*
Технічний редактор *Є. Г. Рубльов*
Коректори *А. В. Бородавко, Т. А. Лукашина*

Здано до набору 26.11.91. Підп. до друку 09.04.92. Формат 84×108/32.
Папір друк. № 2. Літ. гарн. Бис. друк. Ум. друк. арн. 14,28. Ум.
фарб.-відб. 14,59. Обл.-вид. арн. 14,24. Вид. № 3164. Зам. 1—4063.

Видавництво «Либідь» при Київському університеті,
252001 Київ, Хрещатик, 10.

Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання
«Поліграфкнига», 252057 Київ, вул. Довженка, 3.

ВАШІ ЗНАННЯ — ВАШЕ МАЙБУТНЄ!

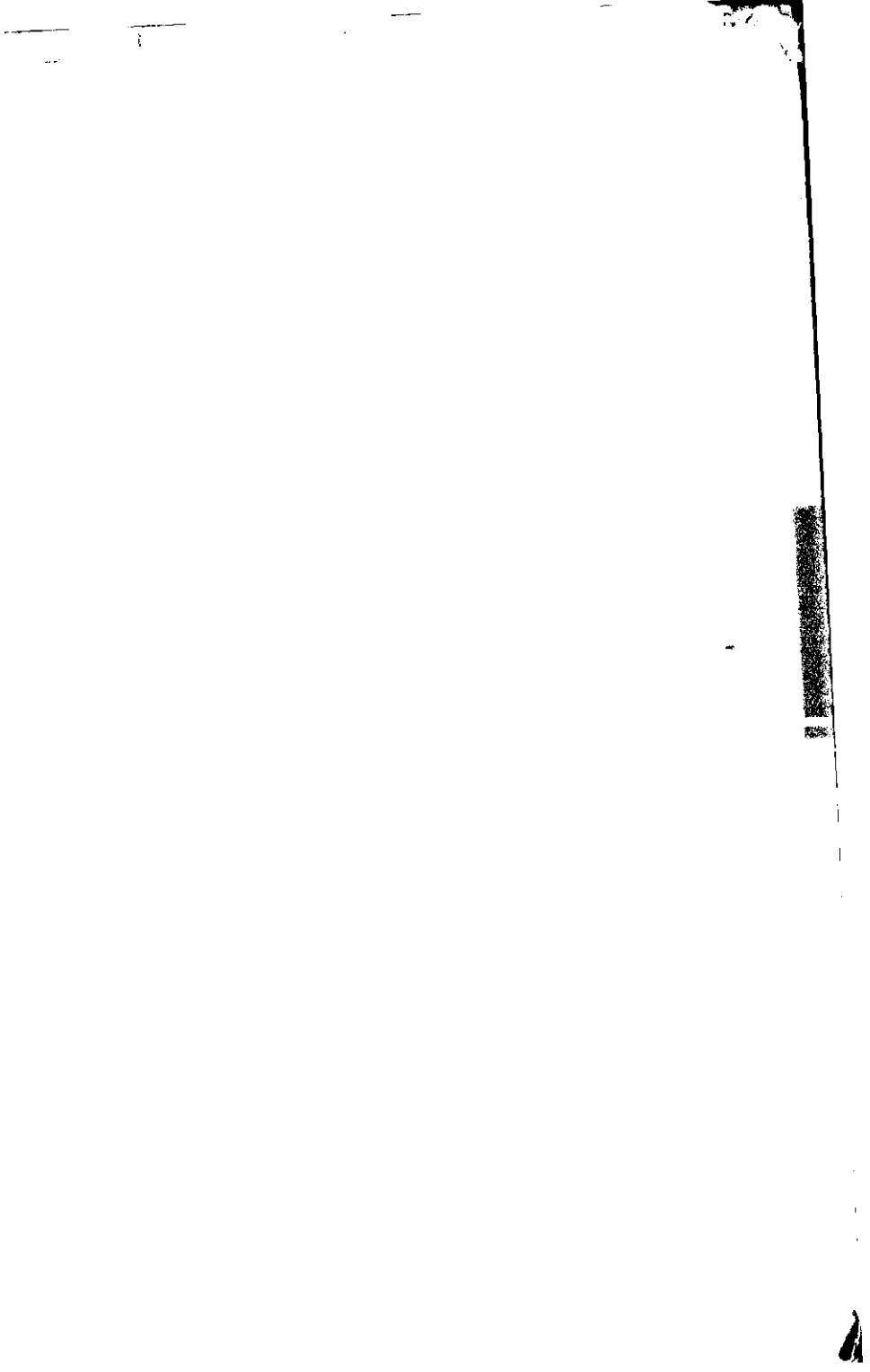
Київський навчальний центр «АБІТУРІЄНТ» проводить набір слухачів на курси по підготовці до вузів. Заняття проводяться з усіх конкурсних дисциплін з урахуванням найновіших вимог. Слухачі проходять підготовку в малокомплектних групах, що забезпечує умови для додаткової індивідуальної роботи. При формуванні груп враховується специфіка вузів та рівень знань абітурієнтів.

Курси ведуть досвідчені викладачі вузів м. Києва — кандидати й доктори наук. Ціни нижчі репетиторських.

«Абітурієнт» надає також допомогу вступникам до технікумів і школярам в опануванні навчальних програм.

Контактний телефон в м. Києві: 272-36-10 з 18.00 до 21.00, крім суботи та неділі.

«АБІТУРІЄНТ» — ЦЕ ЗАВЖДИ ВИСОКИЙ РІВЕНЬ!

17-40

Посібник
для вступників
до вузів

АНГЛІЙСЬКА МОВА